

R- 5752

TACVINI

SANITATIS

ELLVCHASEMELID

MITHAR

Medici de Baldath,

De sex Rebus non naturalibus, earum naturis, operationibus, & rectificationibus, publico omnium usui, conferuandae Sanitatis, recens exarati.

ALBEN

GNEFIT

De uirtutibus Medicinarum,
& Ciborum.

IACALKIN

DVS DE RERVM

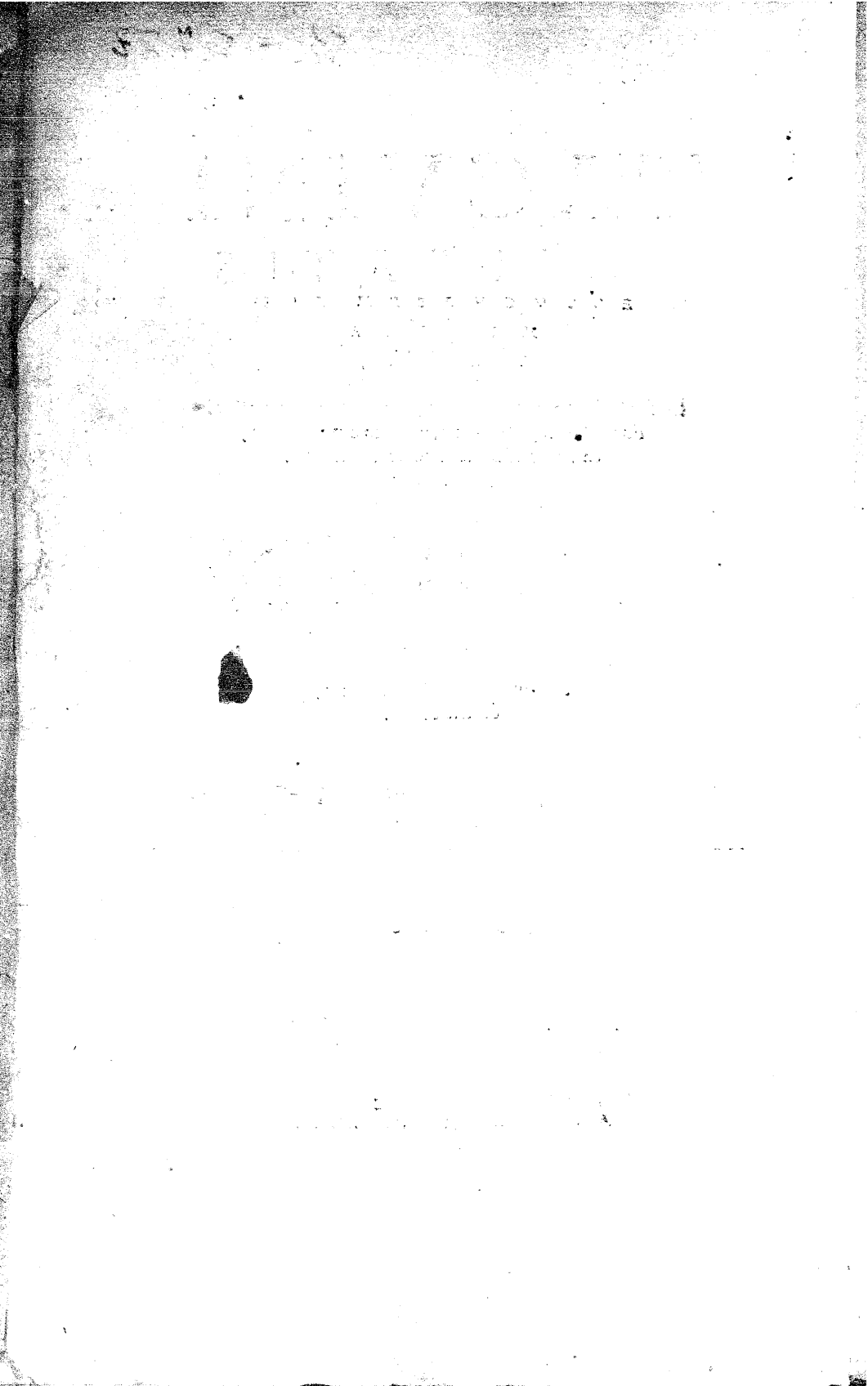
GRADIBVS.

*

ARGENTORATI
apud Ioannem Schottum Librarium.

Ⓢ Cum prerogatiua Cæs. Maiestatis ad
sexennium. M. D. XXXI.

REVERENDISS. PATRI, ILLUSTRISSIMO
 auitæ Domus Brandenburgens. Marchioni, D. ALBERTO,
 Principi Electori: Ecclesiæ Rom. TT. s. Petri ad Vincula
 la Presbytero: Cardinali: Moguntinæ, et Magdeburgens.
 sedium Archiepiscopo, Halberstadiens. uero Ad-
 ministratori: sacri Rom. Imp. Archicancellario,
 Germaniæ Primate. &c. Domino si-
 bi obseruantissimo,

QVOD IN REBUS HUMANIS PRÆCIPVVM,
 & natura quasi compertum, Princeps clementissime, quodq; iure quo-
 dam nostro, omnes summopere curamus, nimirum id est, ut & Victus
 sit ratio, & Vitæ seruetur incolumitas. Neque id abs re: quando etiam
 sacris literis proditum, q̄ nemo carnem suam oderit unquam. Et mira
 CONDITORIS prouidentia factum, ut, pro ea conseruanda, suo
 quæq; ordine, suis quoq; fungantur officijs, cum interiora, tum exteriora
 Hominis membra: indito illi, super hæc, spiritu æthereo, qui rationis
 ductū moderetur: ut uere cecinerit Psaltes, DIIS similem factum: qui
 heroico quodam statu, cæteris creaturis, & dignitate, & iudicio præsit:
 adstipulante in eam rem ingenioso Poëta,
 Pronaq; quum spectent Animantia cætera terram,
 Os Homini sublime dedit, cœlumq; uidere
 Iussit, & erectos ad sydera tollere uultus.
 Cui tametsi, ob lapsum, a cunis etiam, bis mille erumnarum & calamita-
 tum accidant, quas inglorium forte, celsitudini tuæ si recenseam, Lectori
 quoq; plus fastidio, q̄ uoluptati, infinitis tamen interim Gratiarum do-
 nis ornatur, quibus in hoc seculo nequam, diuinum in se numen resplen-
 deat: quo non fucata charitate, uel subiectis iuste dominetur, uel proximi
 necessitatem benignius ferat. Quæ quum ita se habeant, quisnam infici-
 as ibit, te, ex homine licet, tam clara tamen prognatum stirpe, tanta præ-
 cellentem & dignitate, & uirtutum insignijs, ad id mnueris a DOMI-
 NO uocatum, ut non modo Patriæ Pater, sed & admirandum iusticiæ,
 legalitatisq; specimen sis unicum toti Germaniæ. Iis accedunt illi istris,
 D. T. bonarum Artium, Autorumq; celebriū eruditissima censura, cum
 tam sollicita lectione, inter tot etiam negociorum reip. strepitus, ut iusti-
 nianum non iniuria, si non superes, certe æques: non armis (ut es Prin-
 ceps paci studiosissimus) uerum Bibliothecæ incomparabili thesauro,
 & condendarum Legum argutissima animaduersione. Hæc inq; atq;
 alia uirtutum tuarum monimēta, adamussim in te perspiciens diuus ille,
 non intermorituro seculo etiānum uiuens MAXIMILIANVS (ni-
 me, sed nec fallere potest, integer Iacobi Spiegelij candor, & probata fi-
 des) tete, Princeps clarissime, securum ex multis selegerat, quocum illi
 principales in arduis deliciæ, cuius mansuetudine, temperantia, iudicio &

consilijs, olim restituta morū uetusta integritas, Legum infinitarū chaos
 cōacta, & demum Turcæ impia tyrannus propulla, Christianus orbis
 aliquanto tutior seruaretur. Sed heu, ut est Fati irreuocabile fatum,
 Heros ille, inuictissimi spiritus Imperator, a D O M I N O uocatus,
 abit, te nobis ad eiusmodi munia Albo subscriptum, reliquens. Quæ
 tuæ celsitudini, Princeps maxime, si forte molestius obrudam, infimi
 Domini Librarius, at saltem id boni consulas, in morali gloria huiusce ne-
 najs utrosq; dignos, posteris reddidisse, citra omnem Aulæ applausum.
 Ut uero ad conseruandam V I T A E sanitatem, quod præcipuum car-
 nis officium, redeamus, offerimus ecce tuæ celsitudini hosce Authores
 treis, a situ ueteri, quantum licuit, per exemplar non tam mutilum, q̄ de
 prauatum, uindicatos; qui & si non Romana polleant eloquentia, at uero
 quod queritur absolutissime præstant. Quos ubi sedentario delectu quis
 uel obiter legerit, mirum q̄ pulcre reddant legentem alacriorem, tra-
 hantq; illecebris quibusdam P L V S V L T R O (ut dicitur) pergens
 dum. Suscipe ergo pientis, Princeps, nec dedignare munus, non qui-
 dem offerentis, sed illorum potius monumenta, qui sub inclytissimo no-
 mine tuo, cunctis abhinc seculis reuixerunt: & Schotti in hoc animum,
 humilima subiectione tuæ celsitudini deuotissimum, ratus excipe. Pro-
 tectione diuinæ maiestatis in C H R I S T O felicissime ualens, Argen-
 torati, VI, Februarij, Anno M. D. XXXI.

Celsit. T. obsequentis.

Ioannes Schottus, librarius
Argentoratē.

CELLVCHASEMELIMITHAR, filij
Hahadum, filij Ducellani, Medici de Baldath,

TACVINI SANITATIS,

De sex Rebus quæ sunt necessariae cui-
libet homini, ad quotidianam
conseruationem Sanita-
tis suæ, cū suis Re-
ctificationi-
bus & Operationibus.

PRIMA SANITATIS CVRA,
est præparatio Aeris, qui cor contingit. Secunda,
rectificatio Cibi & Potus. Tertia, rectificatio Mo-
tus, & Quietis. Quarta, prohibitio Corporis a
Somno, & a Vigiljs multis. Quinta, rectificatio laxationis, & constricti-
onis Humororum. Sexta, Regulatio personæ in moderatione Gaudij, Iræ,
Timoris & angustia. His enim modis æqualitatis erit conseruatio sani-
tatis: & remotio istorum sex ab hac æqualitate, facit ægritudinem, Deo
permittente glorioso, & altissimo. Et sub quolibet horum genere, sunt
plures species, & plurimum necessariae, quarum dicemus naturas, si Deo
placuerit. Dicemus etiam Electiones conuenientes cuiuslibet, secundū cō-
plexionem, & ætatem ipsius. Et hæc omnia ponemus in Tabulis: eo quod
multiloquia Sapientū quandoque fastidiunt auditores, & diuersitas mul-
torum librorum oppositorū. Homines enim nolunt de scientijs, nisi iu-
uamenta: non probationes, sed diffinitiones. Ideo intentio nostra in hoc
libro est, abbreviare sermones prolixos, & aggregare modos diuersorum
uerborum. Attamen nostri propositi est, non recedere a consilijs ante-
cessorum ueridicorum. In hoc autem libro, nihil possumus a nobis, nisi
ordinationes, compilationes, & Abbreviationes interrogantium, & in-
ductiones pro bono, ad fortificandam uirtutem uerborum. Nec uolu-
mus sequi uoluntates hominum, secundum diuersitatem intellectus opi-
nionum ipsorum. Inuocamus itaque auxilium Dei, ut rectificet intellectū
nostrum, cum humana natura uix excludatur a fallacijs, & tota uariatio
nostra est iuxta moderatam nostram intentionem, Ad quod D O M I-
NVS DEVS nos confortet, & auxilietur iuxta beneplacitum suū.

HOMO apud omnes Philosophos in plurib. modis suis, a similia
dispositionibus Lunæ. Quia sicut Luna dispositiones habet, quibus de-
struitur sua natura apud nos, utpote per Eclipsim: & habet dispositio-
nes quib. cōpletur sua natura, sicut in oppositione, seu plenilunio: & dis-
positionem quæ ad immutationem procedens, postmodum completur,
ut cum egreditur a Coniunctione seu Semilunio, uadens ad Oppositum
seu Pleniluniū: & per aliū modum, cū incipit ab Oppositione, & termi-
natur ad Coniunctionem. Et sic accidit Corpori. Quædam enim ipsum
corrumpunt, sicut Venenū. Quædam regunt ipsum, sicut Cibus. Quæ

Aer.
Cibus & Po-
tus.
Motus &
Quies.
Somnus &
Vigilia.
Humor.
Affectus.

Libri summa,
& ordo.

Candida ad
Deum inuo-
catio.

Homo Lunæ
assimilatur.

Adaptatio si-
militudinis.

dam incipiunt corrumpere, & finaliter iuuant, sicut Medicina. Et alia incipiunt iuuare, & postmodum corrumpunt, sicut Medicina quæ est Cibibus. Propterea necessarium est, scire Iuuamenta rerum ad operandum: & Nocumenta, ad præcauendum. Homo enim debet sibi cauere a re quæ nocuit. Et ob hoc DEVS omnipotens docuit bonam uitam, ad profectum, & malam, ad præfugiendum.

Incipio cum DEI auxilio, & compono Tabulas, continentes Cibos et Potus, & alios res necessarias circa ipsos: sicut ordinabo in suis circulis: ad hoc, quod sit compendiosum Regibus, & Dominis, conspiciere in ipsis. Sunt enim usi habere Tacuinos, quibus assimilatur hoc opus. Et diuidam Tabulas ipsas per Domos. In prima domo, ponam Numerum, qui est in extremo circuli, in quo res illa continetur. In secunda domo, Nomen illius rei. In tertia domo, Naturam suam. In quarta domo Gradum eius. In quinta, Melius illius speciei. In sexta, Iuuamentum. In septima Nocumentum. In octaua Remotior rem Nocumenti. In nona Humorem qui generatur ex ea. Et consequenter in alijs quatuor Domibus, conuenientias eius, secundum Complexiones, Aetates, Tempora anni, et naturas Regionum. In domo. 12. opiniones hominum in ea. In domo uero. 15. Electiones, & proprietates. Deinde faciam loca Simplicium, & Canones uniuersales in genere illius de quo loquimur. Et in Rubrica primi marginis de genere, seu specie istorum, quæ continentur in margine, etiam iuxta quod dixerunt Astrologi de illo. Et ante hoc ordinabo Circulum, & aggregabimus omnia, de quibus locuturi sumus, & sermones eorum quos uidimus.

Primo incipiemus de Cibis simpliciter. Deinde de unoquoque genere reliquarum sex Rerum non Naturalium, secundum ordinationem & consuetudinem Gentium, quibus utuntur in comestione, potatione, & alijs, in suis cameris. Et restituemus numerum Graduum, more Indorum. Et scribemus loco & uice nominum Philosophorum, literam unam æquiuocam polentem toti dictioni. Quæ narrabimus in ultimo Libri huius, cum

auxilio A L T I S S I M I.

Tacuini in gratiam Magnatum commpositi.

Hæc Domus erit Sextadecima, Tacuinos præcedens, singulis tamen suo numero, suos subordinans Canones.

Apparet Autorem fuisse Indum.

ORDO ET EXPLICATIO PLAN

nior Domorum in Tacuinos sequentes.

PRIMA Domus continebit Numerum distinctionum, & Capita Libri, Regesto Operis inferuens. Secunda, Rerum Nomina quæ desiderantur. Tertia, earundem Naturas. Quarta, Rerum Gradus. Quinta, Melius ex eisdem Rebus specificè monstrat. Sexta, Iuuamentum per easdem Res. Septima, Nocumentum earum. Octaua, Nocumenti remotiorem. Nona, Humorem qui ex eis generatur. Decima, Complexiones, quibus Res illæ conueniant. Undecima, cuiusnam Aetati. Duodecima, Tempora anni quibus præsent. Decimatertia, Regiones in quibus, & ubi deligenda. Decimaquarta, Philosophorum opiniones circa earum naturas & operationes. Decimaquinta, Electiones & proprietates dictarum Rerum. Adhuc passim Astrologorum prognosticis.

DOMVS uero Sextadecima, quia pugillo claudi non potest, Canones habet uniuersales de generibus & speciebus Rerum quas Lector querit. Et id quidem copiosius in principio Libri, ante Tacuinorum formationes. Atque hæc Summa Operis.

DOMVS SEXTA DE
 cima, Tacuinorum omnium continens CA
 NONES introductorios.

CANON PRIMVS DE SAPO
 rum & Odorum iudicijs, & Ciborum substantijs.
 ANONES, quibus noscuntur naturæ Ciborum, sunt qua
 tuor. Primus est semita Rationis: eo quod Ratio ostendit eorum Nume
 rum, mediantib. Saporibus. Et ex receptione Odorum per membra. Et
 uelocitate Digestionis. Et ratione ipsorum Substantiæ.

Sapores uero simplices sunt octo. scilicet. Amarus, qui est in fine cali
 ditatis: propter quod abradit linguam, & incendit. Acutus uero est mi
 noris caliditatis, propter quod linguam lauat. Salsus autem est adhuc mi
 noris caliditatis, operans in lingua acuitatem. Stipticus, est in fine frigi
 ditatis, adunans linguam, & exasperans. Ponticus uero minoris frigidit
 atis, & adunationis. Acetofus autem minoris frigiditatis adhuc, operas
 acuitatem linguæ. Dulcis, uniens pure, nec enim est calidus separans lin
 guam, nec est frigidus adunans, sed est temperatus: & hoc inest ei acci
 dentaliter, eo quod mediū inest ei naturaliter per se, propter quod linguæ
 efficit leuitatem tantum. Vinctuosus est minoris temperantiæ. Et istine
 trahuntur Gradus. Nam ea quæ adunant linguam ultima adunatione, sunt
 in quarto: & quæ e contrario, in primo. Quæ uero media sunt, si propin
 quiora primo sunt, in secundo: si quarto, in tertio. Et similiter accidit de ijs,
 quæ caliditate separant linguam. Odores uero Suauis membra recipiunt,
 & digerunt: uerum ipsorum caliditas minor est intensis Aromaticis. Hor
 ribiles uero e contrario. Ratione substantiæ. Nam substantia Cibi, quando
 fuerit spissa, et grauis, dura, uilcosa, seu grossa, est difficilis digestionis:
 uerum quando digeritur, nutrit multum, et generat opilationem. Si uero
 leuis fuerit, laxa: rara, mollis, uel subtilis, e contrario. Verum subtilis, aut
 est Calida, sicut in Acuto: aut Frigida, sicut in Aceto. Et grossa similiter
 possibile est quod sit calida & frigida: eo quod non est omne subtile calidum,
 nec omne grossum frigidum.

CANON SECVNDVS DE
 Qualitatibus Ciborum simplicium.

CANON Secundus, ad demonstrandas Ciborum qualitates sim
 plices, quantitates & uirtutes ipsorum, per experientiam: quæ conueni
 entior est ratione, eo quod accipitur ab operatione substantiæ cibi in cor
 pore: & maxime, cum Ratio excludat a saporum numero insipidum. Et
 quilibet cibus intrans corpus, impossibile est quod qualitate careat, quæ
 operetur. Quæ si in ultimitate fuerit, iudicatur in quarto gradu: et si in op
 positione ultimatis illius, iudicatur in primo. Et quæ est inter utrosque,
 si est prope quartum, dicitur tertius: & si est prope primum, dicitur secun
 dus. Igitur quælibet qualitas erit generaliter inter quatuor gradus. Quo
 rum cuilibet distinguitur, Principiū, Finis, & Medium estimatione. Vel

Sapores octo
 Amarus.
 Acutus.
 Salsus.
 Stipticus.
 Ponticus.
 Acetofus.
 Dulcis.

Vinctuosus.
 Gradus.

Odores.

Cibi substan
 tia.

Ciborum sim
 plicium qua
 litates.

dicemus, ut multi dixerunt, status esse infinitos. Et in hac distinctione fuerunt multæ diuersitates inter antiquos, in naturis Ciborum iuuantium: eo quod non inuenerunt partem temperatã, cui proportionetur: nec inuenerunt noticiam, seu metam qualitatis assumendam ab illa. quia cibus qui est debilis caliditatis conditur: ex contrario, multam facit operatiõem cibus fortis caliditatis. Et hæc uia subtilis, facilis est ad comprehendendum, si cibus esset simplex. Sed quia plures ciborum sunt compositi, uel naturaliter, sicut compositum est mel ex dulci & acuto: & melongiane ex insipido, amaro & acuto: aut artificialiter, sicut syrupus de speciebus diuersis simplicibus, & nos oportet ad præsens facere Canonem de naturis compositorum.

Cibus dupliciter cõpositus.

C A N O N T E R T I V S D E
naturis Ciborum Compositorum.

CANON Tertius in noticiã naturarum Compositorum, sic perficietur. Postquã peruenimus ad naturas simplicium, & gradus ipsorum cum ratione & experientia, demum ordinabimus naturam caliditatis in oppositum frigiditatis, & humiditatis in oppositum siccitatis. Qui si adæquetur in aliquo, iudicabimus illud temperatũ. sicut Ziribeyti dulcis, alias Ziribelgi dulcis, id est, cibus factus de carnibus, speciebus, & melle, seu saccharo: & dicitur latine Assipitium sine aceto. Fit etiam Assipitium cum prædictis ex aceto. Et si alterum excedat, iudicabimus secundum naturam dominantis. Et si compositum fuerit ex similibus, sicut de duobus calidis, quorum unum fuerit in primo gradu, & reliquum in tertio, iudicabitur oppositum.

Fortè, Zibirebergi.

Assipitium.

C A N O N Q V A R T V S D E
iuuamentis & nocumentis Ciborum.

CANON Quartus ad declaranda Iuuamenta, & Nocumenta Ciborum, & ad auferenda ipsa Nocumenta, ratione & experientia, per ratiõcinatiõem. Quia Dulcis inducit suum sua caliditate, generã choleram sua conuersione: & laxat mundificatione sua, & facit opilationem multitudine nutrimenti ipsius, cum membra multum ex eo recipiant. Acetosus reprimat choleram, generã uentositatem frigiditate sua: & nocet neruis, & uisceribus, subtilitate sua. Et ualde penetrat in profundum, et debilius est Pontico in frigiditate, & operatur operatione simili autumnõ. Salsus mundificat flegma, inducens suam caliditate sua, & desiccans sua siccitate, & per eas exasperat pectus. & est debilius Amaro, in omnibus operationibus suis. Vnctuosus est plurimi nutrimenti, corruptens, uel fastidians stomachum, faciens lubricam egestionẽ, multa humiditate sua: & est minor Dulci in sua temperantia. Supticus linguã exasperat, & pectus, uentrem stringit, & confortat appetitum sua frigiditate. Ponticus debilior est eorum in omnibus operationibus suis. Amarus scindi, & abradit linguã, multa caliditate sua: et est pauci nutrimenti, sua siccitate, Mollificat naturã, & deponit flegma caliditate & siccitate sua. Acidus cõparatione Amari

Iudicium Ciborum iuxta Sapores.

est debilior in omnibus operationibus suis. Ininsipidus in frigidat.

CANON QVINTVS, DE

rectificatione Nutrimenti, & remotione nocumendi Ciborum.

CERTIFICATIO Nutrimenti, fit unius sapore per aliū. Nam dulce, & acetosum, alter alterius remouet nocumentum. Acetosum enim rectificatur per salsum: & e contrario. Salsum & Vnctuosum unūquodq; per alterum ipsorū rectificatur. Stipticum cum Vnctuosum, siue Dulce rectificatur, & ipsa per Stipticum. Et Amarum aufert opilationē factam ex Dulce: et e contrario. Ex his tamen non complete soluitur dubietas, de remotione nocumendi, sed est necesse declarare huiusmodi per experientiam, quam sensibilis operatio similiter manifestat. Et patet aperte per pultum, anhelitum, uel tactum: quia caliditatem faciens, calidum est: et e contrario. Et his adhæret Medicus. Philosophus autem considerat, quod quodlibet animal, & quodlibet uegetabile, uirtute nutritiua priuatū, est mortuum, & mortuum frigidum & siccum: etiam si stinchus, seu balsamius. Sic & quodlibet aliud, seu uegetabile, in quo inuenitur uirtus illa, est uiuum: & uiuum calidum est & humidum: etiam si papauer niger sit, seu piscis Bonch, id est, tranula.

CANON SEXTVS, PRIN

cipia quedam generalia tradit circa Ciborum operationes.

PRINCIPIA ordinata in hoc libro. Primū dicitur esse de cibis qui sunt calidi, quando sunt magis calefacientes corpore temperato: et e conuerso in frigidis. Secundū. Consultitur corpori sano, duobus modis conferuando scilicet sanitatē eius, cum similibus, uel restituendo ipsum ad temperandum cum contrarijs. Tertium. Quando cibus est calidus & humidus, quod generatur ex eo, erit sanguis: & ob hoc erit iuuatiuus complexionibus & regionibus frigidis, & ætati decrepitæ, & temporibus autumnali. Quartum. Quod temperatum est in caliditate, temperatum est in frigiditate: et similiter, quod temperatum est in siccitate, est temperatū in humiditate. Quintum. Quando excedit cuiusq; caliditas, deficit frigiditas: et e conuerso. Sextum. Dicitur res temperata, uel distemperata, quando est in aliqua qualitate temperata, & in aliqua distemperata. et similiter dicitur de iuuamento & inconuenibili. Septimū. Calidum cum sicco est intensius, et cum humido remissius. Octauū. Cibus humidus potest esse siccus, comparatione sui. sicut pisces: et e conuerso. Nonū. Temperatū in digestionem, temperatū in quantitate. quia scdm hoc corium porci uideatur esse magis digestibile carne. Decimum. Preparanda calida cum calidis, quando alterū ipsorum debilius est altero, et minoris caliditatis.

alias, restau-
rando.

CANON SEPTIMVS, DE

Fructibus in genere. Ad Tacuinum 1. 2. 3. 4.

O P O R T E T nos etiam inuestigare Canones proprios, dicentes: quod fructus omnes generant corrosiones & febres autumnales. Et acco-

tosus ipsorum nocet nervis, extinguens caliditatem sanguinis: & iuuat illos, qui sunt calidæ complexionis: nisi conuertantur. sicut Grifomala. Et stiptici ex eis ante cibum stringunt, & laxant post cibum, sicut Citonia. Et aquatici ex eis prouocant urinam, sicut Melones: & reprimuntur ex fructibus dulcibus cum acetoso: & econuerso. Et ex eis qui est maturus & dulcoratus, est melior: & ex eis qui potest conseruari, & non corrumpitur, est melior eo, qui corrumpitur: & ex eis, qui postquam collectus fuerit, morari poterit aliquandiu, donec desiccetur, ad hoc ut longetur a suis uirtutibus naturalibus, est melior eo, qui comeditur tempore quo colligitur. Et qui uelocis est descensionis, est melior eo, qui tarda. nam diu morans cum corpore in stomacho, efficit operationem toxicæ. Et eius qui est tardæ descensionis, sua grossicie & duricie, ultime tur comestio. Et eius qui in stomacho est non mali chimi, aut uelocis descensionis seu conuersionis, econuerso. Et grossus conuenientior est, ut sit hyemali tempore comedendus: quia caliditas in hyeme profundatur in corpore, & econuerso in æstate.

C A N O N C C T A V V S, D E

Frumentis & Seminibus. Ad Tac. 5.

Frumentata.

GALENVS dicit, q̄ in quibusdam annis, ex malicia temporis, mixtum fuit inuentum Lolium frumento: & accidit, quod cum comedebatur panis factus ex eo, fiebat soda: & in principio ætatis superuenit multus bothor, & accidentia sanguinea. Et propterea debent mundificari grana frumenti, ab omnibus rebus alijs diuersis ab eis. Ex granis autem melius est, quando decoctione sua uelocius ingrossatur, & quorum modica quantitas multum nutrit. Et cognoscitur hoc mensura & pondere ipsius, & ex quantitate farinæ, quæ egreditur post moluturam ipsius. Et quodlibet Semen non completum, est humidius completo. Est autem quodlibet semen leuius, calidius, & magis subtilitatum planta, uel herba, a qua habet originem. ut semen Papaueris, quod est minoris frigiditatis folijs suis. Et quædam semina comeduntur, exceptis folijs & herba eorum. Et quædam comeduntur cum herba tota. Et quædam econtrario. Et ex granis cum torrefiunt, quod torrefactum fuerit, & exterius superficiale leuius fuerit, est melius reliquo torrefacto. Per torrefactionem aufertur inflatio eius, & uentositas ipsius, & difficilem facit digestionem ipsius, & * multum facit nutrimentum.

alias, nocet
nutrimentū
eius.

C A N O N N O N V S T E R

ræ, & uegetabilium comparationem docet.

ET CONSyderandum est, q̄ terræ ad uegetabilia se habent sicut regiones ad animalia. eo q̄ non qualibet terra, cui libet uegetabili conuenit. Et in hoc est, q̄ inuenitur Balsamum in quodam loco terræ Aegypti, & in alijs contrarijs non. Et spina Aegyptiaca, id est, planta faciens generari, Arabiæ erat comestibilis: & cum ducta fuit in Persidem, & plan-

Vallia

tata effecta fuit toxicum mortale. Et quidam Medici opinantur, q̄ Lolium sit frumentū, conuersum ex malicia terræ per multos annos.

C A N O N D E C I M V S , D E L E

guminibus, & Philosophorum circa Seminum naturas placita. Ad Tacuinum 6.

ME L I V S ex Leguminibus est, quod pertransit sex menses, usq̄ ad annū: & quod ultra pertransit, est minoris nutrimenti, & facilioris digestionis est: eo quod non pertransit. Et sicut inuestigamus de tēpore granorū ipsorum, sic inuestigare uolumus de magnitudine ipsorū. Nam semina quæ magnitudinē naturalem pertranscunt, & sunt humecta & inflata, habent humiditatē superfluam: quæ debent conseruari in loco arido, usq̄ quo arefiant. Verūtāmē cum superfluūt in uetustate ultima, sit, q̄ ex uetustate farinae egrediatur simile: & maxime quando non fiat uentus septentrionalis, nec miscentur. Cum miscentur, fiat per res deficcates humiditatem, sicut menthastrum. Et philosophi opinantur, q̄ Semina omnia calida sunt & humida, sicut sperma, et q̄ sint sicut materiae, & essentia plantarum, quod est principium generationis. Et dicunt pro causa, q̄ quædam plantarum sunt multorum seminum: sicut Sesamum est: eo quod sunt debilioris naturæ. Nam illorum quæ sunt debilis naturæ, natura multiplicat numerum seminis: ut sit multiplicatio ipsorum, loco uirtutis: & ob hoc sunt animalibus debilibus multa membra, quibus datae & ordinatae fuerunt uirtutes. Et causa: quod multa semina diuisa sunt in duas partes: ut cum in terra corrumpitur una, altera remaneat. Et ideo fuerunt ordinata quædam membra & organa sensuum duplicia, sicut Oculi, Aures, Testiculi. Et Autores librorum Agriculturae, dicunt: quod semina uelocius corruptibilia, sunt illa, quæ seminantur die Australi. In alio, Meridionali. Et quod dicitur de noticia seminum saluandorum anno quolibet, habetur ex hoc: quia si semina seminantur in Septembri, & bene pullulant, significatur, quod bene conseruabuntur in illo anno: & e conuerso. Et ex Canone generali procedit, quod quodlibet semen quod in sua decoctione non crescit, est malum.

Legumina meliora.

*

Semina.

C A N O N V N D E C I M V S , D E

Panis natura, & uarietate. Ad Tacuinum 7.

PA N I S est temperatae caliditatis: cuius est desiderium, recipere omnes sapores conuenientes cuiuslibet complexioni. Et melius ex eo est, cuius frumentum bonum existit, & fermentum eius moderatum, cuius aqua & sal sint quantitate conuenienti, & ignis temperatus, agens in superficie & profundo ipsius. Hip. Cum talis fuerit panis, est plurimi nutrimenti, bonæ digestionis, facilis descensionis. Et panis diuersatur. Nam alius est, qui conficitur cum aqua & farina: & est plurimi nutrimenti. Alius

Panis natura.

est, in cuius confectione miscetur oleum: qui est difficilior ad digerendum, & peior ad descendendum. Alius est, cui admiscetur papauer: qui ualet ad prouocandum somnum. Alius est, cui admiscetur ciminum magnum, & ciminum comune: ad remouendum uentositatem ipsius. Et ex eo alius est, qui comeditur ualde calidus: cuius digestio est ualde uelocior, descensio tardior, & nutrimentum amplius. Et ex eo alius est, qui frigidus comeditur: cuius digestio est tardior, nutrimentum modicum, transitus uelocior: propterea, quia superficies eius infrigidatur & spissatur, & a profundo caliditate sua dissoluitur uapor: qui dum mouetur uersus iuperficiem, non inueniens transitum, reuertitur: & obuiando alij uapori, cum eo reuertitur: & erit de ipso ratio ut de primo: & sic reuertendo * incedentes, accidit huiusmodi motu uiscositas & inflatio, prohibentes humectationem, nec stomachus poterit ipsum superare. Io. & Ra. uidentur contrarium huius, laudantes quod comedebatur in fine secundae diei postquam confectus fuerit, & maxime fermentatus. Et noticia eius habetur ex hoc: quia cum ponitur in aquam, quod descendit inferius, est azimus: & e contrario fermentatus: & si in medio natauerit, erit medium inter azimum & fermentatum. Et causa in hoc est: quia fermentum est subtile: in quo est acetositas corrupta, quae induxit in eo parum caliditatis, & multum aereitatis: propter quod panis factus est spongiosus, & supernatans, cum non habeat in se uerberationes, motus, confricationes, & uiscositates.

C A N O N D V O D E C I M V S,

De Oleribus. Ad Tacuinum s. 9.

Olerum natura & operatio.

CAUSSA QVARE praemittantur Olera in confectionibus, est, quia sunt subtiliatiua, sicut fructus: & generant omnia uentositatem, & inflationem, & decrepitis colicam, & malam digestionem. Nisi sit aliquod acutum ex eis, sicut Origanum recens, & Nasturtium, quae deficiunt ab hac operatione. Et sunt iuuatiua illis quibus dantur pro cibis. Et plurimum ex eis, nutrit nutrimento modico. Sed sanguis, qui generatur ex eis omnibus, est modicus, subtilis, & aquosus, & malus. Et quidam ex antiquis dixerunt, quod ex centum drachmis Olerum, generatur minus decem drachmis sanguinis & carnis: & econuerso. Et frigida & humida ex eis conferunt iuuenibus, & complexionem habentibus calidam, sicut Lactucae, Scariolae hortulanae. Item ex Oleribus, syluestria sunt fortioris siccitatis, & peioris nutrimenti. Et minus mala inter haec sunt Lactucae, deinde Molachiae, & postmodum Atriplices, & de hinc Portulacae, & Bletones. Et de quibusdam Oleribus plus nutrimenti est in folijs, sicut Lactucae. Et de quibusdam in radicibus, sicut Radices, seu Raphani, Rapae, & Bletae. Et cuiuslibet terranae scentis, cuius comeditur radix, semen eius impossibile est quod sine periculo comedatur, sicut Lactucae. Et econuerso: sicut Citrulli, Cucumeres. Et plures ROMANI comedunt Olera, seu herbas.

crudas post cibum, & non nocet eis : & hoc aut propter malam consuetu-
dinem in ordinatione ciborum : uel quia fundus stomachi sua caliditate
comburit ipsa, & orificium sua infrigidatione digerit.

C A N O N T R E D E C I M V S ,

De uarijs Speciebus, & earum præparatione ad decoctionem.

EX S P E C I E B V S quædam sunt de Terrænascentibus: quædam
ex Animalibus. De terrænascentibus quædã sunt fructus, sicut piper, or-
liua: quædam flores, sicut crocus. Quædam sunt semina, sicut ciminũ &
coriandrum. Et quædam olera, sicut Bleta, & Spinachia. Et quædam ra-
dices, sicut rapæ, & pastinacæ. Et quædam olea, sicut sesaminum. Et quæ-
dam sunt succus, sicut acetum, & succus agrestæ. Et quædam ligna, sicut
cinnamomũ, & zinziber. Et quædã sunt de superfluitatib. animalũ. sicut
mel : * & quædã alia eius generis multa, De istis plurimum dicemus in
tractatu fructuum, olerum, & confectorum, cum acetosis, & speciebus ci-
borum secundę Mensę, & Chalde, & huiusmodi: & quando dicemus de
caseo qui fit ex lacte, dicemus de oliuis: & quando dicemus de carnibus
salitis siccis, in secundo capitulo Carnium, dicemus de sale: & quando di-
cemus de acetosis, dicemus de aceto: & hæc omnia ordinata sunt loco suo,
quorum partitio, uel capitulatio manifeste adparet. Canon in præparati-
one speciatorum, & adpositione rerum & siccorum fructuum de terræ-
nascentibus ponantur in decoctione prius q̄ dantur, sicut radices. Dein
de quæ sunt leuis decoctionis, sicut olera. Et de seminib. aromaticis, quod
est ex eis siccũ, ponitur in principio decoctionis: & econuerso. Nec mul-
tiplicetur in cibis qui comeduntur infrigidantibus: quia exinde corrumpuntur.
Et ex succis fructuum præcedant acetosa in decoctione. Dulcia
uero & stiptica postponantur: ne cibi amari friant. Iudicatur enim quod
libet are uincente in ipso, cum remissione quadam: propter res alias quæ
miscentur in ipso, sicut * Alkipitium per acetũ, & cibus præparatus cum
Muri, ubi ferculum fuerit diuersarum naturarũ temperate compositum,
sicut zinziber dulce. Et si ferculum fuerit diuersarum naturarũ, erit tem-
peratũ, sicut * zibergi recens, id est cibus, qui fit cum carnibus & melle.
Et hoc totum ordinatum est in Canone Quarto. Et diuiditur. Quia
quoddam fit ex aqua piscium, quod inducit humores. Et quoddam fit
ex farina similia, quod sit modicæ caliditatis, bonum efficiens saporem in
cibis. Et quoddam fit ex farina ordeï, quod est calidum in primo, siccum
in secundo, laxatiuum uentris.

Specierum
species.

Alias, Et quæ-
dam ramę, ut
stibes.

Speciatorum
admissio.

Forte, Assi-
pitium.

alias, Zibet-
bergi, supra
fol. 3.

C A N O N Q V A R T V S D E .

ciuis, de proprie Acetosis. Ad Tacuinum 10.

AC E T T A T A generaliter obsunt neruis, pectori, intestinis, & coi-
tui, & extingunt choleram, & sanguinem, & inducunt flegma, & con-
ferunt habentibus complexionem calidam, in temporibus, & regionibus
calidis. Et caliditatem eorum cum aceto præparatorum, minuit acetum,
& humidorum minuit humiditatem, & grossorum grossiciem. Et grossa

Acetata.

ſunt ex cibis ſtomachorum calidorum, & hyemalium: ſubtilia uero e contrario. Et præparatorum cum aceto, quædam conſeruantur tempore ad tempus, ut Melongianæ, & Rapæ. Et quædam non conſeruantur, ſicut caules ouati, & his ſimilia. Sed Canon eſt, quod omnia quæ conſeruari debent, & durare, carnes ſint, uel aliud: ſi niue conſeruabuntur, efficiuntur mollia, & tenera: ſed melle præſtatur eis cum humiditate caliditas, ſed uis non præſtatur caliditas & ſiccitas, ſed aceto frigiditas, ſed ſale præſtatur caliditas & ſiccitas multa.

C A N O N Q V I N T V S D E C I
mus, De improprie Acetofis. Ad Tacuinum u.

Acetata non
proprie.

COCTA Olea improprie acetata ſunt. Cibi qui ſunt ſpecialiter uolentibus ſubſtare complexionem: & illis qui indigent cibo multo, modo nutriente: & etiam illis, qui tolerare non poſſunt cibaria groſſa, ſicut carnes: ſiue accidat ex natura hoc, ſiue ex morbo, ſiue in quem ueretur incidere, ſiue eo quod iam incidit: uel quia utuntur cibis ipſis cauſa religionis: uel quia timetur de Anno acuto, & peſtilentia, quo etiam moriuntur Animalia: & iuxta unumquodq; ipſorum, uel iſtorum cibi prædicti diuerſimode præparantur. Quandoque cum ſuccis fructuum præparantur, ad ingroſſandum humores ſubtiles, & ad inſrigidandum complexionem inflammata, & calida. Et quandoque præparantur cum ſynapi, ad incendendum humores groſſos: cum muria & pipere, ad calefaciendum complexionem frigidas: & cum ſucco Lemoncellorum, ad confortandum ſtomachum, & excitandum appetitum. G. dixit multum uſus ſui, ad curandum habentes ſplenem groſſum, opilationem hepatis, et principium epiſterix, cum regimine ſubtiliationis. Et ſecundum rationem cibi acetati & præparati cum ſpeciebus, ſunt cibi medicinales, cum corpus non nutritur multum ex eis. Et cibus medicinalis, eſt cibus habens in ſe uirtutem, quam natura refugit. ſicut ſunt allia, & ſynapis. Et melius cibalis eſt medicina, habens in ſe uirtutem aliquam nutritiuam, quam recipit natura, ſicut Scuthuſch, & Cumabari.

alias, incl-
dendum.

Cibus medi-
cinalis.

Cibalis me-
dicina.

C A N O N S E X T V S D E C I
mus, De cibarijs Suffrixatis & Frixis, Butyro, Coluſtra,
Lacte & Ouis Ad Tacuinum u.

CIBARIA Suffrixa, & Frixa, ſunt iuuatiua habentibus in ſtomacho ſlegma, & humiditates: uel timentibus incurrere malam complexionem humidam. Quæ diuiduntur. Nam ex illis ſunt, quæ præparantur cum aceto, ſicut Sulcius, Galatina, & Aſkipitium cuius remota eſt unctioſitas: quæ conſerunt habentibus complexionem calidam, hepar calidum: et extinguunt inflammationem ſanguinis & cholera: & obſunt, quibus excedit melancholia, & neruis: et præparata cum lacte, faciunt uentofitatem & colicam, & maxime, quando præparantur cum carnibus gallinarum, ſeu cucurbitis, et his ſimilibus. Et lac nouiter muſum, & aliquo tempore reſidens, et butyrum coctum, crudum, et coctum recens, & caſeus recens, &

Sulcius.
Galatina.
Aſkipitium.

floricū, & coluftra, sunt uniuersaliter multi nutrimenti, & auferunt pruritus, & scabiem siccam, & impingunt corpus, & conferunt pectori. Butyrum crudum, minoris est caliditatis, q̄ butyrum coctū. Coluftra uero humidior est florico, uel caseo recēti. Lac coagulātū, acetosum, & lac simpliciter preparatum cum speciebus & oleribus, remittuntur a natura sua: & melius est lac, quod est intensæ albedinis, boni odoris, et boni saporis, de quo cū stillatur gutta aliqua, remanet integra comprehensa, nec spargitur in eo. Et causa est in hoc, quia lac est temperatū in caliditate, & humiditate: quia est sanguis completæ maturitatis: eo quod mammillæ conuertunt ipsum ad naturā suam: sicut cōuertit cerebrum spiritū uitalem, & testiculi spermatis substantiam. Quia natura quādoq; facit calidū sanguinem in frigidum conuerti, ut fiat nutrimentum cerebri. Et quādoq; cibum subtilis substantiæ, facit conuerti, ut sit nutrimentū corporis grossi, sicut fit operatio cum lacte Asinino. Et causa subtilitatis lactis alinini est: quia asina lactans, propter suam grossiciem, grossum ipsius retinet ad sui nutrimentum: quia conueniens est naturæ suæ, grosso cibo nutriri, sicut asini, & qui nutriuntur * ex eo. Lac autem diuersatur secundum diuersitates, ex natura animalium, ætatum, temporum anni, pascuorum, & appropriationis, seu elongationis a partu. Et lac pascennum in campis, melius est lacte nutritorum in domo: & melius est lac Animalium pascennum herbam Scamoneæ, Glandes, & Sumach. Et lac Veris post partum animalium, mundificatione completa, est subtile: & in Aestate mediocre: deinde ingrossatur usq; ad tempora impregnationis: quibus & deficit lac. Et lac iuuenium animalium, est melius lacte senum. Et lac Vaccarum est grossius, & difficilioris descensionis, et magis naturā stringit, & est nutritibilis quolibet lacte. Lac uero Camelarum e contrario se habet. Sed lac Caprarum est mediocre inter utrunq;. Et lac Pecudum est medium inter lac Vaccinum, & Asininum. Et lac Asininum et Equarum, est mediocre inter lac Camelarum, & Caprarum. Lac uero Muliebre, est temperatius quolibet alio lacte: eo quod est superfluitas temperationis animalis inter cætera. Oua uero recipiunt in se quædam animalia, quorum aliqua uolumus recitare delectationis causa. Quæritur em̄. Quare ex omnibus Ouis, quæ uicissitudinarie mas & fœmina cubant, cum pulli fiunt ex eis, non incontinenti cibum ex se recipiunt, sed a patre, & matre cibantur: sicut pulli columbini: & ex omnibus alijs ouis, quæ solū fœmina cubat, licet sit ipsa debilis, & diminutæ caliditatis, pulli ex eis nascentes, incontinenti comedere incipiunt ex se: sicut pulli gallinæ, & phasianorum. Et quare mares non soli cubant oua, sicut fœminæ solæ inueniuntur cubantes: Et quare omne animal, non habens aures extra eminentes, ouat: & e contrario. Item Isaac dixit, in libro suo de Animalibus, ex uerbo Aristotelis, q̄ oua habentia duo uitella, geminos pullificant. Et dixit uerum: attamen unus est maior altero. Dixerunt etiam quidam, q̄ oua non pullificantia, sunt illa, quæ fiunt ex combinatione

Butyrum.
Coluftra.
Lac.

Lac asinum
subtilius.

alias, ex
grosso.

Lac uac-
carum.

Lac Mulie-
bre.

Oua.

Solutionē ho-
rum, uide a-
pud Aristote,
in Proble.

gallarum tantū: aut quia gallinæ ordinantur ad ouandum in cinere: uel quia acciderunt tonitrua tempore cubationis. Et oua habentia duo uitel^a la, sunt uix pullificantia, & quæ sunt in defectu lunæ. Et illa sunt ut plurimum pullificantia, quæ carent prædictis impedimentis.

CANON DECIMVS SEPTI^{VS}

mus, De Carnium natura in genere, & Stomachi caliditate,
Deq; carnibus Porcinis. Ad Tac. 14.

CARNES sunt cibi multi nutrimenti, generantes sanguinē unctiō^{is} sum, & sunt de cibis exercitantiū, et uirorum fortiū, et sanorum. Quæ di^u uersificantur secundū diuersitatem animalīū in ætatibus, & temporibus, quibus reperiuntur locis, & eorū pascuis, modis decoctionum, & assatio num ipsarū, post interfectionē, & repositionem ipsarū. Nam propinqui ores infantia, sunt humidiores senibus, & domesticæ sunt humidiores syl uestribus, & uernales humidiores autumnalibus, & carnosæ sunt pluris nutrimenti, & tardioris descensionis pinguibus, & pingues meliores ma cilentis, & castratæ non castratis sunt * meliores. Et cuiuslibet animalis humidi, masculus est melior q̄ femina: et econtrario. Et animalis cuiusli bet sicci, quanto iuniores, tanto * meliores. sicut uituli: & econtrario. sicut arietis. Et carnes quæ non diu steterūt post interfectionē. Et illæ quæ aufe runtur ex aquis de piscibus, quæ non peruenerūt ad ultimum senectutis. uel corruptionis corporis, sunt melioris digestionis, q̄ recentes, iu stoma chis præparatis. Et animalīū statim interfectōrū carnes, sunt magis cōue niētes stomachis calidis, sicut Turcarū et Sclauorū. Et caliditas stomachi. aut est per naturā, aut secundum naturā: ut stomachis inflāmati. Aut est secundū accidens. sicut accidit, quādo foramen furculi ueniētis a felle ad stomachū, est amplius illo quod incedit ad intestinū duodenū, propter quod cholera cibū comburit. Aut ex operatione exteriori. sicut accidit il^{li} li, qui imponit stomacho suo, prauē inquietans uentrē. Aut ex profunda tione caliditatis. sicut accidit stomachis in hyeme. Aut propter fundū sto machi. q̄: est multæ carnositatis, & fortis caliditatis. Rasis dicit, quod tēperatores ex carnib. si esset a Lege statutū, sunt carnes porcine. Et Gal. narrauit, q̄ sunt similiores humanis: eo q̄d quibusdā ministratæ fuerunt carnes humanæ, nec poterant discernere inter eas, & porcinas diuersitatē in odore, seu sapore: propter ipsarū similitudinē. Et ex hoc Canone dici mus, q̄ meliores ex carnibus sunt, non propinquæ natiuitati: eo q̄d sunt multarum humiditatū & muscilaginū: nec longinquæ a natiuitate: quia sunt multæ siccitatis & grossæ. Nam illæ sunt non bonæ, propter ueloci tatē descensionis, et modicū nutrimenti ipsarū: et istæ propter tarditatē, et residentia ipsarum. Sed debent esse medio cres inter has: & maxime cum ipsarū animal est sanū in tempore tēperato, & pascuis affluentibus. & do mesticū, utens motu tēperato, et motu a loco pascuorū suorū per seipsum reuertatur ad eundē. Ex quo cōuincitur, q̄ non sint herbe illic necantes. Homo em̄ nouit quæ sint cōuenientes animalibus herbe, Et possibile est,

alias, humi-
diores.

alias, tempe-
rationes.

Stomachi
caliditas.

Lege, Domi-
ni p̄r Mosen.

Carnes
porcinæ.

q̄ alicuius natura, alterius naturę cōueniat, & alterius sit probatrix. Sicut Elleborus est conueniens coturnici, Iusquiamus passerib. crocus bobus, & hominibus tēperatus panis, & carnes bene coctę. Nisi famefcāt in stomacho ipforū: quibus tunc cōuenientes carnes Camelinę, & panis azyosus: & hoc propter uehementiā caliditatis ipsius. Quod si acefcant in eo, erit propter debilitatē, & frigiditatē ipsius. Sicut accidit Prędicatori cuiusdam, de quo narrauit G. Ego tamen dico, q̄ hoc accidit, quod orificium stomachi sit uehementis frigiditatis, & fundus ipsius in ultimo caliditatis naturalis, inducit appetitum magnum, & digestionem bonam, & maxime, cum appetitiua, & digestiua fortes fuerint, & corpus magnum, & ferulorum foramina inter ipsum & fel exeuntia, fuerint larga, & tempus hyemale, & regio septentionalis: & econuerso.

C A N O N D E C I M V S O C T A.

uus, De Carnibus syluestrium animalium, grossis, & subtilibus. Ad Tacuinum 17.

DE C A R N I bus uenationū quadrupedū, syluestres sunt grossę multū, & sunt de cibis utentium exercitio. De carnibus uero auium, subtiles ex eis sunt, sicut phasianorum, & sunt de cibis conualescentium & quiescentium. Nec sunt cōuenientes utentibus exercitio, neq̄ sanis, neq̄ etiam habentibus stomachum calidum, & maxime habentibus corpora rara. eo quod corpora rara indigent cibo ad densandum: & densa ecōtra cibis subtilibus ad transeundum: & stomachi calidi indigent grossa substantia, ut non combinetur in ipsis. Et caussa quare stomachus cum debilitate caliditatis, digerit corpora, quę mollis, digerere non potest, sicut ossa & cartilagines, est: quia illa non habent digestiue proprietatē, cuius caussa corpus cibi per grossiciem eius subijciatur corpori stomachi * de bilis, & humidi existentis. Sicut corpus hois subijciunt corpora animalium scorpionis, q̄ subtilib. perforatorij: & sicut subijciunt corpora animalium puncturę uespere, muscarę, et cimicū, cum nutriunt ex eis: sicut locus stę, seu galli operantur, ut cauda lapidē perforent, ubi semen iniatū conseruandū sit a frigore. Et huius uirtutis nutritiue reperitur instrumētum in quibusdam bene completū, taliter, q̄ unus potest digerere, quantum plures non possunt comedere. sicut dicitur de filio Alleph, & alijs, quorū stomachus subijci cibis, & mollescit in eis: sicut mollescit Adamas plumbo mediante sub mortello. Et operatur istorū nutritiua in cibis multum, sicut operatur ignis ex lignis multis, modicum cinerem, quia digerit uelociter. Et quędam partes in uapores soluuntur, exeuntes per mediū porum: & partes alię educuntur per aliquem modum alium purgationis.

alias, sentis

*

C A N O N D E C I M V S O.

nus, De Piscium natura, & digestionē. Ad Tac. 17.

GA L E N V S dicit, q̄ Pisces sunt generaliter difficilis digestionis, generantes plurimum sęgmatis, & sanguinem malum, & maxime illis, qui eis non utuntur, nisi calefactis, & illis qui uino non semper utuntur.

Piscium natura

Piscium de-
lectus.

Diuerfantur tamē secundū ipsorum genera, loca, quantitatem & ipsorum cibum, & præparationem ipsorum: & plurimum de his diximus in ipsorum Tacuinorum capitulis. Meliores uero ex piscibus sunt saporosiores, & boni odoris, et modicæ uiscositate, nutrimenti boni, pulchri coloris, et de quibus pluries reperiuntur in aquis currentibus supra terram lapidosam, quarum motus sunt uersus septentrionem: peiores uero e contrario. Et melius est, non potens eos digerere, ut quo comeduntur die, procuratur uomitus: & peius, cum comeduntur: & deinde potatur aqua niuosa. Et utilius quod sit, ad sitim mitigandam ex ipsorum comestione inductam, quæ sit ex eorum unctuositate uiscosa poris stomachi inuisitata, hoc est, quod studeat bibere antea modicum uinum purum: ut ad fundum stomachi descendant: deinde multoties utatur potu ipsius, ut uelox sit eorum descensio. Et illis qui non adhærent huic curæ, est * utile peludith mellitum: post quorum comestione non debet dormire, nisi digerantur. Et dixerunt quidam, quod causa, quare pisces sitim faciunt, est, quia frigidi sunt & humidi: & omne simile, simile appetit: et propter hoc aquam appetit, unde prouenit sitis. Quia si res taliter se habet, quod scilicet frigidum et humidum appetunt sibi simile, sicut aqua niuem, et lactuca res abscondentes naturaliter sitim, erunt naturaliter prouocantes sitim, et nulli erit in hoc appetitus stomacho ratio, nec profecerit uinum in huiusmodi siti mitiganda.

C A N O N V I C E S I M U S,

De Carnibus membrorum Animalium, exteriorum & interiorum. Ad Tacuinum 18. 19.

Membrorum
qualitates.

M E M B R A Animalium, assimilantur animalibus, quorum sunt membra, et diuerfantur iuxta diuersitates animalium ipsorum, & specierum earum. Et propterea capita arietum, humidiora sunt capitibus caprarum: et capita caprarum, humidiora sunt cerebris capreolorum. Et sic diuerfantur, secundū plus & minus, unūquodque tamen conuenit suo generi. Quia etiā corda diuerfantur: que generaliter calida sunt et sicca: eo quod sunt radix caloris naturalis in animalibus. Propter quod omnia membra propinqua cordi, sunt temperatiora, leuiora, digestibilia alijs quæ elongantur ab eo: quia nutriunt sanguinem quem cor et hepar decoxerunt. Et econuerso, membra quæ sunt a medietate umbilici, usque ad caudam. Et secundum hoc proportio erit. Quia membra quæ sunt dextri lateris, sunt meliora sinistris: eo quod sunt propinquiora hepatis. Et membra quæ sunt propinquiora dorso, per ipsorum motum, sunt meliora propinquis uentri, propter quietem ipsorum. Et membra, quæ sunt propinquiora superficiem corporis, quia proxima sunt aperturæ pororum, meliora sunt propinquis parti interioris corporis. Et carnes quæ adhærent ossibus, sunt saporosiores carnibus elongatis ab eis. Et medietas cartilaginum, melior est ipsarum extremitatibus, Ruffus dixit. Laudo sanitatem illius

corporis, cuius sensus nouit discernere inter hæc membra bonū a malo.

Coci distinguunt inter hæc membra: licet ignorent caput esse locatum ad hoc, ut sit custos corporis: eo quod in ipso sunt quinque sensus, quibus per intellectum deliberatur inter bonum & malum. Et cor locatum est in medio corporis, ut aerem adtrahat sibi propinquiorem, obtemperans frigiditate ipsius caliditatem propriam, faciēs eius subtilem spiritum, per quem distinguat quinque sensus, & ex eius grosso actus loquelæ, & uocis. Instrumenta uero nutrimenti locata sunt sub eo, ut sua caliditate iuuēt ea ad digerendum, & festinet digestionem, & adiuuet gignitiuam, & ad educendum foetum, & ad expellendum superfluitates. Manus autem & pedes sunt instrumenta ad acquirendum, & ad fugiendum, & sunt arma ad pugnandum. Dentes uero deputati sunt ad incidendum cibos, molares ad molandum, lingua ad loquendum, isophagus ad descendendum, uenter ad digerendum, intestina ad stercores. Meleraicæ uero sunt uia, ad deferendum hepatis substantiam a stomacho ad hepatis. Postquam autem decoquitur, conuertitur in quatuor substantias, sanguinem uidelicet, humorem aquosum, cholera, & melancholiam: ex qua Fel atrahit spumofum ipsius: Splen melancholiam resistentem: Renes trahunt aquositatem cum ea commixtam. Demum remanet sanguis purus, qui referuatur, ut corpus nutriat: cuius melius assimilant sibi testiculi. Benedicatur ergo DEVS, qui glorificauit hominem, statuens animalia uiua ad seruiendum ei, & mortua ad nutrimentum, & exaltauit illum inter alias creaturas, propter rationem ipsius: & ex pluribus non secuti sunt mandata DEI, nisi pauci, qui inspicientes mundum nihil esse, dimiserunt ipsum, & secuti sunt alium.

Ministeria
membrorum
hominis.

CANON VICESIMVS PRL

mus, De officio Coci, & ferculorum uaria præparatione,
totiusque Culinæ cura. Ad Tacuinum 20.

ORDINATIONES, quas ordinauerunt Coci, dixerunt, quod saluta & stiptica, debent prius elixari cum aqua dulci, & deinde præparantur. Amara uero, & acuta præparentur cum aceto: & acetosa cum salitis, & econuerso. Et insipida præparentur cum speciebus calidis & sale. Et carnes macræ cum unctiuosis: quæ carnes macræ debent prius elixari, quæ præparari ad usum. Et assandas carnes ungere debes prius: quibus in afflatio ne submitti debet uas, continens aquam recetem. Et si humidæ fuerint carnes, sic affentur, quæ humiditates propriæ remaneant in eis: quæ si siccæ fuerint, tamdiu affentur donec deficcantur. Sit tamē cautela, quod uasa non cooperiantur, quibus præparantur carnes syluestres. Nec occidenda sunt animalia ipso die, quo comederint allia, siue cepas: & si ferculum præparatum seruari debet in olla, lutetur creta coopertorium cum orificio ollæ. Debent etiā mundificari carnes a suis superfluitatibus antequam coquantur. Magni gladij taliter præparentur, quæ in rumpedis ossibus frustra non

Affata.

fiant minuta: parui uero acuantur, ut incidendo carnes nō deuaſtentur. Tabulæ uero ubi carnes & herbæ inciduntur, bene radantur. Habeatur etiam cultellus ſingularis, quo cepæ incidantur: nec cum cultello ipſo, quo cepæ inciduntur, ſed cum alio pulchro, & mundo panem incidas minutim, qui ponendus eſt in brodium. Quælibet etiam olla habere debet ſuum coclear, & coopertorium ſuum: & ſpumetur olla iugiter, & mundificentur labia, ſeu latera ollæ ipſius, nec in eis fiat aliqua combuſtio: & ſi aliquid in eadem olla combuſtum appareat, charta bombicina madefacta applicetur loco prædicto. Et ſi oportuerit aquam addere, in ipſam ollā aſpergatur, & non ſubito infundatur. Madefiant etiā labia ollæ aſſidue. Species, & Amigdalæ non piſtentur in mortario unctuoſo. Herbæ etiam non piſtentur in ruginoso mortario, a quibus debet haberi ſuccus: & non ponantur in ſcutella. Fercula, niſi poſtquam ſedabitur feruor ebullitionis ipſorum. Et lauet miniſter manus ſuas, priuſquā ſcutellet cibum ipſum, fumigans manus ſuas poſt ablutionem cum fumo ſandalorum: ut remoueatur odor cepearum. Nec obliuiſcatur, ante decoctionem ferculorum ſuffrixare carnes, cum ſpeciebus & cepis. Et in hoc eſt totum negocium coquing. Dimittas etiam carnes groſſas una nocte manere ante decoctionem: deinde elixa eas cum aqua & ſale, ad ſubtiliandum eas. Nec decoquas carnes poſt occiſionem ſtatim, niſi prius inſrigidentur. Prohibetur etiam ferculorum decoctio cum lignis uiridibus: & eſt conueniens, ignem efficere ex lignis, quæ non ſunt malæ qualitatis. Et ſi uolueris celeriter excoqui carnes, Boracem in earum cocturam apponas, & in illis cera mittatur: ponantur in hæc uirgæ ficuum, & cortices melonum.

Lotio manuum
cocti.

Ligna.

CANON VICESIMVS SE-

cundus, Qua cura cibus ſumendus, & quæ fercula, quibusq;
de cauſis fugienda. Ad Tacuinum 22.

Prohibita fer-
culorum
mixtio.

OR D I N A tiones meliorū de meliorib. rebus, eſt non cōmiſcere in comestione unius diei duo fercula calida, ſicut pullos colūbinos aſſos, & allia. Nec duo fercula frigida, ſicut madira. i. carnes præparatas cū lacte acetoso, & maſtia. i. carnes præparatas cū ſero. Nec etiā duo fercula uiſcoſa, ſicut caſeum, & piſces recentes. Nec duo cibaria cōuertibilia, ſicut grifoſomala, & melones. Nec duo cibaria inflatiua, ſicut ſunt olera & fructus. Nec duo fercula ſtiptica, ſicut agreſtia & ſumachia. Nec duo cibaria groſſa, ſicut carnes ſalitas, & caſeum ueterem. Nec etiam duo fluxibilia, ſicut pinguedinem, & medullam. cuncta em̄ quæ diximus mala ſunt, maxime quando non ſucceſſiue comedunt, eadem comestione, & ſimul miſcent. Nec acetū ſumatur poſt cibaria conſecta de grano zizo. Nec lac cum acetō, ſiue cum radicibus. Nec cepæ cum alijs. Nec carnes gallinæ præparatæ cum lacte acetoso. Nec granata poſt frumentū paratum cū carnibus. Nec aqua dulcis, ſeu calida ſumenda eſt poſt ſtidibog, id eſt, carnes præparatas cum ouis, ſpeciebus & aqua, aut falſa cibaria. Nec aqua frigida,

post fructus, sed cibaria calida, & chalde, nec carnes affatę cū lignis lat. d. & affatę cum lignis ficuum, & similib. Prohibetur etiam comestio aceti uel olei, que reposita fuerint in uase æneo. Nec cibus calidus repositus non est una sub uase æneo comedendus est: nec in loco seu camera humecta: & præcipue si sunt pisces affati cum oleo, uel aliquod assum, & in mantis li calidum inuolutum. Nec cibus, nec uinum, in quibus ceciderint formicę, malta, seu alij uermes. Abstinentū est etiam a corruptis fructibus. Nec cibus qui amisit suū saporem & odorē, comedendus est. Et uniuersa liter abstinentū est a quolibet cibo, in quo humanus non delectatur animus, nec sensus. Nec bibas in comestione, nec comedas supra potū. Cœna etiā minuenda est, si uis leuis * mane consurgere. Dimoueas etiā mensam, appetitu remanente comedendi. Prohibeas etiam cibos stipticos, colicam patientibus & senibus: & cōualescentibus grossas carnes: quas concedes iuuenibus & exercitantibus. Scire etiā conuenit, q̄ licet ex omib. cibis prædictis, protinus non sentiat laxio, sentietur tamen in futuro: et præcipue si senes, aut alij frigidę complexionis existentes, utantur his cibis frigidis: & econuerso. Nam uidi quosdam, qui comederunt miscentes duo diuersa stiptica, quibus accidit colica in hora comestionis. Et * R. dixit, quod uidit quosdam comedentes allia, et cepas, et accidit in oculis eorum debilitas uisus. Et alius dixit, quod inter nos sunt duo feracula, quibus utimur, quę non est hominum consuetudo miscere. nam si miscerentur, interficerent comedentes. Propter ipsa duo cibaria uoluit hoc docere filium suum.

CANON VICESIMVSTER.
tius, De Ciborū diuersitate, & uaria eorū operatione. Ad Tac. 22.

CIBORVM partitiō diuersificatur, Aut ratione sui. Et hoc est, aut ratione substantiæ inæ, quę est cōueniens ad digerendum. sicut sunt carnes agnorę animaliu. Aut inconueniens, ut fungi. Et si ratione suę quantitatis, non multū replet, et modicum desiccet. Et si ratione qualitatis, aut per oppositū, ut si calidus sit, replet cerebrum uaporibus, & stomachum humiditatibus: si frigidus, calorem extinguit. Aut per uirtutem, et operationē. ut sit cibus morbis contrarius, et sanitati consimilis. Si ratione temporis: ut tardetur ciborum assumptio, donec cholera fundantur ad stomachum: nec festinetur prius q̄ cibus stomachus mundificetur, sed assumatur primo cibo digesto, et stomacho mūdificato. Aut prolixitate temporis comestionis. et tunc primus cibus descendet primum, prius q̄ compleatur digestio. Et in his cibi stiptici primo sunt assumendi. Aut ratione ordinis, cum subiles cibos, grossi præcedunt. Aut rōne mixtionis ipsorum, ut non sint diuersarum substantiarum, et saporum: tunc enim ab eis stomachus fatigatur. Et si est ratione appetitus: appetitiuum magis est * delectabile non appetitiuum. Cæterum si sit non appetitiuum, minus iuuatiuum est, tanq̄ abominabile. Et si fuerit ratione stomachi, sicut stomachus prauus (alias, paruus) impotens erit in digestionē: & frigidus efficit

alias, manere.

alias, Ru.

alias, diligibile.

humorem crudum : & calidus stomachus cibum comburit. Et si ratione potus : qui paulatim assumendus sit : eo q̄ multus potus cibum crudificat, & paruus comburit. Et si ratione comedentis : ante cibum consideret ipsum ratione complexionis, curationis, ætatis. figuræ, regionis, efficij, & consuetudinis. Nam cibi iuuenum habentium complexiones calidas, habentium membra magna, & poros apertos, laboriosi efficij, in hyeme & regionibus frigidis omnes esse debent spissi & grossi : & econuerso. Et si post cibum : si ratione motus comedentis. Qui motus est duplex. Aut uitalis. ut ira, & timor : quæ duo cibum corrumpunt. Vel animalis. sicut obuiatio maris & scemina : unde accidit arthetica. Et motus, & deambulatio post cibum, cibum crudificant, & descendere faciunt. Quies uero, sicut est dormire super lectum calidum, carbunculos accidere facit : & si in cameris calidis, sitim accidere facit : & si in locis clariis, & mali odoris, & multi clamoris, impedit dormitionem.

C A N O N V I C E S I M V S.
quartus, De signis Digestionis bonæ & malæ, & Ciborum temperamento. Ad T. 13.

Digestionis
signa.

SI G N A Digestionis sunt, quando sentiuntur utraq̄ latera leuis, & umbilicus. Et quando dormitur supino corpore, stomachus manet depressus, & eructatio accidit absq̄ sapore, & appetitus cibi festinat, et ardere non desinit, & pulsus minuitur, et urina citrinatur, & aromatizatur sensus odoratus, somnus sedatur, saliuua minuitur, et sitis efficitur : et quando hæc erunt, completæ sunt digestiones tres. Et si hæc memorata in diebus æstiuis acciderint mane, & in hyemalibus diebus in meridie, erit bonum. Alioqui ingeniatur quod fit. Si uero hec inis ingenio permuratio hæc ex toto fieri non possit, saltem fiat secundum similitudinem aliam quam conuersio æstatis in hyemem, in frigidando locum, & alterando aërem, cum pannis raris & madefactis aqua frigida, & uentilatis uentilando, & alijs similibus. Per hæc enim confortabitur stomachus senum et decrepitorum, in tantum, q̄ fiet in digestionem similis stomacho iuuenum : et cum huiusmodi rebus, et sibi similibus, poterunt senes digerere grossos cibos, in regionibus meridionalibus, & temporibus calidis. Et per Canonem patet, q̄ cibi temperati sunt, in duobus : temporibus temperatis, hominibus temperatis. In hyeme sunt grossi, propter occultationem caliditatis ipsius : et sunt calidi, propter debilitatem contrariam temporis. Et in æstate sunt subtiles, propter debilitatem caliditatis : & sunt frigidi, propter contrarietatem caliditatis temporis. eo quod aër dominans corpori temperato in hyeme, facit quod digeritur uirtute caliditatis flegmaticum : & in æstate debilitate ipsius caliditatis, et effusione caloris exterius, facit quod digeritur cholericum. Nam aër caliditate sua in æstate, non sufficit cor in frigidare : nec aqua calida sufficit uires sedare suas. Et causa in hoc est : q̄ iuuentum, quod in hoc aër præstat, est ex ea frigiditate unde est sua substantia. Terræ enim caliditate,

Stomachi
Senum for-
tificatio.

sicut Aethiopiae, homines calidi sunt, apti nati ad frigiditatem interiorum: nec est aliqua uia rectoribus, id est, curatoribus, ad auerendum eos ab illa natura, nec hyems ipsorum habet potentiam permutandi eos ab illa natura, unde cibum calidum recipiunt loco medicinae in eorum stomacho. Et etiam ad mundificandum stomachum ipsorum, Scilicet ui recipiunt res calidas in cibus: eo quod similes sunt in eorum complexionibus.

C A N O N V I C E S I M V S.

quintus, De naturis Assatorum, & Elixatorum. Ad Tacuinum 24.

IN ASSATO duplex est modus considerationis. Vnus in compositione sui ipsius. & huiusmodi Assum nutrit nutrimento forti, & taro. Alius modus est in comparatione ad Elixatum. et secundum hunc modum est humidius elixato. quia elixati dissoluta est humiditas naturalis in brodio: & illud cuius humiditas naturalis est dissoluta, est siccum: Assatorum uero in igne humiditas, non potest dissolui, spissitudine superficiei suae: & illud cuius humiditas remanet, magis est humidum, quam illud cuius humiditas resoluitur. Vnde si duo membra inter se similia tollantur, quorum unum existens elixum, et illud eadem hora sublatum de brodio, et aliud etiam assatum illa eadem hora sublatum ab igne, reponantur ambo nocte una: mane sequenti inuenies colorem assati splendidum: cuius splendor est ex superfluitate caliditatis & humiditatis, & aëritatis. sicut accidit iuuentibus in comparatione decrepitorum, Saporem cuius etiam affati reperies delectabiliorem: delectatio enim in sensu gustus est ab humido: et elixatum inuenies desiccatum, & denigratum, et diminutum a sapore suo delectabili: eo quod in eo non existit sua humiditas naturalis: et brodium ipsius, et ex quo fit res se habet in eis. Assum ergo humidius est Elixo. Dixit. PP. Medicus. Pulli assati ethicis largiuntur, ut conseruetur ipsorum humiditas, cum superflua humiditate pullorum ipsorum. Nec est dicendum ab aliquo, quod elixata habent humiditatem ab humidade aquae, loco naturalis humiditatis, ab eo per elixaturam sublata: quia cum sit accidentalis, non debet denominari ab ea: illa uero humiditas quae est ab ea per elixaturam sublata, est sua forma. Et nullus debet credere, quod forma elixatorum sit brodium: imo brodium est forma elixationis, & non elixatorum, sicut sunt carnes. Diuisio enim est inter elixum, & elixaturam, et Assatum & Assaturam, et hoc propter diuersitatem simplicium ipsarum: quarum noticia, in tertio Canone est, quem diximus.

C A N O N V I C E S I M V S.

sextus, De Chalde cibo dulci, simplici & composito. Ad Tacuinum 25.

CHALDE est cibus, seu materia dulcis: & mundificat os a ciborum unctuositate: & recipitur ab hepate & uisceribus, & per membra diffunditur, quae multum nutrit, opilationem faciens. Et Chalde huiusmodi dis-

Assata.

Elixata.

Assatum humidius elixato.

Elixum.
Elixatura.
Assatum.
Assatura.

Chalde quis
cibus.

Terregen-
bim.

Sirusuk.

Manna.

uiditur. Nam alia ex eis fit artificialiter, & alia naturaliter. Et quæ a natura fit, si simplex est, est illa quæ fit ex elementis. Si composita, est illa quæ fit ex animalibus. Et si mediocris fuerit inter istas, est ex terræ nascētib, Illa uero quæ fit ex operatione elementorum, est, utpote Terregenbim, Sirusuk, & Manna. Illa denique quæ fit ex animalium naturis, est sicut Rucab, & canna mellis. Et illa quæ fit artificialiter, est simplex, uel composita. Simplex, est sicut Zaccharum, & Rob. Composita uero sunt, sicut omnes modi qui fiunt artificialiter. Et Terregenbim est ros, qui descendit in Chorasam, super arbores cadens, & dragantum: cuius complexio est subtilior zaccharo, & maioris mundificationis, & dulcedinis, & ipsa est humiditas qua fit laxatio. Sirusuk est ros qui cadit in Chora, de regiōe Chorasæ, super arbores salicū, & draganti: & est plurimum uirtutum, q̄ fit Terregenbim. Manna uero cadit super arbores landri, & glandium, in regione Saſgiuar, & Dyarbether. Et ex Chalde melior est, quæ cum pane conficitur: & peior est ex ea uiscosa, præparata cum oleo & amilo. Et causa propter quam utimur cibus unctuosus & dulcibus, qui præparati sunt ex eis utentibus, hæc est: quia sumus distemperati, contrario indigētes. Nam utimur cibus acetosis prius pro choleris, ad temperandam complexionem ipsorum. Nam postquā temperantiam consequuntur, nutrimus similibus, & præparata utimur chalde, seu dulcibus in fine comestionis. Et alia causa est, quia dulce similius est hepatis, q̄ omnibus alijs membris: quæ dulcia hepar recipit ad sui nutrimentum de cibus alijs, quæ ad alia membra nutrienda mittuntur. Et causa q̄ temperatū repertum inter sapes sit dulce, est, quia omnes alijs sapes sunt ab extremitatibus qualitatum, & dulce est mediocre inter ipsos temperatū: eo quod sit in medio ipsorum sicut centrum: qualiter autē possibile esset, q̄ centrum, quod est medium locatū, reperiret in circūferentijs, seu extremitatibus: hoc certe impossibile.

C A N O N V I C E S I M V S S E.

primus, De Præparatorijs, & mundificatione, & conseruatione Dentium. Ad Tac. 26.

Citonia pro
dentibus.

PRÆPARA torijs Dentium indigent, qui mundificare uolunt dentes, & expellere id quod remanet ex cibus inter eos. Nam quando aliquid remanet inter eos de residuo cibi, incipiet caliditas naturalis corrumpere ipsum, quod nocēbit postea dentibus, & gingiuis, & maxime illorū, quorum corpora calida sunt. Et signum corruptionis eius est, ex odore illius quod remanet, quando interuallo temporis non mundificantur. Propter quod mundificantiæ offeruntur, Citonia masticari ante alios cibos, ut repleatur interstitia dentium, qua de causa residuum ciborum intrare non potest, unde corruptio ipsorum non fiet. Et hæc sunt præparatoria iuuantia dentes. Et præcipue si misceantur eis res dentes confortātes, cum aromaticitate, & stipticitate, sicut sunt præparatoria magis conferentia. Sunt autem multum nociua, si conuertantur in usum & consuetudinem: tunc

enim sunt non iuuatiua : eo quod dentes mobilitant, & ætates minuunt. Ad abstergendū uero unctuositates ciborum, necessariæ sunt res abstersionem habentes, sicut sunt usuen, zaccharum, et fabæ. Horobi uero faris na est multū iuuatiua ad abscindendum horribilem odorem piscium salitorum, & sibi similiū. Et lac dulce abscindit odorem, qui fit ex cibo qui dicitur Dakerirata, & sibi similibus. Et hæc omnia obsunt dentibus, & laxant gingiuas : nisi abscindatur eorum nocumētum cum rebus aromaticis & stipticis, sicut sunt ciperi, et sandali. Et operatio cum oleis : sicut lauatio facta cum eis quæ sunt boni odoris, prodest ante cibū : quia non permittit res mali odoris poros subintrare, quos iam impleuit. Et lauatio post cibū cum aliquo oleo, sicut amygdalarū, prodest : eo quod ipsum oleū poros subintrat, & superfluitates contentas expellit, & aër circumstans dissoluit horribilem odorem factum ex putredine corruptionis.

Dentibus
nocua.

C A N O N V I C E S I M V S .

octauus, De Aquarū delectu & frugi potu. Ad Tac. 27.

AQVAE sunt delatricēs ciborum : eo quod per eas feruntur cibi per extrema corporis. Meliores tamen ex eis sunt, quæ fluunt uehementer uersus austrum, in oppositum septentrionis, super lapillos, non incedentes per loca plana, & sunt dulces, lucidæ, claræ, & leues pondere, nullum habentes odorem, nec saporem, & calefiunt uelociter oriente sole, & infrigidantur uelociter occidente sole. Descendētes ad stomachū uelociter leuigant grossos cibos in stomacho : & quantitas moderata ex eis, cibum subtiliat, deferens ipsum per membra : per quam aquam cōseruatur humiditas membrorum radicalium, & acquisita, seu rationalis : & cōseruatur etiam caliditas innata, & acquisita, seu influens. Nimiū potata, corporis putredinem efficit, & carnis molliciem, & teneritatem : & multiplicatus potus ipsius, facit tremorem, stuporem & obliuionem : et sitis debilitat appetitum, & corpus desiccatur, uisum obtenebrat. Aquæ uero diuidunt. Quædam est frigida : quæ appetitum confortat, coloris pulchritudinem efficit : digerit accidentaliter : quia aggregat partem stomachi supra digestionem cibi : modicū tamen ex ea sufficit ad sitim sedandam : prohibet sanguinem a corpore, & uapores ascendere ad cerebrum : sanitatē cōseruat, & præseruat a febribus, maxime in corporibus & complexionibus calidis : & obest catarris, reumatibus & apostematibus non digestis. Quædam est calida : quæ sitim non mitigat, nec a membris recipitur : propter quod non oportet, ut multoties utantur potu. nam assumpta multoties complexionem corrumpit, molles inflatiōes efficiens : cerebrum uaporibus implet, qui fluentes ad stomachū mediātibus neruis, laxant eum, propter quod non digerit. Unde plures uidimus de gentibus aquam bibentibus calidam, colorem habentes compositum ex uiridi & citrino, & splenem, & hepar habentes inflata, & lepram patientes. Nec cadit in nos reprehensio super eo, quod Christiani utentes ea, non offenduntur ab ea, nec accidunt eis incōmoda super dicta : cum ipsi bibant eam uino commixtam, et tunc

Aquæ meliores.

Aqua frigida.

Calida.

Aqua falsa.

non operatur in membris, nisi infrigidationem, & humectationem. Aqua falsa sitim prouocat, calefacit, & deficcit. Aufertur uero falsedo ipsi us per sublimationem cum Cucurbitis, atq; alijs uasis conuenientibus. uelut cum sit uas cæreum, & ponitur in aqua falsam: & per subtiliationem, & refudationem aqua subintrat ab exteriori, & efficitur dulcis: & aqua bullire debent usq; ad consummationem tertiæ partis: deinde potentur. Nec sit aqua in uasis orificiorum strictorum. nam hæc aqua replet corpus uentositatibus cum fugitur. sicut est operatio uasorum in quibus reponitur foca. Nam hæc uasa. quando cum eis bibitur, replent corpus uentositate. Et de melioribus uasis ad bibendum, sunt uasa facta de corio Tayf. Et aqua niui admixta, creditur inducere sitim: eo quod cum maxima auiditate recipitur, propter frigiditatem ipsius, & maxime habentibus complexionibus calidas. Et quando aquam bibere uolueris, bibas medietatem quantitatis totius quam existimas sufficere ad sitim mitigandam quam ipse habes. Nam ex hoc aqua efficitur magis sana corpori, & fortior stomacho, & urinam non multiplicat, & est magis cibi digestiua.

Niuialis.

C A N O N V I C E S I M V S.

nonus, De Vini natura, quæ meliora, quod, & quibus comode bibenda. Ad Tacuinum. 12.

Vini uirtus.

VINUM calefacit corpus ipsum, digestionem meliorat, membra humectat, syncopim & sitim aufert, quando scilicet lymphatum fuerit urinam prouocat, uentrem laxat, animum lætificat: solatium, libertatem, & prudentiam efficit, maxime uero corporibus temperatis. Et hæc sunt operationes eius, quando bibitur moderate. Cum uero immoderate bibitur, uigilias facit, & inflationes hepatis: appetitum, coitum & nutrimentum minuit. Lethargiam, malum odorem oris, tremorem corporis, agitationem, epilepsiam, debilitatem neruorum, & uisus inducit: Febres efficit, & sensus permixtionem, malum intellectum, paralyfim oris: & subitanam mortem inducit. eo quod uinum cerebrum ipsum replet, & calorem suffocat: sicut oleum abundans, lucernæ flammam extinguit. Et si aliquis inquirere uoluerit, inueniet decem uini iuuameta: quinque ex parte corporis, & quinque ex parte animæ. Nam digestionem efficit meliorem, prouocat urinam, pulchrum reddit colorem, bonum odorem efficit, roborat coitum, animum lætificat, bene sperare facit, & audaciam reddit, & pulchrificat dispositiones corporis, & auariciam compescit. Et melius inter uina ad generandum sanguinem temperatum in complexionibus temperatis, est uinum rubicundum, bene lymphatum, odoriferum, mediocre inter nouitatem & uetustatem. Et habentes complexionibus calidas, bibant uinum lymphatum, infundentes in eo panem simillaceum, & frusta citoniorum, & poma. Quandoque bibitur etiam post comestionem amygdalinum. Quod si uinum clarum quis uoluerit facere, terat amygdalas, & linguam bouinam misceat, & colet. Hoc etiam taliter præpara-

Vinum rubrum.

Vinum clarum.

tum cor confortat. Recipiatur tamē post hoc sorbitio una aqua frigida. Habentes uero complexiones frigidas, non indigent. Vinum etiam non est bibendum a famelico, & repleto cibis salis, acutis, & acetosis: nec post assumptionem lactis, nec post cibum: ne forte opilationem & hydro pisim incurrat: sed post duas horas uel tres bibendum est uinum. *Ca³* uendum est etiam, ne in bibendo diuersa uina misceantur. Nec bibendum est post balneum, nec post exercitium: nec per diuersas uices unus potus diuidatur in potionibus. Conueniens est, suffumigationibus uti. A colloquio duro, uel taciturnitate est abstinendum, a fomno, ebrietate, & a potu supra nauim quæ uelociter uehatur, a nimio motu, & ab aspectu uini quod uasa continent: nam hæc omnia potum minuunt, & ebrietatem faciunt. Si uero sit numerus uasorum continentium libram unam, secundum numerum quatuor humorum, hoc appetitum inducit, & firmum tranquillum facit, & cibi digestionem.

Vinum quomodo, & a quibus bibendum.

C A N O N T R I C E S I M V S,

De Odoriferis, et eorum usu per singulos anni menses. Ad Tacuinum 29.

A R O M A T I C A, & alia redolentia in cameris reposita, aërem reificiant, et cerebrū confortant, adeo, q̄ uapores uini non recipiūt, ipsum corrumpentes: et hoc fit cum aromaticis frigidis. Faciunt etiam redolentia prædicta, delectationem sensus odoratus, et complent delectationem sensuum reliquorū. Et hæc aromata diuersantur, secundum diuersitatem temporū. Nam quædam reperiuntur mense Septembri: sicut sunt limones, lemoncelli, uiolæ, narcissi, maiorana: in Nouembri sicut arangia & sodula: in Decēbri, sicut residui fructus: in Ianuario, sicut nabech: in Februario incipiunt apparere rosæ, & omnes arborum flores: in Martio, sicut Bahar, et eodem mense frondecunt arbores: in Aprili, sicut samburci, & flores mandragoræ: in Maio sunt melones aliquantulum redolentes odore fructus, & nenufar: in Iunio sunt mala, & melones bene redolentes: in Iulio sunt citonia, & persica: in Augusto sunt citra immatura, & omnes alij fructus. Verum omnes hi fructus festinant in regionibus calidis, et retardant in frigidis. Et sermo noster in hoc non est, ut comedantur, sed ut odorentur. Cauissa tamen diuersitatis inter colorem, & odorem ipsorum, est propter diuersitatem complexionis ipsorum in calido, frigido, sicco, & humido. Et cauissa quare quidam conseruant fructus, quos alij non conseruant, est assimilatio, quæ est in complexione inter fructus, & illos qui ipsos conseruant: eo quod simile delectetur simili: & ob hoc habentes temperatas complexiones, delectantur in uiridi complexione: quia res uiridis coloris sunt temperatæ: & habentes melancholiam, libenter uolunt morari in locis obscuris: & plures sunt qui gaudent in contrarijs: eo quod ceperunt deuiare a sanitate modicum. sicut calefacti gaudent in frigiditate, & habentes in cerebro grossos uapores, in odoribus calidis, sicut in naphtha, & pice. Nec est mirandum

Quibus aromaticis per singulos menses utendum.

de hac diuersitate: quia plures sunt qui gaudentes submitunt se musicæ melodij, & plures alij, qui recedunt ab ea, audire nolentes: et simile his reperitur in saporibus. nam quidam appetunt aliquem saporē, quem alij abhōrent.

CANON TRICESIMVS.
primus, Quæ secundæ mensæ conueniant, uel disconueniant. Ad Tacuinum 30.

OPERATIONES rerum, quæ ueniunt in secunda mensa, id est, in fine prandij, uel cenæ, sunt uel ad reprimendum, uel ad sedandum uapores ex uino, & mitigandum abominations: sicut operatur calefactis rabes, mala, lactuca, papauera. Vel ad prohibendum anxietates, quæ accidunt ex potu uini: sicut operantur limoncelli, cum suguntur post uinum, & caules præparati cum speciebus. Vel ad conseruandam uocem: sicut Canna mellis, uel Candi. Vel propter fastidium stomachi: sicut cum recipitur bolus, & res salitæ. Vel propter frigiditatem, & debilitatem stomachi: sicut Ciperi, teneritates palmarum, id est, Cephaliones palmarum. Vel propter coitum: sicut decrepiti, cum assumunt zinziber, seu citrum conditum, & * cannam mellis elixam. Vel propter stomachū dissipantē caliditate sua in eo contenta: sicut cum assumitur bismagnard, & ramalæ factæ cum carnibus. Ista tamen prohibentur habentibus stomachum frigidum. Et de melioribus secundæ mensæ, sunt illæ, quarum assumptione non fatigatur anhelitus, nec stomachus disensionem sentit ipsarum: contrariæ uero corrumpent cibos, prius assumptos, & exirent indigesti cum uino tunc assumpto: propter quod assumentes hæc & bibentes, efficiuntur propinquiore ebrietati, cōmorantes diu in anxietatibus & stupore ipsius ebrietatis: & efficiunt lassitudinem, & turbationem in sensibus. Et de deterioribus secundæ mensæ, est comedere infra potus, & maxime Chalde. Nec debet quis decipi super consuetudine, quod non offendantur ab his, qui usus fuerit prædictis. Nam uirtus prohibet quidem quantum potest aliquo tempore, uel ætate, demum autem desistet, seu fatigabitur aliquo tempore, & apparebit postmodum nocumentum, consuetudine nō obstante. Et de melioribus rebus secundæ mensæ, sunt omnes res mundificantes, & uelociter transientes, & quæ uapores ascēdentes prohibent: sicut papauera, et zaccarum cum aqua rosarum, et forbere aquam frigidam, sicut fit in secunda mensa.

CANON TRICERIMVS.
secundus, De Musicæ usu & operatione, animæque accidentibus. Ad Tacuinum 31.

MUSICÆ operatio.

MUSICÆ INSTRUMENTA sunt iuuatiua ad conseruandam sanitatem, & restituendam amissam, iuxta diuersitates complexionum hominum. Nam & antiquitus ordinata erat hæc ars, ad retrahendum animos ad salutaris mores: & deinde Medici exercitati, uel

alias, grana mellis elixa.

Meliora secundæ mensæ.

sciscitati sunt ad curandū per ea corpora ægra. Igitur sic se habent toni ad ægros, sicut medicinæ ad corpora ægra. Et operatio musicæ ad animos, est manifesta in incessu camelorum, quando ducētores ducunt eos oneratos, & cantant: quia confortantur ex hoc: et in pueris, qui etiam delectantur in cantu. Et cantus etiam habilitatem operatur & delectationē, et confert ad orationes prorogandas, et locutiones: & medici utuntur eo, ad mitigandū dolores: eodē modo faciunt ferentes grauiā onera, qui ut facilia, & leuia uideantur, cantant. Et de Cantibus melior est, qui se habet in æquali proportione, ad sonos instrumentorū, ad chordas, & ipsorum intensiones, & ad sonitum fistulæ aptatum, iuxta ordinationem proportionis uocis. Vnde pulsatio, est motus uocis, temporibus proporcionatis. Et melior inter ipsas, magis adæquata in se ipsa: & si egrēditur ab hac uia, ordinandū est, quod iterum redeat ad eam: & si naturaliter non potest ad uiam ipsam redire, ingenian dum est ut redeat. Et accidentium Animæ sunt quinque ordines, scilicet Ira, Gaudium, Verecundia, Angustia, & Timor. Et causa in hoc est: quia cor aut mouetur uersus partes pectoris, aut uersus partes dorsi, aut utrobique. In quolibet istorum modorum mouetur cor, uel impetuose, & repente, uel paulatim, & successiue. Si impetuose, uersus pectus, operatur Irram: si paulatim, Gaudium. Si impetuose uersus dorsum, Timorē operatur: si paulatim, Angustiam: si utrobique, operatur Verecundiam, & Tristitiam. Et hæc uocantur accidentia Animæ. Sunt & uitales causæ deferentes, qui sunt Sensus, & Cogitatio. Sensus uidelicet deferunt ad cor delectabilia, & non delectabilia: & Cogitatio etiam eodem modo. Et Angustia sunt de rebus præteritis, et Tristitia de rebus compositis ex spe & desperatione.

Cantus
musicus.Accidentia
Animæ quinque.

C A N O N T R I C E S I M V S .

tertius, De Somni operationibus & causis.

Ad Tacuinum 32.

SO M N V S N A T U R A L I S, fit ex uaporibus humidis resolutis ex cibis, cerebrum ascendentibus, & replentibus, faciens quiescere sensus ab exercitio uigiliarum: & facit etiam corpus quiescere a labore, & sollicitudinibus, præparans cogitationes & rationes, humectans corpus, cibum digerens, ex reditu caloris naturalis ad interiora: exteriora tamen corporis in frigidat, propter quod dormientes cōoperimentis indigent: & ideo digestiones quæ fiunt in hyeme, sunt meliores, quamuis cibus sit multus: eo quod caliditas * adurat interius, & nō cōtines sunt prolixiores & frigidiores. Et si forte cibus digeri non ualeat, sed corrumpitur, uapores calidi ab eo resoluti, cerebrum ascendunt, propter quod uigiliæ accidunt. Indiget enim propter hoc confabulationibus, quibus somnus prouocetur. eo quod non dormire, corpus desiccatur, membris & cerebro nocet, sensus permiscet, acutas ægritudines commouet: qua de causa præcipiunt Medici, habentibus corda frigida, recitare coram eis, historias iracundiam prouocantes: & habentibus

Somni operatio.

alias, adu-
natur.

Vigiliæ.

Somniorum
causæ.

bus corda calida, historias misericordiam continentes: ut obtemperen-
tur complexionibus ipsorum. Et causa in hoc est, quod confabulationes
somnum prouocant: eo quod auditus recipit absque motu naturali: quali-
tates sensibilium, & quia auditus recipit delectabilius ipsorum, uel eo-
rum quæ audit, & imaginationi transmittit: imaginatio uero rationi: ra-
tio uero admiratur de præsentatis, donec fatigetur ex admiratione præ-
dicta, ita quod ex multiplicata admiratione imaginabilium receptorum,
quibus intenta est, uirtus ipsa audibilis, audibilia non præsentat: pro-
pter quod quiescit instrumentum auditus ab apprehensione sensibilium,
cum alijs sensibus: unde prouocatur somnus, ipsis sensibus quiescenti-
bus ab apprehensionibus in uigilijs factis: licet cogitatio seu ratio remaneat,
distinguens sensus a sensibus præsentatis eidem: propter quod acci-
dit, quod plurimi dormientium uident in somnis, quæ in uigilijs uide-
bant. Sermones ergo qui recitantur, delectabiles debent esse ornato uer-
borum, ut somni prolixi fiant, & dormientes non uideant somnia timo-
rosa. Nam timorosa somnia male digerere faciunt, conturbant sensus,
spiritus, & sanguinem. Somnus uero fit, quando cerebrum repletur ua-
poribus resolutis ex cibis. Fit etiam ex diminutione spirituum, facia ex
nutrimenti defectu: quod medianibus sensibus percipitur. Fit etiam ex
motu: eo quod per ipsum motum uapores humiditatum cerebrum ascen-
dunt, somnum prouocantes. sicut accidit infantibus cum nauiculis de-
ducuntur. Et aliquoties ex motu uapores calidi ascendunt, tunc ores faci-
entes. sicut accidit decrepitis a somno expergefactis. Et consilium est ad
hoc, ut somnus prouocetur, et deambuletur post comestionem aliquibus
passibus, ut cibus descendat ad fundum stomachi. Deinde, quod dormi-
re studeat, primo super latus dextrum, ultimo super sinistrum, postmo-
dum uero assurgere a somno ipso. Leuitas uero, a lacritas, & magnanimitas,
quæ accidit in expergefactis, accidit ex bona digestionem, & mundifica-
tione spirituum, a uaporibus malis: & econuerso.

Somnia ti-
morosa.

C A N O N T R I C E S I M V S.
quartus, De uarijs Purgationibus, & Coitu. Ad Tac. 33.

Minutio.

PU R G A T I O est uaria. Nam quædam est per Minutionem: &
hæc fieri debet, quando leuitas corporis est diminuta, & multiplicatur
constipatio, seu extensio corporis, cumque rubescit facies, urina & pulsus
magnificabitur, & uenæ ingrossabuntur: & possibile est, quod sentiat
aliquis pruritus in loco minutionis, & dolor in renibus: uel sentiatur sa-
por sanguinis in gustu eius: quando hæc signa apparuerint, in phlebo-
tomatione uenæ Cephalicæ, trahatur sanguis ex capite, & collo. Et phle-
botomatio Basilicæ, & Tiliaris est conueniens ægritudinibus quæ acci-
dunt a renibus usque ad pedes: phlebotomatio uero superioris fit ad opus
uentris & hepatis. Et uena Mediana, seu Purpurea, seu Antimonialis, a-
peritur generaliter ad totius corporis opus. Aperiatur autem uena in
phlebotomi facientis foramen amplum, a quo sanguis cum intermissio

nibus permitatur exire, multoties digitum superponendo loco minuto, considerantes, ætatem, uirtutem, consuetudinem, & aëris complexio- nem. Et quædam per Purgationem uentris, seu membrorum urinalium. Quæ si medicinæ beneficio fieri debeat, fiat, cum signa repletionis hu- morum apparuerunt: quod si non appareant signa prædicta, caueas, ne laxes, seu constipes, sano sic corpore existente: eo quod ex purgatione tali accidit dysenteria. Et ex retentione superfluitatis accidit ruptura, & co- lica: ex urinæ retentione, accidit apostema, & syncopis: ex urinæ fluxu, sitis accidit & desiccatio: & ex longa mora & premitu in cella, accidunt hemorrhoidæ. Si uero purgatio beneficio Medicinæ fieri debeat, decem attendenda sunt præcepta. Nam fieri debet ante somnum, non post, & ante exercitium, coitum, & balneum, ante minutionem, ante scarifica- tionem, ante cibum, & potum, ante nauigationem, & equitationem. Quod si purgatio per Coitum fieri debeat, uel sibi simile, sicut diximus in libro nostro de coitu: uel per res multiplicantes sperma ab interioribus sumptas: uel per res exteriores, sicut per rem conuenientem, & appeti- tum, Coitum prouocantem. Sperma enim multiplicatur, aut natura, aut arte. Medicinæ uero Coitus sunt duorum modorum. Aliæ sunt calidæ, & humidæ, sperma generantes, sicut Oua, mediocriter semiaffa, & for- bilia, & Testiculi gallorum. Aut inflationes generantes, & uirilia exten- dentes, sicut cepæ, & eruca syluestres. Et habentibus complexion- es calidas, & siccas, si coeant, nocet eis uinum, & iuuantur per frigida & hu- mida, sicut pisces recentes, lac dulce, & lactucas. Et habentibus comple- xiones frigidas & humidas, conferunt pisces, qui dicuntur sicca racori: & carnes assatæ, cum synapio supra tegulam: & secatia, & semina heleni. Non est tamen coeundum, nisi uentre leuigato: nam hoc erit salubrius, & certius ad generandam. Non etiam coeundum, nisi primo cum mu- liere ludatur, & fricando plantas manus ipsius mulieris, & capiendo & stringendo leniter capita mammillarum: ut ambo prouocati, simul sper- mata emittant, ad hoc quod misceantur. Cognoscitur tamen appetitus mulieris in oculis ipsius. Et inclinetur ad latus dextrum, ut masculus gene- retur. Deinde post coitum bibatur Dauit prumæ. Cauendum, ne mascu- lus conuertatur ad iterum coeundum, nisi præcedat lauatio, & urinæ ex- missio: eo quod nisi talia obseruentur, oculi natorum erunt nisi, coloris cœlestis.

C A N O N T R I C E S I M V S Q V I N -

tus, De Exercitio & Motu corporis multiplici: &

Quiete. Ad Tacuinum 34.

F I N I S E X E R C I T I I est in principio lassitudinis, & frequen- tia anhelitus, & sudor fluens * consuētis: & principium corporis exerci- tii, est post digestionem completam, longum somnum, & urinæ tinctu- ram. Et motus ante cibum est ualde utilis, & post cibum ualde nocius. Nisi cibus propter delectationem stomachi, natet in orificio stomachi: &

Purgatio
Medicinalis

Coitus.

alias con-
suetus.

tunc utendum est exercitio moderato: ad hoc, quod cibus descendens resideat in stomachi fundo. Et quicumq; a somno grauis & piger surrexerit, iterum ad somnum redeat, faciens tangi, & fricari corpus suum, quousq; urina citrinetur, & egrediantur superfluitates secessus & urinæ, et alui leuiabitur uenter. Deinde exercitetur paululum ieiunus. Cauendum est etiam in utendo exercitio, ne membrum patiens exercitetur: sicut podagra laborantes insideant sellis equitando, & non laborando pedibus. Exercitium autem diuiditur. Nam aliud est comouens totum corpus. Et huiusmodi. Aut conuenit corporibus fortibus, continentibus superfluitates, sicut exercitium luctationis & saltationis supra scaphas, et etiam supra pilas. Aut conuenit corporibus debilibus, sicut equitatio equorum. Aut partim corporibus mediocribus, sicut ambulatio. Aut est particularis, pertinens particularibus membris. Si manibus: sicut plaudere cum eis, aut mouere chordas lutinæ. Si pedibus: sicut calcatio in torcularibus. Si in pectore: sicut cantus, et fistulatio. Et si est infantum, sicut pueri motu cunarum: & si adulescentum, sicut saltus in planicie, exercitium cum instrumento pilæ. Et hæc diuersificantur ad se inuicem ratione quantitatis: nam quædam sunt diuturna, & quædam breuia. Aut ratione qualitatis: nam aut fortia sunt, aut debilia, aut mediocria. Aut ratione motus: & erunt, aut uelocia, aut tarda, aut mediocria. Et quando hæc combinaueris, fient, 17. combinationes. Et si bene imaginaueris, inuenies aliquod membrum prædictæ diuisionis æquipollere alteri: sicut motum uelocis operationis, efficit motus fortis. Et hæc sunt diuisiones motus exercitatio nis. Et ex quiete superflua, accidit opilatio, & repletio corporis, ex humoribus: cum corrupti fuerint: propter quorū corruptionem febris accidit.

Exercitia
uaria.

Quies.

C A N O N T R I C E S I M V S.
sextus, De Balnei iuuamentis & nocumen-
tis. Ad Tacuinum 35.

Balnei opera-
tiones.

IUUA M E N T A Balnei sunt hæc. Nam balneum aperit poros, et ducit superfluitates, uentositates dissoluit, urinā fluere facit, stringit uentrem ex indigestione, et abstergit sordes sudoris, delet pruritū & scabiem, aufert lassitudinem, corpus humectat, uentris digestionem prouocat, corpus preparat ad recipiendum nutrimentū, membra desiccata ex paralyssi lenit, digerit reuma cerebri, et catarrum, cōferens febri ephimeræ, & ethicæ, quartanæ, et quotidianæ, post digestionem. Et hæc omnia probantur a probis Medicis. Nocumenta uero Balnei sunt hæc. Nam ex eo leniter fluunt superfluitates ad membra debilia, corporis lassitudinem efficit, debilitat calorē naturalem, & membra neruosa, aufert cibi appetitum, coitum minuit. Et tempus introitus ad balneum, est post exercitium moderatum, et ante cibum. Nisi corpora sint habentia poros apertos, aut laxa fuerint, aut multorū cholericorum humorū, aut fuerint impinguari uolentia. Amplius, Balneum corpus permutat tribus de causis, ratione æternis, aquæ, et operatiōis ipsius. Aër uidelicet iuxta camerarū naturam, A

qua uel dulcis, uel non dulcis. Et si dulcis, calida, uel frigida: non dulcis, falsa, uel non falsa, uel aluminosa, & ferrea, & similes. Similiter ab operatione ipsius. Nam aut fit balneatio cum fricatione, aut sine fricatione: frictio uero, aut fit cum inunctione olei, aut sine: et inunctio olei etiam quandoque fit cum flamine, quandoque sine: et hæc omnes fricationes, aut leues sunt, aut fortes. *le. dixit.* Cauetas ne ingrediaris balneū, et egrediaris calefactus, sed in unaquaque camera modicum cōmoreris. Laua etiā caput tuū, qualis bet septimana, si uolueris, q̄ pili barbæ nō cadant. Absterge etiā capillos a sudore in eo, cum modico salis: et pectina multoties caput. quia uisio- nem confortat, corpus alleuiat. Faciem uero laua cū farina fabarū septem diebus in uentre melonū, et sepius permutata per eos. Deinde reponatur in lacte: quod sepius permutet: quæ farina sic imbibita, postmodū defice- cetur, & misceatur cū radicib. croci, alcanæ, et boraginis, & de quolibet ana, partē unam. Deinde balneatus gradatim cameras egrediatur, et induat amissiam suffumigatā. Abstiens a mulieribus die una & nocte.

CANON TRICESIMVS.
septimus, De figuris Balneorum, deq̄ uaria Pilorum
artificio. Ad Tacuinum 36.

INVENIANTVR in Balneo figuræ, quæ commoueant appeti-
tiam, seu desydratiuam uirtutem. sicut figuræ conuiuij, seu nuptiarum:
at figuræ quæ cōmouent, uirtutem irascibilem, sicut figuræ præliorum,
uel declarantes prælia, non inueniuntur, sed figuræ quæ commouent uir-
tutem sensitiuam, sicut figuræ laudabilium philosophorum. Et hæc causā
sa est, quod appetitus, & ira sequuntur complexionem, quæ sunt latrices
uirtutum: & cum tales debilitentur in balneo, aspectus istarum duarum
figurarum, remouebit nocumentum prædictum. Et quando pul-
cherrime humana discretio iuxta huiusmodi proportionem, inuenies artes sca-
corum, & taxillorum: & facies has res similes euenientibus in hoc mun-
do, scilicet euentum, et præuisionem. Nam Scaci assimilantur rebus, quæ
sunt iuxta discretiuam præuisionem: et Taxilli assimilantur rebus proue-
nientibus a casu, et fortuna. Et Alfarabius dicit, quod figuræ & statuæ fu-
erunt magnæ artis: quibus non utuntur moderni. Iam locuti fuimus de
diuisionibus Balneorum, remansit nobis loqui de Pilis. Augent pilos hæc.
Accipe emblicis, & draganti, & gummi, æquali pondere, utriusque dimidiam
partem boracis, & hæc omnia misceantur, & informentur succo bletæ, et
felle uno uaccino, & utatur. Et medicina quæ crescere faciunt ipsos, ole-
um de Alchanna, & oleum de Myrrha. Secundo de his, quæ nigrescunt.
Accipe Litargyrium asperū, æris combusti, & partem calcis, luti uiridis
partes duas, & formetur cum aqua saporis, & utatur. Aut nuces combu-
stæ cum corticibus suis, tingunt ipsos per se. Papaueres rubei, quando
mittuntur in ampullā, et sub eis, & super eos aureum unū æris combusti,
& deinde ponat sub fumo recenti. 20. diebus, tingent eos eadē hora. Aut
lima eos cū folijs indici, et post limationem alchannæ. Tertio de his qui uol-

Lotio, abster-
sio, & pecti-
nario capitis.

Scaci.
Taxilli.

Pilorum
tinctura.

Capilli albi. sunt dealbare capillos. Suffumigentur cum sulphure, uel stercore hyruntinum: uel assumantur uermes coruorū, seu cornicum, iugularum, & positarum sub fimo recenti, tribus diebus: & ponantur in cacula, & cooperiantur oleo, tantum dimittens bullire, quousque liquefiant, aut dissoluant. Deinde inungas ex hoc quatuor uicibus pilos, & fiunt albi. Quatuor de prohibentibus ipsorum ortum uniuersaliter, & fit hoc modo. Depiletur locus: deinde madefiat farine fabarum aqua: ex qua locus emplastratur. Et eodem modo fit de phaseolis, maxime quando decoquuntur, & postea desiccantur. Quinto de facientibus ipsos oriri, hoc modo. Accipiantur ungułæ nigre pecudum, combustæ, mixtæ cum oleo, cum quibus locus emplastratur. * Obendri, cufri, modus quidam ambre, operatur hoc modo ad tincturam pilorum.

Ne pili crescant.

Ut pili crescant, alias, elindri.

C A N O N T R I C E S I M V S.

oĉtauus, De suffumigationibus aromaticis, Syrupis, et uaria eorū confectioe. Ad Tacuinum 17.

RES AROMATICÆ boni odoris, sunt nutrimentum spirituum, quæ latiores sunt uirtutum, deferentes ipsas: & habent se citi aer præparatus ad recipiendam & deferendam lucem. Qui odores diuiduntur in multos simplices. Nam quidam est ex arboribus & floribus, sicut lignum Aloës, aromaticę species, sandalus, et camphora. Et quidam ex animalibus, sicut Muscus, & Sirbeth. Et quidam ex fontibus scaturientibus, sicut Ambra. Et in multos compositos, sicut Neda: quæ fit diuersis modis. Nam quædam dicitur Neda trina: quæ fit hoc modo. Recipi ligni aloës triū subtiliter, & educti per pannum de seda partem. i. musci triū partem. i. ambre partem. i. Deinde dissoluatur ambra, & misceatur cum alijs, et confice: & fac ex eis scucetra, & operare ex eis suffumigationes. Et Neda dualis, seu media, fit hoc modo. Recipi medietatē musci, et ambre medietatem. Et quidam confectores miscent cum eis camphoram, ab una carata usque dauit. Fit etiam Neda ex duabus partibus musci, & tertia ambre. Fit etiam alia confectio ex ligno Aloës hoc modo. Recipe ligni aloës frustum diuisi, & lima ipsum. Deinde accipe musci ana partem. i. ambre aurum medium, & camphoræ modicū: in liquefacta ambra & camphora, inungantur frusta ligni aloës, & desiccantur in umbra, & reseruetur. Aut recipe ligni aloës triū, et cribellati, et misce cū musco & camphora, & confice cum syrupo lulep, & fac trociscos: quos desine ficcari: et suffumiga ex eis. Et qui nouerit eos conficere cum camphora resoluta, non curet cum syrupo conficere. Et de syrupis, quidam sunt simplices, quidam compositi. Si compositi, uel ex floribus, sicut qui fiunt de nenufere, & rosis. Vel de fructibus acetosis, sicut aceto. Aut stipticis, sicut poma, & citonia. Vel de radicibus & seminibus, sicut semina fenuculi, et radices capparidis. Et Canon iuuamenti Syruporū est talis. Cum aggregantur in syrupo acetosa & stiptica in frigidat syrupus ille, et uincit choleram, sicut est syrupus acetosus de citonijs, quem composuit G. Et cum aggregantur in eores dulces &

Odorum partitio.

Neda.

Syrupi.

Canon de Syrupis.

acetosæ, syrupus ille incidit, & subtiliat moderate. sicut syrupus acetosus simplex. Et cum conficitur ex amaris stipticis, aperit opilationes. & subtiliat. sicut syrupus qui fit de radicibus feniculi, & capparis. Et cum aggregatur ex rebus uiscosis stipticis, & dulcibus, laxat. sicut est syrupus de uiolis, & rosis confectus. Et syrupi stiptici, & aromatici confortant cerebrū, & hepar. sicut syrupus de sandalis.

CANON TRICESIMVS NONVS

De Syruporū administratione, & Habitaculis. Ad Tac. 59.

DE NECESSITATE prohiberi debent acetosa stiptica in syrupis illorū, qui patiuntur pectoris agritudines, & tussim. Prohibentē et dulces res patientibus dysenteria & lienteriam. Imo assidue exhiberi debent stiptica, ad stringendū, et dulcia ad lubricandū, et acetosa ad subtiliandum, aperiendū, et incidendum, et frigida ad ingrossandū. In confectione uero stipticorū non conficiat syrupus cum stipticis, nisi in uase lapideo, despumando ipsum cū cocleari ligneo: ut extrahat succus fructuū ipsorum post contritionē ipsorū in mortario ligneo, uel lapideo: et nō trahatur succus post collectionē fructuū in continenti imo dimittantur prius per noctem unā. Et de uiolis auferantur stiptes, et capita, seu botri. Et de rosis tollantur capita seu botri, et semina. Nenufaris solū flores et folia seruent ad usum. Radices uero, et oēs res siccae infundantur in aqua, cū iu morenē, prius tē decoquantur. Recentes tñ, hora qua colliguntur in decoctionē mittantur, Res quæ transmutari debent, sicut rosæ, mittantur in aquā, de quibus fit aqua rosarū rubea: transmutetur reuoluendo, tritis prius: et syrupi decoquant, adeo despumando ipsos donec mūdificentur et clarescant. Syrupi uero qui cū acetosis conficiuntur, decoquantur adeo, donec ad quantitatem zacchari reducantur. Syrupi qui fiunt cum dulcibus, decoquantur donec a corruptione seruentur. Albugines uero ouorū cum aqua et zaccharo ductæ, cōmisce ante cocturā syruporū. Quod si necesse fuerit, aquam et spēs miscere syrupis, non misceantur, nisi prope finē decoctionis ipsorū. Ignis uero quo decoqui debet, sit suauis circa latus unū rosis submissus, ad hoc quod spuma cadat circa latus idem. Narratio uero quæ de Cameris fecimus, fuit, quia loca sunt cōuenientia spiritui animali, & uitali, quarū inspiratus aer fit uacuum omnibus malis, & corruptis humoribus & qualitatibus, præparatus cum odorib, aromaticis. Et æstate pateant ostia, & fenestrate uentis septentrionalibus, ad alterandas corruptiones ipsarū. In hyeme uero pateant, ut solis dissonantur ingressui, qui subtiliet aerem, et uapores ipsarū. Quæ plures uero affectant, ut Camerae depictæ sint de picturis, figuris, et statuis: quod sensus odoratus, et uisus delectationē percipiant. Nam propter assiduū ad figuras aspectū prouocabitur somnus, sicut prouocatur cum historiæ audiuntur, in quibus animus delectatur.

CANON QVADRAGESIMVS,

De Aere temperato, & distemperato. Ad Tac. 59.

AER ALIUS temperatus, alius distemperatus. Temperatus est

Syruporum confectiones uariæ.

Præparatio Camerae.

Aer temperatus.

Distemperatus.

Ventorum operatio.

qui est subtilis, de uaporibus, delectabilis odoris, quo nec sudant corpora, nec frigescent, uelocis mutationis ad caliditatem & frigiditatem. In solis ortu & occasu confortat uirtutes, obtemperans complexionem, & mundificans humores, clarificans spiritus, & meliorans digestionem. Distemperatus uero, in tota substantia sua est sicut aer epidimitus. Qui accidit duobus modis. Vno, ex mixtione uaporum corruptentium aerem inspiratum, resolutorum ex lacubus circumiacentibus ciuitatibus, uel ex cadaueribus accidentibus ex interitu bestiarum, uel occisione in praehis accidentibus propter quae accidunt periculosae aegritudines. Alio, ex mutatione aeris ex anni temporibus accidente. sicut hyems cum fuerit calida, & non pluuiosa: & aestas e contrario. Et si in qualitate sua: scilicet cum erit calidior, aut frigidior temperato. & hoc quinque modis. Primo causa temporum anni. Secundo ex ortu, & occasu magnarum stellarum, & elongatione, seu appropinquatione ipsarum ad solem, sicut alhabor, & cauda urfi. Tertio causa uentorum. Nam Septentrio prolongat uitam, & decorat corpora. sicut est uidere in Sclauis. Meridionalis uero e conuerso. Orientalis est temperatus, similis ueri. Occidentalis uariatur, sicut Autumnus. Quarto causa regionum: quae diuiditur quinque modis. Primo ratione uentorum, sicut diximus. Secundo ex situ ciuitatum, uel terrarum. Nam terra altorum, aer & aqua sunt clari, & colores incolarum pulchri: imarum uero e contrario. Tertia ex uicinitate montium, quia quaedam regiones sunt habentes montes interpositos, & obstantes uentis meridionalibus. sicut incolae regionum septentrionalium. Quarto ex uicinitate Marium. Nam quando fuerint maria ex parte meridionali, erit meridionalis. Quinto ex mobili superficie terrae. Nam terra saxosa est frigida & sicca, & aqua eius frigidior aquae terrae limosae & lutosae, lapillosae, calida. Quinto ex permutatione in qualitate aeris, proueniente ex ascensione uaporum, & non in substantia eius: sicut diximus de aere epidimito. Et est possibile, quod regio sit duarum naturarum, uel trium: quae permutabunt dispositiones, si guras, & anni tempora secundum se.

CANON QVADRAGESIMVS

primus, De habitatoribus Conuallium, & discrimine Aeris. Ad Tacuinum. 40.

QVANDO acciderit, in montanis regionibus habitationes fuerint in conuallibus, pluuia hyemales suffocant eas. & caliditas aestiualis eas comburit. Quorum habitantium corpora propter siccitatem sunt subtilia, et artifices subtilium artium: & figurae & dispositiones eorum pulchrae: et propter humiditatem assuescunt habere aegritudines autumnales: & remissio in his est manifesta, & intensio & remissio horum apparbit propter effectus praedictos, secundum quod quodlibet ex eis simplicium naturam habet manifestam. Nam aer calidus efficit corpus macilentum, & citius situm prouocat, famem debilitat, cor calefacit, sanguinem corrumpit, febrem inducit, sanguinem de naribus prouocat, & menstrua debilitat.

Aer calidus.

tat uirtutes, poros aperit, laxat corpus, & digestionem impedit. Prodest uero habentibus catarrū, & reuma, paralyſi uniuerſaliter, & particulariter, quæ fit ex humiditate. Aër uero frigidus econuerſo, Sed Aër humidus, conſeruat corpus humiditate, & prodeſt macilentis, & humectat corriū & carnē, præſtans corpori aquoſitatē, & pulchrū colorem. Et aër ſiccus econtrario. Obuiatur tñ his quæ fiunt ex aëre calido, præparādo hoc modo. Inueniunt Criptæ, uel Domus ſubterraneæ, in quibus morandū eſt: quæ domus uel criptæ, ſunt inueſtitæ, ſeu incortinatæ panis, ſeu cortinis ſubtilibus, & raris: & aqua frigida potanda eſt. Aëri uero frigido obſtatur, morando in locis calidis, & induendo bonas ueſtes, & calefaciendo per ignem. Aëri uero Sicco, morando in loco delectabili, bibendo aquam frigidam. Aëri uero humido, morando in domibus altis, quas ſol ortu ſuo repercutiat. Et ſciendum eſt, quod iuuamentum acciſdens ex aëre, & ex ſua frigiditate, non eſt ex ſua ſubſtātia: & propter hoc ſuffocari uidemur in aëre balnei. Aëre uerumtamen egemus magis aqua: eo quod famelicus, & ſiticolofus, ſi ſtrangulari iubeatur, eo diſſolutio, uel liberato prius quam per ſtrangulationem pereat, uelocius currit, ad aërem recipiendum, quam ad aquam, uel ad cibum. Eſt etiam poſſibile, quod homo longiori tēpore uiuat, præter potū aquæ, quam præter aëris attractionem. Et aër eſt unum ex elementis: & aqua eſt uapor reſolutus ex terra rorida, propter ſolis inceſſum per zenith loci illius: & natura uaporis, eſt ſicut natura terræ a qua reſoluitur. Et hoc eſt ultimum de narratione ſex Rerum non naturalium. Remanet tamen dicere cauſam, quare ſint ſex. Et diximus, quod cauſa in hoc eſt, quia huiusmodi uirtutes ſequuntur, quæ ſunt tres: ſcilicet Naturalis: quam ſequuntur Cibi & Potus, Purgationes, & Conſtipationes. Vitalis: quam conſequuntur accidentia Animalis, et Aër circumſtans. Animalis: quam ſequuntur Motus, & Quietus, Somnus & Vigiliæ.

Aër frigidus,
Humidus.

Siccus.

Quare ſex res
nō naturales.

De Fructibus recentibus & Speciebus ipsorum.

luuamenta kationabilia.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	A	B	C	D	E	F	G	H					
Calina & hu.	Calina & hu.	Calina & hu.	Fran. china.	Fran. china.	Fran. china.	Uam. hu.	Fran. noc.	Gradus.					
Gal. et. Arch.	le. cal. & hu. lo.	G. & lo. frigi.	G. fr. lo. fr. & fr.	G. fr. lo. frigi.	Mal. cal. & hu.	Mal. fr. subtilis.	Mal. fr. subtilis.	Natura.					
Figus.	Vuæ.	Perficæ.	Mal. eternal. hu.	Puna.	Pira.	Granar. dulcia.	Gran. acerola.	Nomina.					
	1	2	3	4	5	6	7	8					
Alba, excorticaæ, et a pu trido munda.	Maturæ, a quofæ, subalium corticum.	Odori fera.	Damascena dulcia.	Dulcia, ma tura, & non lapidofa.	Groffa, & ex corticabilia leuter.	Multæ succo litatis.	MELI VS EX RE ipsa quam queris.						
Müdicat are nâ de renib. et subtiliã: præ feruant a to xico.	Laxant uen trem, et acce lerant pingue dinem.	Febribus ad urentibus.	Educunt cho leram.	Stomachis debili bus.	Tuffi, & coi tui.	Epãti ca lido.	IVVA VS MENVS TVM eius.						
Faciunt infla tuonem.	Sitim indu cunt, & no cent uelicæ.	Humorem corrum punt.	Impedimẽto sunt stoma cho.	Colicæ.	Faciunt infla tionem.	Pectori, et uoci.	NOCV MENS TVM eius.						
Cum muri, & syrupo acetofo.	Cum Grana to acetofo.	Cum uino odorife ro.	Cum zaccha ro ros.	Cum alijs pri mo ipsa co mēsta.	Cum Grana tis aceto fis.	Cum chalice mellito.	REMOVS tiono Nocui menti eius.						
Temperans.	Septentriona.	Merdionahs.	Calida.	Merdionahs.	Temperans.	Calf. & humi.	Regiones.						
Autumno.	Autumno.	Aetiu.	Aetiu.	Aetiu.	Autumno.	Aetiu.	Tempoz.						
Sensatur.	Decectus.	lunentibus.	lunentibus.	lunentibus.	Sensatur.	lunentibus.	Aetias.						
Frigidus.	Frigidus.	Caldus.	Cholericus.	Caldus.	Tempe. in cali.	Prementis.	Cõplices.						
Naturæ lauda.	sang. bonus.	Naturæ iudicis.	Humoraquus.	sang. rug.	Naturæ laudu.	Cinmus noui.	Quid gatur.						

Opiniones philosophorum. Electiones, & Proprietates.

Ra. Ficus. Eliguntur albæ, magis nigri: ppter earū subtilitatē, & tēperantiā caliditatis earū: & diffi-
EG. cultatē corruptionis ipsarū. Et Ficus uniuersaliter expellunt sordiciem sub cute generantē pe-
D. diculos. Verum quia ipsas naturæ expellūt superfluitates ad cutem propter qd sunt pediculi
 fordes, hic pes grauidosus febris & sudoris qñ corrūpūt. Conferunt autem pectori, dorso,
 maciei, renibus & coitu, & malo odorati, accidēte ex caliditate stomachi. Delēt grossiciē sple-
 nis. Et qñ miscēt cū aceto, & cū emplastrat ex eis splen, dissoluūt eū. Et R. dixit, qd sunt subtilia-
 tiuæ sua cali. & ingrossatiuæ sua uiscositate. Cū aceto bibire ppare, remouet earū nocumentum.
H. Vuæ. Eliguntur interiora uuarum magis grants, & corticibus: eo quod indigeabilia sunt
 grana & cortice. Et prohibetur potus aquæ, in qua dissoluta est nix, post ipsas: quia facin-
 sationem stomachi, & maxime patētibus Colicam. Albæ ex eis, laxant magis nigri: &
G. quanto dulciores fuerint, tanto calidiores. G. Sunt inuamentum pectori, & pulmōni, & no-
Ic. ciuæ epati & spleni. Ic. Cortices ipsarum frigidī sunt, & sicci, & medullæ cali.
 & humi. & aquositas ipsarum cali. & humi. in primo, & grana
 ipsarum frigid. & sicci. in secundo.
G. Persica. Eliguntur magis chrysolomelī: propter minorem conuersionem & corrupuonem
D. ipsorum: & quia grossiora sunt, Ideo inducunt febres tardius, uidelicet post mensem uel u-
Io. num, uel duos: & sunt conuenientiora stomacho, & saprosiora chrysolomelī. Aliæ uero dis-
 positiones ipsorum sunt similes dispositionibus ipsorum. Et meliore, & di-
 gessibilia ex Persicis sunt ea ex quibus facilius egre-
 diuntur ossa. Alia uero contra.

Pruna. Eliguntur in febribus: eo quod extinguitur sitim, & educunt choleram. Prohiben-
 tur, decrepitis, nisi biberint uinum uetus post ipsa. Sicca ex eis remouent appetitum
 cibi. Gal. Cum decoquitur aqua ipsarum cum melle, & abstine-
G. bit a cibo, post hæc erit magis laxatiuum. Dio. Dul-
D. cicæ centia sunt nociua stomacho, & mul-
Io. tæ laxationis: & stiptica uete-
 ra e contrario.

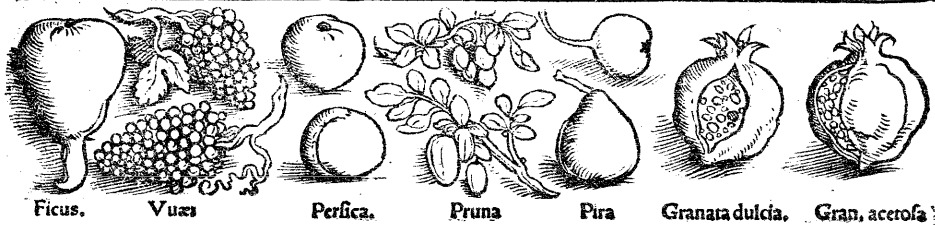
Io. Pira. Eliguntur ad reuouendum abstinationem, per stipticitatem, & aromaticitatem
 ipsorum: & prohibentur decrepitis, nisi comedant post ipsa zinziber conditum. Et im-
G. matura sunt difficilis digestionis. Gal. Sunt nutritiora inter alios fructus. H. Im-
H. matura infrigidant uentrem, & stringunt: & matura dulcia e contrario. Dios-
D. cori. Si pira decoquantur cum fungis, auferetur nocu-
 mentum a fungis. Er grana pirorum,
 interficiunt uermes.

Mais Granata dulcia. Eliguntur contra asperitatem pectoris, & tussim (in alio, grossiciem) & no-
Io. cent propterea, quia generant colicam (in alio, prohibentur: quia generant coleram) Et u-
 clei ipsorum bulliti (in alio, torrefacti) uentrem stringunt: & in uza conferunt pulsatio-
Tha. ni cordis. Eecum granata comprimuntur, succus per compressionē educit chole-
 ram, & sunt confortatiua stomachi, & epatis calidi. Tha. Vidi enim di-
 xit, quod si quis comederit tres summitates malorum grana-
 torum, præseruabitur uno anno ab ophthalmia

Maf Granata acetosa. Prohibentur post cibum, quia faciunt descendere cibum indigestum. Præ-
Maf. ter quam in complexionibus calidis. Et est de melioribus cibus secundæ mensæ, quibus ute-
 bantur calefacti post uinum. Et si decrepiti eis indiguerint, post eorum comestionem
 accibiatur dyacitron: & sunt inuameora doloris orificii stomachi. H. Qz-
 dam uulgariter patiebatur hanc ægritudinem, & curata est cum fauicæ &
 succo granatorum. Nam sedabar uomitum & dolorem cum
 extinctione & humectatione

Apta hæc que
 supra Caano-
 ne. fol. 9.
 & 10.

D 2

Ficus. Vuæ Persica. Pruna Pira Granata dulcia. Gran. acetosa

Quercus

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

G. Cydonæa. Eliguntur contra fluxum sanguinis, ante cibum: quia stiptica sunt: & constipatis, post cibum: quia comprimunt. Nocent neruis: nisi post comestionem ipsorum inungatur oleo in balneo. Et sua proprietate prouocant urinæ fluxum. **G.** Sedant uomitum succo, & odore suo, nec corrumpuntur in stomachis ægrorum, quanto minus sanorã. **B.** Et fucus eius magis conferatur, quam fucus pomorum. eo quod fucus pomorum acies citius, aqnositate sua & subtilitate.

Eligitur horũ comestio Luua existente in signo terræa scentiũ, & iuncta Fortuna.

Ioh. The. G. Hip. D. Mala dulcia. Eliguntur poma Hierosolymitana dulcia ad faciendum Rob, & syrupos: propterea, quod temperatiora sunt omnibus alijs pomis. Et post hæc poma Sebestem. Et post hæc Fotani, & Malni. Et poma confortant cor, & aromatizant stomachum, & meliorant digestionem, & lætificant animum, & decorant continentiam. Et delectant syncopim, quando mastlicantur infusa aqua rosacea: quorum syrpus confert fluxui, & colicæ. Sed digeruntur grauior.

Mala Acetosa. Syrupus qui fit de pomis immaturis, est iuuamentum toxicatis toxico animalium quæ uocantur Caruc (in alio, Carruc) & maxime contra alios modos toxicorum. Et hunc syrupum inueniunt nouiter homines Indysfabarion, id est, de regione illa. eo quod illi inueniunt de eis in exercitu Muten. Et est utilis contra choleram, & contra ægritudinem quæ dicitur Meschier & Chite. & omnibus inflationibus (in alio, inflammationibus) & corpus eius facit uentositatem, & dolorem stomachi, & stringit uentrem, & nocet neruis.

R. G. Io. Chrysomela. Prohibentur habentibus stomachum calidum. quia fucus eorum conuertitur cum recentia sunt: & cum antiquantur, conuertuntur in medicinam. quia fucus eorũ deficcatur: & ualet contra choleram. sicut thamarindi, & sibi similia. Et corpus ipsorum est generaliter pessimum, & eorum fucus uelocioris conuersionis. Et si comeduntur post cibum, corrumpuntur, & supernatant in officio stomachi.

Sycomori. Prohibentur de eis immatura, quia inflationem faciunt: & Rob qui fit ex eis, diu cemus in capit. de Rob. **G.** Matura ex eis laxant: cum frigiditate sua, & immatura constipant: **Io.** & conueniens est, ut antequam comedantur, lauentur, ut asumentes efficiantur securi a no-cumento, quod efficiunt in stomacho & capite: & hibatur post comestionem ipsorum syrupus acetosus. Et immaturorum prohibetur malicia, cum quibusdam rebus subtilitatis. sicut trifera, & sibi similia. Alia non nominauit **G.** quia non inueniuntur in regione sua. Et dulcia ex eis sunt calida, & acetosa frigida.

G. R. Io. Gulbraira. Ga Gulbraira omnia saporosiora sunt Zarolis, quæ sunt similia medicina, quam cibus, & ob hoc non debet plurimum ex eis comedi. Ruffus dixit, quia sedant uomitum, & stringunt uentrem, urinam multiplicant. Et zarolæ sunt stipticiores Gulbrairis, & conuenientiores uentri, licet Galbraire sint saporosiores. Et Gulbraira est cib. conueniens, plus con-temperans naturas ipsorum, quando exhibentur eis ad comedendum cum lacte.

Io. G. D. H. Nabach. Est magis odoriferum Gulbraira. Et lauich quod fit ex eo, confortat stomachum, & est iuuamentum fluxui. Et Darrix, Zarolæ sicut species Gulbrairæ. Et quando ponuntur contuse in aqua, ingrossant aquam, ex uisc. o sitare sua: & decoctio ipsarum commixta aceto, fortilicat ipsum: & cerafa alterant choleram acetositate sua: & grana mirtilorum stringunt uentrem frigiditate, & stipticitate ipsorum.

D,

Nabach Gulbraira. Sycomori. Chrysomela. Mala acetosa. Mala dulcia. Cydonæa.

liquor de cydonæa de hermarillo magister...

De Fructibus, & Maneribus ipsorum.

Iuuamenta rationabilia

Temperatis.	Septentrional.	Meridional.	Septentrional.	Temperatis.	Meridionalis.	Meridionalis.	Regiones.
Autumno.	Aetate.	Aetate.	In primis aetate.	Aut & Hyem.	In quatuor.	In autumno.	Tempora.
Senectuti.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Omnibus.	Iuuenibus.	Senectuti.	Aetates.
Plegmaticis.	Calidis.	Cholericis.	Cal. & humi.	Temperatis.	Calidis.	Frigid & sic.	Complexiones.
Sanguinodius.	Moderate nuri mentum.	Sanguinolus.	Humidus.	Sanguinolus.	Sanguinolus.	Sanguinolus.	Quid generat.
Cum syrupo acetoso permixto.	Cum post ipsos assumitur.	Cum Pen-dijs zucharinis.	Cum dactylis, & fauo mellis.	Cum syrupo acetoso simplicis.	Cum zucharo.	Cum Pen-dijs zucharinis.	REM O= tio Nocui menti eius.
Laxant uentrem.	Faciunt dolorem in uentre.	Digestioni.	Pectori, & gutturi.	Dentibus, & ori.	In stomacho.	Tarde descendis.	NOCV= MEN= TVM eius.
Frangunt lapidem, mundificant eum.	Prouocant urinam.	In aegritudinibus acutis.	Confortant ulcera.	Lubricas egestiones.	Commouent coitum.	Cofert franguriae, & acuit intellectum.	IVVA= MEN= TVM eius.
Samaracandi.	Maturi.	Dulces, aequoli.	Dulces, recentes.	Quod non est sicut cum.	Magne, maturae dulces.	Recens, dulcis.	MELI= VS EX RE ipsa quam quens.
Frigidus, & humidus.	Frigidus & humidus.	Frigidus & humidus.	Frigidus, & humidus.	Calidus, & humidus.	Calidus, & humidus.	Calidus, & humidus.	Gradius.
Io. c. b. l. e. f. h.	G. fr. & hum.	G. fr. & hum.	Io. fr. & sic.	Ca. sic. cu. sicc.	Io. c. h. lo. f. h.	Calid. humi.	Natura.
Malones dul.	Malones mult.	Melo Indid.	Dactylus.	Buluri dactyl.	Mul. poma.	Nux Indiar.	Nomina.
A	B	C	D	E	F	G	Numerus.
11	10	17	16	15	10	11	H

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

G. Melones. Prohibentur ualde maturi & dulces, propter caliditatem ipsorum, & uelocem Eligitur, ipso-
 lo. conuersionem in uenis: & propterea, quæ generant febres adurentes. Et non est hæc species rum comestio
 lo. Melonum, quam dixit **G.** frigida naturæ, cuius opinionem in hoc seculo est uulgus: quia existitæ ascen
 R. non inueniebantur in regionibus suis. Et lo. etiam in hoc peccauit, dicens post comestionem de re in signo
 illorum Melonum debere potari uinum, ad alterandum eos, et remouendum maliciam eorum. igneo, uel a-
 Et tunc maius nocumentum afferit, cū comeditur a multū famelico, et maxime cū post assura queo.
 prionē dormit super iatus dextrū. Post quæ assumptionē deambulatio bona est.

G. Melones multi, et insipidi. Eliguntur hæc duæ species temperatis complexionibus: quia diu-
 M. reticæ sunt: uenas mundificant, & renes, frangentes lapidem. Et quia in eis est absterfio, infri-
 Ic. gulationis cutis abstergunt, & Morpheam. Et femina sunt fortiora in substantia ipsorum. **G.**
Cum corrumpuntur, sunt similes toxico. Et propter hoc si tales affumantur, uouendi. Melo-
 nes qui sunt de Cucumeribus, assimulantur his, deficientes ab eis modicum. qui comedi debent
 infra duo fercula, uel mixti cum alio cibo. Verum tamen Filius Mef. dixit,
 quod sunt calidi (in alio, acut) licet minoris dulcedinis.

R. Melones Indi, id est, Palestini. Eliguntur in febribus adurentibus, & ægritudinibus, & com-
 G. plexionibus calidis. Et cum affumitur aqua zius cum zucchero, uel aliquo acetoso, prouocæ
 urinam, & uescicam, & renes lauat. & sunt nociui decrepitis: & humores
 crudificant (in alio, mundificant.) Nocent hepati & spleni, et sto-
 macho, quando in eis est apostema (in alio, inflammatio)
 & multiplicatio assiduitatis eius, facit fluxum,
 & male digerere.

G. Cassallationes. Eliguntur ad confortandum stomachum debilem, & ad curandam dysente-
 riam intestinorum. Et sunt dactyli uiridis coloris, imutaturi. Et similiter operantur Bursuri, id
 Filius est, dactyli altquantulum dulces, recentes. Et Syrupus eius est iuuatiuus ad fistendum motum
 Mef. cholerae, et sanguinis. **G.** Dixit, quod capsula, quæ paruos dactylos uentosos continet inclusos
 in ea, totaliter composita est ex duabus substantijs. Vna substantia est frigida, & aquosa, et dul-
 cis. Et altera stipitica & grossa. Et cum uineit aquosa in ea, digeritur.
 & quando uincit grossa, non digeritur.

G. Bursuri. Omne quod est de fructibus dactylorū maturum, sicut Rutal, est calidū & humi-
 lo. dum, generatiuū opilationum, et est uelocis conuersionis (in alio, corruptionis) mollificans
 R. uentrem, et addit in spermate. Et illud quod est ex eis supiticū, sicut Bursuri, ad frigiditatem, et
 siccitatē declinat: & cum sit tardæ digestionis, abscondit fluxū, confortat stomachū. et generat
 uentositatē (in alio, uiscositatem) Et secundū quod declinat ad caliditatē, minuitur operatio
 ipsius. Elfast, id est, dactyli sicci, sunt temperatæ caliditatis, stringunt uentrē: et Rutal sunt ma-
 ioris nocumētī cū dactyli cōpleti et maturi. Rutal, id est, dactyli propinqui maturitati.

Musi. Prohibetur multitudo assumptionis eorum, cum indigestionem faciant: & sunt
 nutritiæ magis alijs fructibus, & minoris superfluitatis: & habent se in omnibus operati-
 bus suis sicut Melones, qui sunt temperatæ dulcedinis. Et quando comeduntur cum
 zucchero, uel fauo mellis, iuuant digestionem: maxime quando sunt matu-
 ræ, & bene mundatæ a corticibus: & bibatur post comestionem ipsi
 us uinum odoriferum. quia aufert nocumen-
 tum, & maliciam eius.

Ma. Nuces Iudæ. Eliguntur maturæ ex eis: quia addunt in spermate, & iuuant dolorem anti-
 lo. quum dorsi. Et senibus non oportet auferre nocumentum ipsorum, sed iuue-
 nibus, cum quibusdam rebus sanguinem extinguentibus. Et anti-
 quæ ex eis, sunt fortioris caliditatis & siccitatis. & na-
 turam stringunt: & cum corrumpun-
 tur, nocent dentibus.

Si indigeatur
 huius come-
 stione, existit
 te infortuna-
 rum cōiuncti-
 one, inuestige-
 tur quādo Lu-
 na sit remota
 ab eis. t. gra.
 D 4

Nux Indicæ. Bursuri. Cassallationes. Melones Palestini. Musi, & insipidi. Melones.

proma paradisi. nichil ipso maturi. lin. naber.

De Fructibus, & rebus aiferentibus stupefactionem Dentium.

Luamenta rationabilia

A	22	Cal. & hu. fr. a. Iocæ. & h. m. r. Fil. diuerfa in a. s. r. a. t. u. m. & h. u. m. cal. & h. u. m. R. u. t. a. l. i. d. e. t. i. d. a. d. i. u. t. m. a. t. u. r. i.	Ex omnibus speciebus Rutal.	Stomachi frigidis.	Guttur, & uoci.	Cum fauich depapauer.	Septentrionali. Hyem. Decrepid. Frig. & humi. Sang. choler.	Frigidus. Hyem. Senectut. Frigidus. Sang. acutus.	Temperatus. Ver. Senectut. Frigidus. Medio nutr.	Frigidus. Hyem. Inuent. Calidus. Medio nutr.	Septentrional. Hyem. Inuent. Cal. & humi. Medio nutr.	Calidus. Aetiu. Adulteomb. Frigidus. Sang. calidus.	Montuous. Hyem. Decrepid. Frigidus. Sang. calidus.	Regiones. Itempora. Aetars. Copeloxione. Quid generat.
B	25	Carnes eius cal. & hum. regene- r. a. e. o. n. a. r. i. o. P. a. l. s. u. l. a. e. Ficus licæ.	Coraseng, magna.	Dolori intestinorum.	Comburit sanguinem.	Cum curulis recentibus.								
C	28	Cal. h. e. c. m. r. Arch. i. u. n. t. cal. subilliat pro- ferit. ca. f. c. i. n. s.	Gartarosæ rotundæ.	Pectori, & præferuunt a toxico.	Opilationem faciunt uisceribus.	Cum nucibus & amygdalis dulcibus.								
D	31	Cal. & h. e. c. m. r. G. Frig. & h. e. h. o. c. a. l. & h. e. f. i. c. e.	Recens, dulce.	Sæpe surgen- ti ad fellam.	Tardedige- runt.	Cum peni- djs.								
E	33	F. r. i. n. s. f. i. c. i. n. s. G. f. i. c. e. m. o. d. i. c. c. c. a. l. i. d. M. a. c. r. o. f. i. c. e. T. h. e. c. i. t. e.	Recentes, magna, & completæ.	Confortant retentamen.	Abscindunt menstrua.	Cum absatæ comedunt cū zuch.								
F	37	G. a. l. h. u. m. i. n. r. I. o. c. a. l. i. d. & h. u. m. b. æ.	Iurianæ, nō, corrolæ.	Extinguūt a- cuitatem san- guinis.	Generāt in- fiationem.	Cum pasulis enu. leatis. propter subti litarem eius.								
G	38	T. h. e. o. c. h. i. n. r. O. r. i. c. a. l. i. d. & h. e. T. h. e. o. c. a. l. & h. u.	Quæ ueloci- ter enucle- antur.	Stupefactio- ni dentiu, & toxico.	Generāt bo- thor in ore, & guttur, et lin- guam aggra- uant.	Cum semini- bus (ali. pa- paueris) & amygdalis.								
H	41	N. u. c. c. s. Nomina.	MELI VSEX REIPSA quam queris.	IVVA MEN TVM cuis.	NOCV MEN TVM cuis.	REM NOCV menti cuis.								

Opiniones philosophorum. Electiones, & Proprietates.

- Iudæ Rural.** Cum antiquum est, minus humidum est: quando uero est recens, tunc plus caliditatis habet, & magis generatiuum spermatis: & inducit foetum. Et quando decoquitur cum melle, & croco, multiplicatur caliditas, & siccitas eius, & additur malicia: quæ remouetur cum oleo. Loco nuclei eius ponuntur amygdalæ, & comeduntur cum papauere, & aqua rosarum. Et etiam post eas comeduntur lactucæ cum aceto.
- Ie. Palsulæ.** Eliguntur carnosæ & puræ dulcedinis, ratione suæ caliditatis, & multo nutrimento ipsius: & quia mundificant humiditates, & laxant: & maxime cum remouentur nuclei. Et si accipiuntur ex aqua earum cocta, laxabunt sicut uua.
- G.** Et stipticæ ex eis, quæ sunt minus carnosæ, sunt minoris caliditatis, confortant stomachum, stringunt uentrem. Et illæ quæ naturaliter carent nucleis, sunt subtiliores, quam carnes uuarum dulcium.
- G. Ficus sicca.** Prohibentur, quia nocent pleni, & hepatis sua grossicie: quia hæc duo membra naturaliter appetunt dulcia, quæ attrahunt stomacho, & quæ sunt sibi similia in natura: quæ attractione opilant uias, & sic addunt in grossicie ipsorum. G. Signum autem in hoc est, quia uidemus grossiciem in hepaticibus animalium, quæ solent comedere Ficus. Et bonus sapor ipsarum & grossicies est, quia sunt multum nutritiua: ipsæ etiam mundificant pectus, & pulchrum efficiunt colorem.
- G. Karrubli.** G. Vtinam non ducerentur ad nos de Hierosolymitanis regionibus: quia eorum nocumentum est nobis apparens, & magis quam in locis unde portantur: eo quod facit fluxum recens. Et quando desiccatur, stringit: quia deperditur humiditas eius, & remanet substantia terrestris. D. Recens est mala stomacho, & laxat uentrem: & sicca e contrario, quæ diuretica sunt, & maxime quando bulliuntur in musto, & fit condimentum ex eis. Et ex immaturis, quando fricantur uerrucæ, delet eas.
- The. Glandes.** Frigidæ sunt in primo, & sicca in tertio, grossæ, stipticæ, difficili digestionis.
- G. Naturam stringunt, & sanguinem menstruorum: & cum digeruntur, plurimum nutriunt.** Et Castanæ sunt meliores, & dulciore, minoris siccitatis & stipticitatis. Et nutrimentum ipsarum, melius nutrimento Glandium. Et complexio ipsarum temperata inter caliditatem & siccitatem: tamen dicitur, quod sunt calidæ in primo gradu.
- Io. Iuiubæ.** Gal. dicit, quod non inuenitur in eis operatio magna in conseruatione sanitatis, sed inuenit ipsas difficili digestionis, generantes flegma, & modici nutrimenti, & malas stomacho. Et minor de his, qui contendunt, quod sint dulces cum acumine: cū extingunt acuitatem sanguinis. Et utuntur eis ad prouocanda menstrua. Et nisi infribuatur diætæ proprietati earum, manent grossæ, unde hic sermo earum attribuitur proprietati, Ma. dicit, quod sunt temperatæ.
- Hip. Nüces.** Multociens accidit ex comestione ciborum acetosorum immaturorum in stupefactione dentium: propter quod non permittuntur masticari cibi, unde digestio corrumpitur.
- Mef. Gal.** Et curatio stupefactionis dentium fit cum rebus uiscosis, quæ inducunt, quod absterunt acetosa, de uiscositate dentium, sicut portulaca, nuges, & farina sesamina, & pheludichi, & omnia unctiosa, uiscosa, & calida: etiam aptans frigiditatem complexionis neruorum dentium, per acetosa inductam, sicut fal.

Repudiat hie Cibus, Luna in signo exsistente igneo, uel aqueo, & maxime cum Fortuna fuerint angulis.

Dactyli maturi, Palsulæ, Ficus sicca, Karrubli, Glandes, Iuiubæ, Nüces.

De Granis, & Victualibus quæ ex eis fiunt.

Iuuamenta rationabilia.

A	39	Calid & hu. in. a. Frig. & sic. in. a.	Pinguē, & ponderosum.	Aperit apertemata.	Facit opilationes.	Quando bene operatur.	Temperatis.	Septentrionali.	Calidis.	Calidis.	Calidis.	Calidis.	Mentionalib.	Mentionalib.	Requies.
		Omnibus.					Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.
B	30	G. Cali. & humi. G. Frig. & sic.	Album, fragibile.	Pituitam sedat cholera.	Tardæ digestionis.	Cum cibis dulcibus.	Hyem.	Ver. (al. Hyem.)	Ver. (al. Hyem.)	Ver. (al. Hyem.)	Ver. (al. Hyem.)	Ver. (al. Hyem.)	Ver. (al. Hyem.)	Ver. (al. Hyem.)	Ver. (al. Hyem.)
		Frumētum.					Amylum.	Sanchi Tritici.	Hordeum.	Sanchi eius, & Tritici.	Sanchi Pruneti.	Hordeum.	Sanchi eius, & Tritici.	Sanchi Pruneti.	Hordeum.
C	31	Cal. & sic. in. a. Cali. & sic. in. a.	Temperate torrefactum.	Visceribus humidis.	Exasperat pectus.	Cum laua tur aqua calida.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.
		Humoribus.					Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.
D	3	G. Cali. & humi. G. Frig. & sic.	Nouum, magnum, & album.	Cōfortat expulsiuam, & descendit uelociter.	Dolerem inducit debilem.	Torrefactum.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.
		Frumētum.					Amylum.	Sanchi Tritici.	Hordeum.	Sanchi eius, & Tritici.	Sanchi Pruneti.	Hordeum.	Sanchi eius, & Tritici.	Sanchi Pruneti.	Hordeum.
E	35	Cal. & sic. in. a. Cali. & sic. in. a.	Temperate torrefactum.	Fluxui Cholero.	Contra inflectionem.	Cum zucca, rosa.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.
		Humoribus.					Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.
F	34	G. Cali. & humi. G. Frig. & sic.	Comple: e co: da, & le nus.	Hepati calido.	Visceribus frigidis.	Cum Zucco charo.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.
		Frumētum.					Amylum.	Sanchi Tritici.	Hordeum.	Sanchi eius, & Tritici.	Sanchi Pruneti.	Hordeum.	Sanchi eius, & Tritici.	Sanchi Pruneti.	Hordeum.
G	35	Cal. & sic. in. a. Cali. & sic. in. a.	Comple: o: peratum.	Pectori, & Gutture.	Visceribus debilibus.	Cum penidys.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.
		Humoribus.					Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.
H	Numerus.	Melioribus.	MELIORIBUS VSEX RE ipsa quam quæris.	IUVVAMEN: TVM cui.	NOCV: MEN: TVM cui.	REMO: tio NOCV: menti cui.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.	Calid.
		Humoribus.					Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.	Humoribus.

Opiniones Philosphorum.

Electiões & Proprietates.

- Ic.** Frumentum. Eligitur rubeum, uiscosum, ponderosum, & quod dentibus facile frangitur, eo quod est multum nutritiuum, & est magis conueniens inter alia grana corpori temperato. Et
- R.** quidam de Aethiōpibus nutriuntur cum alijs: sicut nutriuntur Indi cum grano Rizon, & Turcæ cum Milio. Vel quia distant a locis temperatis, uel quia non temperatur in illis paribus frumentum. Et frumenti maneries diuersatur secundum diuersa genera ipsorum, terras, & complexiones anni, & ætates, & recentiam seu uetustatem ipsius.
- G.** Amylum. Eligitur, quando solum decoquitur, uel cum lacte patientibus fluxum cholericum & dynteriam. Quia quando præparatur cum Zaccii. & oleo amygdalino, est iuuamentum tussis, asperitatis pectoris, & reumati. L. Debent tamen apponi pro qualibet; Amyli, tria rotula aquæ, & decoquatur donec redeat sicut succus, & postmodum recipiatur. Hoc tamen est minoris nutrimenti inter omnia quæ fiunt de frumento: facit tamē opilationem uiscositatem suam.
- Io.** Sauiich Tritici. Illud quod fit ex infusione sauiich frumenti infrigidat, caliditate n̄ extinguit, & sitim mitigat, quando bibitur cum aqua frigida, postquam lotum fuerit multoties cum aqua calida, ad remouendum ex eo uentositates, & inflationes. Et quod fit ex frumento elixo, est minoris uentositatis, & pluris caliditatis & nutrimenti, q̄ quod ex infusione sauiich non elixi. Ralis tñ dicit, q̄ magis infrigidat, q̄ sauiich Hordei: eo quod plus aquæ imbibit.
- Io.** Hordeum. Eligitur ex eo, qd̄ est subtilioris corticis, & multæ medullæ, nouū, spissum, uiscosum, & ponderosum. Et hoc est de quo mādauit Hippocrates, fieri succum Kiski Horde. i. e. farina Hordei, cum lacte: & qd̄ est generatiū in corpore ex eo, fornicat, & mundificat. Et diuersat̄
- Ic.** secundum diuersos modos confectiōum ipsius. Quoniam quando ex eo fit sauiich, deficcatur: & quando decoquitur cum aqua, humectatur: & quando panis ex eo efficitur, neq̄ humectatur, neq̄ deficcatur. Et nouum ex eo, est minoris frigiditatis. Verus & excorticatum, est ualde nutritiuum: cuius proprietates est, cito descendere ad stomachum.
- R.** Sauiich eius. Eligitur ex eo, quod est temperate torrefactum, modicè surfuris, & multæ medullæ, & lotum cum aqua dulci frigida: quod bibitur, ad infrigidandum, ante introitum balnei duabus horis, in Aestate cum Zaccii. & stringit naturam cum syrupo constrictiuo. Hippocra. Si bibitur hora qua cum aqua frigida infunditur, stringit: post aliquod tempus laxat, humiditate aquæ. Et est de cibis quietentium, & calefactorum: sed nutrimentū eius, est minus nutrimento saui. h. frumenti.
- H.** Aqua eius. Eligitur, quæ fit ex Hordeo nouo, pingui, & ponderoso. Cum infunditur, excorticatur, & teritur, & ponunt pro qualibet mensura Hordei. 14. aquæ, deinde decoquitur, deducitur, & despumatur. Et tunc laxat naturam, sua uiscositate, & urinam prouocat, & sedat sitim sua humiditate, & aperit opilationes sua abstersione, & nutrit sua substantia, & uincit caliditatem febris sua qualitate. Et si immisceatur cum conspiciua, uel subtiliana, erit subtilians, uel conspiciua.
- H.** Triticum. Prohibetur quando fit ex azymo: propter hoc, quia est difficilis ad digerendum.
- Schi.** Et cum supponitur ei Zucch. uel oleum Amygdalinum, confert ægritudinibus pectoris. Et quando decoquitur cum portulaca, & lingua arietis, confert spūto sanguinis. Et cum digeritur, plurimum nutrimentum generatur. Et quando sanus uult sibi cauere a noimento ipsius, accipit post ipsum uinum antiquum, & miscet cum eo piper, & ex hoc expellitur eius nocimentum.

Repudiat pro nutrimento, qm̄ est ascēdes. Dominus ægritudinis illius, p̄ q̄ eligi, licet licet signum terræ nascentium. Pi. us lib. 10. cap. 7. prope finem.

Kisti, uel Kischar.

Apra huc que supra fol. 10. in Canone Octauo.

Triticum. Aquahordei. Sauiichordei. Hordeum. Sauiich Tritici. Amylum. Frumentum.

De Leguminibus & Naturis ipsorum.

Iuuamenta rationabilia.

	A	B	C	D	E	F	G	H
Omnibus.								
Hyemi.								
Omabus.								
Calidis & hu.								
Lauda Nutri.								
Margaritinū, quod crescit in coctura.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.
Clara, munda & integra.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.
Recentes, grandes.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.
Rubei, non corrosi.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.
Quæ in aqua merſæ, cito ta men ficcantur.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.
Albi, & ponderoſi.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.
Viſcoſum, pöderoſum, plenum & ſquallens.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.
MELI VSEX RE ipsa quam queris.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.	frin. c. sic. in.
Ardoriſto- machi.								
Vigilijs, et ſoda.								
Tuſſientibus cum feбри.								
Prouocāt u- rinam, & im- pinguant cor- pus.								
Sedant acui- tatem ſangui- nis, & confor- tāt ſtomachū.								
Lūbricos pel- lunt, purgant a ſcabië et ma- lis humorib.								
Corporibus laxis.								
IVVA MEN TVM eius.								
Patientibus Colicam.								
Hebetat ſen- ſus.								
Debilitati dentium.								
Faciunt nau- ſeam, & ſom- nia mala.								
Melancholię, coitui, & ui- ſui.								
Difficile dige- runtur, & de- ſcendunt.								
Tardę digeſti- onis, generās humores ui- ſcoſos.								
NOCV MEN TVM eius.								
Cum oleo & laſte.								
Cum ſale & origano.								
Cum deco- quitur cum oleo Amygdali- no.								
Cum oleo, muri, & ſy- napi.								
Cum bletis, & triplifici- bus.								
Qñ dimittit in eis amaritu- do, & comedū- tur cũ aceto & ſauri.								
Cum multo ſale.								
REMO tio Nocu- menti eius.								

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

D O M V S

T A C V I N O R

V M

Opimiones Philothophorum.

Electiones, & Proprietates.

- Io. Rizon. Iſt cibus temperatus, leuis ad digerendū, & conuertens naturam ad conſtipationē; G. maxime, quod ex eo eſt rubrum; & albū, quando decoquitur cū oleo amigdalino, uel ſcāmīle. no, aut butyro cocto, non ſtringit uentrē, & mitigat morſurā ſtomachi & inteſtinorū. Et quādo G. fit cum lacte recenter muſſo, generat opilationes. Verū tamen auferit ſiccitatem eius, & impinguar corpus. Et quando præparat cum oleo de cai camo, non generat opilationes, & laxat. Et dixerunt quidam, quod in ipſo eſt aliqua caliditas. G. dixit, quod addat in ſpermate, & minuit urinam, egeſtionem, & uentofitatem.
- G. Faba. Prohibetur, quia facit inflationē, & molliciem carniū, & ſomnum, & laſitudinem. Et Hi. ſiccæ ſunt minoris nutritiōis q̄ recentēs. Et ex corricatæ coctæ cū oleo amigdalino ſunt minoris nocumētī (in alio, nutritiōis) q̄ coctæ non ex corricatæ. Et medulla eaz abſtergit. Et cortices eaz ſunt ſtipitiæ; & ideo quidā Medici, temperatā fabam cū aceto decoxerunt, & dederunt G. ad comedendū patientib. apoſtēma inteſtinorū; et fluxū. Et melius eſt, q̄ decoquant, uel torreſcant cū oleo amigdalino, poſtquā elixant multotiens: ga tunc erūt in uamentū pectori (in alio, exſcreantibus) Auferat maliciā eaz Origanū, & ſal. G. dixit, q̄ conferuēt ſanitatē.
- G. Melch. In complexionē ſua propinqua eſt fabæ, & propterea in comparatione eſt propinqua. Et eſt tardæ digeſtionis in ſtomacho: ſed cum digeritur, generat humorem laudabilem. Et eſt bona febricitantibus. Et laxat, cum miſcentur cum ea quædam olera, ſicut ſpinachia. Et prodeſt cordi (alias pectori) quando præparatur cum oleo amigdalino.
- R. Phasioli. Quidam Phasiolorum ſunt albi, frigidi & ſicci: & quidam rubei, caliditatem habentes, & inflationem: modicum tamen inflant, & plurimum nutriunt. Eſt & minoris inflationis faba, cuius humiditas eſt excedens, Et rubei ex his habent ſubtilitatem, per quam deſcendunt menſtrua. Et debent comedi præparati cum oleo, muria, & ſinapi, & carui, & origano: & per hæc expellitur eorum malicia.
- Ra. Lentēs. Prohibentur habentibus complexionēs melancholicas: quia inducunt in eis alienationes, & febres quartanas, & lepram. Et quæ ex eis non ſunt ex corricatæ, lubricat egeſtiones. Et quando q̄ in decoctione, prima aqua eſcitur, poſtmodum ſtringit. Et quando ex aqua earum fit garus, prodeſt ſquantiæ, & lubricat uentrem. Et ſunt iuuatiuæ magis quando comeduntur cum ſpinachis, biētis, cum multo oleo: & peiores ſunt, quando comeduntur cum Themeliſch, id eſt, carnibus ſiccis, ſalitis. Ma. Habent in cortice ſuo acuitatem, cum qua laxant. Et earum medullæ ſtringunt.
- G. Lupini. Quando coquantur donec tranſeat amaritudo ipſorum, ſunt difficilis digeſtionis, & non laxant uentrem: & amaritudo earum facit eos uelocis deſcenſionis, cum qua interſcitur uermes, & dgeruntur, & nutriunt nutrimento conuenienti hepati. Et uniuerſaliter urinam prouocant amaritudine, & ſanguinem menſtruofum, & ſoxtum educunt, & aperiunt opilationem ſplenis, hepatis, & pulmonis. Quorum aqua melius operatur, q̄ eorum ſubſtantia. G. Sanguis generatus ex eis, non eſt malus. Io. Generant humore groſſum, & malū.
- Ma. Frumentum elixum. Eſt tardæ digeſtionis & deſcenſionis, generans humores uiſcoſos, ſi di. non deſcenderit. Et generat lumbricos, & cucurbitinos. Et ſuccus qui ſit ex farina eius, & aqua Kaſſi, quæ ſit ex eo, profunt tuſſi, & ægri tudini pectoris, & apoſtemati pulmonis. Et cum debet decoqui, cooperiatur bene hyeme cum paſta, quæ ſit inter coopertorium, & ollam: & decoquatur lento igne bene: nec diſcooperiatur, donec perfectè ſit coctum: poſt eius perfectam decoctionem agitetur.

Adde quæ ſu
pra fol. 11. de
Canone. 10.

E

Rizon.

Faba.

Melch.

Phasioli.

Lentēs.

Lupini.

Frumentum elixum.

am 7

Lupini

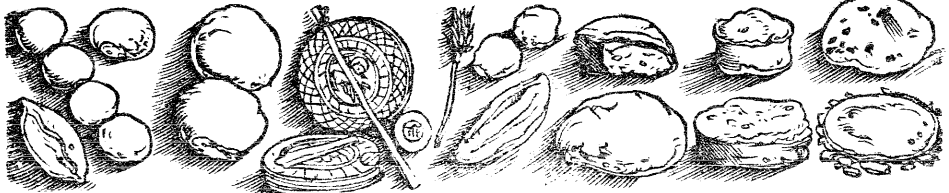
Opiniones Philosphorum.

Electiones, & Proprietates.

- R. Panis de Simila. Detestatur: quia propter generatione uiscolitatis opilat, & inducit dolores
 Hip. articularum, & lapidem: & hoc sua uiscolitate, & quia tarde digeritur. Et est r. tribilior inter
 G. alios panes. Et ut amoueat malicia eius, comedatur brodium quod fit cum carnibus, ouis, et
 speciebus, et aqua compositum: et Tobeget, id est, cibus frixatus de carnibus & speciebus, ubi
 sint salita cum Preinjebergit, et Rabergit, Et qui fit ex farina proximo molita stringit uentrem, et
 habet in se de ignea caliditate. Et panis ex longinquo molitus e contrario. Et panes magni &
 grossi, sunt meliores, uel nutritiores, et uelociores ad descendendum.
- R. Panis Opirus. Eligitur habitibus colicam, & frigidis complexionibus: quia est uelocis de-
 G. scensionis (alias, nutrimenti) & habet aliquid de fuffure: quia abstergit intestina, & ob hoc
 est minoris nutrimenti. Et desiccatur: & ad remouendum eius siccitatem, & ad augendum eius
 nutrimentum, ualeat, si comedatur cum unctuosus, & cibus coctis cum lacte dulci. Et calidus
 ex eo est pluris nutrimenti, & uelocioris descensionis (alias, nutrimenti) quam fri-
 gidus: & ille qui fit e grossa farina, sicut tarde mollescit in fusus aqua
 cum conficitur, sic se habet huius esse in stomacho.
- Ru. Panis Azymus. Azymi nutrimentum uiscolum, tardum, grossum: & nutrimentum eius
 Ra. multum, quando descendit a stomacho. Verumtamen generat lapidem, opilat splenem, et
 Io. hepar. Et est de cibus utentium labore graui. Et cum necessarium fuit comedere ipsum, acci-
 piatur post zinziber, seu trisera. Deinde bibatur aqua mellis. Et addatur his post hoc
 exercitium, balneum, fricationes cum eis, et longus somnus. Et multi
 inter eos qui comedunt, incidunt in pessimas ægriudines,
 & moriuntur ante senium.
- Ga. Panis Rizon. Detestatur, propter siccitatem eius adquisitionem per ignem, quæ additur siccitati
 naturali: ob quam est tarde digestionis efficiens uentositatē, et colicam, quæ propterea præ-
 ludæ paratur cum quibusdam rebus subtilitatibus. Et modus quo melius comeditur ad mol-
 us. lificandum pectus, est brodium rumicis, cum oleo amygdalino, et cum Rahib, id
 est, lacte acetoso, facto ad mitigandam caliditatem, & cum alijs stipticis strin-
 gentibus. Et Rizon colorem faciei efficit bonum, et uidere bona so-
 mnia facit, et impinguat corpus.
- Io. Panis de furno, uel focalario. Detestatur, propter combustionem superficiē, & semple-
 le. nam cocturam profundi. Et diximus multoties, quod panis Azymus, & non co-
 Ga. ctus, est de cibus exercitantium, & faugantium: et quiescentibus multum
 obest: & utentes eo sentiunt de nocumento ipsius tractu temporis.
 Sed ad remouendum nocumentum eius, desiccetur
 & torreatur, & misceatur cum a-
 qua & zucharō.
- G. Panis in testis factus. Panis qui coquitur in testa, est malus: maxime, quando misceatur cum
 Hi. oleo, quia naturam stringit, generat opilationes, & humores malos, crudos in corpore. Et
 la. qui indiget comestione ipsius, multiplicet eum, frumentando salem (in alijs, bene fermen-
 tando salem) & faciat eum bene decoqui. Et licet oleum opilet poros, & prohibeat
 ingressum ignis decoquentis in eum, ideo companagium melius cum quo
 sumitur, est cibus qui fit ex speciebus aromaticis
 (in alio, acutus.) &c.
- G. Panis de gastellis. Panis gastellaceus est, qui fit super paruis lapillis igneis: sicut fit in
 H. uillis. In quo pane hæc tria sunt mala: quia combustus in superficie, semicrudus interior, &
 R. mixtus cineri: propter quod est peior pane decocto in furno. Et quando comeditur
 Io. cum carnibus unctuosus coctis, absconditur aliquid malicie ipsius. Et melius
 quod fit post comestionem ipsius est, cum bibitur uinum purum: &
 consequenter moueatur motu laborioso: quia ex hoc
 remouetur nocumentum eius.

Apta huc que
 supra fol. n.
 Canone. n.

E 2

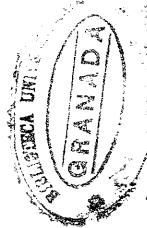
Panis de Simila. Opirus. Azymus. Panis Rizon. De Furno. In testa coctus. Gastellaceus

afenitæ p. n. p. n. p. n.

Opiniones philosphorum,

Electiones, & Proprietates.

- G. Io. Lactuce.** Ior. G. Sanguis generatus ex Lactucis, est melior generato ex alijs oleribus, & amplioris nutrimenti, & melioris descensionis, & neq; stringit, neq; laxat: quia in ea non est stipticitas, neq; faldedo. Et eligitur ex eis illa, quæ non habet lac: quia frigidior alijs: & est conueniens puncturæ stomachi. Quando autem abluatur aqua, debilitat usum, & mitigat hum. Io. Frigida & humida in primo, prodest pectori, & nocet stomacho.
- Ma. Scariola.** Licet sit frigida & humida temperate, nihilominus præstatur sibi de aliorum naturis, quia fit in ætate calida accidentaliter, cum fiat amara: & in autumno sicca, & propterea ingrosat & exasperat: & scdm hoc in hyeme & uere, cum amaritudine sua aperit opilationes splenis & hepatis. Et ex eis syleufiris fortior est in hac operatione, & confortat stomachum. Et succus eius confert inflammationibus calidis, Et elixata bene, stringit uentrem, præparata cum speciebus.
- G. Apium.** Eligitur ad prouocanda menstrua, & urinam, expellit uentositates, aperit opilationes, & confert stomacho. Crudum & coctum tarde digeritur, & propterea debet eum præcedere cibus, cum quo misceatur. Et folia ipsius purgant urinam, magis quam laxant: & radices suæ e conuerso. Ru. dicit, quod prouocat urinam, & stringit uentrem. Et consulendum est, quod non comedatur tempore, quo mouentur animalia uenenosa. eo quod aperit uias, & iuuat ad transeundū uenena interius. Et est duorū modorum, Nappticum, & Romanū.
- Hi. Thachon.** Moris est Medicorum, præcipere, ut mastucetur ante potum medicinarū. Horribilis saporis, quia stupefacit instrumentum gustus. Et modico ex eo assumpto, confert ad digerendum & descendendum. Mentha G. calida & sicca in tertio gradu, confert nauæ. Et generat uentositatē. Et modicum ex ea, digerit sua caliditate naturali: & multum ex ea, crudificat humiditate superflua, quæ est in ea. Et aromatizat stomachum, digerit, & appetere facit. Et quando sola comeditur, inducit puritatem in cute. Et addit in coitu, & appetitu ciborum, & necat uermes.
- Io. Eruca, & Nasturtium.** Eligitur uentibus coitu: quia emittit uentositatem facientem uirgam erigere, & generat sperma, & laxat uentrem, & urinam prouocat. Et calefacit calefactione manifesta, & subuliat: & propterea debet misceri cum aliquo prohibente fumositatem ascendere ad cerebrum. Et Nasturtium calidum & siccum, necat uermes, obest stomacho, & uescicæ, & inducit stranguriam, resoluit uentositates, & incidit flegma.
- Radharuchi, id est, Ocimum.** Prohibetur a stomacho: quia est tardæ digestionis, & conuertitur in choleram, & commouet uentositatem. Et ingreditur numerum ciborum subtilitatuorum, mundificat humiditatem pectoris, & stringit, & laxat uentrem. Et non mirentur de hoc sermone nostro, cum dixerimus de una re, quia stringit & laxat: eo quod possibile est habere in se duas uirtutes diuersas. sicut caulis: quarum altera fortificata secundum naturam materiæ conuenienter operatur. Et possibile est, quod ipse cibus sit siccus naturaliter, & humidus accidentaliter.
- Portulaca, & Citraria.** Dissonum uidetur, quod res acetosa remouet stupefactionem denarium: nisi accideret ex uiscositate sua: & quia stiptica est, confert excoicationi intestinorum, & dysentericæ, et fluxui sanguinis mulierum, & sputo sanguinis. Et sedat uomitum, & cum sua frigiditate extinguit choleram, et abscondit appetitum coitus, et mitigat arsuram uescicæ, et renem, et delet porros. Citraria, seu herba Apum, calida et sicca in primo, confortat cor, et hepar, et lætificat animam, et purificat (in alio, uiuificat) mentem, et dissoluit melancholiam.

Lactuca.

Scariola.

Apium. Thachon.

Eruca, et Nasturtium.

Ocimum.

Portulaca.

Apta hæc quæ
supra fol. 11.
Canone. 11.
notantur.

Opiniones Philosphorum.

Electiones, & Proprietates.

G. Cicera. Ru. dicit, quod operatur in carne, sicut fermentum in pasta, & acetum in terra.
 H. Et nigrum ex eis frangit lapidem, & prouocat urinam, & menstua, & embrionem.
 Io. Esocere facit. Et album ex eis habet in se absterionem: quia mundificat splenem, renes, & hepar. Sunt in eis etiam substantiæ duæ, falsa, & dulcis. Salsa laxat ventrem, & dulcis urinam prouocat. Semen Nasturcū deficit a Sinapi modicum.

G. Sinapis. Pipet, calid. & sicc. in quarto gradu, calefacit interiora rigida, & subtiliat cibos R. grosos, & modicum ex eo prouocat urinam, & multum laxat. De Cimino nigro, melius est ponderosius, & est calid. et sicc. in tertio gradu, subtiliatuum, & resolutiuum uentositatum frigidarum. Semen Papaueris albi frigid. est in tertio gradu, & somniferum. Oleum Sesaminum calid. in primo, humid. in secundo, & fastidiens. Caruificum in totum, resoluuit uentositates, prouocat urinam, interficit uermes. Cimimum commune, & Napticum, id est, montanū, est sicum sicut Carui: quo cum inungit cutis, facit citrinū colorem.

G. Aberesim. (in alio, Ketim) Aberesim, id est, semen Ferulæ, est sicut Cimini: & melius ex eo D. est citrinum quod assimilatur folijs Altię. Et ex Altię melior surculus, paruorum foliorum, Io. est & calid. & sicc. & acutum. Origani duo sunt modi. Vnus ex eo est longorum foliorum, & est certioris operationis. Et aliud rotundorum foliorum, & est calid. & sicc. facit digerere, & adpetere cibum, & resoluuit uentositatem. Sumach, melius ex eo est rubeum, retinens fluxum cholericum. Ruta G. calid. & sicc. in tertio gradu. Dio. Confert toxicatis, prodest uisui, & nocet coitui.

Origanum.

H. Porri. Minoris sunt operationis, quam Napcum, id est, Montanum: minoris uero eis G. sunt in subtiliatione & mundificatione: & conferunt sanguini Hemorrhoidarum. Ruta uiridis Io. calid. & sicc. in tertio gradu, conferens Epilentæ. Coriandrum, Hip. dicit, quod est calid. cum stipticitate: & generaliter, aliqui frigidum dicunt. Crocus calid. & sicc. confortans membra interiora, & aperit opilationes, & facit transire cibum, cor laxat. Flos Cartami calid. & sicc. inducens bonum saporem in cibis, & facit excoqui carnes grossas: & in eo est stipticitas.

Ru. Folia Asæ. Calida & sicca, conferunt digestioni. Ex Asa melior est, quæ est boni saporis. D. Melior est Carmenti, quæ est calid. & sicc. in quarto gradu, fortis subtiliationis & dissolutio. G. onis. Digerit, & adpetere facit cibum, augens fetorem secæsus, Piper iongium calid. & sicc. est, impinguat stomachum, & mundificat ipsum, & caput. Spica aromatica, calid. est & sicc. Zinziber, calid. & humid. (in alio, sicc.) Darstni calid. est in secundo gradu, sicc. in tertio: de quo melius est odoriferum, leue. Prouocat urinam, & menstua, & nocet uesicæ.

G. Oleum Selaminū. Confert grossiciæ pectoris, & pulmōis, gutturis & gulæ, obtrians uentrē, H. contrariū toxicis, laxat stomachū auferens malū sēporem ciborū, qñ ex eo condunt. Oleum de lor. nucibus, fortis est caliditatis, dissolutiuū, & iuuamentū complexionib. frigidis. Oleum recens, Ma. quod fit ex cōtusione oliuæ uiridiū, est frigi. et quod fit ex nigris antiquatis cal. est. Et Reblebt dicit oleum, quod deferretur sub bardis camelorū. Oleum Omphacinū, quod fit de oliuis recentibus, quo utuntur seruitores in negocijs suis. Oleum Cartaminum calid. est, et fastidiosum. Et Sabutinū (in alio, & Rasu.) celi. est & humi. grossum, & fastidiosum.

Apta huc que supra fol. 11. Canone. 12. & fol. 13. notantur.

E 2

Agrestis succus. Eligitur ex ea, & ex succo uuæ, quod uindemiai tempore suo, & terri non cum cortice. Et eligit de lemoncelloꝝ succo, qui fit ex decorticatis, et culis auferunt grana: deinde premunt. Et de succo Sumach digit, quod decolat per terebellū, manibus nō cōtufum. Et de succo granatorū eligit, qd tritū fuerit in mortario uitreo, uel marmoreo. Et inter succos fructuum melius est clarū, odoriferum, non horribilis uel mali saporis: et que non permutant, nec in malis uasis reconduntur, imo uasa uitrea, quibus recondi debent, lauentur cum uisro trito, & folijs Scariolæ, uel folijs Perficorū, seu cum harena, sale, & cinere.

Succus Agrestis.

Olla uaria.

Galanga.

Porri.

Anetum.

Sinapis.

Cicera.

De Aceto, & Acetatis, & quibusdam fructibus.

Luuamenta rationabili.

A	44	45	46	47	48	49	50	H
Acetum, & A- cetas.	Sergara, radix ale, uel ferula.	Cucumeres, & Citrilli.	Meloungia, f.	Katera, id est, Enula.	Uppar.	Allia.	Nominia.	Numerus.
Fr. in. fic. in. a.	Cal. & fic. in. a.	Fr. & hu. in. a.	Cal. in. a. fic. in. a.	Cal. in. a. fic. in. a.	Cal. in. a. h. in. s.	Cal. in. a. fic. in. s.	Gradus.	
G. copiositate cal. & fic. subtili bus, unctis fr. et fic. N. fr. et fic.	Or. cal. & fic.	Io. fr. & humi.	Calid. et fic.	Al. calida & humida, et gene rat calidum & ficum.	Rat. calida & ficca, unctur- salter calida, & humida.	Generat ca- lida & ficca.	Naturæ.	
Quod fit ex uino.	Recens & al- ba, et non per forata.	Nisaburus completi.	Reces, cuius dulce interius.	Tenera, rec- ens.	Albū, aqua- ticum, luctu- cosum.	Nodosa bul- bis.	MELI VS EX RE ipsa quam queris.	
Choleræ, & gingiuis, & appetui.	Abstergit sto- machū, & p- uocat uomitū, & q̄ranā ex adusto fle- gmate pellit.	Febribus ad- urentibus, & urinam pro- uocant.	Hemorrhōia giæ, stōacho, sanguinis uo- mitū, & uni- cuilibet acci- dētī ex debili- tate stōachi.	Minuit uri- nam.	Addit in coi- tu: eo q̄d aue- rat nocumen- tū q̄d fieri pos- set ex p̄muta- tione aquarū.	Toxicis.	IVVA MEN TVM eius.	
Neruis.	Cerebro, & neruis.	Faciunt illo- rum dolorē, & stomachi.	Vaporib. me- lancho. capi- ti, et efficit Bo- chor in ore.	Minuit san- guinem, & sperma mul- tum.	Facit sodā in capite.	Expulsiuæ, cerebro, & uisui.	NOCV MEN TVM eius.	
Cum aqua, & zuccha- ro.	Cum aceto.	Cum melle, & oleo.	Cum uento- sis, et multitu- dine acetī.	Cum aceto.	Cum aceto & lacte.	Cum aceto sis, & oleis.	REMO tio Nocu menti eius.	
Semper calidis.	Septentriona.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Septentrōna.	Montanis.	Regiones.	
Aetiar.	Hyem.	Aetiar.	Autumno.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Tempora.	
Iuuenibus.	Seno.	Iuuenibus.	Senebuti.	Seno.	Seno.	Decrepus.	Acates.	
Choleris.	Frigidis.	Cholids.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Complexions.	
Nutri. modu.	Humor. mēte.	Sang. albauda.	Melan. n. alba.	Nutri. matum.	Sperma, & lac.	Huor. gross. et ac.	Quid generat.	

D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones Philofophorum. Electiones, & Proprietates.

- G. Acetum, & Acetata. G. Opiniones philofophorum conueniunt in ficcitate ipsius, & difcre-
D. pant in caliditate & frigiditate. Nam quidam dixerunt, quod est frigidū: eo quod cholera mī-
Ior. gat. Et alij dixerunt, quod est calidū: eo quod super petram sparum bullit, & frangit lapidem.
Io. Et melius quod de eo dicitur, est quod fit calidū potentia, & frigidum actu: & iudicare rem per
G. actū, seu per formā, est rationabilius q̄ per potentia G. Licet forte habeat aliquā caliditatem,
tamē stringit cū sua ficcitate naturā: et cum melle est incisiuū, et subliantiū, confers tuffi fle-
gmatice. Et quidā medici confueuerūt cum eo curare spurū sanguinis.
- Io. Radix plantæ Afæ, seu Stringar: & est radix Amadehon. Eligitur ad faciendum com-
Ma. positum cum aceto: quia generat acuitatem in eo, per quam humoree subliat,
& superflua incidit, appetitum conferens, ad transeundum, & dige-
rendum cibaria grosa: utpote capita, hepata, renes, & his
similia. Et quando præparatur cum brodio, uel
falsamento, frigidis cum aceto forti, erit
cibus fortis: & dicitur acutus.
- G. Cucumeres. Eliguntur longi, ut Citrulli: quia urinam prouocant, & naturam mollificant,
D. & mitigant sitim. Sed Citrulli sunt frigidiores, & subtiliores: propter quandam amaritudinē,
quæ in eis est. Et in eis est etiā modicum stipticitatis. Et accidit comedentibus ipsos recentes
fitis, maxime in quorum stomacho est cholera: eo quod cōuertuntur. Rapæ calidæ sunt & hu-
midæ, nutriendes multum, et generātes sperma. Vrinam prouocant, & neq̄ laxant, neq̄ strin-
gunt, & faciunt appetere cibos. G. Quando elixantur bis in aqua, & postmodum præparantur
cum aceto & sinapi, aqua ipsarū confert Suræ (in alio, Suniæ.)
- Melongianæ. Diuersantur in complexione, propter uetustatem, & recentiam, dulcedinem,
& amaritudinem. Nam ueteres amaræ, calidæ sunt & siccæ, facientes bothor oris. Et recent-
tes dulces, frigidæ & siccæ sunt: quæ crudæ existentes, sunt difficiles ad digerendum: & coctæ
econtrario. Sed temperatæ cum aceto & carne, addunt in appetitu ciborum: quia confortant
orificium stomachi. Verum elixari debent antequam præparantur, cum aqua &
sale: & sunt cibi afflueti, nec earum nocumentum adparet uelociter: &
peiori modo quo comeduntur, sunt afsatæ.
- G. Rafen. Eligitur, eo quod cibos digerit, & aperit opilaciones splenis, & hepatis, con-
D. ferens stomacho, & transitui per intestina, & mitigat uentositates, frangens maliciam ace-
Io. ti, & acuitatem ipsius. Cappares calidi sunt & sicci in tertio gradu. Qui præparati cum a-
Ior. ceto, aperiunt opilaciones splenis, & hepatis, mollificantes duriciem ipsorum: et extenuant
humorem melancholicum: uentrem mollificant, & absterunt flegma stomachi.
H. Capparis est cibus medicinalis. G. dicit, quod est iuuatiuus spleni,
iuramento quo Absinthium hepati confert.
- H. Cepæ. Eliguntur, ut humores subliant, appetitum reparant. Ventrem mollificant, u-
G. rinam prouocant, sed usum hebetant, bonum efficientes colorem. Tamen prohibetur co-
D. mestio ipsorum, ab illis, quorum corpus est fluxile, aut temperatum: sed comedant ipsum
Ior. habentes dura corpora. Et longum, tubum ex eis plus habet acuitatis, quam rotun-
dum, album & siccum. Crudum melius est molli cocto. Et generaliter omnes uen-
rositates faciunt, & chinum malum: & nocet infirmis,
cum multiplicatur eorum comestio.
- Allia. Eliguntur, quia humores incidunt, corpus laxant, urinam prouocant, aperiunt
opilaciones, & edncunt uermes cucurbitinos: clarificant uocem, & auferunt tussim, ex
frigiditate. Et prohibentur, quia nocent oculis, capiti, renibus, & pulmoni, & siti: &
quia uelociter retrahunt temperatas complexiones, a temperatura. Et cum de-
coquuntur, quousq̄ remoueat eus acuitas, frangitur uirtus eius: &
maxime, quando infunduntur in aceto, & comeduntur cum lacte
& piscibus. Et ipsum est magis Medicinæ simile, q̄ cibo.

Apta huc que
supra fol. 13.
Canone, 14.

Allia. Cepæ. Rafen. Melongianæ. Cucumeres. Radix plantæ. Acetum.

De Herbis & condimentis.

Iuuamenta rationabilia.

	Quib. reperiunt.	Omnibus.	Siccis.	Omnibus.	Caldis.	Omnibus.	Omnibus.	Regionis.
	V. eri.	Quaereunt.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Aetate.	Quaereunt.	Tempora.
	Dectibus.	Iuuenibus.	Senio.	Senectute.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Acetas.
	Frigiditate.	Choleris.	Vicibus hinc.	Frigiditate.	Choleris.	Cerebro calido.	Cerebro calido.	Colexiones.
	Nutri. bonum.	Nutri. modici.	Humor acutus.	Sag. eliperna.	Frag. grollum.	Nutri. modici. hu.	Sang. malis.	Quid generat.
	Elixatus, deinde preparatus cum Muri.	Suffrixatae cum Muri.	Cum aceto, & sinapi.	Cum multa decoctione.	Cum pipere, oleo, & sale.	Cum Muri, & sinapi.	Cum multo oleo.	REMOtio Nocuumenti eius.
	Vilis fionmachi.	Digestionem impediunt.	Comburent sanguinem.	Retardant digestionem.	Morbis melancholicis.	Conuertunt, descendentes uelociter.	Visceribus.	NOCUMENTUM eius.
	Addit in coitu, & aperit opilaciones.	Tussi, & peccatori.	Succus earum aufert furfures.	Excitant coitum.	Quia recipiunt omnes saporos.	Situm mitigant.	Aperiunt opilaciones.	IVVAMENTUM eius.
	Recens, & cuius sumitates decliues respiciunt terram.	Pluuia infusa.	Quae sunt dulcis saporis.	Rubae, dulces, & hyemales.	Melongiani, & magni. ali. Calangae magni.	Recentes uirides.	Recentes, citrini.	MELIUS EX RE ipsa quam quae grs.
	Calidius.	Frigidius.	Calid. & hinc.	Caerid. hinc.	Fri. & hu. in. r.	Fri. & hu. in. r.	Caerid. hinc.	Creatus.
	G. par. Ru. cal. & hu. cal. & hu. spate.	Io. fri. Or. cali. & humi. spate.	Or. ca. & hu. acuto. c. sic.	V. iuuentate. calid. & hu. in. r.	Mey. & G. fring. & hu. in. r. multum.	G. fring. & hu. in. r. cal. hu.	Affinis cau. lib. fed. r. d. sic. errand. defecio. a flos. ca. & sic.	Natura.
A	Spargus.	Spinachae.	Biete.	Pastinaca.	Terra vituli.	Cucurbitae.	Caes. onari.	Nomina.
B								Numerus.
C								
D								
E								
F								
G								
H								

2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

G. Spargus. Eligitur, quia est conueniens stomacho: & quia inter olera multum nutrit: maxime hortulanus, quia humidior est syluestri. Et qui oritur infra lapides, mundificat ab eis: fortior calefactione, & infrigidatione: & decoctus, mollificat ventrem, & prouocat urinam. Et syluestris, cum terra in principio ueris aduritur. Nascitur in principio autumnii. Et Cardones Lactatili calidi sunt & humidi: quia addentes in coitu, sudorem faciunt redolere. Nocent cerebro. Et Cardones Alsinini assimilatur spargis in natura.

Ior. Spinachia. Eliguntur ad mollificandum uentrem, propter uelocitatem suae descensionis. Io. Et qui est frigidae complexionis, comedat ipsas cum Muri, Darfni, & Pipere: & qui est calidus, cum Coriandro, & oleo amygdalino. Et Atriplices deponunt choleram, & mollificant uentrem: quia in se humiditatem habent. Et Atriplices. & Bletae paruae, frigidae sunt, & propterea conferunt adurenti febri, & ictericiae. Neque stringunt, neque laxant, nisi praeparentur cum oleo, & muri: quia tunc laxant et profunt stomacho.

G. Bletae. Prohibentur ratione stomachi, propter humiditatem, quae est in eis: per quam humiditatem laxant in colica, & exopilant, & resoluunt grossiorem splenis. Et radix eius generat ralegma. Et succus eius laxat. Et substantia eius constipat. Verumtamen radix eius magis laxat. Porri minus allis, & cepis habent caliditatis, & siccitatis, & acuitatis: & sunt iuuatiuae uentositatibus, quae sunt in intestinis, & hemorrhoidibus praeparati cum oleo, & etiam crudi: & acetosi frigi. & sic. confortant uiscera, & uentrem stringunt.

G. Pastinacae. Comeduntur crudae & coctae: quarum nutrimentum est minus nutrimento raparum, uerum ipsae calefaciunt, laxant, & subtiliant, & urinam prouocant, et inflant, & commouent coitum, et generant sanguinem habentem aliquantulum corruptiois & maliciae. Et in quibusdam regionibus inueniuntur boni odoris. Et sunt difficiliter digestionis, et maxime quando recentes, seu inueteratae fuerint in terris earum. Et prohibitio praedictae maliciae, fit cum Aceto, Muri, & Sinapi.

G. Terratufuli. G. Non est in Terratufuli sapor apparens, propter quod recipiunt omnes lae pores. Vnde cum commiscuntur cum eis species calidae, efficiuntur calidi: et econuerso. Et Ru. sanguis generatus ex eis, est grossior temperato. Et ipsi generant aegritudines melancholicas, & anhelitum oris corrumpunt. Et melior modus quo comeduntur, est cum multo oleo & carnibus pinguis. Fungi sunt eiusdem speciei: et sunt interficentes: propter quod nolimus narrationem facere de eis. Terratufuli diuersificantur secundum diuersitatem terrarum ipsarum.

D. Cucurbitae. Eliguntur pro cibis contra tussim, & febrem: quia si reperiantur (in alio, retinentur) in stomacho, humores conuertuntur ad eas: et propterea debent praeparari cum aceto. G. Corruptio accidit eis ratione decoctionis ipsarum: ite accidit eis ex permutatioe ipsarum ad humorem quem inueniunt, uel propter moram longam ipsarum in stomacho: & sunt propter insipiditatem ipsarum nota, recipientes omnes sapores ciborum, qui praeparandi sunt cum rebus conuenientibus unicuique complexionis. Et laxant uentrem, & prouocant urinam. Et quando fit ex eis Chabis, conferunt habentibus complexionem calidam. Chabis, est cibus, qui fit cum Cucurbitis prius coctis, et postea praeparatis cum farina & melle.

H. Caulis ouari. Similantur Caulibus, tamen sunt minoris desiccationis. Qui elixari & praeparari debent cum oleo multo, & muri: quia ipsorum elixatio cum aqua & sale obest stomacho: & ipsi prouocant urinam, & maxime oua ipsorum, quando sunt recentia: & praeruant ab ebrietate, & ebrios curant.

Apta huc que supra fol. 11. Canone, 18.

Spargus. Spinachia. Bleta. Pastinaca. Tubera. Cucurbitae. Caulis ouari.

De Laete, & Condimentis alijs. De Feruis suffrixans, & postmodum infrigidatis, & La-
cte acetoso, & Cafeo, & Oliua.

	Septentriona.	Meridionalib.	Meridionalib.	Meridionalib.	Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Regiones.							
	Hyem.	Aestas.	Aetiaua Ver.	Aestas.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Tempora.							
	Decrepit.	Iuuenibus.	Adultecreb.	Adultecreb.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Senibus.	Acetes.							
	Frigidis.	Call. & humi.	Temperatis.	Temperatis.	Calidis.	Exercitantibus.	Frigidis.	Completions							
	Sang. acutus.	Sang. frigidior temperato.	Numeratum bonum.	Humorilaudabilis.	Nutritiu. grol. non malum.	Multiplicatum - trimentum.	Humoriciant - cholicus.	Quid generat.							
	Cum sit ex eis prius mussus.	Cum uino ueteri, & odorifero.	Cum passulis, siue nucleis.	Cum gargarismo hydro mellis.	Cum nucibus amygdalis, & melle.	Cum comeditur inter duo fercula.	Cum comeduntur infra fercula.	REMOtio Nocuumti eius.							
	Sitim excitant.	Neruis, et melancholia.	Febribus.	Gingiujs, & dentibus.	Opilat.	Lapidi, et renibus.	Sodæ, & uigilijs.	NOCVME NTVM eius.							
	Subtilis flegma.	Choleræ.	Pectori, & pulmōni.	Mitigat sitim.	Mollificat corpus, & impinguat.	Sedat fluxū affus.	Excitat appetitum.	IVVA MEN TVM eius.							
	Bene cocta, et humida.	Præparata est pullis columbarum.	Pecudum iuuenum.	Qd est multi butyri.	Temperati factis, et alijs cōuenientibus.	Vnctuosifaporis (alias, unctuosus, fa porosus.)	Quæ sunt de Coqui, id est, deregiō illa.	MELI VSEX RE ipsa quam quæris.							
	Calid & dete- car.	Frigi. & licc.	Tempe. R. Cal.	Frigi. & humi.	Frigi. & hu. si.	Gal. call. et fac.	Gerasp. cūmo dica ficitate.	Gradu. Natu. ræ.							
A	78	B	79	C	80	D	81	E	82	F	83	G	84	H	85
	Suffrixata.	Galana.	Lac dulce.	Lac acetolum.	Calens recens.	Calens uetus.	Oliuæ nigre.	Numerus.	Nomina.						

Opiniones philothophorum, Electiones, & Proprietates.

Iudæ. Suffrixata. (alias, Suffrixata.) Eliguntur habentibus flegma in stomacho : eo quod ignis consumpsit humiditatem eorum. Quapropter siccitate ipsorum deficiantur humiditates stomachi, & stringunt orificium fundi ipsius stomachi, & nutriunt corpus nutrimento calido & sicco. Et quod ex eis fit cum speciebus calidis, erit duræ digestionis : & propter hoc species non debent adponi in ferculis his infrigidatis.

R. Gelatina, & Sulcius. Eliguntur habentibus complexiones flegmaticas, (alias, inflammatas) & prohibentur frigidis. Conferunt coitui. Nocent autem podagræ, & neruis : nisi consequatur comeftionem ipsorum, comeftio chalice melis. Et hi cibi de extremitatibus gressibilium, sunt meliores, quam facti de piscibus, uel carnibus albis, & teneris, & carnibus Vaccinis. Et coci procurant, ut geletur acetum, ad faciendum Gelatinam, cum modis zarolarum, amylo, & extremitatibus Hedorum lactentium. Helem est brodium Aspicij infrigidatum, et colatum ab unctuositate ipsius : quod est simile Gelatinæ et Sulcio.

H. Lac. Compositum est ex tribus substantijs. Ex Sero, quod est calidum & acutum, subtilis.

G. ans humores : & laxar. Et ex caseo, qui est factus constipans, & generans humores grossos, & opilaciones, & lapides in renibus. Et ex unctuofo, seu butyro, quod est calidum & humidum. Et diuersantur partes istæ. Nam quædam ipsarum augentur : & quædam minuuntur, iuxta animalium diuersitates. Et lac Alininum confert consumpris. Et lac Camelinum confert Hydropicis, quando miscetur cum urina ipsorum.

G. Lac Acetosum. Eligitur post quadragesimum diem partus, & diuersatur secundum modos

D. præparationis. Nam coctum cum rizo, uel frumento, est tardæ digestionis. Et illud cui amomum est butyrum, et factum est acre, propter ductionem, conueniens est habentibus complexiones calidas. Et illud cui ablant est butyrum, & serum, & dicitur Daug. (in alijs, Dausum) confert stomacho calido. Et cum lapides torrefacti ponuntur in eo, et dimittuntur donec consummatur aquositas eius, confert fluxui. Et illud, a quo separatum est grossum per coagulum, cum syrupo acetofo (alias, sinapi) sumptum, confert pruriti.

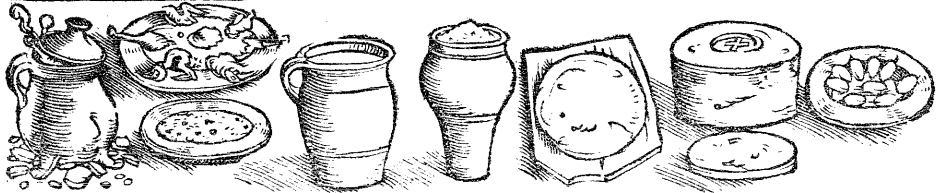
G. Caseus recens. Qui est propinquior caseus nouitati, est melior : & quanto longinquior, est pluris sitis, & difficilioris digestionis. Qui diuersatur secundum animalia quorum est. Et Coluolostum est frigidum et humidum, & impinguat corpus : & aqua eius mundificat uenas, & confert complexionibus hepatis calidi, & corporibus temperatæ caliditatis. Saus. (alias, Lauis,) id est, Floricum, quod fit de sero bullito cum lacte, est mediocre inter caseum recentem, & colostrum. Et aqua lactis aceti, si frigida est & sicca in secundo gradu, & tunc non multum acetosum cum speciebus, est calidæ & sic.

H. Caseus uetus. Deteratur, quia est difficilis digestionis, faciens sitim, & malum nutrimentum : & quanto est acutior, & asperior, tanto peior : eo quod coagulum præstat sibi acuitatem. Et consumptio aquositas ipsius, præstat sibi desiccationem. Et propter uiscositatem etiam ipsius generat lapidem, & maxime in corporibus inflammatis. Et elixatus prius, et postmodum expressus, et assatus, stringit : et cum comeditur cum rebus calidis & siccis, sicut sale, & oliuis, est maioris desiccationis.

G. Oliuæ. Sunt Oliuæ duobus modis. Oleaginæ : quæ sunt multi nutrimenti. Et unctuosæ, in aqua seruata : quæ sunt stipticæ, & ex stipticitate sua confortant appetitum, & stomachum, & maxime quando comeduntur cum aceto. Et maturæ ex eis calidæ, & immaturæ frigidæ. Et de rubeis generatur humor uitellinus. Et Oliuæ nigræ sunt pluris olei, quam cæterorum modi oliuarum : & sunt magis propinquæ ad generandum choleram : ita quod possibile est, quod fiat propterea fluxus. Acetum tamen frangit maliciam ipsarum.

Apta huc quæ supra fol. 14. Canone. 16.

F

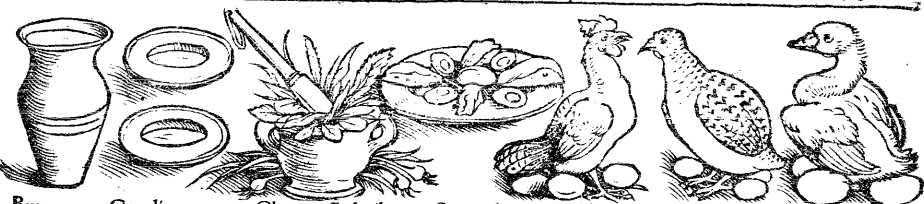
Suffrixata. Gelatina, Sulcius. Lac dulce. Lac acetosum. Caseus recens. Caseus uetus. Oliuæ.

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

- G.** Butyrum. Effectus Butyri recentis, est sicut olei recentis, conferens habentibus superfluitates in pector. & pulmone, & indigentibus maturatione & mundificatione ipsorum: & maxime cum comeduntur cum melle, uel zuccharo. Et natura Butyri cocti, sicut natura recentis Butyri. Verumtamen est uelocioris caliditatis, propter salis admixtionem. Quod etiam quanto plus antiquatur, tanto uehementius calidum, & mundificatum est.
- R.** Kemach, id est, compositum. Immutata & integra, per seipsum non datur pro companagio: imo comedantur, cum cibaria grossa & unctuosula multiplicantur in prandis, ad remouendum fastidia ipsorum. Et ipsa faciunt descendere cibum uelociter, & sitim concitant: & splenem ingrossant, maxime in complexionibus calidis: & diliguntur ad comedendum cum assatis super carbones, & cardigene: & cum cibus infrigidatiuis. Nam & ipsorum comestione, sentitur permutatio melior saporis unius cibi ad saporem alterius.
- I.** Chures cum oleribus. Preparatum cum Origano, expellit uentositates generatas ex lacte. Et præparatum cum sinapi, subtiliat grossiciem ipsius. Et cum præparatum cum Apio, & Mentha, & cum herba Charione, id est, Piretri (alias, Chaidos, id est, Piretro) efficitur boni saporis. Et cucurbitæ præparatæ cum lacte, sunt iuuatiuæ stomachi calidi: & frangit maliciam ipsorum sinapis, & cimitium magnum cum oleo.
- Fili.** Oua cum Hepatibus. Dicam naturas quoque & Hepatus uniuscuiusque per se. Nam cum fuerint permixta, sunt grossæ substantiæ, & difficilis digestionis: & postquam digeruntur, corpori multum nutrimentum præstant. Et sanguis generatus ex eis, laudabilis est. Hepata etiam in seipsa sunt saporida, & præcipue cum fuerint hepata anserum, uel gallinarum pinguium: quæ non debent multiplicari in cibus, & maxime quadrupedum.
- H.** Oua Gallinarum. Meliora ex Ouis, sunt Oua Gallinarum, & calidiora, cum sunt recentia. Et calefacta, & complete decocta, eo quod dura, uel fastidiunt, uel uelociter non descendunt: uerum cum digeruntur, multum nutriunt. Et semiasata nutriunt uelociter nutrimento multo. Et elixa in aceto, uentrem stringunt. Et quæ forbentur ex eis, cum rebus subtiliatiuis, efficiunt reuma e pulmone & pectore. Et cum forbentur simpliciter, conferunt calefactioni hylophagi, stomacho, uesciæ, & spuro sanguinis, & uocem clarificant. Et magis iuuatiua ex elixis sunt, quæ pronunciantur in aqua bulliente ad coquendum.
- G.** Oua Perdicum. Sicut uberiora Ouis Gallinarum, & minoris nutrimenti. Et melior preparatio Ouerum est uniuersaliter. Ponantur ad elixandum in aqua bulliente cum sale & aceto, sic ut cum aqua portionatur conuenienter, ita quod superficies aquæ, æquetur extreme superficies Ouerum. Et similis preparatio prædictis in bonitate, est, quæ agitantur cum oleo, muri, & modico uino: & ponuntur in uase quod suspendatur in caldario continente aqua calida: deinde cooperiatur, & accendatur ignis de subtus, usque ad decoctionem perfectam. Et frixa & suffrixa in oleo sunt mala, generant enim lapidem, & faciunt fastidium, & colicam. Et præparata in aquis, sunt digestibilia.
- Oua Anserum & Anatum, & Stutionum.** Sunt hæc uniuersaliter grossa, & tardæ digestionis: diligens tamen comedere ea, comodat citrinum ipsorum. Et scias, quod citrinum ouorum omnium subtilius est albo, & album est humidius citrino. Et nutritibilia ex ouis, & subtiliora, sunt oua habentia duo uterella. Minoris nutrimenti sunt oua gallinarum sine gallo. Ex quibus duobus prædictis non generantur animalia. Et similiter nec oua generata in defectu Lunæ. Sed plurimum sunt generantia: eo quod oua a nouilunio usque ad plenilunium, & replentur, & humectantur, & sunt laudabilia ad generationem. Et econuerso, quæ generantur a plenilunio usque ad nouilunium.

E 2

Butyrum. Condimentuum. Chures cum oleribus. Oua cum hepatibus. Oua cum gallinarum, Perdicum, Anserum, Anatum, &c.

De Carnibus Animalium, & naturis ipsarum. & de Recenibus. & Salfis.

Iuuamenta rationalia

	Orientalibus.	Temperatis.	Meridional.	Septentrional.	Senentronial.	Septentrional.	Septentrional.	S: p:ncipual.	Regiones.
	Veri.	Veri.	Veri.	Hymi.	Hymi.	Hymi.	Hymi.	Hymi.	Tempora.
	In hinc iuuatur.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Deceptis.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Acetates.
	p:ping s:canit.	Temperatis.	Calidis.	Cholerics.	Frigid & hu.	Cal. & hum.	Calidis.	Calidis.	Coplexiones.
	Plegna.	Nutri. delicias	Nutriumum multum.	Nutri. hegua- tium.	Fruorum in cure.	Sang. Melan- cholicus.	Melancholia.	Quid generat.	
	Cum brodijs stipucis.	Cum chalce mellino.	Cum motue & balneo.	Cum zinzi- bere, & pi- pere.	Lotus, & tor- refactus.	Cum deco- quantur cum oleo. & lacte.	Cum specie- bus frigidis, & humidis.	REMOZ tio Noctu menti cius.	
	Cosuetis pa- ti nauream. & abomina- tionem.	Colicæ, quã- do sunt salit.	Splene- ticis.	Aegritudinibus multis.	Cerebro, & utui.	Colicæ.	Faciunt pru- ritum,	I V V A MENZ T V M cius.	
	Stomacho tèperato.	Velocis de- fensiois, seu di- gestionis.	V tētibus ex- ercitio.	Exercitantib. & fluxū cho- lericum pati- entibus.	Cibum dige- rere facit, & descendere.	Luçantibus.	Corporibus præstant ui- res.	M E L I V S E X R E I p s a quam quæris.	
	Animales, pingues.	Hedorum ru- beorū. ad bru- num tendētes. a sex mētib. i- fra. p:pingores natiuitati.	Propinquiores natiuitati.	Iuuenes exer- citanes.	Adriatici maris.	Pingues, hu- midæ.	De animalibus humidis.	N O C V Z M E N Z T V M cius.	
	Cal. & hu. in a.	I pate cal in a.	I pate cal in a.	Cal. & sic in a.	Ca in a. sic in a.	Ca in a. sic in a.	Ca in a. sic in a.	Gradus.	
	I cal. et hu. in comparatione Caprarum.	Io. minoris cali. in humi. quæ car- nibus. Arictū. & Vaccarum. ciliors digestio.	G. maiores sunt le. frigi. & sic. in comparatio- ne Caprarum.	le. frigi. & sic. in comparatio- ne Caprarum.	lo. calidum. & sicum.	Cal. & sic.	Minoris funca hydrans. q. car- nes sicæ.	Naturæ.	
	Carnes Arictū.	Capr. Hedortū.	Vitutorum.	Vacc. Camel.	Sal.	Car. salitæ. sic.	Mistis Fe.	Nomina.	
	A	B	C	D	E	F	G	Numerus.	

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Qri. Carnes Arietum. Prohibentur carnes pecudum: quia malum sanguinem generant. Et A-
gni faciunt nutrimentum multum, calidum & humidum. Verum flegma gene-
rant. Et Arietes annales temperatiores sunt minoribus se. Et istæ car-

nes sunt in vere meliores, & in alijs temporibus: quæ præ-
parantur indigentibus in frigidatione cum aceto, &
indigentibus descensione cum muri: post quas

bibitur uinum album subtile: deinde accipitur Calce zaccarinum

H. Carnes Caprarū, & proprie Hedorum. Eliguntur carnes Hedinæ, propter bonū nutrimen-
tum quod præstant: & prohibentur ex eis carnes fœminarum, seu marium plurū annorum:

Io. quia sunt difficilis digestionis, & mali chimi. Et carnes Caprinæ uniuersaliter, cõserunt pustu-
R. las patientibus, & Bothor, & præparandæ sunt in uino rubeo, dulci. Et Hedinæ carnes in hy-
eme malæ sunt, in æstate bonæ, & in alijs temporibus mediocres. Vocantur uero

Hedi, usq; ad sex menses, & annales post annum, & duorum annorum
post duos annos. quia quanto antiquiores, tanto petiores.

G. Carnes Vitulorum. Quorumlibet liccorum animalium carnes iuniores, temperatioræ

Ma. sunt in humiditate & siccitate: propter additionem humiditatis nutrimentalis, & siccita-
Ru. tis naturalis, sicut Vitulus. Et carnes quorumlibet animalium humidiorum fen-
iores, sunt temperatiores iunioribus, sicut Arietes, qui sunt conue-
nientiores corpori temperato, carnibus Vaccinis. Et

ab autumno, usq; ad medietatem ueris, sunt
mali, & in æstate tota boni.

R. Carnes Vaccinæ, & Camelinæ. Eligitur brodium As. k pin in frigidatum, & colatum, & uo-
G. catur Helem, habentibus epar calidum, & ictericis, & his similibus. Verum habentes

frigidas complexiones, comedant cum alijs, pipere, darfim, & mentha (in alio,
ruta.) Et carnes Camelinæ, sunt conferentes patientibus ueram sciati-

cam, & molestiam febris quartanæ. Expellitur autem nocumen-
tum ab eis, cum extenuantibus ipsorum grossiciem, sic-
ut zinziber conditum & siccum, (in alio, sal.)

Io. Sal. Eligitur ad præparandos cibos inspidos, & faciendum ipsos transire per membra: &
Ra. est defecatiuum corporum: rectificatur tamen cum sisamo, eo quod humectat eius acuitatem.

unctuositate sua, & impinguat corpus sua substantia. Et semina papaueris temperant calidita-
tem Salis, cum frigiditate ipsorum: & semen Canabis, licet sit calidum, & defecati-
uum spermatis, est tamen subutiliatium, & prouocatiuum urinæ. Et Ori-
ganum expellit unctuositates, uentositates, uenositates. Et herba Asæ facit appetere
cibum. Et diximus de residuis speciebus, quando locuti fuimus de Speciebus.

Vide supra
fol. 13. can. 13.

Iudæ Carnes salitæ, diccate, & Misisæ. Comparantur carnibus recentibus ex quibus fiunt. Sal
us. tamen addit in eis caliditatem, & siccitatem, & minuit nutrimentum eius: propterea
debent præparari cum lacte, uel brodio facto cum ouis, butyro, uel oleo sisami-
no, & cum pinguedinibus recentibus. Et meliores quæ saluntur de car-
nibus, sunt quæ duræ, & pingues, quibus conueniet desiccatio
salis. Et sunt conferentes flegmaticis, & humidis,
quando ex eis recipitur modicum.

II. Misisæ. Id est, carnes incisæ, subtiles, & longæ, salitæ, & defecatæ in sole: quod & Ma-
chamar dicitur. Recipiunt qualitates specierum, quæ ponuntur in eis. sicut ame-
os, piperis, cardamomi, & coriandri: quæ sunt bonæ hydropicis, &
inflatis: & maxime quæ positæ fuerunt in aceto, eo quod mi-
nus sunt siticulosæ. Auferunt etiam fastidium fa-
ctum ex cibis unctuosis, & sedant sitim
quæ accidit Ebrijs.

Huc apta ca-
nonem. 17. su-
pra fol. 16.
F;

Carnes Misisæ. Salitæ, & diccate. Sal. Vaccinæ, & Camelinæ. Vitulorum, Caprarū, & Hedorū. Arietū.

Opiniones philosophorum. Electiones, & Proprietates.

lor. Carnes Gazelorum. Carnes syluestres omnes malæ sunt. generant enim sanguinem grossum, & melancholicum. Gazelorum tamen minoris sunt maliciæ inter alias. Post quas Leporinæ sunt iuuatius decrepitis, & habentibus complexionis frigidas. & maxime senes ex eis. Iuuenibus tamen non sunt conuenientes: qui si comedere appetant ex eis, reponant ipsas una nocte in succo Granatorum, & aceto, Lactentes uero, & exeuantes a lacte, dum dicimus, intelliguntur adolescentuli Gazelorum.

H. Carnes Leporinæ. Eliguntur cerebrum ipsorum assum, contra tremorem, cum comeditur cum pipere: quod confert indigenibus cura desiccatiua, nec est bonum indigentibus, cura subtiliatiua. Ipsum etiam stringit naturam, & urinam prouocat: & quia pascula sua in campis assumit, factum est siccæ naturæ. Nam omnia, quæ pascantur in campis, sunt sicciora pascentibus in domo. Et carnes Ceruorum & Arietum montanorum sunt omnes malæ et nociuæ.

lor. Grues. Eliguntur ita, ut assumatur post comestionem ipsarum chalice mellitum, & uinum bibatur croceum, citrinum, & res quæ procurent exitum ipsarum uelociter: eo quod sunt neruosa, & grossæ pinguedinis, & propterea comedi debent post interfectionem ipsarum, cum dimituntur uno die, uel duobus, et ligatis lapidibus in pedibus suspendantur: ut teneræ fiant carnes ipsarum: & decoquantur bene in earum decoctione, ut facilius digerantur cum comeduntur. Et taliter fit omnibus, quæ sunt de huius natura.

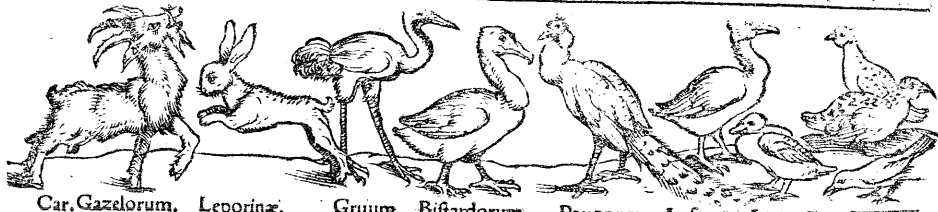
Gar. Bittardi. Prohibentur, quia grossæ sunt carnes, & duræ ad digerendum: & meliores sunt ad comedendum, postquam interfectæ steterunt uno die. Infigantur pectoribus & coxis ipsarum aliorum frustra multa, cum pipere, & etiam cum scicibus. Et quando digeruntur, nutriunt multum, & quæ reperiuntur in nidis, laudabiliores sunt senibus. Verum tamen accipitur post eas chalice mellitum, & uinum bonum uetus, cum zinzibere conditum.

G. Pauonum carnes. Odiuntur, quia sunt magis lacticiæ carnis aliarum auium, & magis difficiles ad digerendum, & magis similes corticibus cephalionum. Debent autem ipsi Pauones post interfectionem morando per unam noctem, suspensi cum pondere, bene decoqui. Prohibetur autem comestio illorum hris, qui utuntur quiete & statur: eo quod sunt de cibis exercitantium, & motu utendum. Vnum tamen uetus bonum, facit eos digerere.

H. Anates, & Anseres. Eliguntur cum assantur, & iunguntur cum oleo, ad autrentum nonribilem odorem ipsarum. Et in præparatione ipsarum, ponantur multæ species calidæ ad remouendum ipsarum grossiciem, & odorem prædictum: eo quod carnes ipsarum malæ sunt, duræ, & non conuenientes stomacho, propter difficultatem digestionis ipsarum. H. Humidiores inter carnes auium domesticarum, sunt carnes Anserum: & humidiores inter carnes auium lacualium, sunt carnes Anatam: quæ quia superfluitates multiplicat, febres generant cum uelocitate.

The. Perdices paræ, seu Surni. Surni, Phasianus sunt in natura propinqui. Et secundum ordinem se habent in temperantia & subtilitate. Nam Surni principaliter consequenter Phasiani: ultimo Perdices, propter desiccationem ipsorum. Qui non sunt cibi quibus uti debet sanus, & maxime motu utentes. Et meliores inter carnes Phasianorum, Coturnicum, & Turturum sunt, cum comeduntur in autumno.

Ap̄ta huc quæ
supra fol. 17.
Cano. 8.
F ♀

Car. Gazelorum, Leporinæ, Gruum, Bistardorum, Pauonum, Anserum, Anatam, Sturnorum.

De Auiibus.

Iuuamenta rationabilia

Montanis.	Septentrional.	Frigidis.	Temperatis.	Septentrional.	Niviosis.	Occidentalib.	Regiones.
Hyemi.	Frigidis.	Hyemi.	Veri.	Hyemi.	Hyemi.	Hyemi.	Tempora.
Decrepitis.	Decrepitis.	Decrepitis.	Pueri.	Decrepitis.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Acutes.
Frigidis.	Frigidis.	Frigidis.	Temperatis.	Frigidis.	Frigidi & hum.	Temperatis.	Coplexiones.
Sanguiculus.	Humor chol.	Humor acut.	Naturae imperat.	Nutritiua.	Sanguis fortis ca.	Sanguis imperat.	Quid generat.
Cum coriandro, & aceto.	Cum oleo amygdalino.	Cum brodijs humidis.	Cum bono uino, odorifero.	Cum fatigatione ante interfectionem.	Cum aceto, & coriandro.	Cum succo fructuum.	REMOtio Nocumēti eius.
Hepaticolido.	Humiditatibus primis.	Cerebro.	Ventibus motu.	Stomachis.	Cerebro, & uigilijs.	Laxant stomachum.	IVVA: MEN: TVM eius.
Arteticae, & frigidis.	Addunt in spermate, & coitu.	Addunt in erectione uirgæ.	Addunt in cerebro, et spermate.	Patientibus colicam.	Paralyfi ex frigiditate.	Velocis digestionis.	MELI: VSEX RE ipsa quam queris.
Nidassij, & humidis.	Assatae, & pingues.	Caprae cum laqueis.	Pascetes de India: in regione nostra, uiridibus, & libero campo.	Quæ sunt temperatae uocis.	Acquirentes iam sibi cibum bisartu.	Annale hyrcinum.	NOCV: MEN: TVM eius.
Cal. & sic. in a.	Ca. & sic. in a.	Ca. & sic. in a.	apat. cal. in a.	Cal. & sic. in a.	Cal. & hu. in a.	Diuertantur.	Gradus.
Ind. cal. & sic.	G. c. & sic. lo. du.	Le. cal. & sic. & med. tempera-	Med. tempera-	Med. cal. & sic.	G. cal. & mult.	Frigidiora sunt multo castrea,	Naturæ.
Coniunctes.	Auiculæ Guzar.	Nigeri, Meruti.	Gallina.	Galli.	Pullis colibini.	Castrea aialia.	Nominis.
106	107	108	109	110	111	112	Numerus.
A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Ru. Coturnices Odiuntur afsate : quia sicca sunt, maxime nutritæ cum elleboro . Et Turru-
Ra. res calidæ sunt, & sicca. Verumtamen earum siccitas est fortis . propter quod non comedan-
tur ex eis nisi pulli ipsarum, & ultimo remanentes in nidis . Et Sturni & Al-
chata habent in se superfluitates, & sunt malæ digestionis, & mali nu-
trimenti : & sanguis ex eis generatus, calidus est, & ficcus .

Et Alchata est ficior, & unctuosaf ualde, obtem-
perans eas.

G. Auiculæ, & Cuzardi. Prohibentur, quia dum modicum ex oistibus eorum comittitur,
Ic. comedendo ipsos, accidit hyfophago, & in intestinis excoriatio . Et quan-
Io. do fit ex pullis eorum frofa cum ouis, & cepis . addunt in coitu . Et
ipforum brodia laxant, & carnes stringunt, maxime quan-
do macri sunt, Et peiores ex eis sunt, qui impin-
guantur in domibus . Et Cuzardi usit uen-
trem, & ipforum brodium confert Colicæ.

G. Nigreti, siue Merulæ. Odiuntur : quia comedunt uermes, & locustas : propter quod ha-
Mu. bent carniū acuitatem, & odores horribiles, & non bonos colores, & sunt peiores
Ru. carniū . Cuzardorū . Ruff. ponit in auibus tres ordines, dicens . Quod meliores
ex auibus syluestribus sunt Calandrellæ, & Sachar (in alio, Sathur) pingues .
Deinde sturni, phasiani, oerdices, turtures, pulli columbini, palumbæ syl-
uestres, & filacotonæ . Et post has coturnices, & Cuzardi, licet Cu-
zardi magis attribuitur medicinæ q̄ cibo.

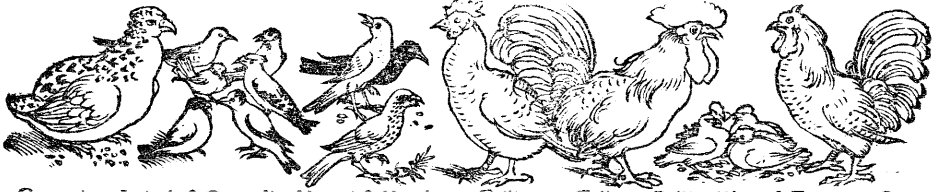
Autum sylue
strium ordi-
nes tres.

G. Gallinæ. Sunt cibus temperatus : quia nec sunt calidæ, conuertibiles ad choleram : nec fri-
Ra. gidæ, generatiuæ flegmatis, Et ignoramus, qualiter uulgus, & quidam Medici dixerunt,
Io. quod sint malæ podagricis, inducentes podagram . Et dicentes hoc, non credimus
habere aliquam aliam probationem, nisi proprietatem tantum : nec hoc in-
uenitur notatum in libris . Verum ipsæ pulchrum efficiunt colorem .
Et ipsarum cerebella addunt in cerebro, & se asibus . Et sunt de
cibus conualescentium, & quiescentium, & maxime priusq̄ ouerint.

G. Galli. Ex Gallis ueteribus refutat uirtus borachia in coctura, qua laxatur uenter : & con-
Ru. fert artemis, tremori, & febrī diurnæ, peryodali : & maxime quando præparan-
Io. tur cum aqua, sale, & caulibus, & medulla cartami, & polypodio . Et Gal-
licellorum nutrimentum conueniens est, cum incipiunt uociferare,
cunctis hominibus : & gallinarum, priusq̄ ouent :
quibus uti debent ad comedendum quotidie,
uel in maiori parte.

G. Pulli Columbini, Turtures, & Filacotonæ. Sunt propinquæ in naturis suis . Verum pulli
The. Columbini sunt nocituri cerebro, & oculis, & maxime, quando fuerint afsati . Et sunt
H. multarum superfluitatum . Et sanguis ipforum est uelocis corruptionis, generans æ-
gritudines sanguinis : & cibi facti cum distillatione humiditatū horum pullo-
rum astorum . In quibus etiam si apponeretur piuguedo inuenta in eis,
adderent in coitu, & renibus prodessent . Turtures uero comedi debent, residentes
post intersectionē ipsarū uno die . Verumtamen postquā annū transferint, non debent comedi .

M. Castrata Animalia. Cum pingua fuerint, sunt boni saporis, & humida, naturam laxan-
Io. tia, & tarde descendentia . Macra uero, econtrario sunt : quia sunt uelocis descensionis . Et me-
liores ex earum carnibus sunt illæ, quæ sunt mediocres inter maciem & pinguedinem, conue-
nientes iuuenibus se exercitantibus . Et meliores etiam ex earum carnibus sunt Arietinae ultimæ
iuuentutis : & Vaccinæ non peruenientes ad ultimum iuuentutis : & castrati Capuli .
Et illis qui modico motu utuntur, carnes Vitulinæ,
& Hedinae sunt meliores.

Coturnix. Auiculæ & Cuzardi. Nigreti, & Merulæ. Gallina. Gallus. Pulli colūbini, & Turtures. Capos.

De Pilcibus recentibus, & Salitis.

Iuamenta rationabilia

	Calidis.	Mariumis.	Mendional.	Mariumis.	Septentrional.	Frigidis.	Septentrional.	Regiones.
	Aetate.	Incensu; aetate.	Hyem.	V. eri.	Hyem.	Hyem.	V. eri.	I. tempora.
	fluentibus.	Iuuentibus.	Senectuti.	Decrepitis.	Decrepitis.	Decrepitis.	Senectuti.	Aetates.
	Calidis.	Calidis.	Frigid & hu.	Humidis.	Frigid & hu.	Frigid & hu.	Frigid.	Copulationes.
	Humor Hg-	Fegma aceto-	ampengo; et ca-	Sang. Melan-	Nutruenti	Sang. male-	Sanguis	Quid generat.
	marcus.	lum.	biss.	tholicus.	malum.	lians.	grolins.	
	Cum uino, & passulis.	Cum phelu- dichi.	Cum uino ru- beo, mellito.	Cum dyaci- tron.	Cū frofa o- uorum tre- mula.	Cum medul- lis lactuca- rum.	Cum frofa de oleo amygda- lino.	REMO- tio NOCU- menti eius.
	Faciunt fi- tum.	Vifui.	Faciunt Mor- phæam ni- gram.	Sciaticæ.	Spleni, & fo- macho.	Sitim indu- cunt.	Dormiti- oni.	NOCU- MEN- TVM eius.
	Ingrossant corpora.	Hepati cho- lerico.	Liquefaciunt flegma.	Excitant ap- petitum.	Laxant uen- trem.	Malo odori oris, pue- tia stor- cho.	Addunt in coitu.	IVVA- MEN- TVM eius.
	Petrofi, sub- tilis corporis, & parui.	Quorum ma- gnitudo est a brachio usq; ad palmum.	Saliti ex lon- ginquo.	Humidi, pin- gues..	Nō diu in fa- le fita: tes.	Boni odoris.	Citrini, recent es.	MELI- VSEX RE ipfa quam quæris.
	Frig. & hu. salis.	Frig. & hu. in- m. temperat.	Gal. & fic. m. s.	Frig. & fic. m. s.	Gal. & fic. m. s.	Cum. fic. m. s.	Gal. & hu. m. s.	Gradus. Naturæ.
	Pilces.	Preparat in Alfkipitro.	Salu.	Fritxi, & induti aceto, et herbis.	Tharsh.	Sedne.	Vriben.	Nomina.
	139	114	114	116	117	118	119	Numerus.
	A	B	C	D	E	F	G	H

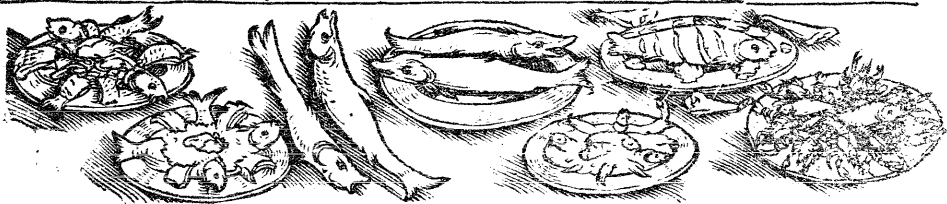
D O M V S T A C V I N O R V M

Opintiones Philosphorum.

Electiōnes, & Proprietates.

- H.** Pisces. Species Piscium multæ sunt. Odiantur tamen ex omnibus magni, & lacuales, & qui
G. nutriuntur ex limo: quia sunt nocivi stomacho, & laxantes ventrem. Et Pisces fluuiales sunt
D. multarum spinarum subtilium, & multarum humiditatum: & marini econuerso. Et angui-
 læ sunt multi nutrimenti, lubricantes ventrem, & mundificantes cannam pulmonis:
 & uocem clarificant, & addunt in spermate: & fastidiuntur, illæ tamen quæ
 sunt magni corporis, & multi nutrimenti: &
 multarum superfluitatum.
- Ior.** Astipicium. Piscium unius palmi usque ad brachium, qui dicitur Eloæ (alias, Elceie.) Ju-
G. uamentum est Ictericæ, & februm cholericarum. Et brodium piscium in quo apponitur ui-
Ru. num, laxat ventrem. Et Astipicium ex piscibus, est melius frixis, & maxime cum farina inuo-
 lutis. Et præparati in aceto, sunt meliores ipsis: prius tamen bullienda est aqua, deinde sunt
 decoquendi pisces in ea, ut remaneat sapor eorum, & delectabilis fiant saporositate:
 & taliter non deaustabuntur in coquendo. Sunt autem decoquendi ali-
 quanto spacio post piscationem, quo corrumpi non possunt.
- G.** Saliti. Eliguntur ad salendum pisces, illi qui sunt duriorum carnum, & iuniores: & illi qui
Sr. sunt tenerarum carnum maiores, etiam in ætate protracti. Caueri autem debet, ne sint de a-
Ru. quis quibus simus est mixtus, uel limus positus ad calidum, uel de illis quibus miscetur a-
 quæ balnearii, coquinarii, uel alueorum qui discurrunt a cuitatibus magnis ad flumina mo-
 dicti fluentia. Quod si oportet ipsis uti, piscentur eos in superiori loco fluminis, antequam ad ci-
 uitate perueniant: deinde saliant: et comedant postquam in sale defecerint, cum multo oleo. Et cum
 hoc toto pisces illi sunt conferetes, et confidentes actionibus quas longi esset enarrare.
- D.** Frixii cocti, & in aceto depositi. Sunt sitim minus inducentes, quam saliti, & recentes cum
Ior. oleo frixi: propter alterationem, quam recipiunt ex frigiditate aceti, Et sunt uelocioris dige-
 stionis & subtiliationis, propter admixtionem rerum & specierum in ipsis. Et sunt mali
 patientibus melancholiam: quia sanguinem melancholicum generant. Et
 est sciendum, quod cauda piscium, propter motum ipsius, est me-
 lior dorso eius, & dorsum melius uenire ipsius. Et oia Pesci-
 um sunt difficiliora ad digerendum ipsorum carnibus.
- Ru.** Tharet. Eligitur modicum ex eo: quia est medicina subtiliatiua melancholizæ, & febris quar-
Ic. tanæ. G. Narrauit in epistola ad Glauconem. Non tamen est bibendum post assump-
 tionem ipsius unum, nec aliz res calidæ assumendæ: & similiter in piscibus
 saliti: eo quod adderent cum eis corpori caliditatem & siccitatem. Et
 sunt mali stomacho: uerum sunt subtiliatiui. & corpus
 laxantes calide. Et Curchach similis est ei
 in omnibus modis suis.
- G.** Sachne. Eligitur pro illo, cui accidit malus odor ex elegnitate corrupto in stomacho: & ad
The. stomachum fastiditum ex humiditatibus: eo quod in ipsa est incisio, subtiliatio, &
Ra. mundificatio. & hoc propter salem qui reperitur in ea: propter quod si-
 tim inducit, & facit sodam: & corpus deficcat. Et con-
 fecta ex propinquo, & liquida præparata cum
 piscibus pinguis, est mino-
 ris nutrimenti.
- Ru.** Vrben, & Bubulichi, & Caueri saliti. Sunt difficilis digestionis, uentrem laxantes. Et o-
Ic. mnes qui sunt pauca falsedinis, sunt difficilioris digestionis. Marini, siccii, saliti in sale con-
 seruati, & carnes Cancrorum fluuialium in brodio præparatorum, conferunt Ethic-
 cæ: & spūto sanguinis. Et quando comburuntur in uase terreo, lutato luto
 sapientiz, in fornace continente lentum ignem, & bibitur cinis
 ipsorum cum syrupo facto de papaueribus, confert spūto
 sanguinis. Gambari calidiores sunt Vrben.

Apta huc que
 supra fol. 17.
 Canone. 19.

Pisces. Astipicium. Pisces saliti. Frixii, cocti in aceto. Tharet. Sachne. Vrben.

De Carnibus membrorum Animalium, & naturis ipsorum:
& de recentibus, & falsis. Iuuamenta rationabilia.

	Montanus.	Frigidus.	Frigidus.	Temperans.	Septentriona.	Montanus.	Frigidus.	Regions.
	Hyemi.	Hyē, uel autū.	Hyē, uel autū.	Ven, et Aētū.	Hyē.	Hyē.	Hyē.	Tempor.
	Iuuentibus.	Iuuentibus.	Iuuentibus.	Pueris, teni, ma- cile, in al. coual.	Iuuentibus.	Iuuentibus.	Sensibus.	Actatus.
	Calidis.	Calidis.	Calidis.	Temperans.	Calidis.	Calidis.	Frigidus.	Conplexions.
	Humor copiosi.	Sang. hegemati.	Sang. hegema.	Nutri. bonum.	Nutri. ualidum.	Sag. meta. et lac.	Sang. et p. rima.	Quid generat.
	Cum darfini, & pipere.	Cum sale, fi- napi, & ori- gano.	Cum herba asæ, & ori- gano.	Cum aceto, & croco.	Cum aceto, & herba Asæ.	Cum origa- no, & aceto.	Cū Pulegio montano. & sale.	REMO- tio Nocu- menti eius.
	Leuia faciunt ponderosa.	Corpus gra- uant.	Abominati- onem faci- unt.	Colicæ.	Organis di- gestionis.	Tardę descen- sionis.	Difficilis di- gestionis.	NOCU- MEN- TVM eius.
	Ventrem la- xant, et pro- uocant uri- nam.	Addunt in ce- rebro, prouo- cant uomitū cum oleo.	Addunt in spermate.	Consolidant ossa fracta.	Exercitanti- bus conue- niunt.	Multiplicant lac.	Addunt in spermate.	IVVA- MEN- TVM eius.
	Quæ sunt ex animali tem- perato.	Ex animalī completo.	Mediocriter eminentes.	Agnorum, et Hedorum.	Animalis la- ctantis.	De animali tempera- to.	Pinguium Gallorum.	MEL- VS EX RE ipsa quam queris.
A	Cal. & hu. in. 2.	Fri. & hu. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Tēpe cal. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Cal. & hu. in. 2.	Gradus.
	Cal. grossa, eth.	Frig. et humi.	Cal. & humi.	Temperat.	Cal. & homi.	Cal. et humi.	Cal. et humi.	Natura.
	Cappia.	Cerebra.	Cauli.	Pedes, cū tribis.	Corda.	Vbera.	Testiculi.	Nomina.
	120	121	122	123	124	125	126	Numerus.
B								
C								
D								
E								
F								
G								
H								

Opiniones philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

- H. Capna.** Carnes Caputum multa sunt nutrimenti, addentes in spermate, & digestionem re-
Io. tardantes. Nocent stomacho: eo quod laborat in digerendis ipsis. cum sint naturarum diuer-
Ru. sarum, & mali transitus: unde ructuat recipiens de sapore ipsorum longo tempore post com-
 estionem. Quæ ructuatio sedatur, si prius eis comedatur Cortana. Et sunt de cibis exercitanti-
 um. Quorum proprietates est, inducere foetorem in urina: quæ remouetur
 ex masticatione Masticis, & ex mitione in brodio ipsorum. Cuius
 Masticis propriū est, facere redolere urinā, sicut redolet oleum rosaceum.
- G. Cerebra.** Cuiuslibet Cerebri nutrimentum est flegmaticum, tardæ descensionis, & difficilis
R. digestionis, habens in se causam fistulij, & uiscositatis, quibus etiam festinat corruptio. Et est
le. stomachi nocitium, procreans fastidium, & uomitum, maxime quando co-
 meduntur post cibum cum multo oleo: & magis nocituum, non potenti-
 bus ipsi digerere, & habentib. defectū appetitus in cibis. Propter quod
 præparandum est cum sale, aceto, origano, pulegio montano, & cum alijs spe-
 ciebus calefactiuis, & subulatiuis.
- Io. Oculi.** Eliguntur Oculi, quia sunt naturæ & substantiæ diuersarum. Debent tamen comedi
Ru. ex eis, musculi, & pinguedo: musculi tamen sunt uelocioris descensionis inter omnia quæ co-
 meduntur ex animalibus, & pinguedo natat in orificio stomachi: & ex membris animalium
 musculi sunt laudabiliores. Ex eis tamen melius est ipse medius: eo quod extremitates ipso-
 rum musculorum sunt neruosa. Et linguarum carnes sunt temperatæ, quarum nutrimentum
 mediocre in quantitate. Aures uero sunt cartilaginosa:
 quarum extremitates sunt comedendæ.
- H. Pedes cum Tibijs.** Eliguntur ex tibijs anteriores: eo quod digestibiliores sunt posterioribus.
Fili. Et ex eis partes domesticae sunt digestibiliores partibus extrinsecis: quia motus in ipsis tibijs est
Mū. parte domestica, seu intrinseca magis: quæ sunt pauci nutrimenti, propter earum maciem: &
 sunt uelocioris descensionis, propter uiscositatem eorum. Sanguis uero qui generatur ex eis,
 est laudabilis qualitatis. Colla tamen parum ab his deficiunt in bonitate, propter cerebri super-
 fluitatem, & defillationem tibiariū. Et carnes prædictæ meliores sunt rostris, siue
 maxillis animalium. Rostra uero, seu labia, meliora sunt auribus.
- D. Corda.** Sunt ualde difficultis digestionis. Et illa quæ sunt temperati animalis, comeduntur
Io. cum muri, pipere, & cimino. Post recipiatur zinziber conditum. Quæ cum uigesta
Ru. fuerint, nutriunt nutrimento multo. Pulmones calidi sunt & sicci. Qui sunt
 iuuati uelente febricitantibus, & adulescentibus, quia sunt leuis & faci-
 lis digestionis. Et sunt nocitui exercitantibus, quoniam ipso-
 rum nutrimentum est modicum, flegmaticum,
 constipans ventrem.
- Io. Vbera.** Carnes horum membrorum, similes sunt carnibus glandulosis, quarum sapor
Ru. est dulcis, & sapidus: & complexio ipsarum humida est, declinans ad frigiditatem: & hoc est
 propter similitudinem ipsarum cum substantia spermatis. Et sanguis generatus ex eis, est bo-
 nus: & cum digeruntur, nutriunt nutrimento multo. Et cum sunt ex animalibus iunioribus,
 sunt meliores, quæ sunt ex senibus: quarum bonitas & malicia est secundum bo-
 nitatem & maliciam animalis cuius sunt. Et dicunt quidam, quod bene de-
 coctæ, & comestæ, conferunt ad generandum sperma.
- Testiculorum.** Substantiæ & complexionis eorum, similes sunt substantijs & complexioni-
 bus Mammillarum, sed declinant magis mammillis ad caliditatem, quia sperma gene-
 rant. Et sanguis generatus ex eis, est minoris bonitatis, quæ sanguis generatus
 ex mammillis, Et sunt inspidi. Et qui sunt ex animalibus decrepitis,
 sunt tardæ digestionis. Et Testiculi inter cibaria uniuersa, sunt,
 quorum quantitas modica, multum nutrit. Debet autē co-
 medi cum sale, origano, & salamentis digestiuis.

Apta huc que
 supra fol. 19.
 Canone. 21.
 notantur.

G

Capita.

Cerebra.

Oculi.

Pedes cum Tibijs.

Corda.

Vbera.

Testiculi.

De Membris animalium interioribus, & eorum partibus extremis.

Iuuamenta rationabilia

Septentrional. Hyem.	Montanis. Hyem.	Montanis. Hyem.	Septentrional. Hyem.	Temperatis. Ver.	Septentrional. Hyem.	Frigidiss. Hyem.	Regiones. I tempora.
Iuuentibus. Calida.	Iuuentibus. Calid & hum.	Iuuentibus. Calid & fic.	Senibus. Frigi & fic.	Pueris. Temperata.	Iuuentibus. Calid.	Iuuentibus. Calidi.	Acetes. Complexiones.
Sanguis. Melancholia.	Melancholia.	Flegma.	Nutr. lactiosi.	Sanguis modico.	Sanguis modico.	Sanguis modico.	Quid generat.
Cum oleo, & sale.	Cum pinguedine, & oleo multo.	Cum Askipitio preparato cum galanga & pipere.	Cum usuen, aceto & zinzibere.	Bene coctæ cum oleo.	Cum aceto, & speciebus, & bona coctura.	Si bene coquantur cum sale.	REMO= tio NOCV= menti eius.
Stomachum fangant.	Patientibus melancholiam.	Varicibus.	Vertuntur in fumum, sanant & laxant abominatorem.	Corporibus foribus.	Generat opilationem, & malam digestionem.	Tardæ digestionis.	NOCV= MEN= TVM eius.
Non uidentibus de nocte, et præcipue he par Caprarum.	Ad ingrossandum complexionem.	Quibus cibus seruescit (al. fumescit) in stomacho.	Coitui.	Conualescentibus.	Quibus cholera fluit ad stomachum.	Exercitantibus.	IVVA= MEN= TVM eius.
Anserum pinguium.	Expinguiuius.	Animalium Arietum.	De animalium perato. (alias, perfectio.)	De optimis gallinis.	Corium auis humidæ, seu lactantis animalis.	Cum Anseribus pinguius, iuuenibus.	MELI= VS EX RE ipsa quam queris.
Cal & hum. r.	Calid & fic.	Calid & fic.	Calid & hum.	Terge calid.	Frigidiss. in parte calid.	Grossæ subfantis.	Gradus. Naturæ.
Hepatas.	Splenens.	Vitæcor. Infr.	Adens. Piqued.	Alex. & Colla.	Corta. Cutes.	Ventres.	Nominata. Numerus.
A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones philosophorum. Electiones, & Proprietates.

G. Hepata. Eligitur hepar Caprarum assatum, patientibus debilitate visus. Et hepar est difficilis digestionis, generans grossum sanguinem. Hepar Asininum, quando assatum comeditur ieiuno stomacho, confert patientibus Epilentiam. Et si hepar Caprinum assatum comedere rit patiens Epilentiam, capietur ab ea: & maxime hepar hyrcinum. Sapidius inter hepata, est hepar Anserum pinguium impinguatorum cum pasta, & lacte. Et hepar pinguium Gallinarum. Deinde hepar Porcorum im pinguatorum cum ficibus.

G. Splenes. Splen non est sapidus: eo quod continet quantitatem aliquam stipticitatis. Et san- Ru. guis qui generatur ex eo, est uehementis malicie, quia declius est ad melancholiam. Sed qu- lor. est pecorum & animalium humidorum, recentium, & tenerorum, contra. Renes uero sunt calidi, & difficilis digestionis, & mali nutrimenti, eo quod aliquid de qualitate urinae patet in eis: struigentes naturam. Et preparari debent cum muri & aceto: ut sint facilis digestionis, & uelocis descensionis.

G. Viscera, & Intestina. Odiuntur: quia neruosa sunt, & difficilis digestionis: & licet bene co- Ru. cta fuerint, sanguis tamen generatus ex eis, est modicus ualde. Et etiam uasa sunt super- lor. fluitatum, quas natura expellit, & sunt remota a corde, & non sunt in motu continuo, nec aliquid ex eis resoluitur. Et si quis ea comedere uoluerit, faciat ipsa elixari prius: deinde preparari & decoqui cum aceto, & speciebus: ad hoc ut sint facilioris digestionis.

G. Adeps, & Pinguedo. Adeps est minoris caliditatis & humiditatis Pinguedine: & propter- lor. ea post liquefactionem ipsorum ciborum, coagulatur adeps: & hoc hebetat stomachum. Pin- Paul. guedo uero uertitur in choleram. Et diuersatur secundum diuersitatem animalium quorum est. Adeps igitur Vaccarum est sicciior, Et secundum aetates etiam, quia iuuenum est humidior ad- eps, Secundum recentiam, & uerustatem: & sexum masculi, seu foeminae. Sunt tamen haec utilia ad preparationem carniuum. Quando uero solae comeduntur, generant flegma, & opilationes: & corrumpunt cibum, maxime dulcem.

Ic. Ala, & Colium. Eliguntur Ala conualescentibus, propter debilitatem caliditatis ipsarum: lo. & quia sunt uelocioris digestionis inter membra auium, & paucarum superfluitatum. & nutrimenti pauci, propter motum ipsarum. Et laudabiliores ex eis sunt Ala paruorum auium impinguatorum. Et similiter se habent Colla. Et quae sunt ex auibus procedentibus in aetate, tam Colla, quam Ala ipsarum sunt tardae digestionis, & male, nec aliquid boni existit in eis.

G. Coria, & Cutes. Auium sunt laudabiliores cibi inter omnia Coria laiorum animalium, & ludez sunt subtiliora, & uelocioris digestionis in proportione aliorum animalium. Et in comparatione auium, membra ipsarum sunt meliora & deteriora secundum modos auium quarum sunt membra: & secundum genus ipsarum, grossiciem, aetatem, pascua, loca, tempora, & secundum alios modos, quos de auibus diximus. Et scias, quod natura non statuit Coria animalibus, ut degerantur, seu non digerantur, sed statuit ea ad expellendum superfluitates, & ad defensionem corporis, & ad sentiendum.

G. Giserij, seu Ventres. Sunt grossi. Et meliores ex eis sunt Giserij Anserum pinguium: deinde ludez Gallinarum pinguium. Et hepata auium calida sunt & humida, saporosa. Et sanguis generatus ex eis laudabilis. Et saporosiora inter hepata auium, sunt hepata Anserum pinguium: deinde hepata Gallinarum iuuenum pinguium: maxime quando nutriuntur ex fructibus matris & dulcibus.

Hepata. Splenes. Viscera, & Intestina. Adeps, et Pinguedo. Ala, & Colla. Coria, & Cutis. Ventres.

De Ferulis, & diuersis maneriebus ipsorum.

Iuuamenta rationabilia.

Calidis.	Frigidis.	Calidis.	Septentrional.	Noridionalis.	Septentrional.	Omnibus.	Regiones.
Aethi.	Ven.	Ven.	Ven.	Aethi.	Ven.	Omnibus.	I tempora.
Iuuentus.	Seneduti.	Iuuentus.	Seneduti.	Iuuentus.	Iuuentus.	Omnibus.	Aeates.
Calidis.	Frigidis.	Calidis.	Frigidis.	Calidis.	Calidis.	Tempo calidis.	Complexiones.
Sag. laudabil.	Humor lauda.	Nurritigema.	Lac. & Uerema.	Sang. medan.	Nurritu. muti.	Sang. rpaus.	Quid generat.
Cum dulcoratur fauo melijs.	Cum cibo facto ex succo lemoncellorum.	Cum chalice mellito.	Cum Sifabegi.	Cum Mathalebia.	Cum muri, & cimino.	Cum chalice zuccarino.	REMO: tio Nocui menti eius.
Facit dysenteriam, & corpus macerat.	Fastidit, & sitim efficit.	Complexionibus frigidis.	Cholericis.	Pectori.	Stomacho debili.	Intestinis.	NOCUI MENTIVM eius.
Hepati choleric.	Colicaz.	Vincit choleram.	Paralyfi.	Debilitati corporis.	Cotui, & spermati.	Hepati.	IVVA: MEN: TVM eius.
Operatum in compositione.	Temperatq. falsedinis.	Cuius acetofitas teporata cum succo lemoncellorū.	Præparatum cū ciceribus, fabis, & lacte dulci.	Cum fumo recenti.	Cum subtilibus carnibus, & frumento mundo.	Cum syrupo acetoso.	MELI: VSEX RE ipsa quam queris.
Galatrym. a.	Cal. & hum. a.	Frig. rpaus. a.	Cal. & hum. a.	Frig. & sic. a.	Cal. & sic. a.	I gae calin. a.	Gradus.
Temper. in cal.	Cal. & hum.	Frig. & spach.	Calid. & hum.	Frig. & sic.	Calid. & hum.	Temper. calid.	Natura.
Siches.	Salsada. & Sindibis.	Mada. & Ma. Fa.	Brodium Ul. cerum.	Sumachra. & Rurmanla.	Haborifa. & Sienffa.	Zimbis.	Nomina.
114	95	116	117	118	119	120	121
A	B	C	D	E	F	G	H
1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16

Opiniones philosophorum. Electiones, & Proprietates.

- Ior. Sicheis.** Autores librorum coquinarum dixerunt, quod melius inter modos sit S. Fibes. eo quod istud est temperatū complexionē componentū; & quod sit ex subtilioribus carnibus; & quod sit de bonis speciebus; & bonis feminibus; & coctū igne supposito, & supposito. Cum enim taliter preparatur, prodest cholericis, & sanguineis, confortans appetitum, & stringit ventrem, propter qualitatem quā recipiunt carnes ex frigidityte & siccitate. Nisi sit multā dulcedinis, & pinguedinis: et citi carnibus uaccinis preparatū. & est magis iuuatiuū illis quibus descendit ad stomachū humores multi, et cholera, ppter amplitudinē meatuū, gſt inter ipsam & fel.
- Filio. Sathadia, & Sindibeis.** Eliguntur hæc duo fercula pro illis, quorum complexionēs declinant ad frigiditatem, declinatione modica (alias : moderatione colica) eo quod subliant, expellentes ipsam a stomacho. Et conferunt habentibus uentositates grossas, & patientibus de consuetudine colicam. Et præcipue quando ponitur in huiusmodi ferculis polypodium, & quando etiam ponitur in huiusmodi brodijs uinum uetus & purum, & bonum, operatur operationem consimilem.
- Ie. Madua.** Id est carnes coctæ cum lacte acetoso. Masſa, id est, carnes preparatæ cum sero
- Ior. Madua nutrit nutrimento multo, frigida complexionis, generans flegma, & conferens habentibus calidam complexionem : & nocet habentibus frigidam : propter quod preparanda est cum bonis feminibus, & speciebus calidis. sicut piper, galanga, darſim : & dulcorarum postmodum cum chalo mellio, Et bibatur uinum citrinum. Et in secunda mensa fumantur penidiæ, & dactyli melliti. Secunda mensa, i. post cœnam, uel prandium.**
- Iudej Brodium Cicerum.** Qualitas uincens in hoc ferculo, est complexio Cicerum : quod est diu reticum urinae, & prouocatio menstruorum, & lactis : & extrahit fetum, pulchrum reddit colorem : & nocet renibus & uesciæ, habentibus corruptionem : quorum inflatio debilior est inflatione fabarum. Sunt tamen nutritiores ipsis. Et quando miscentur cum eis oua pulli, & cepæ, multiplicat sperma : & impinguant corpus, & humectant siccitates.
- Filius Sumacheria, & Rumania.** Eliguntur duo fercula, quia stomacho sunt conuenientia : & uentrem solubilem constipant : & sunt iuuatiua fluxui sanguinis, & complexionibus sanguineis, propter proprietatem quæ est in eis. Et qui uolunt constringere naturam ipsorum, miscent in præparatione spinachiam, & bletam : & qui constringere uolunt ipsam, miscent in præparatione ipsarum herbam acetosam, & stipites portulacæ. Verum Rumania est minor ista in operatione, quando non est permixtio aliqua dulcorata.
- Filius Habaritia, & Sirin'ia.** Hæc duo fercula sunt nutritiora inter alia fercula humanis corporibus, quia sunt eorū qualitibus conuenientia. Verū tamen requiritur stomachū bonum, ipsa bene digerentem : quæ postquā bene digesta fuerint, & inceserint per uias cordis (in alio, per uenas cordis) bene nutriunt, & impinguant, & roborant uirtutes efficientes bonū colorem. Sunt tamen tardæ digestionis, opilationē generantia, & lapidē, propter multā superfluitatem ipsorū, & præcipue quādo preparantur cum lacte. Et sunt cibi exercitantū. Et preparata cū speciebus calidis, sunt minoris nutrimenti, & stabilioris digestionis (in alio, facilioris.) Et hæc fercula quæ sunt cū phasiolis & lentibus, naturā retinent granorū ipsorū, et quæ sunt ex frumētō uiridi, si humidiora.
- Ra. Ziribes.** Eliguntur habentibus complexionibus temperatis. eo quod eius nutrimentum est temperatum, nec nocet habentibus alias complexionibus : præcipue quando est temperate composita, & preparata. Et uentrem rectificat, repugnant acuitati humorum, & depurans naturam, addens in uirtutibus. Cor lætificat, tonferens ægris, quantum magis sanis.

Apta huc que supra fol. 19. Can one. 2.

Sicheis. Sathadia, & Sindibeis. Madua, et Masſa. Brodium Cicerū. Sumacheria, et Rumania. Habaritia, et Sirin'ia. Ziribes.

De diuersitate Ferulorum.

Iuuamenta rationabilia.

Meridians.	Montuosis.	Meridians.	Septentriona.	Occidentalis.	Septentrional.	Meridians.	Regiones.
Astari.	Hyem.	Astari.	Hyem.	Hyem, et Ver.	Hyem.	Astari.	Iscipora.
Iuuentu.	Iuuentu.	Iuuentu.	Iuuentu.	Sarcu.	Decerpi.	Iuuentu.	Acetes.
Calidis.	Calidis.	Calidis.	Calidis.	Frigid & hum.	Frigidis.	Calidis.	Complexiones.
Nutri. boni.	Sang. grosus.	Nutritum.	Nutritum.	Sang. acutus.	Nutritum.	Ventriates.	Quid generat.
			laudabile.			Inuentre.	
Cum Galli- nis pinguib.	Cum aceto- fis post eam assumptis.	Cum chalo- e zucarino.	Cum uino recenti.	Cum cibis fri- gidis ex laga- gis, uel nebu- lis, seu medul- lis pinguibus.	Cum aceto- fis succis.	Cū amygda- lis tritis, et nu- tris cum lacte.	REMO- tio Nocu- menti cius.
Neruis.	Abominatio- nem facit.	Constipa- tis.	Desiccet cor- pus.	Dyente- ricis.	Cholera.	Pectoribus debilibus.	NOCV- MEN- TVM cius.
Extinguit fer- uorem cho- leræ.	Impinguat extenua- tos.	Inflammati- o hepatis.	Retardat ebr- ietatē, & pro- hibet uaporē uini ascēdere.	Ructuatiōē, & appetitum prouocat.	Addit in coitu.	Vincit cho- leram.	IVVA- MEN- TVM cius.
Ex citris fu- sarijs.	Ex carnisbus uitulinis.	Ex berberis recentibus.	Ex pingue- dine Galli- narum.	Ex speciebus cali. & dig- estiuis.	Quæ si tex mul- tis ouis.	Ex agresto puro, & re- centi.	MELI- VS EX- RE ipsa quam queris.
Frig. & sicca.	Cal. & hum.	Frig. & sicca.	Cal. & sicca.	Cal. & sicca.	Cal. & hum.	Cal. & sicca.	Gradus.
Homada.	Tannua.	Berberida.	Comubita.	Tra. in ca. et sic.	Calli. & hum.	Frig. & sicca.	Natura.
					Torosa, &	Agrestia, uel	Nomina.
					Cerata.	Choloria.	
A	B	C	D	E	F	G	H
142	143	141	144	145	146	147	148

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones Philosphorum.

Electiones, & Proprietates.

Filius Maa. Homadia fit de aceto. Eligitur in ebrjjs, & habentibus calidas complexiones, & consuetis pati mechite, & habentibus scire: & detestatur habentibus complexiones frigidas, & decrepitis. Nec comedant post hunc cibum dactylos mellitos, sed bibant bonum uinum, purum. Cibus tamen hic exasperat guttur, & obest pulmōi, tussi, & pectori: & obtemperat humores prauos.

Filius Alb. Tamudia. Id est, carnes præparatæ cū furnest, & sunt digestibiliores, quam coctæ sup tripodēs. Eliguntur, quia addunt in coitu, & corpus impingunt: generant sanguinem, & uentrem obtemperant, expellentes uentositates, & dolores corporis ex frigiditate. Et detestatur stomachis debilibus, & consuetis pati nauseam, uel abominationem, & illis quorum cibi conuertuntur in choleram.

Ior. Berberesia. Id est, carnes præparatæ cum Berberis. Eliguntur habentibus complexiones calidas, & habentibus hepar inflammatum, & consuetis pati fluxum cholericum. Et hic cibus est saporosior inter omnia cibaria stiptica, & plurimum iuuamentorū: & quod in hoc cibo continetur sapor bonus, & medicinale iuuamentum: & maxime, quando fuerit recens, & præparantur cum eo carnes Phasianorū, Perdici, & Pullorū colūbinorū (alias, pullorū tantū) & cū fuerint bene præparatæ.

Ar. Corumbria. Id est, carnes præparatæ cum Berberis caulibus. Eligitur brodium caulium ad laxandum uentrem: eo quod mundificat: & eligitur substantia ipsorum ad stringendum, eo quod desiccet, & est iuuatiua ebrjjs. Verumtamen debilitat ipsum, sicut lentes: & præcipue oculos siccae complexionis. Sed conferunt oculis humidis, & specialiter caules æstiu. Sunt tamen mali stomacho, & boni tremori, & uisceribus: & maxime spleni. Et soluunt maliciam uenarum, & mensura prouocant.

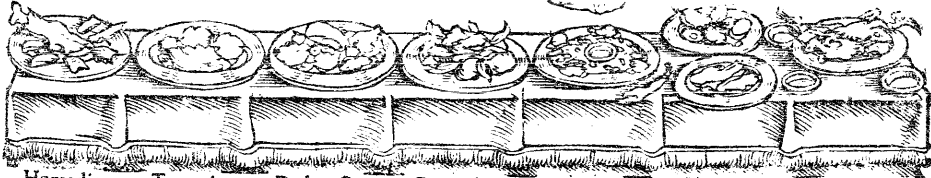
Maf. Munturia. Id est, carnes hixæ, & præparatæ cum aceto et speciebus. Brodia huius ferculi habent uirtutem subtilitatiuum humorum, & incisiuam slegmatis: & hoc propter admixtionem aceto sitatis & salfedinis ipsorum. Habet tamen ferculum hoc, quantitatem aliquam difficilis digestionis: propter varias causas & species, quæ miscentur in eis. Et non est nociuum habentibus complexionem frigidam & calidam: uerumtamen nociuum neruis, et melancholix.

Filius Med. Torosia. Id est, carnes coctæ cum ouis: & Cerasia, id est, carnes coctæ cum lacte acetoso. Destabilis est illis qui consueuerunt pati nauseam, & habentibus stomachum calidum & inflammatum: propter sitim quam efficiunt, & propter ipsam aquam quæ bibitum postea, ut auxilietur exitum ipsius ferculi. Et est cibus uernalis, conferens robustis, & exercitantibus: & cum huiusmodi ferculum digeritur, nutrit multum. Ferculum uero dictum Cerasia, debilius est in operatione.

Hali. Agrestia, uel Choformia. Id est, carnes præparatæ cum agrestia. Eligitur huiusmodi ferculum, cum præparatur cum bono succo agrestis, quam decoxerit æstas quantitate aliqua decoctionis. Et quando præparatur cum succo recenti agrestis, est fortior in infrigidando, & magis conferens cholericis & sanguineis. Cenerat tamen uentositatem in stomacho, & in intestinis: eo quod est succus immaturus & indigestus, nec tempus habuit, seu spacium ad coquendum ipsum. Cum supicitate stringit uentrem.

Apta huc quæ
supra fol. 20.
Canone. 22.

G 2

Homadia. Tamudia. Berberesia. Corumbria. Munturia. Torosia, Cerasia. Agrestia.

De diuersitate Ferulorum.

Iuuamenta rationabilia.

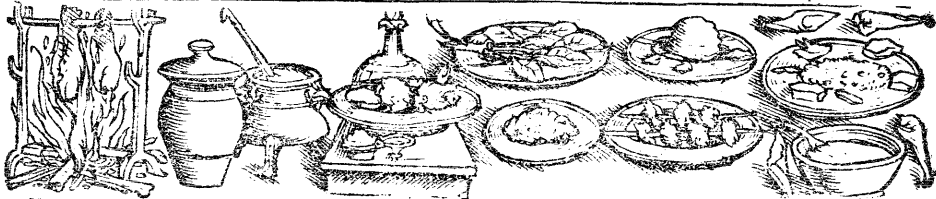
	Temporatis.	Merdianis.	Frigidis.	Merdianis.	Temperatis.	Calidis.	Frigidis.	Regiones.
	Myem.	Aclari.	Hyem.	Veri.	Veri.	Aclari.	Hyem.	I tempora.
	Ombus.	Iuibus.	Iuibus.	Iuuentu.	Ombus.	Senturi.	Iuibus.	Aclari.
	Temperatis.	Choleris.	Calidis.	Calidis.	Temperatis.	Tratis in cal.	Calidis.	Complexione
	Nutrimantum	Frigi temp-	Sang iudis,	Sang anan-	Nutri. dour.	Sang melan-	Nutri. multu.	Quid generat.
	temperati.	rum.	aqueus,	rholicus.		cholicus.		
	Quando pri-	Cum Galli-	Cum uino re-	Cum condi-	Cum zucce-	Cum meche-	Cum uino	REMO=
	us comedun-	nis pingui-	centi.	to de cucur-	ro Taberzet,	lebraria.	subali,	tio Nocu=
	rur agrestia.	bus.		bitis.				menti-
								eius.
	Cholericis.	Tufsi.	Visum ob-	Melancho-	Opilationi.	Pectori, & in	Fastidit.	NOCV=
			tenebrat.	liaz.		testibus.		MEN=
								TVM
								eius.
	Conferuat fa-	Fluxui cho-	Vrinam pro-	Malæ digesti-	Vlcerata intesti-	Stomacho fleg-	Exercitan-	IVVA=
	nitatem.	lerico.	uocant.	oni, occasiõe	na gliuunat.	matico.	abus,	MEN=
				frigiditatis.				TVM
								eius.
	Præparatum	Muza, &	De ouis Ca-	Quod est tē-	Cū lacte capri	Ex tempera-	Bene cocta,	MELI=
	cū pinguedi-	spicieata.	bafu recen-	peratæ aceto-	no, puro.	tis in comple-	habens ali-	VSEX
	ne Gallinari,		tibus.	fitatis & sal-		xionibus.	quā humidi-	R E ipsa
	& qd non est			fedinis.			tatem.	quam quæris,
	durū multū.							
	Temperati.	Frig & uicua.	Temperati.	Temperati.	Cal. & hu. in a.	Temperati.	Cal. & hu. in a.	Gradus.
	Temperati.	Frig & licc.	Cal. & multæ	Temperati.	Calid. & rem-	Inclis ad sic.	Cal. & hum.	Nature
	& hum.		uenofitatis.	& sic.	perat hu.	temper. cal.		
	Mechalebra.	Pumara & Ci-	Rapara & Cu-	Difictera.	Rizon, et illit	Maguniatæ.	Ma fufbe.	Nomina.
		beta.	mabita.		cum laq̄e.			
	148	149	150	151	152	153	154	155
	A	B	C	D	E	F	G	H
								Numerus.

Opiniones philosophorum.

Electiões, & Proprietates.

- Filius Ma.** Mechelebría. Id est, ferculum quod fit ex carnibus, rizo, & lacte, & speciebus calidis. Est cibus temperatus, bonus temperatis complexionibus. Temperantia uero sua est in eo, quod caliditas conuertitur ex frigiditate rizon, & obtemperatur siccitas rizon, æquata lactis humiditati. Et est de cibis quiescentium, & exercitantium moderate, & maxime temporibus temperatis. Qui cibis nec constititius, nec laxatius existens, purificat intellectum, & delectabilia somnia efficit.
- Filius Alb.** Pumata, & Kibelia. Eliguntur hæc duo fercula habentibus complexionibus cholericis, & habentibus stomachum debilem, & habentibus hepar calidum, uel inflammatum, & habentibus diurnum fluxum cholericum: & communcantur patientibus asperitatem pectoris & pulmonis: & colicis, habentibus complexionibus frigidis. Et sunt nocua neruis. Sunt etiam offendentes sperma & coitum, minuents appetitum.
- Ma.** Rapara, & Cumabitia. Eliguntur huiusmodi fercula caulium, habentibus complexionibus frigidis. Gumeber est maneries caulis, cuius flos magnus & grosus, sicut unum uas magnum. Et oduntur: quia flegma generant, faciunt uentositates, & dolores fortes. Et bona sunt ad prouocandam urinam: & maxime quando præparantur oua caulium ipsorum tantum; & quando elixantur cum aqua & sale huiusmodi caules, sunt nocui stomacho. Rapara uero calida est & humida, addens in coitu, quia uentositatem est generatiua: quæ cum bene digeritur, nutrit nutrimento multo, & bono.
- Filius Ma.** D. kiscera. Est ferculum acetosum, factum de carnibus, & succo acetoso, & muri. Eliguntur D. kiscera habentibus humidum stomachum, & plenum flegmate. Verumtamen est nociuum melancholiæ, & habentibus complexionibus frigidis & siccis, & macilentis. Et hic cibus conficitur ex Askipitio muri, seu uini, & generaliter uini est confectio, facta ex farina grossa (quæ nominatur Polina) sale, origano, & aqua: quæ conseruatur ad usum. Hic cibus habet multas diuersas operationes. eo quod in eo sunt plures & diuersi sapes, uidelicet, dulcedo, acetositas & falfedo: & secundum hanc rationem complexio eius dicitur a complexione uincetis.
- Ra.** Rizon, & Milium præparatum cum lacte. Eligitur hic cibus factus ex Rizon, uel ex Milio cum lacte. eo quod lac humectat siccitatem ipsorum: & fit propterea cibus temperatus in humiditate & siccitate, inclinans ad frigiditatem: quæ nutrit corpus multum: & quando comeditur cum zuecaro, uel melle, uelocius digeritur. Verumtamen est cibus inconueniens habentibus opilationem renum & hepatis, & illis in quorum renibus generatur lapis: Verum Milium, & Panicum, & Rizon sunt frigidiora, licet sint æqualia in siccitate, Quidam tamen dixerunt, quod Rizon calefacit calefactos.
- ludæ.** Magumimæ. Sunt carnes præparatæ cum aceto in uase fictili, cuius officium sit obturatū cum cæra, seu pasta. De proprietate huius ferculi, est incidere flegma cum falfedine & acetositate, quæ sunt in eo: & est humorum subtiliatium, & nutrit abundanter, quando digeritur. Verum replet caput acutis uaporibus, & obest cerebro & neruis. Est malum habentibus stomachos debiles. Et post hunc cibum diliguntur a quibusdam Melones comech: quod est de rebz magis offendentibus digestionem ipsius.
- lo.** Masfinbe. Id est, carnes allæ in loco quem ignis inflammauit. Aduersantur conualescentibus, & uentibus quiete & statu, & stomachum habentibus debilem: maxime quando comeditur cum subtilibus cibis, uel post comestionem ipsi usassumatur cibus stipricus: eo quod fumefcitibus iste in stomacho ipsorum, & corrumpitur. Attamen bonus est exercitantibus sefortiter, & illis, quorum corpus est calidum, & pori aperti.

Apra huc quæ
supra fol 2.
Canone. 11.

Masfinbe.

Magumimæ.

Rizon, & Milium cum lacte.

D. kiscera

Rapara, & Cumabitia.

Pumata, & Kibelia. Mechelebría.

De Ferulis infrigidatis, seu fritxis, & alsis super carbones, & alsis in ueru, pinguedineq; unctis. luuamenta rationabilia.

	Septentrional.	Temperans.	Occidentalib.	Septentrional.	Septentrional	Septentrional.	Montuosis.	Regiones.
	Hyem.	Vtri.	Veri.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Hyem.	Tempora.
	Iuuenibus.	Senectuti.	Iuuenibus.	Decrepit. ds.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Accrets.
	Calidis.	Temperans.	Calidis.	Frigidis.	Flagrantibus.	Calidis.	Calidis.	Complexions.
	Sig. plurimus	Sang. temperans.	Nutri. boni.	Sang. declinas	Nutri. iccum,	Nutri. multum	Siccit. alla supra	Quid generat.
	temperans.	rauis.		adficierem.	temperatum.	fidigeritur.	carbones.	
	Cum uino odorifero.	Cum succo fumach.	Cum chalce zucarino.	Cum acetosis.	Cū Zinzibere dulci, uel con dimeto de cu curbitis.	Cum trisera minori.	Cum uino odorifero.	REMO=
								tionocuu
								menti
								eius.
	Digestioni.	Fastidit.	Neruis. & ægritudinibus.	Orificio stomachi.	Pectori: & sium inducit.	Panctibus in stomacho.	Stomachis debilibus.	NOCV=
								MEN=
								TVM
								eius.
	Fortificat uirtutes.	Corpus impinguat.	Stomachis cholericis.	Memoriam meliorat.	Confortat, & sanitatem cōseruat.	Minutionem celebrantibus.	Spiritum uitalem auget.	IVVA=
								MEN=
								TVM
								eius.
	Preparatū cum succo acetosorū fructuum.	Ex carnibus animalium subtilium.	Cum aceto, et succo Lemon cellorum.	Humorofum, dulce.	Vnctuosum, dulce.	Coctum, humorofum, & molle.	Humorofum ualde, et coctū (alacutum.)	MELI=
								VSEX
								REIPSA
								quam queris.
	Parcalina.	Cal. & hum. a.	Hyarc cal. in. a.	Ipate cal. in. a.	Ca. & hum. a.	Cal. & hum. a.	Cal. & hum. a.	Gradius.
	Cal. & grost.	Cal. & hum.	Imperatum.	Caltempera.	Calida.	Calid. & hum.	Cal. naturalis,	Naturæ.
			In caliditate.	ter ficciatis.			hu. accedatilis.	
	Bismaguard.	Mudacitate.	Thabegeth.	Sulfritsa.	Sulfritsa salia.	Asitridp. carbo.	Asitri ueru.	Nomina.
	15	16	17	18	19	100	101	Numerus.
	A	B	C	D	E	F	G	H

Opinionēs philosophorum. Electiones, & Proprietates.

- Fili9.** Bismagnard, & dembuluch. Bismagnard, id est, cibus tactus cum aqua ros. & succis acetosis. Eligitur utentibus motu laborioso, bene digerentibus, & stomachū calidum habentibus. eo quod est compositū ex substantijs diuersis. Et licet diuersæ substantiæ fatigent, tamen stomachus reducet eas in naturā consimilem. Et hic cibus nutrit nutrimento multo, forti, & bono, cum digeritur. Et Sembufuch, id est, Calizon panis: quorum pasta non digeritur, quando non bene decoquuntur cum fiunt. Et Sembufuch est cibus, qui dicitur Ramoli, factus de carnibus minutim incisus, & ovis, & herbis: & impedit digestionē eorundē, unctuosum eorum.
- Hali.** Mudacataræ. Eliguntur carnes concisæ, seu minutim incisæ, pro illis quibus laxatio multiplicata reuulsa coitus: uel pro exercitantibus exercitio forti: uel quibus superueniunt accidentia animæ retardantia digestionem, quæ faciunt languorem & timorem. Pars substantiæ carnis in brodium conuertatur: unde digestiua potest leuiter conuertere ipsas in sanguinem, & corpus ex hoc recipi et iuuamentum. Mudacataræ, est cibus qui fit de carnibus minutim incisus cum speciebus.
- Fili9.** Thabeget. Est cibus cum carnibus frixis, postmodum præparatus cum acetosis. Eliguntur Thabeget acetosa pro illis, in quorum stomacho generatur flegma cum cholera: eo quod ipsa sua siccitate desiccant flegma, & acetositate choleram. Et hi cibi nutriunt corpus nutrimento multo, inclinante ad siccitatem. Et ex eis quæ præparata fuerint cum Sumach, confortant stomachum, & retinent naturā. Et præparata cū succo Limocelloz, prouocant appetitum.
- Eikē.** Suffriza. Eliguntur Suffriza sine brodio, pro illis in quorum stomachis flegma multiplicatur. eo quod ipsum incidunt: maxime, cum præparantur cum calidis speciebus. Species enim retardant digestionem ipsorum. Et hic cibus generat nocumentum siccum: propter quod est de cibus illorum qui utuntur exercitio forti, & maxime cum fuerint ex carnibus inclinantibus ad grossiciem.
- Ioh.** Suffriza falsa. Eliguntur pro habentibus stomachum humidum, & quibus accidit obliuio, & habentibus ægritudines flegmaticas, & utentibus exercitio, & motu. eo quod carnes, quæ recipiuntur sic præparatæ, non cito dissoluantur, propter siccitatem, & ipsorum resistentiam. Verum tamen hic cibus debiles stomachos fatigat, postquam accidit abominatio sitis, & dolor debilis, leuis in corpore.
- Fili9.** Assum supra carbones. Eliguntur carnes assatæ supra carbones, eo quod multum nutriunt: & odiuntur propter tarditatem descensionis ipsarum. Et assaturæ huiusmodi carniū agnorum paruorum, efficiunt eonuenientius & melius nutrimentum: maxime illis, qui per minutionem euacuationi fuerint: eo quod humorositas ipsarum conuertitur in sanguinem uelociter, & confortat uirtutem uitalem.
- D.** Assum in ueru. Eliguntur carnes assatæ in ueru illæ, quæ sunt iuuenum Gallinarum, Perdicum, & Phasianorum, quarum assationi carbones suppositi, non fuerint malæ qualitatis: & infundatur sæpe ipsi assaturæ oleum amygdalinum: propter quod assata accipient humiditatem alteram ab humiditate sua. Et istæ assaturæ sunt de cibus habentium stomachum calidum, & habentium poros largos, & exercitantium exercitio multo.

Apra huc quæ supra fol. 22. Canone. 24. notantur.

Bismagnard. Mudacataræ. Thabeget. Suffriza Suffriza falsa. Assum sup carb. Assum in ueru.

De Aſſatis, & his quæ auferunt odorem allecium.

Iuuamenta rationabilia

	<i>Frigidis.</i>	<i>Septentrional.</i>	<i>Montuoſis.</i>	<i>Orientalib.</i>	<i>Septentrionis.</i>	<i>Septentrional.</i>	<i>Mentonab.</i>	<i>Regiones.</i>
	<i>Hyem.</i>	<i>Autum.</i>	<i>Hyem.</i>	<i>Vri.</i>	<i>Autum.</i>	<i>Hyem.</i>	<i>Aſtat.</i>	<i>Tempo.</i>
	<i>Iuuenis.</i>	<i>Succuti.</i>	<i>Deceptis.</i>	<i>Ombus.</i>	<i>Receptis.</i>	<i>Iuuenis.</i>	<i>Aſtat.</i>	<i>Aſtat.</i>
	<i>Ca idis.</i>	<i>Frigi. & ſicc.</i>	<i>Frigidis.</i>	<i>Temperatis.</i>	<i>Siccis.</i>	<i>Frigidis.</i>	<i>Calidis.</i>	<i>Coplexiones.</i>
	<i>Nutri. multâ.</i>	<i>Sangu. vâdelh.</i>	<i>Sig. ualdetaru.</i>	<i>Sangu. ropar.</i>	<i>Sig. ualdetaru.</i>	<i>Sangu. turbidus.</i>	<i>Nutri. modicâ.</i>	<i>Quid generat.</i>
	Cum exerci- uo foru.	Cum ſtipti- cis poſi iptaſ cometiſ.	Cum citrul- liſ dulcibuſ.	Cum ſtipti- cis. ſicut cy- doniſ.	Cum cibiſ a- cetofiſ.	Cum grana- tiſ muziſ.	Cum ſyrupo acetofiſ, de cy- doniſ, ſeu galliſ.	REMO- tio Nocuſ menti eiſ.
	Stomachum offendit.	Viſcer. buſ humidiſ.	Corrupi- tur, & re- plet.	Viſceribuſ de- bilibuſ.	Corrumpunt languinem.	Sanguinem calidum ef- fici.	Cordi.	NOCV- MEN- TVM eiſ.
	Carnes effi- cit cartila- ginolaſ.	Macilentis, & graclubuſ.	Vtentiſ uen- natione ſem- per.	Vigiſiſ, & tuſi.	Prouocant ſperma, & urinaſ.	Coitui.	Extinguit ca- lorem langui- niſ.	IVVA- MEN- TVM eiſ.
	Aſſum ſupra aquam.	Cum pane fermenta- to.	Careniſ nuci- buſ, & melle.	Cum zucka- ro, oleo amyg. & galliſ.	Zuccarum tem- peratâ dul- cediniſ.	Cum dactyliſ recentibuſ.	Hortulanum, receniſ.	MELI- VSEX REIPIſTA quam quæniſ.
	<i>Cal. & hum. in.</i>	<i>Cal. & hum. in.</i>	<i>Ca. & ſicc. in.</i>	<i>Iſpec. cal. in.</i>	<i>Iſpec. cal. in.</i>	<i>Cal. & ſicc. in.</i>	<i>Fri. & ſicc. in.</i>	<i>Graduſ.</i>
	<i>Cal. & hum.</i>	<i>Cal. & hum.</i>	<i>Calid. & ſicc.</i>	<i>Iſpec. cal. & hu.</i>	<i>Iſpec. cal. & hu.</i>	<i>Calid. & ſicc.</i>	<i>Or. f. & h. Hip.</i>	<i>Naturæ.</i>
	<i>Aſſum.</i>	<i>Iudap. de pane.</i>	<i>Iudap. Carthy.</i>	<i>Iudap. de pa- pauere.</i>	<i>Iudap. dantiſ.</i>	<i>Iudap. de da- ctiliſ.</i>	<i>Conanſtrum.</i>	<i>Nomiſna.</i>
	163	169	164	166	165	167	168	Numeruſ.
	A	B	C	D	E	F	G	II

D O M V S T A C V I N O R V M

Opimiones Philosphorum.

Electiones, & Proprietates.

Afsum. Antiqui Medicorum confyderauerunt cocta Alsata, & Frixia in comparatione corporis humani: dicentes, quod ex Alsis & Frixis nutrimentum quod recipit corpus est siccum: eo quod Afsum non habet in se humiditatis quantitatem, qua possit humectare corpus, licet diu moretur in stomacho. Et Frixum eodem modo. Et carnes omnes elixæ in aqua, se habent econtrario. eo quod recipiunt humiditatem ab aqua: & aqua humidissimum est elementorum, sicut Medici dicunt.

Iudep de pane, id est, Offa. Eligitur pro macilentis, & uolentibus corpus impinguare: eo quod multum nutrit, & uelociter descendit: cuius nutrimentum est laudabile, Sanguis generatus ex ipsa, est fortis, & bonus: & maxime quando conficitur cum pane fermentato cocto: quæ laxatiua est uentris, conferens habentibus tussim, & asperitatem cannæ pulmonis. Et est generatiua lapidum, & opilationum.

Iudep Catay. Id est, Offa. Hic cibus est multi nutrimenti, & tardæ digestionis: & cum præparatur cum nucibus, uel oleo ipsarum, est fortis caliditatis: & cum amigdalis & oleo ipsarum, seu Sefamino, uel pinguedine Gallinarum, est temperatæ caliditatis. Et Iudep de Musis, est difficilioris descensionis a stomacho. Et quando præparatur cum zaccharo, addit in spermate, & urinam prouocat, & laxat uentrem, asperitati pectoris conferens.

Iudep de papauere. Eligitur cum zaccharo, præparatum ad intrigandum corpus: & ad prouocandû somnû: propter frigiditatem papaueris: & quia multû moratur in stomacho: & confert tussim, & asperitati pectoris, & pulmonis, & quibus reumatizat caput. Descendens ab eo humor, subtilis, calidus. Et est tardæ digestionis: maxime quando est cum oleo multo. Et quando præparatur hic cibus cum papaueribus recentibus, est fortioris præparationis.

Iudep de Melonibus, & medullis Amygdalarum. Detestantur: eo quod fit de Melonibus multæ dulcedinis: & quia sunt uelociter conuertibiles, corrumpunt humores existentes in uenis: propter quod febris accidit, iuxta uelocem humorum corruptionem, seu tarditatem ipsorum. Remotio uero nocimenti ipsorum fit, cum comeduntur prius ipsis acetosa, & post tructus pontici. sicut Citonia. Cibus uero qui fit de medullis amygdalarum & nobulis, est similis cibo qui fit cum zaccharo, & suis maneriebus, & operationibus: tamen omnes huiusmodi cibi sunt tardæ digestionis.

Iudep de Dactylis. Cibus qui fit ex Dactylis, est Ruralis, & est multi nutrimenti, uelocis descensionis & digestionis. Laxat uentrem, opilationem generat, & nocet ægritudinibus splenis, & hepatis. Corpus impinguat, conferens uentositatibus grossis & ægritudinibus frigidis, & maxime quando in præparatione admiscetur fauis mellis, et crocus.

Coriandrum. Contingit, quod plures diligunt comedere alia recentia, & cæpas cum sulcio, uel lacte: quæ odiantur, propter odorem ipsorum. Et facit sedare odorem ipsorum, mastiatio Coriandri uiridis, uel siccî, rutæ, pulegij, corticis citri, & foliorum ipsorum, & lauatio oris cum uino odorifero, & bono, seu mastiatio stipticorum aromaticorum, sicut Citonia, & Poma, & his similia. Et mastiatio ciperi, gariofilorum, ligni aloes, & mentastrum.

Apra huc quæ
supra fol. 24.
Car. onc. 25.
H

Afsum. Iudep de pane. Iudep de Catay. Iudep de papauere. Iudep de Melonibus. Iudep de Dactylis. Coriandrum.

De Chaloe simplicibus, & compositis.

Iuuamenta rationabilia.

Alburnum.	Mundificat corpus, & pedit renibus.	Mundificat, laxat, et phibet corruptionem carniū, et aliorū, et hūctat.	Pectori, & pulmōni.	Ventibus exercitio.	Meliores feludichi cerebro.	Stomacho flegmatico, & renibus.	Syntheticis, (alias) dyfentericis.	MELVS EX RE ipsa quam queris.	IVVA MEN TVM eius.	NOCVS MEN TVM eius.	REMOVS Nocui menti eius.
Album, clarum.	Quod est infans.	Zuccarium.	Bene coctum & fermentatum, sicut panis quadratus.	Cum micis panis bene coctis.	Quod est pure albedinis.	Bene cocti, & modici olei.	MELVS EX RE ipsa quam queris.	IVVA MEN TVM eius.	NOCVS MEN TVM eius.	REMOVS Nocui menti eius.	
Calamagula.	Cal & ficina.	Caliparema.	Cal & hauma.	Caliparema.	Cal & ficina.	Calid in i.	Gradius.				
Eficca, scdm Ort.	Gal Oriental.	Gal calidum.	Calidum.	Valde calid & minor feludichi in uiscollate.	Fortis caliditas.	Temperate calidum.	Naturæ.				
Ioh. uero efca.	& ficc.										
Zuccarium.	Med.	Feludichi.	Carayefi nucib.	Chabris.	Chaloe effi nuc.	Cus flame.	Nominat.				
119	120	121	122	123	124	125	Numerus.				
A	B	C	D	E	F	G	H				

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

DOMVSTACVINORVM

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Zuccharum. Melius ex zaccharo est Calaxec: & laudabilius & subtilius ex eo, quod est bene colatum. Est tamen zaccharū temperatæ complexionis, sed inclinat ad humiditatem (alias, caliditatem) quod est in omnibus suis modis simile mellis: sed sitim ualde non efficit sicut mel, atamen nutrimentum eius est maius nutrimento mellis. Sed si coquatur & despumetur, sedat sitim: & tussim, & ægriitudinem stomachi, & remum, & uel. & caliditatem extinguir. Mañā calida est in primo gradu, utilis pectori, et pulmōni. Verū illa quæ cadit sup arbores glandiū est sicca: sed illa quæ cadit supra arborem landri, est calida & sicca.

Mel. Urinam prouocat, & uomitum commouet. Et quando cum aqua decoquitur, & despumatur, perditur acuitas eius, & minuitur dulcedo & inflammatiō eius (in alio, inflatio) & nutrimentum eius augetur, & urinæ prouocatio, & uentris laxatio. Et melius ex eo est acutum, puræ dulcedinis, ipsūm, & uernale, declinans ad rubedinem. Et Deps, id est, mel dactylorum, calidum est & humidum, complexionis temperatæ. Quod uero ex eo in sole decoquitur, est minoris humiditatis, & multæ dulcedinis, & caliditatis. Rob uero calidū est & siccū, sanguinē cōburēs. Musū uero ex eo, est minoris caliditatis.

Feludichi. Est multi nutrimenti, & difficilis digestionis. Leufunichi subtilis est Carayf, & est minoris nutrimenti, & difficilioris digestionis. Fingi uero sunt leuiore prædictis ad digerendum. Omnibus uerō dictis cibis, quiescentes uti non debent: eo quod sunt magis conuenientes exercitantibus. Remouetur autem nocumentum ipsorum cum optimo uino assumpto, post quatuor horas finita comestione prædictorum. Prædictos uero cibos comedere non debent habentes hepatitis seu splenis opilationem. Sunt tamen hī iuuauis pectoris.

Carayf cum nucibus. Deteltantur illis, qui timent generationem lapidis fieri in uelicis eorum: & præcipue habentibus renes calidos, & opilationem patientibus in hepate: propter viscositatem ipsorum: & sunt conferentes patientibus apostema pectoris, seu pulmōnis. Et quando præparantur cum zaccharo, amygdalis, & nucibus, habentibus stomachum temperatum. Qui dicitur Quadrati: pro eo, quod quarta pars est mica panis: alia ex rebus, quibus farditur: alia ex pasta circūstante: & reliqua ex aceto. Res uero replētēs ex quibus farditur, sicut sunt Leufimcheri, cuius tertia pars sunt amygdalæ, & duæ tertiæ sunt zaccharū: & species debent esse ea proportione, qua recipiantur delectabiliter a gustu.

Chabis. Hippocrates dicit, quod mella quæ sunt ex farina frumentī, melle, oleo oliuarum, uel alijs oleis, sunt uelocis descensionis, et corrumpuntur uelociter in stomacho: eo quod farina, & oleum sunt uelocis descensionis: & mellis etiā descensionis uelocitas sedatur, cum igne decoquitur: & uelocitas corruptiōnis ipsius est, quia cum bene decoquitur cibus ipse, acuitur mel & oleū: et cū non decoquitur, remanet farina cruda.

Chaloe cum nucibus. Omnes modi & naturæ, seu cubaiæ, qui sunt cū nucibus & melle, sunt generatiui cholerae: & qui sunt cum amygdalis, sunt conferentes tussī quæ fit ex humiditate. Et qui ex eis præparantur cum fescicis & melle, sunt conferentes habentibus in pectore & pulmone opilationē, & humorem slegmaticum. Et qui præparantur cum papaueribus et zaccharo, sunt conferentes fluxui reumatis, & tussī quæ fit ex caliditate. Et præparati cum Sissamino, fastidiunt, licet sint multi nutrimenti. Verum: men permutatur complexio cuiuslibet Chaloe ex rebus quæ miscentur cum melle.

Cusfabenchi. Nutriunt magis quam aliqui modi Chaloe, quando digeruntur: eo quod in se partem panis continent: & est difficilis descensionis, eo quod oleum resistit cocturæ panis ipsius. Et hixum ex eis est difficilioris digestionis, quam aliter coctum: propter nimiam unctuositatem ipsius. Et hī sunt ex cibus exercitantiū. Et ex Chaloe sicca & uiscosa, est difficilis digestionis: eo quod ignis propter admixtionem ouorum, præstat eis uiscositatem: & quæ ex eis liquefit sub lingua econuerſo.

Aptahucque
supra fol. 23.
Catonē. 16.

H 2

Zuccharum. Mel. Feludichi. Carayf cū nucibus. Chabis. Chaloe cū nucib. Cusfabenchi.

Opifiones Philofophorum.

Electiōnes, & Proprietates.

Alb. Præparatoria Dentium, fecundum Maymonem. Eligitur ex eo recens, ponderofum, cuius natura eft calida & ficca: uerum ficcitas eft fortior caliditate. Hæc enim fua ftipicitate confortant gingiuas, & dentes: & fua caliditate inflatiōnes ifporum foluuntur. Quod quia uentofitatem generat, addit in coitu, & appetitu combinationis; & maxime quando mifcetur in medicinis eorū compositum fimile.

Ra. Maheleb. Ex laudabilioribus lauacris, accipitur tantum ex uirgīs & ramis melioris odoris: & quod ex ligno eius melius eft, album, plenum, faporitum, Margaritaceum, & delatum de partibus Aldrabingen & Vehemit. Et dicitur, quod fit temperatum in caliditate, auferens fe. fua mundificatione odores horribiles, qui fiunt ex carnibus pinguibus. Diffolutione etiam, & aromaticitate (alias, attractione) frangit lapidem, & mollificat duros tumores. Abftrigit lentigines, aperiens opilationem, necans lumbricos: & auferit reumata, quæ funt in pectore, & pulmone.

Aqua Camphoræ. Dixerunt ueteres cōfectionarij, quod fit aqua deftillans ex cortice arboris Camphoræ Caraffacæ: unde ab ipsa egreditur. Et dixerūt, qui hoc uiderūt, quod ex Camphora quoddam eft, quod reperitur in corticibus arborum fuarū, clarum: & aliud eft de Camphora. Et quoddam eft, quod reperitur inter cortices arborum, & lippōs ifporum: quod decoquitur, & colatur, poft cuius cocturam (alias, colaturā) feperatur aquofitas ipfius. Et eius proprietates eft, quando ponitur in cibus, mufcæ elongabunt fe ab eis. Item Organum puluerizatum, & fpariū, fuper pifces, uel carnes, uel alia cibaria, fugat mufcas ab eis.

lor. Vluem, fuae stercois pafferum. Berbin locus regionis Castric, ubi eligitur habens grana groffa & alba, quæ debent poni in aqua rofacea, & ficcari in umbra. deinde redigantur in puluerem, & in uafellis reponantur uitreis. poftmodum ducatur fuper plano lapide, et referuetur. quo utimur ad fuffumigandum, contra toxica. Gal. dixit, quod lauant inteftina, profunt dyfenterijs, nocent ueficæ. Auferitur tamen eius nocumentum cum melle. Et uifus fuit quidam, qui utebatur comefitione ipfius, & incurrit hydropifim. Et fapor eius eft multæ mundificationis, nocens oculis, & ori.

Ra. Ciperi. Eliguntur de partibus Cuthi, parui, quorum herba breuis, et unctiofa grana ipfius, Filij, & quæ colliguntur ex pratis, & locis modicarum aquarum. Et poft ipfos eliguntur qui funt de Mū, partibus Baufari. Et poft iftos de partibus Ralfi. Ralfis ciuitas. Et omnes ifti modi conferunt apoftematibus oris, habentes in fe uirtutem incifiuam, qua frangūt lapidem, et urinam, & menftrua prouocant, & confortant ftomachum, qui eft debilis digeftionis, & calefaciunt & deficcant fine mordicatione.

Maf. Sandalus albus. Eligitur ad confortandum dentes, & gingiuas, & aromatizant oris odorem, conferentes fodæ accidenti ex caliditate. Confecti tamen cum medicinis hepatis & ftomachi, confortabunt eos. Et liniri fuper inflatiōnes calidas, in principio prodest, & maxime inflammationibus hepatis & ftomachi. Rubei tamen ex eis frigidiores funt albis, quorum iuuamentum æquale eft iuuamento alborum. Sandali uero cum confricantur, ex frictione caliditate acquirunt, ficut acquirunt farina ex molitura, & ferculū ab igne.

Di. Rosæ. Sunt diuerforum partium. Nam in quibusdam ex eis uincit amaritudo, & funt partes calidæ, subtiles. Et in quibusdam ftipicitas, quæ funt frigidæ, & groffæ. Et in quibusdam aquofitas, quæ funt faporis infipidi. In quibusdam totaliter uincit frigiditas, quæ funt mediocres inter grofficiem & subtilitatem, & funt confortantes cerebrum calidum.

Apra huc quæ fupra fol. 14. & 21. Canon. 27.

H

Præparatoria Dentium.

Maheleb.

Aqua Camphoræ.

Vluem. Ciperi

Sandalus albus, & rubeus.

Rosæ

Calidis.	Omnibus.	Meridians.	Calidis.	Frigidis.	Frigidis.	Meridians.	Regiones.
Aestiu.	Omnibus.	Aestiu.	Aestiu.	Hyem.	Hyem.	Veri.	Tempora.
Calidis, et sic.	Temperatis.	Iuvenibus.	Iuvenibus.	Decrepitis.	Decrepitis.	Iuvenibus.	Aetates.
Calidis, & licc.	Iuenerans.	Calidis.	Calidis, & licc.	Frigidis.	Frigi, & humi.	Calis, et humi.	Complexiones.
Vinum pro-	Sudorem pro-	Delicatum, in-	Frigiditatem, &	humiditatem.	mutantes in-	Suum expellit.	Quod gignit.
uocat.	uocat.	duar, paral-	humiditatem.	miditas.	Humiditatem.	Humiditatem.	
Cum balneo, & exercitio moderato.	Cum calefit, (alias, quando colligit mense Ianuarij.)	Bibenda an tea modicum.	Cum balneo, & debili motu.	Cum miscetur aqua rosacea.	Cum miscetur cū bono lacto, etitur post eius portū ad balneum.	Cum rebus humidis, & dulci uino.	Remotio Nocuius.
Infrigidat, & efficiunt inflationes humidas.	Raucitati, si corrupta fuerit.	Tussim commouet.	Pectori, & gutturi.	Laxat instrumenta digestionis.	Pruritus efficit.	Desiccatur corpus.	Nocuius.
Hepati calido, et digestioni.	Tussi.	Digestionem meliorat.	Digestioni, et praeferuat ab inflatione humida.	Mundificat uillos stomachi.	Solut corpus.	Hemorrhoidibus, & fluxui uentris.	IVVA MEN TVM eius.
Ex fontibus orientali-bus.	Ex bona terra recepta.	Ex aqua dulci existente.	Cum miscetur cum aqua.	Tepeida, dulcis.	Non amara, & fluens.	Quae potest porari, & est modice sitiplicitatis.	MELVS EX RE ipsa quam queris.
Fri. & hum. a.	Fri. & hum. a.	F. et hum. a. h.	Fri. & licc. m.	Fri. & hum. a.	Cal. & licc. m.	Fri. et licc. m.	Gradus.
Frigida, & humida.	Habens aliquod caliditatis, & aciditatis.	Fri. naturaliter, & aciditatis.	Cal. acciden-	Cal. & licc.	Frig. et licc.	Natu.	Natu.
Aqua fontium.	Aqua pluvialis.	Nis, & glacies.	Aq. nisi mixta.	Aqua calida.	Aqua salis.	Aqua aluanda.	Nomina.
A	B	C	D	E	F	G	H
87	186	187	188	187	189	189	189

Hip. Aqua fontium. Odiuntur Aquæ fontium quæ multæ sunt frigiditatis: & aquæ locorum arenosorum, quando a ieiunio bibuntur: quia obsunt stomacho, denubus, inflati-
G. on neruis, ossibus, & cerebro: eo quod sunt frigidæ complexionis. Sunt etiam malæ quæ dantur in balneis, & post coitum, & in exercitio for-
Ioh. ti, & siti quæ de nocte accidunt in somno. eo quod calorem na-
 turalem extinguit. Nisi sitis fuerit occasione febris, ci-
 bi saluti, aut rerum calidarum & siccarum.

Hip. Aqua pluuiialis. Hipp. dicit, quod Aqua pluuiialis est melior inter aquas, leuior, & dolci-
G. or: eo quod subtilius est quod sol ex aquis extrahit: quæ licet corrumpitur, sua subtilitate, &
Or. non malicia corrumpitur. Nam omne leuiter corruptibile est subtile. Et cum torrum-
 pitur aqua, raucitatem facit, (alias, siccitatem) & febres: & cum non corrup-
 pitur, est bona. Melior tamen ex aquis, est, quæ pluit suauius, & pau-
 latim, & cum tonitruis: prima causa, propter ipsius subtilita-
 tem, quæ in ea existit: & secunda, propter motu nubium ipsam subdiantem.

G. Nix & Glacies. Nix quædam est glacies, & quædã gelu. Et de Glacie melius est, & peius se-
Maf. cundum manerem loci in quo reperitur. Et de glaciebus melius est quod ceciderit super saxis,
Ioh. ternis duris, et bonis arenis. Et cum acciderit non nisi malã aquam habere, tempera eam
 cum hac niue. Et de niuibz peius est, quod super mineras ceciderit. Et nix li-
 cet sit frigida, & sicca in substantia, iudicat tamen Medicus in ea
 secundum opinionem (in alio, operationem) secun-
 dum quam est humida.

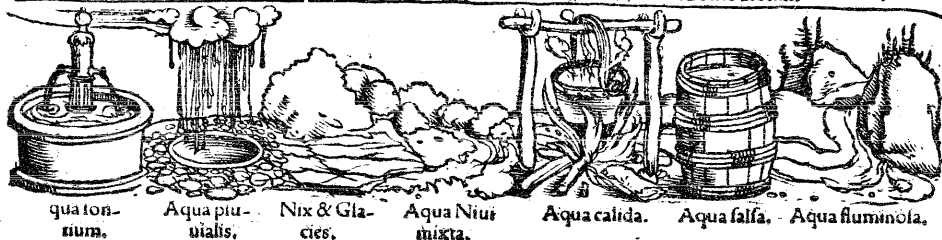
Maf. Aqua Niui mixta. Qui usus fuerit potu aquarum fluentium de fontibus, & infrigidatarum
Ioh. in aere, & conseruatarum in arena, in domibus, non indiget niue: quia si niuis nocumentum
Ari. non appareat iuuenibus incontinenti, tamen accrescens antea modicum appare-
 bit decrepitis, & præcipue illis, qui consueti sunt pati podagram, seu ægritu-
 dines neruorũ. Et quæ aqua non nutriat, signum est, quod non ita
 spissatur dum coquitur, & famelicum non satiat, nec dige-
 sta dicitur, nec prouocat appetitum.

G. Aqua calida. Eligitur ieiunio: quia stomachum lauat à ciborum superfluitate. Et possibile
Ra. est, quod uentrem laxet, maxime cum Zacccharo mixta, & melle: cuius usus destruit digestio-
Ioh. nem, laxat stomachum & corpus, & prouocat fluxum sanguinis de naribus. Sed illa quæ nec
 est frigida, nec tepida, corpus inflat, & appetitum debilitat, & usum: & sitim nõ sedat.
 Scias, quod eam subtiliat ignis, quando causa grossiciei ipsius fuerit frigi-
 ditas: & ingrossat, quando causa grossiciei fuerit cali-
 ditas. fluit in Nilo, in terra Agypti.

Aqua salsa. Primo laxat corpus, deinde stringit & delicat. Sulphurea uero, & picea, & de
 Naphtha profunt scabiei, apostematibus ueteribus, & hydropicis. Aqua uero aeris, urinam
 consipat: & aqua quæ egredietur ex mineris argenteis infrigidat, & delicat tempera-
 te. Aqua siquidem terrea, prodest stomacho, & inflationi splenis, & calefa-
 cit & delicat. Aqua tamen salsa, cum miscetur cum Sauiis in uasis
 nouis creteis: deinde perforatur fundus uasis subtili foramine:
 aqua destillans exinde potata super pingues cibos, aufert nocumentum ipsorum.

Aqua Aluminosa. Aquæ oes hmõis sunt cõuenientes ad curandum ab exteriori corpore, nõ
 ad potandũ. Tñ si potare aliquis indigeat, miscet eũ eis de luto suæ regionis: uel bulliat prius,
 & miscet eũ eis unũ stipiciti, si assumetes fuerint frig. cõplexionis. Si uero fuerint cal. dent ce-
 pæ pparatæ cũ aceto, & in poru syrupus acetosus. Et in aqs q̄ sunt malæ q̄litas,
 coquat cicera, et colatæ dent ad bibendũ: post q̄s etiã cõuenient danũ cepæ pparatæ cũ aceto: &
 añ eas comedat de pastinacis syluestribz, piscibz salinis, uel cucurbitis. Etiã aqua turbida clara effi-
 cit, qñ ponunt in ea alumẽ, uel medulla nucleor: chylomeloz. i. piscor, seu carbonẽs accensũ.

Apta huc que
 supra fol. 11.
 Canon. 18.
 H. 2

qua ton-
 num.

Aqua plu-
 uialis.

Nix & Gla-
 cies.

Aqua Niui
 mixta.

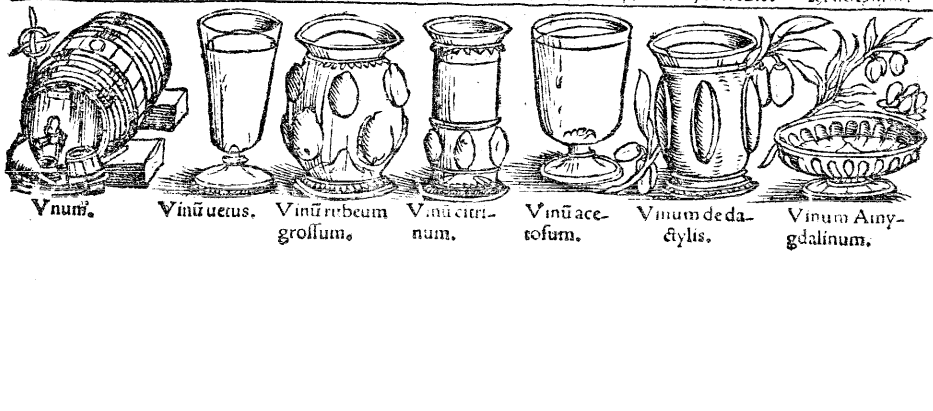
Aqua calida.

Aqua salsa.

Aqua fluminosa.

Opiniones Philosophorum. Electiones, & Properties.

- Hip.** Vinum. Diuersificatur in colore, odore, & sapore, ordine, potu, & tempore. Vinum album est modice caliditatis, & modici nutrimenti, uelox ad digerendum: nigrum uero econtra. D. uerso. Odoniferum uero bonum sanguinem facit. Horribilis uero odoris, e contrario. Dulce est uelocis digestionis, fluere facit uentrem minus quam urinam: stipticum uero e contrario. Grossum est multi nutrimenti, et difficilis descensionis: subtile uero e contrario. Vinum nouum est inflatum: uetus uero alleuians.
- G.** Vinum uetus odoniferum. In ultimitate est calidum in tertio gradu. Nouum uero in primo.
- Hip.** Medium inter hæc est calidum in secundo. Habentibus uero complexionibus calidas, nocet unum.
- R.** citrinum, & rubeum, splendidum, uetus, amarum, & purum: eo quod inducit Sodani, anxietates, & uigilias, maxime habentibus hepar et cerebrum calidum. nam somnus & uigiliae sunt iuxta caliditatem, & frigiditatem cerebri & uini. Habentibus uero complexionibus contrarietas, prodest unum rosaceum, non antiquum, moderatum in quantitate & lymphatione.
- G.** Vinum rubeum grossum. Vinum grossum, nouum & dulce, est plurimum nutrimenti, & maxime nociuum stomacho: deterius uero est eo, nigrum, grossum, & dulce: hoc uero deterius est, nigrum, grossum & stipticum: eo quod est difficilis descensionis. Album uero inter omnia uina est minoris caliditatis: cuius nutrimento est magis iuuatiuum calefactis, & ad prouocandum urinam: & præcipue subtile est eo: eo quod omne uinum album est stipticum, grossum, uel aquaticum subtile: dulce uero nunquam. Omne uero uinum nigrum dulce est.
- Ioh.** Vinum citrinum acutum. Quare uinum citrinum acutum, nocet cõualescentibus, & debilibus huius corpora, est, ppter siccitatem & acuitatem ipsius. Et quare etiã sedat coitum, est. qd caliditas, qua cõplet cõbinatio & digestio spermatis, extrahit ad superficiem corporis ex gaudio. et uini subtilitate. Et causa quare hinc cal. cõplexiones inebriant citius potado est scyathis paruis, q̄ in magnis, est. qd modici uini paruo scyatho cõtenti, uelocius digerit, cerebrum ascendentis, cuius uapores uelocius in cerebrum ascendit, unde citius inebriat, & uelocius multo. Et quare accidit oc casioe potationis uini tremor, & nauibilitas, q̄uis ipm sit calidum, est. qd tremor accidit occasioe flegmatis generatoris: ex mala digestionis. & frigiditas accidit, qd aer ingreditur poros, q̄s uini apit.
- G.** Vinum acetosum. Quia colat uinum qd accedit a domo sua, uel sece, & pmixtado miscet cõ sece alio terius boni uini, annullat acetositas eius. Cinis uitis alba, uuarum, & passulae dissolutæ, et cicera tria, & myrtus, qd liber ipsorum in uino qd aciescere ceperit impostum, abscondit acetositate. Et qm uindemiant uia, quæ ceperit aliquantulum desiccari in umbra. Luna existere diminuta lumine, et regio quorũ sunt cooperta lamina ferrea, applicetur tempore conuersionis, & tonitruorũ, auferatur tempore boreali, asscuratur hoc uinum, quod ab acetositate præseruabitur.
- Ra.** Vinum de dactylis. Eligunt ad potandum in quolibet uino cocto nucez tritæ, ad auferendum fumum, si quis per ignem manserit. Et ad faciendum ipsum clarum & mundum, sal adponendum est. Vinum uero de dactylis grossius est inter alia uina, & minoris caliditatis. Et uinum quod fit ex melle dactylos, grossius est alijs uinis, & debilioris caliditatis, tardioris descensionis, & plurimum uentositatis, inter alia uina prædicta. Opilatione faciunt, maxime postquam ueterascit. Vinum tamen mellinum fortioris est caliditatis inter alia uina, et magis operatur stuporem. Et uinum passularum est debilioris operationis, quã uinum grossum, nigrum. Vinum uero temperatum dicitur esse de numero electorum. Et uinum in quoniam redum, est frigidum, et stipticum, et dicitur a quibusdam, qd est calidum & sic.
- D.** Amygdalæ, maxie amarae. Si ex succo foliorum uitis uuas albae accipiant. 1. 2. et ex forti acetositate. 1. 1. & feminis caulibus. 2. 2. & miscant, ex ipso cõfecto inter potationes quantitates aliquæ bibant, præseruat ab ebrietate, & ebrietatis stupore. Et si adsumant ex semine caulibus. 1. & miscant cum rob agrestæ an uini potationes, ab ebrietate præseruat. Et si uoluerit alijs bibere ab undatere, cibum minuat. Et si assumat de brodio caulibus pinguis, & comedat de seludichi zacharino, uel bibat de uino dulci quolibet uice ter, & odore camphora, & nenusar, et non multiplicetur motus, uel loquela, præseruat ab ebrietate. Processus uero et principium potationis in antea debet esse a modico ad multum. Si datur in potu diligenti uinum aqua fructuum uitis, mixta uino infecto potare, uinum horrebit. Similiter si detur ante potum myrtus, securita ad potandum, horrebit.
- Repudiat Saturno existente in ascendente, propter impedimenta ipsius & Martis, propter excessus, quos facit in potationibus. et cauda, ne te dios superueniant.**
- Apra hucque supra fol. 26. & 27. Canone 26. notantur.**

De Odoribus, & Floribus.

Iuuamenta rationabilia.

	Calidis.	Mentians.	Orizalisbus.	Mentians.	Septentrional.	Frigidis.	Calidis.	Region es.
	Calidis.	Cardis.	Cunucyjuuc.	Cunucyjuuc.	Hyem.	Hyem.	Aethi.	Tempora.
	Iuuenibus.	Iuuenibus.	Omnibus.	Iuuenibus.	Deceptis.	Deceptis.	Iuuenibus.	Aetates.
	Cal. & humi.	Calidis.	Temperatis.	Inflammati.	Frigidis.	Frigidis.	Calidis.	Complexiones.
	0	0	0	0	0	0	0	Quid generat.
1	Cum uiolis recentibus.	Cum camphora.	Cum nenufar.	Cum Cayri, & Samsuco.	Cum camphora.	Cum uiolis odoratis recentibus cum comeduntur per cibum.	Cum fructu hederæ.	REMO≡ tio Nocu≡ menti eius.
2	V. giljs.	Efficit quibusdam mestuh.	Replet cerebrum frigidum superfluitatibus.	Catarrum ex frigiditate.	Sodam, ex caliditate.	Cerebro calido, & est diffisilis digestio nis.	Hebetant sensus, & somnium prouocant.	NOCV≡ MEN≡ TVM eius.
3	Hepati caloris emplastrata.	Cerebro calido.	Dissoluit superfluitates cerebri.	Odorata ad bursam, et eis potus laxat choleram.	Dissoluit suppuritates cerebri, & purgant aquam citrinam.	Cum odore stocconia, contra toxicum cum medicina: & cortex eius digerit cibum.	Odorati contra foda, prodest elephantie, & magnis infirmitatibus cutis.	IVVA≡ MEN≡ TVM eius.
4	Casruhuben, id est, contracta.	De Suri in Persia, recentis.	Origanat, propter sua frigiditate ratione uiscositate.	Azichne multiplicium foliorum.	Coelestia.	De Fasisigna, id est, regia.	Magni, & odoriferi.	MELV≡ VS EX RE ipsa quam quis.
5	Prin, ficina.	Prin, ficina.	Calina, ficina.	Fri in, humana.	Calina, ficina.	Cal, ficina.	Fri in, ficina.	Gradius.
6	Ioh. & Iohannito fr. fic.	Orizigi, & fitide. G. diuerfarum uirtut.	Calina, ficina.	Calina, ficina.	Calina, ficina.	Calina, ficina.	Calina, ficina.	Natur.
7	Myrtus.	Rosa.	Osmiriganat.	Vicla.	Liba.	Citra.	Fruet, madrag.	Nomina.
8	197	198	199	200	101	102	103	Numerus.
9	A	B	C	D	E	F	G	H

DOMVS TACVINORVM

Opiniones Philosophiorum.

Electiones, & Proprietates.

- Ie.** Myrtus. Propter suam stipticitatem, est frigid. & sic. & propter amaritudinem habet aliquid
G. cali, & humi. (in alio, subtilitatis.) Et Sambucus est fortis caloris, & siccitatis. Et Sambucus
Io. credo, prodest habentibus toruram oris, & paralyfim sola est frigiditate. Rosæ gariofilata, no-
 minatae arabice uisrim, propinquæ sunt Sambuco in uirtute: uerum tamē debiliores sunt eis, et
 delectabiliores. Narcissus temperatus in cali. & sic. subtilitatuus, & dissolutiuus humiditatu.
 Syluestris tamen fortior est, et calidior hortulano. Et campestris Narcissi si cepe accipitur,
 et aliquantulum scindatur in crucem, plantæ postmodū in uiridario, duplicabit flos eius.
- G.** Rosa. Rosæ sunt diuersorum modorum. Nam ex eis sunt quedam rubæ, splendix. Quedā
R. albæ. Et quedā citrinæ. Et quedā in exteriori superficie citrinæ, & in interiori sunt nigrae.
Mē. Et earū natura: sunt diuersarū uirtutu: uerum tamen omnes ad frigiditatem declinant:
 unde cerebrū in frigidat, & desiccāt, & sedant caliditatem ipsius. Tamē habētibus
 frigidum cerebrū, catarrū faciunt. Et moschite, Cheiri citrinū habet aliquid
 calidi tatis. Nigrum tamen est temperatum. Ior. tamen dicit, quod
 sit calidum & siccum in secundo.
- G.** Ocimum organatum. Habet in se caliditatem, quā dissoluit superfluitatem cerebri mode-
Io. rate. Quod si aspergatur aqua, seu infundatur, in frigidat, & humectat magis. Mentastrum cali-
Mē. dum & siccum est in tertio gradu, dissolutiuum uehementer humiditatum cerebri. Cuius suc-
 cus prodest singulari facto ex repletionē, Samsucus calidus & siccus in secundo dissolutiuus, et
 subtilitatuus. nam dissoluit uentositates cerebri, et exopilat ipsum, et subtilit humiditates eius.
 Cuius oleū prodest doloribus aurū, qui sunt ex uentositate grossa. Et quā ponitur succus eius
 in uentosa apposta locis sacrificatis, operatur, quia cicatrices ditione locorū delectantur.
- Io.** Viola. Eliguntur contra cerebrum calidum propter suam frigiditatem: contra uughias, quia
Ie. odoratæ faciunt uelociter dormire. Et si ponantur exterius supra caput recentes, faciūt urinam
 redolere sicut redolent ipsæ, sicut accidit cum Alcanna unctis: eo quod urina eodem colore tint
 gatur. Et Nensar simile est uiolis in uirtute, & iuuenens: uerū tamen frigidus est eis, propter
 quod abscondit sodam contingēt ex caliditate. Et ipsum est duorū modorū, citrinū syluestre,
 & coeleste hortulanū: uerum coeleste delectabilius est, & humidius. Flos Panis porcini calidus
 est & siccus: qui si uino infundatur, & postmodū uinum ipsum bibatur, inebriat.
- G.** Lilium. Est diuersorum modorum: uerū tamen quodlibet calidum est, dissolutiuum ce-
D. rebri. Et Cheiri citrinum est calidum, subtilitatuum, & dissolutiuum temperatum: licet om-
Mē. nnes alix maneries eius sint temperatæ in caliditate & frigiditate. Ocimi gariofilati uir-
 tus propinqua est in operatione Samsuco. Rachacaromos sunt temperatæ
 complexionis, & delectabilis odoris, conferentes leuibis uentositati-
 bus cerebri. Fructus Hederæ sunt eiusdem uirtutis. Balschia
 uirtus est sicut uirtus siuctus Hederæ.
- G.** Citra. Multæ prægnantū comedunt ex eo, quando habent appetitus accidentales. Et ipsum
D. est contrariū mortalibus toxicis. Cuius cortex est calidus & siccus, et acutus. Et acetosum ipsi
Io. us frigi. & sic. in tertio. Et caro ipsius inter hæc ex sua acuitate & aromaticitate confortat sto-
 machum, & conferit digestionē: cuius caliditas propinqua est temperantæ. Et acetosum ipsius
 incidit & subtilit: et caro eius mediocris est inter corticem, & acetosum ipsius. Bacheschon dixit
 in libro quem fecit in Maymonem, & filius Embrahi dixit, quod si comedatur de
 nocte, strombosilitatem facit (in alio. stribosilitatem.)
- G.** Fructus Mandragoræ. Hi in frigidant cerebrum, & humectant, & illud insensibile reddunt.
D. Arangi dissolunt uentositates frigidas, & sunt Citris subtiliores. Limon
Io. celli similes sunt eis in odore, & operatione ad cerebrum. Citoniorum
 uero odor est in frigidans, & confortans cerebrum, &
 animam: tamen odor citoniorum abscondit
 abominaciones, & uomitus.

Apræ huc quæ
 supra fol. 27.
 Canone 90.

Myrtus.

Rosa.

Ocimum organatum.

Viola.

Lilia.

Citra.

Fructus Mandragoræ.

Iuuamentū, & nocuentū eorum quæ secundæ mentæ apponuntur. Iuuamenta rationabilia.

Quib; replunt.	Ombus.	Cal. & Regm.	Frigid.	Septentrional.	Merdional.	In qb; replunt.	Regione.
Quibus reperuntur.	Ombus.	Hyem; quadi-generat.	Hyem;.	Hyem.	Hyem.	Veri.	Tempora.
Senedur.	Ombus.	Decrepitis callidis in vitruce.	Senedur.	Decrepitis.	Iuendub.	Iuendub.	Acates.
Frigid.	Temperatis.	Cal. & hūm.	Frigid.	Frigid.	Calidis.	Calidis.	Complexions.
Sang; tepera.	Humoranda bilis.	Nurinumum licum.	Sang; decianus adficilatem.	Sang; nonbus.	Flegmatolum.	Humorimudus.	Quid genera.
Cum lauatur cum aqua calida.	Cum muzis fructibus.	Cum fructibus muzis, syrupo acetoso de femimb.	Cum chrysolmelis ficcis.	Cum Penidij.	Cum uino citrino.	Cum citris conditis.	REMO: tio Nocu: menti eius.
Generat uentositatem.	Stomachis cholericis.	Generat lapidem in renibus.	Facit uertigines.	Offendit stomachum.	Fasidiunt.	Pectori, & colicæ.	NOCV: MEN: TVM eius.
Pectori, & tussi.	Cannæ pulmonis.	Abscindit uomitum.	Morsui serpentum.	Addit in cerebro.	Retardant ebrietatem.	Variolis, & morbillis.	IVVA: MEN: TVM eius.
Multæ succositas, & dulcedinis.	Purū, transparens, & leuc.	Leuc, & fragile.	Antiquæ, & magnæ.	Grosæ, humorolæ.	Cuius cortices fricando separamur.	Conseruatum in niue.	MEL: V: S: E: X: R: E: ipsa quam queris.
Cal. & hūm.	Cal. in. a. hūm.	Frigid. sic. in. a.	Cal. & sic. in. a.	Cal. in. a. hūm.	Cal. & sic. in. a.	Cal. & sic. in. a.	Gradius.
lor. ca. & h. D.	Temperatum in caliditate.	Ca sua falsific.	Or. ca. & sic.	M. c. & h. minus.	lor. torrefactæ.	Cal. & sic. in. a.	Naturæ.
himes in le dpt.	Candi.	grātū in. & sic.	lor. ca. & hū.	Finues. R. e. h.	corthib. c. e. r. f.		Nomina.
Canna melis.		Lur. coratenti.	Feruceal. hūm.	Nirellæ.	Amyg. cū sale.	Rapes.	Numerus.
A	B	C	D	E	F	G	H
104	207	206	207	208	209	210	

D O M V S T A C V I N O R V M

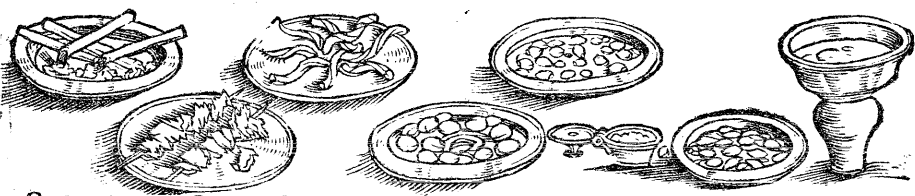
Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

- D.** Cannæ Mellis. Sūt temperatæ caliditatis, conferentes asperitati pectoris, gulæ, & cannæ pulmonis, mundificantes humiditatem existentē in eis : & urinam prouocant.
- R.** Quorum uentositates sedantur per excoriationem, & abluionem aquæ calidæ. Penidiæ uero calidæ & humidæ sunt : conferentes pectori, & tulli : lubricant uentrem, generant sanguinem temperatum, & ex eis meliores sunt, quæ conficiuntur ex puriori zaccharo.
-
- Io. Candi.** Clarificant guttur, ad quod fluunt humiditates capitis, propter clamorem, & cantum, ruffim & rauicitatē, soluentes & conferentes pectori & pulmōni. Et quando præparantur cum succo Coriandri recentis, et papaueribus, erunt magis conuenientes habentibus complexionēs calidas. Et tincti, seu infusi cum azurio, conferunt melancholiæ, & subuliant ipsam.
-
- Io. Lutum corascenū.** Eligitur ut comedatur post cibum ad meliorandū digestionem, et roborandū, seu cōstringendū orificium stomachi, & maxime post assumptionē unguosorum: et eff
- G.** desiccatiū humiditatis stomachi. Et quantitas ex eis conferens, est ab una dragma usq; ad aureum: & si hanc quantitatem excesserit, operatur inflationem, opilationem, & citrinitatem. Et habentibus uenas largas, minus obstat alijs. Habet etiam in se aliquid caloris, propter falsedinem, & nutrit nonnulla de animalibus: eo quod est terra munda. Proprietates tamen luti prædicti, diuersatur secundum diuersitatem speciei ipsius.
- Ori. Festucae, uel Festicij.** Eliguntur habentes in se stipticitatem, & aromaticitatem, ad conferendum stomacho, & expellendum humores pectoris, hepatis, & pulmōnis, & mundificandum renes. Verū in stipticitatem non habentes parum conferunt, aut nocent stomacho, & parum laxant, imo nutriunt modico nutrimento, sunt tamen comedendę post cibum. Agricoltæ autem dicunt, quod sunt ex insertione amygdalarum, in lentiscis, seu faucis hortularis.
-
- The. Nucellæ.** Hipp. dicit, quod Nucellæ magis nutriunt nucibus, & sunt difficultioris digestionis, nisi coricibus mundatæ fuerint. Quarum cortices sunt stipticæ, uentrem stringentes, & habentes multum uentositatis: & uentositatem generant. Dixerunt uero quidam de antiquis, quando comeduntur cum rura ante cibum, non læduntur comedentes a morfu reptilium. Fertur etiam, quod scorpiones fugiunt eas. Et quando comeduntur cum ficibus, conferunt morfis ab eis.
-
- G.** Amygdalæ cum sale. Amygdalę cum uino odiuntur, nisi ab eis, qui habent in stomacho festigma: quæ boni sunt saporis, præparatæ cum sale: & sunt conferentes mundificationi pectoris, & pulmōnis, & faciunt uentrem laxum: eo quod habent in se absterfionem. Amarae tamen ex eis sunt magis absterfiuæ pectoris, & pulmōnis, & exopiliatę opilationum splenis, hepatis, renum & uelicæ. Sunt etiam utiles ad prouocandum urinam: & cum fuerint uehementioris amaritudinis, erunt fortiores in huiusmodi operationibus.
-
- Io. Rabes.** Eligitur pro stomacho debili, & cholericō, ut confortet orificium suum, & sedet abominationes eius. Et prohibet uapores uini ascendentes ad cerebrum, & confortat uentrem debilem. Naturam stringit, & rectificat pectus. Verum nocet decrepitis, & habentibus complexionēs frigidās.

Apta huc que supra fol. 28. Canone. 11.

I

Cannæ mellis. Candi. Lutum corascenū. Festuca. Nucellæ. Amygdalæ cū sale. Rabes.

De Musica, & Accidentibus Aitæ, & medicinis mudificantibus Corpus. Iuauementa rationabilia.

<p>Habitatis. Habitatis. Habitatis. Frigidis. Omniaus. Frigidis. Septentriona. Regiona.</p> <p>Omniaus. Omniaus. Omniaus. Frigidis. Omniaus. Frigidis. Frigidis. Frigidis.</p> <p>Omniaus. Omniaus. Pluribus. Frigidis & p̄pore. Feruentis. Frigidis. Semibus. Frigidis.</p> <p>Omniaus. Omniaus. Omniaus. Frigidis & p̄pore. Feruentis. Frigidis. Semibus. Frigidis.</p> <p>Quid generat.</p>	<p>Cū oritur per iuauementum tantum.</p> <p>Cū p̄portio- nabiliter con cordatur.</p> <p>Reditus ad notarū con fonantiam.</p> <p>Cum inhabi- tatione sapi- entū, et discre- tione.</p> <p>Cū reforma- tione discre- tionis.</p> <p>Rectificanda cum curiali- tate philo- ophica.</p> <p>Cum oleo rosacco.</p> <p>REMO- tio Nocū- menti eius.</p>	<p>Quādo affue- scunt propter delectationē.</p> <p>Quā discordi- ter cantat, qd ip̄sore alterū uix audiat.</p> <p>Cum recedi- tur a conso- nantia nota- rum.</p> <p>Eo qd multi- plicatū mor- tem inducit.</p> <p>Ex malo fu- rore uitalis.</p> <p>Consentienti bus illicite uo- luntati.</p> <p>Facit redire superfluita- tes ad cor.</p> <p>NOCV- MEN- TVM eius.</p>	<p>Liberat ab æ- gritudini- bus.</p> <p>Quando can- tatur suauiter.</p> <p>Participatio uideēdi, & au- diēdi delecta- tionem con- sonantiæ.</p> <p>Periclitanti- bus, & tri- stibus.</p> <p>Ocultare ue- recundiam.</p> <p>Paralyti, et torturæ oris.</p> <p>Deficcat apo- stema; cū car- nem generat.</p> <p>IVVA- MEN- TVM eius.</p>	<p>Qui allicit- aues.</p> <p>Quod est pro- portio natum concorditer cum uoce.</p> <p>Quā proporti- onabiliter ad æquat inten- tio cantus, & actus p̄sonæ.</p> <p>Quod ducit ad prosperi- tatem.</p> <p>Abseq̄ certa causa.</p> <p>Impinguans, & colorem trāf mutaturū re- futuens.</p> <p>Ex Polhem lu- cidum.</p> <p>MEL- VS EX RE ipsa quam queris.</p>	<p>Ocordantuo- ces infirmo- ritatis, quorū natura salus.</p> <p>Vox quedā mu- ta, uel canus uolentis.</p> <p>Mouere pedes, & personā pro- portionate ad sonum.</p> <p>Exitus uirtutis uitalis, & calidi- tatis succellit.</p> <p>Motus cordis adierit, & exercit.</p> <p>Ebullitio an- gnis in caliditate, & deficcationum.</p> <p>Gradus, Natu- ra.</p> <p>Canus. Organū. Filu. Sonare, salare. Gaudia. Verecundia. Ira. Liangyrum. Nomina. Numeris.</p> <p>A. 311. B. 312. C. 313. D. 314. E. 315. F. 316. G. 317. H.</p>
--	---	--	--	---	---

- G. Cantus.** Vox debilis & submissa, seu semitonia, est quæ nullam habet proportionem ad acutem. tatem, seu gravitatem, sed est solum, ut sit cononũ principium. Veritatem uox illa submissa, Mac. seu semitonia, se habet ad tonũ, sicut litera se habent ad loquelam. Nam ex eis componuntur, & ad eas referuntur. Et pulsatio instrumentorum se habet ad Cantum, sicut Ars uerificatoria ad uersum. Et numerus tonorum est secundum numerum complexionum: propter quod quod sunt ægritudinibus quæ sunt propter accidentia animæ. Nam quidam Medicorum contineuerunt etiã curare cum eis uena sciatricam. Et Musica, sicut diximus, operat ad animos.
- Is. Organare.** Utilitas Organi, Cantus, & Pulsationis est, quod Cantor, seu Explicator tononũ Oes. aliquoties non potest uocem exaltare quantum conuenit, nec potest etiã complere quod uellet in Vni chordis, & supplet illud organo, seu fistula mediante. sicut cantus qui fit supra Beni, id est, spe uersa cics chordarũ, est fortior quæ qui fit supra Zir: et debet esse quasi sonus fistulæ mediocri inter re liter. latorem, qui Cantor est, & inter non loquentẽ: qui sunt chorde. propter quod diffiniuntur fistulatione, & diximus eam esse cantũ in alio mutũ. Et electi fuerunt ad fistulandũ illi de Sjena, quia habuerunt amplas maxillas, ad recipiendũ aerem, et grossa labia, ad retinendũ cãnulas fistulæ, & cor frigidũ ad muniẽdas suspirationes (in alio, ad imitãdas) & nõ sunt expediti ad candandũ.
- Lab. Saltare.** Sonus Musicorũ instrumentorũ, est genus saltationis, & modus motus localis. Qui diuidit in grauem primũ, & leuem secundũ ipsius; & in mediocrẽ, & leuem ipsius: & in sonũ conitruale, & leuem. Et quilibet istorũ, habet sex modos ordinatos Cantũ, scilicet Cantũ planũ, cantũ in modum Auium, cantũ altum, cantum suauem, strictum cantũ, plurimum notarũ elongatarum a uersibus, & cantũ multiplicium notarũ, cantum diuersarũ notarum recedentũ a uoce, & recedentũ ad primũ cantum. Et saltatio quædam fit cum instrumentis: & quædam sine. Et Saltator debet esse leuis in sua natura, in arte commendandus, in corpore & statura tẽpẽratus.
- G. Gaudia.** Gaudium impinguit corpora macilentia, & gracilia: propter afflictiones, ad æquandõs. Hip. do humores, & trahendo calorem naturalem exterius. Verũ cum repente acedidit, interimitur: eo R. quod subito calorem naturalem exterius educit, propter quod gaudentibus sæpe oportet ut alijs cogitationibus. Angustia enim sunt oppositæ Gaudijs: & sunt nociuæ omnibus corporibus frigidis & siccis. Quæ si continuæ fuerint, interimitur: nisi quis uatur bona dieta, & animam regat bono regimine.
- Hip. Verecundia.** In Verecundia mouetur calor naturalis interius, fugiendo ab eo quod Verecundia induxit: propter quod calor eius fit pallidus: deinde per cogitationem mouetur exteriũ. G. riuus, & efficitur color ipsius rubeus: & similiter in tristitia. Verum multi opinantur, quod in cogitatu tristitiæ, & uerecundiæ, calor reuocatur interius: & quando aliquis sperat obtinere de aliquo, calor reuocatur exterius. Et hæc species desiccatur corporis propter quod apparet, quod quidam propter desperationem & spem patiuntur. Et colores sperantium sunt apparibiles, & desperantes sunt pallidi.
- Hip. Ira.** Ex Ira multiplicata prouenit color citrinus, tremor, anxietas, & lebris destructiua: nigræ. G. si discretio naturalis expellat, & refriget ipsam, & propterea obtemperetur. Contra confert Ori. timidis, & habentibus complexionem frigidam, eo quod sanguinem ad exteriora transmittit, M. ruborem efficiens, & replet uenas, & sudorem prouocat. Timor uero est his oppositus, eo quod calor reuocatur interius, de quo possibile est, quod interimat Melancholicos, timentes ex re modica, & suspicantes suspicionibus mendacibus.
- R. Litargyrum.** Tuchia, & semen Tamarisci cum teruntur, & miscentur cum aquis ros. sedant Sch. malum odorem sudoris tiellarium & genitalium. Et succus foliorum liliorum, quando preparantur in uase terreo, & dimittitur quousq; desiccetur, deinde teritur cum corpore uasis ipsius, prodest eisdem. Et si uoluerit aliquis quod pili tiellarium pueri non nascantur, depilentur, & inungantur loca cum sanguine ranarũ, uel testudinum, mixto cum ouis formicarũ, seu cum oleo sellionis, id est, lacera in habitate domos, & rubor cum grossicie qui accidit in palpebris cum aqua rosa, in qua ponitur fumach, cum succo agrestæ ueteri. Et cum sudor hominis multiplicabitur, ungtur corpus cum alchanna mixta cum succo foliorum liliorum.

Eligitur in cõtu & pulsatione, & musica, quod fit Luna in signis æthereis, & secundo ignis, conuertita cum Venere, & Mercurio.

Ordinetur, quod duæ informæ non sint in Alce: dente, nec coniectæ Veneri, Mercurio, & Lunæ. Cauetas ne sita sic in tempore electionis in 7. & 11.

Apta huc quæ supra fol. 12. & 19. Canonæ.

Cantus. Organum. Saltus. Gaudium. Verecundia. Ira. Litargyrum.

De ebrietate, Vomitu, & confabulatorijs, Somno & Vigiljs. iuuamenta rationabilia.

Septentriona.	Cauda.	Septentriona.	Umbus.	Isidurus.	Ambrosus.	Hamus.	Reurus.
Frigida.	Quada proce- nialaboro.	Frigida.	Ombus.	Ombus.	Umbus.	Ombus.	Tempora.
Decipit.	Sensu de- cepit.	Decipit.	Decipit.	Ombus pre- terpriet.	Umbus.	Ombus.	Atates.
Frigida.	Fregitans.	Calidus.	Fregitans.	Ombus.	Ombus.	Ombus.	Conplexos.
							Quid gerat.
Que delecta- tionem non abscindit.	Qui est facilis habebus pe- dora ampla.	Hortulanire centes.	Dormire o. horis, medijs ster duas pri- mas noctis, & duas ulti- mas noctis.	Conteniens naturā uo- lenti dor- mire.	Conuenien- tiores ad au- diendum.	Quibus com- pletur dige- stio.	MEL VS EX RE ipsa quam queris.
Grauibus do- loribus.	Stomacho, et inferioribus extremita- tib. corporis.	Ante cibū ad uomendū, p ^o ad laxādū, & ad purgandū aquā cetrinā.	Ad quieten- dum, & dige- rendum.	Delectātibus in ipsis.	Inducit fo- mnum.	Ad adquisi- tionem eorū quæ sunt ad uitam.	IVVA MEN TVM cius.
Generatiō, & cerebro.	Cerebro, & fructo pe- cton.	Commouen- do cibum, & humores.	Quādo mul- tiplicatur, de- siccatur cor- pus.	Si noluerit ni- si unus cōfa- bulatōib. uti, et sunt plures confabula- tores.	Quādo sunt rumores mali.	Tedium sen- suum quādo excedunt.	NOCV MEN TVM cius.
Cum confor- tantibus cere- bri, et deinde cum uomitu.	Cum ligatu- ra oculorū, & tractu.	Cum uom- itu.	Cū cibis hu- mectanti- bus.	Nō audire, ni- si ab uno lin- gulariter.	Cōmutando ingrata, ad grata.	Cum so- mno.	REMO tio Nocu menti cius.

D O M V S T A C V I N O R V M

Opiniones Philosophorum.

Electiōnes, & Proprietates.

Ebrietas. Vini potus, est res extra naturam: eo quod spiritus animalis vini uaporibus conturbatur, & sensus, uirtutes, & operationes ipsorum concurrunt horribili cursu precipites: ita quod unum ostendit ea quae in sobrietate erant horribilia, in ebrietate grata. Et istorum aliqui naturaliter prouocantur ad iram, propter ebrietatem. Quidam stultitiam absq; ratione, & causā. Et quidam exuberant in laetitia. Et aliqui reputant se habere sapientiam, & non ebrietate: & possibile est accidere, ut dispuent in Legibus.

Vomitus. Aliquis de necessitate contingit: & aliquis est uoluntarius. Voluntarius est, sicut accidit uentibus uomitu ad mundificationem corporis. Aut per medicinam, sicut per Ane-tum. Aut absq; medicina, sicut accidit ipsa non uentibus. Qui uero accidit ex necessitate, accidit ex nocumento expulsiuae uirtutis existentis in stomacho, Aut in sanitate, sicut accidit ebrjjs, Aut in aegritudine, sicut accidit in crisi-bus, & diebus Canicularibus.

Eligitur Vomitus luna ex-lsitate in masio-nibus Septen-trionalib. con-iuncta planetæ retrogrado.

Raphani, & sibi similia. Eligitur uomitus post exercitiū, balneum, & post potum syrups accotoli facti cum semibibus, post comestione piscium raditorum cum sinapi, & ferculorū, quae dicuntur Strydebeng, melonum, raphanorū, seu radicum: & post comestione de duabus horis, debet prouocari uomitus, istis assumptis, potando aquam ateri, aquā mellis, seu aquam calidam cum oleo sisamino: & bibendo uina diuersa, dulcia uidelicet & aciosa multoties. Deinde assumatur penna infusa in oleo, qua in gutture posita euomatur. Post uomitum uero laeuetur os cum uino, & aqua rosea. Deinde recipiatur dosis una de syrupo de pomis: & abstineat a cibo usq; ad consimilem horam alterius diei: deinde comedatur, & uomatur.

Somnus. Prolixus Somnus debilitat uirtute & calore naturalē. Et Sōnus breuis tpsis, flegma gnat, et corpus extenuat. Mediocris uero excitat uirtutes, et calore naturalē. & efficit cogitationes bonas. Somnus attamē diuersificat secundū diuersitates assumptorū. Quia si fuerint in corpore uirtutes separantes, erit possibile, qd uirtus pereat: ppter qd inungat post cibos: assumptionē, multiplicanti-b, et sitientibus in principio paraximoz; febriliū, qd non dormiant, donec assumpti cibi plenitudo resoluetur, & alleuetur subsequenter. Quod si uacuu fuerit corpus, si minus infrigidat ipsum, & desiccabit, & uirtutem ipsius debilitat.

Confabulator. Debet recitator fabularū boni esse intellectus, in scientijs ipsius generis fabulariū, in quibus delectat animus, potens abbreviare, & plangere cum uoluerit, Fabularū sermo nes ipsos ornare, cōtinuare, & ordinare, ut cōuenit. Nec mutet suā effigiem in ipsa confabulatione, nec plixitate sermonū uariet confabulatoris intentio. Sit uero cōfabulator ipse boni modi, & bonae curialitatis, potēs sustinere uigilias, scrutator sermonū, historiā Regū, & sermonū delectabiliū, & risum puocantiū: & uersuū, & Rithmoz; cōscius: ut propter ea Rex assumat plenitudinē gaudiōz. Nam propter hanc meliorat digestio eius, & mūdificabit spūs, & sanguis spoz; et uacabit a uarijs cogitatioib. et efficit bonę maneritē in rōrib. et uerib. supermincib. ei.

Conlatiōnes in somnis. Sermones confabulationum ut plurimum sunt de præteritis: qui aut sunt ueri, aut falsi, aut similes eis. Et diuersantur, aut iuxta desideria intendentis, sicut sunt historiae Amatorū, sicut Tristrandi, & Isaldae, & Paradis, & Helenę. Aut iuxta delectationē, aut iuxta desyderia intellectus, sicut in scientijs, curialitatibus & historijs Alexandri, & similibus. Aut de pertinentibus iracundiæ, sicut bella, & prælia, & expugnationes castrorū, ciuitatū, & his similia confabulationes sunt de genere accidentium animæ.

Vigiliae. Hæ naturaliter laxant corpus, & uirtutes naturales, animales, calorem naturalem, & cordis caliditatem ad exteriora mouentes, per quos uigorantur sensus, & motus uoluntarius, unde interius cor infrigidatur, exterius calefiet. Cum uero uigiliae prolongantur, & somnus minuitur, addit desiccationem corpori & caliditatem, & corrumpit humiditatem corporis, & facit oculos concauos apparere.

Apta huc que supra fol. 100. Canone. 11.

Ebrietas. Vomitus. Raphani. Somnus. Confabulator. Loquens in somnis. Vigiliae.

De Ebrietate, Vomitu, & confabulatorijs, Somno & Vigiljs. Iuauenta ranoabilia.

Septentriona.	Candis.	Septentriona.	Quaribus.	Interratis.	Linguis.	Habitus.	Resurus.
Frigidus.	Quado puce- mitalabore.	Frigidus.	Omnibus.	Omnibus.	Quandus, sed hyememagis.	Omnibus.	Tempora.
Decrepus.	Sentibus, de- crepitis.	Decrepus.	Decrepus.	Omnibus, pte terpuens.	Vitaculq, sedm aratemiam.	Omnibus.	Aetates.
Frigidus.	Hegmanus.	Cal. et hum.	Hegmanus.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Complexes, Quand genitat.
Quę delecta- tionem non abscindit.	Qui est facilis habētibus pe- ctora ampla.	Hortulanire centes.	Dormire 6. horis, medijs ster duas pri- mas noctis, & duas ulti- mas noctis.	Conueniens naturę uo- lenti dor- mire.	Conuenien- tiores ad au- diendum.	Quibus com- pletur dige- stio.	MELLE VS EX RE ipsa quam queris.
Agitatio infra- mctos; sensū. Ebricitas.	Exlustrumorg, uif echi corarite; Vomitus.	Calina, h. m. Gal. et ioh. ca- lid. & sicc.	Jannobilitas sensum.	Est una causa somnia.	Rumores uerj, seu falsi.	Exertuum sensum.	Gradus, Natu- rae. Nomina.
A	B	C	D	E	F	G	H
18	19	20	21	22	23	24	

Opiniones Philosophorum.

Electiōnes, & Proprietates.

Ebrietas. Vini potus, est res extra naturam; eo quod spiritus animalis tūni uaporibus con-
turbatur, & sensus, uirtutes, & operationes ipsorum concurrunt horribili con-
fusione: ita quod uinum ostendit ea quae in sobrietate erant horribilia, in ebrietate
grata. Et istorum aliqui naturaliter prouocantur ad iram, propter ebie-
tatem. Quidam stultizant absq̃ ratione, & causa. Et quidam exube-
rant in læticia. Et aliqui reputant se habere sapientiam, & non
ebrietatē: & possibile est accidere, ut disparent in Legibus.

Vomitus. Aliquis de necessitate contingit: & aliquis est uoluntarius. Voluntarius est, sicut
accidit urentibus uomitu ad mundificationem corporis. Aut per medicinam, sicut per Ane-
tum. Aut absq̃ medicina, sicut accidit ipsa non urentibus. Qui uero accidit ex necessi-
tate, accidit ex nocimento expulsiuæ uirtutis existentis in stomacho,
Aut in sanitate, sicut accidit ebrijs, Aut in ægri-
tate, sicut
accidit in crisi-
bus, & diebus Canicularibus.

Eligitur Vo-
mitus luna ex
stete in ma-
nibus Septen-
trionalib. con-
iuncta planeta
retrogrado.

Raphani, & sibi similia. Eligitur uomitus post exercitiū, balneum, & post potum syrups acci-
tosi facti cum seminibus, post comestione piscium salitorum cum sinapi, & ferulorū, quæ di-
cuntur Strydebeng, melonum, raphanorū, seu radicum: & post comestione de duabus horis,
debet prouocari uomitus, istis assumptis, potando aquam aneti, aquā mellis, seu aquam cali-
dam cum oleo sflamino: & bibendo una diuersa, dulcia uidelicet & acetosa multoties. Deinde
assumatur penna infusa in oleo, qua in gutture posita euomatur. Post uomitum uero haueatur
os cum uino, & aqua rosacea. Deinde recipiatur dosis una de syrupo de pomis: & abstineat a
cibo usq̃ ad consimilem horam alterius diei: deinde comedatur, & uomatur.

Somnus. Prolixus Somnus debilitat uirtutē & calorē naturālē. Et Somus breuis tps, flegma
gūat, et corpus extenuat. Mediocris uero excitat uirtutes, et calorē naturālē, & efficit cogitatio-
nes bonas. Somnus attamē diuersificat secundū diuersitates assumptionē. Quia si fuerint in cor-
pore uirtutē separantes, erit possibile, qd uirtus pereat: ppter qd inungat post cibos assu-
ptionē, multiplicanti. Et si tenentibus in principio paraxismoꝝ febriū, qd non dormiant, donec
assumpti cibi plenitudo resoluatur, & alleuetur subsequenter. Quod si uacui fuerit corpus,
somnus in frigidat ipsum, & desiccabit, & uirtutem ipsius debilitat.

Contabulator. Debet recitator fabularū boni esse intellectus, in scientijs ipsius generis fabula-
rū, in quibus delectat animus, potens abbreviare, & plangere cum uoluerit, Fabularū sermo-
nes ipsos ornare, cōtinuare, & ordinare, ut cōuenit. Nec muret suā effigiem in ipsa confabula-
tione, nec plixitate sermonū uariet confabulatoris intentio. Sit uero cōfabulator ipse boni mo-
di, & bonæ curialitatis, potēs sustinere uigilias, seruator sermonū, historiā Regū, & sermo-
nū delectabiliū, & risum puocantiū: & uersutū, & Rithmorū cōsciū: ut propter ea Rex assumat
plenitudinē gaudiorū. Nam propter hæc meliorat digestio eius, & mūdificabit ipsius, & sanguis
iporū, et uacabit a uarijs cogitatioib. et efficiet bonū manerit in rōrib. et euentib. supereminētib. et.

Confabulationes in somnis. Sermones confabulationum ut plurimum sunt de præteritis:
qui aut sunt ueri, aut falli, aut similes eis. Et diuersantur, aut iuxta desideria intendētis,
sicut sunt historiæ Amatorū, sicut Tristrandi, & Isaldæ, & Paradis, & Heleng. Aut iuxta
delectationē, aut iuxta desideria intellectus, sicut in scientijs, curialitatibus & histo-
rijs Alexandri, & similibus. Aut de pertinentibus iracundiæ, sicut bella, & præ-
lia, & expugnationes castrorū, ciuitatū, & his similia confabula-
tiones sunt de genere accidentium animæ.

Vigilia. Hæ naturaliter laxant corpus, & uirtutes naturales, animales, calorem natura-
lem, & cordis caliditatem ad exteriora mouentes, per quos uigorantur sensus, & mo-
tus uoluntarius, unde in tertius cor in frigidabitur, exterius calefiet. Cum ue-
ro uigilia prolongantur, & somnus minuitur, addit delicatationem
corpori & caliditatem, & corrumpit humiditatem cor-
poris, & facit oculos concauos apparere.

Apta huc quę
supra fol. 99.
Canone. 33.

Ebrietas. Vomitus. Raphani. Somnus. Confabulator. Loquens in somnis. Vigilia.

De Purgatione, & Conspatione, & mundificatione
Dentium, & cura Ebriorum. Iuuamena rationabilia.

<p>Omibus. Habratis. Temperatis. Omibus. Non lactaratis. Caudis. Regions. Omibus. Hyem. Veris mihi. Imperatis. Omibus. In quonlibet. Calidis. Tempora.</p>	<p>Omibus. Omibus. Iuue. et adulec. Iuuenibus. Dentibus fortib. Nullis ipsant. Iuuenibus. Aeres. Omibus. Omibus. Cal. et huius. Oib. et p. et ch. Interorb. cal. Nullis ipsant. Calidis. Tumoribus. Conplexiones.</p>	<p>Cum stipri- cis.</p> <p>Cum medi- cinis laxa- tiuis.</p> <p>Cum cibus ge- nerantibus Sperma.</p> <p>Cum cautela Spermat. & loxi recipi- entis.</p> <p>Cum non fre- quenter uti- tur eis.</p> <p>Cum odora- tionibus fri- gidis.</p> <p>Cū miscet cū succo limon- cellos, et ace- tositate citri.</p>	<p>In purgatio- ne excedens.</p> <p>Resentioni su- persuata- tum.</p> <p>Hñibus an- helctos frigi- dos, et liecos.</p> <p>Cum in gene- ratione suc- rit defectus.</p> <p>Cōmouentia dentes, & de- turpantia gin- guas, & ex- coriantia.</p> <p>Cerebro, & uirtutibus.</p> <p>Neruos inflat, & facit fasti- dium.</p> <p>NOCV- MEN- TVM eius.</p>	<p>Virtuti reten- tia quies- centi.</p> <p>Conseruat hu- morum ra- diees.</p> <p>Ad conserua- tionem spe- ciei.</p> <p>Generationi.</p> <p>Locis grossis, & concavis.</p> <p>Nullum.</p> <p>Extinguit ca- lilitate acui- tatis, & ebrie- tatis.</p> <p>IVVA- MEN- TVM eius.</p>	<p>Expellens hu- morem super- fluum tan- tum.</p> <p>Retinere uir- tutem, donec profiat.</p> <p>Qui sit donec cōplete sper- matizetur.</p> <p>Tpati quan- titate, & qua- litate in aqua, descēdens ad fundum.</p> <p>Non offen- dentes gin- guas.</p> <p>Quæ nun- quam est bo- na.</p> <p>Acutum, spe- ciatum.</p> <p>MEL- VS EX RE ipsa quam queris.</p>	<p>Dominat uir- tis expulsiua. Victoria uir- tis spentiua.</p> <p>Purgatio. Conspatio. Gofus.</p> <p>Erit quors codi- natio conspatiū. adimēdit sper- mā.</p> <p>Nature gene- natur cal. & & confortatio.</p> <p>Viru falsidū. Ians C. F. & hui. Inmodica cald. Foca oridaca. Nomina.</p> <p>Gradus. Natu- re.</p> <p>lo. c. & h. exopi- ans C. F. & hui. Inmodica cald. Foca oridaca. Nomina.</p> <p>Calas, cetulifa.)</p> <p>Numerus.</p>	<p>A 215 B 216 C 217 D 218 E 219 F 220 G 221 H</p>
--	---	---	--	---	---	---	--

Opinionum Philosophorum. Electiones, & Proprietates.

Hip. G. Purgatio. De rebus necessarijs est iuuare naturam, ad expellenda superflua. Hoc tamen uidentum est, quod si conspitiuo fuerit defectus cibi, & siccitatis causa, ordinetur quod eibus multiplicet, & humectetur cū brodijs plinguius: & offis insolis in liquoribus humidis. Quod si fuerit ex assumptione cibi stiptici præcedentis, qui conspitiuo, abstineat ab eo. Quod si fuerit ex abundantia cibi, elongetur. Quod si fuerit ex mala complexionione, redificetur mala complexio. Quod si fuerit ex re. itide urina: in renibus & uelica, sed ex salinitate acciderit, curetur cū seminibus cōibus, melonibus Indis, & Iudep. Si ex frigiditate, cū feminibus apñ, & feniculi. **Hip. G.** Conspitiuo. Si ex frigiditate acciderit, inuret balneū et fricet ibidē. Si ex caliditate, solū cum aqua tepida balneet, & oleo uiol. Quod si uoluerit qd egrediat de Branchios, id est, de aqua ubi sit Branchos, fiat cum aqua mellis garg. rithu. abstergens dentes, & cum Maficus masticatiōe. **Ru.** Et expulsiō rancositate sit cū siernuāc, & positione faciei supra uapores aquæ calidæ. Et qd in stomacho est, nāhendū est cū uomitu: & qd in pectore, cū decoctione sicū, & radicū lin, & tapillorum Veneris, & cum comessione Butyri. Et si corpus fuerit plethoricum, trahatur humor uincens, cum medicina mundificante & euacuante cum phibetomia.

Eligit in minutione manū, cū sit Luna in mansiōibus igneis: deinde in mansiōibus æreis. Nisi luna fuerit i Geminis: & semilunijs melius, q̄ plenilunio.

G. Coitus. Naturam generatione delectatione fieri uoluit habitari, ducentem ad nem mobile n generati: ex qua delectatione quā plurima mouentur: quemadmodū anima ratiōnalis. Et hoc accidit, quando sit pruritus gdam & titillatio: et præcipue cum uidetur operari: & etiā cum g cogitauerit super eo, in somno, seu uigilijs. Et illud qd maxime moderatū ex eo dicitur, est post cuius complementū accidit leuitas, & gaudium. Agens uero, seu coiens, non sit repletus cibo, neq; famelicus: quia accidit opulatio, & desiccatio. Sit & tempus moderatum, & aer non epidimicus, & corpus non paratum ad ægritudinem.

Eligunt ad generationē masculos, māsiones masculis, ex gbus meliores sunt Libra, & Sagittarius: scēminas uero Pisces, & Virgo: curet etiā si sit Virgo.

Hip. G. Ari. Sperma. Est ex superfluitatibus corporis nobilibus: propter quod cum eius fit multa educio, profertur uirtus, & accidit inde paralysis, tremor, & ægritudo iuncturarum, pulsatio cordis, sudor, apostema pectoris, & pulmonis, defectus appetitus ciborum, obscuritas uisus, & maxime decrepitas, & illis qui sunt frigidæ complexionis. Non coeuntibus uero, sed coire somniantibus, accidit animi peruersitas, testiculorū inflatio, ueruliter ægritudines repletionum in corpore, & cerebri.

Ra. Mundificatoria. Dentes uero offendit potus aquæ fri. post cibū cal. et Chaloē, et comestio salior. dis, et cibos acutorū, et obfuscatio Dentū, medicina uomitūis masticatio, regulariter dentes frāgētes, & supflua mundificatio dentū. Qui mūdandi sunt cū fustibus botroy dactylos, & maxie illog de Media. Et corrosio dentū, lota, cū frustis ramoy persici mundificetur. Debent etiā abstergi dentes cū panno linceo madefacto aqua ros. gbus apponendus est puluis confortatiuus, confectus ex ciperis, squinanto, rosīs. Et de rebus etiā mundificantibus dentes, sunt carbones nouiter facti ex lignis, & puluis terreus uasorum quæ ueniunt de Seni.

Maf. G. Ebrietas. Est eleuatio uaporū calidore ex uino ad cerebrā debilia. Cuius cura fit cū exercitio leui, & balneatione aquæ teperate, & chaloē, potione syaporū calorem extinguentiū. Et abstinentia cibi curat ebrius, cum fuerit multa ebrietate grauatus: cuius etiā pedes fricentur, & cerebrū confortetur, & ingenit, ut somnus inducat: ad quod operatio uini circa stomachū, & cerebrum sedat. Deinde cibetur cum cibo facto de caulibus, & cibo de lentibus præparatis cum liquore mucoso. Et hæc omnia fieri debent post usum mazorum fructuum.

Iude. G. Foca, &c. luamentum Ebrietatis est illud, quod conficitur cum succo granatorum. Sed hordeaceum inflat, & speciatum calefacit & desiccet. Quod conficitur de pane, & herbis, est Gipti minus inflatium hordeaceo: uerum præseruat ab Ebrietate, si syrupo de limonibus, succo ananus, gressi, & Rob, mirtilorum bibent, ante potum uini utatur, & potus deorum dauit cineris samentorum, cum uilleo, & aqua niuis, & potus uini lymphati, & ciarefacti pau-lotenus in camera Septentrionali. Et de proprietate Focæ est, mollificare, & abstergere. Cur cum infatum fuerit in eo.

Apta huc que supra fol. 11. et seq. Cano. 14.

Purgatio. Conspitiuo. Coitus. Sperma. Mundificatiua. Ebrietas. Foca.

De Motu, Quiete, exercitio moderato, & ipectibus ipse rum,

Iuuamenta rationabilia.

D Remperatis.	C ardis.	H abiles.	I n. n. expeditus.	V uiteris.	O mnibus.	O mnibus.	R egiones.
Auidi motus for	Auidi ad. excua	Litueque. uas.	Temporatis.	Temporatis.	Temporatis.	Temporatis.	Temporatis.
is: & e. c. n. t. r. a.	is: & e. c. n. t. r. a.	is: & e. c. n. t. r. a.	is: & e. c. n. t. r. a.	is: & e. c. n. t. r. a.	is: & e. c. n. t. r. a.	is: & e. c. n. t. r. a.	is: & e. c. n. t. r. a.
I uenibus.	D erepitis, &	V iuentis, & d.	P e. f. f. i. s.	V iuentis, & ce.	A d. u. l. t. e. m.	I uenibus.	A c. t. e. s.
p. u. e. r. i. s.	C a. l. i. d. e. n. t. b.	C a. l. i. d. i. s.	C a. l. i. d. i. s.	C e. p. u. s. p. u. e. r. i. s.	A d. u. l. t. e. m.	C a. l. i. d. i. s.	C o. p. l. e. x. i. o. n. e. s.
poros apertos.	poros apertos.	m. i. d. i. s.		Temporatis.	Temporatis.	m. i. d. i. s.	Q u. i. d. g. e. n. e. r. a. t.
o	o	o	o	o	o	o	o
P rohibendo impedimenta.	C um motu.	C um quiete moderata.	C um humidis.	C um inunctioe in balneis facta.	C um suauitate utendo.	C um somno post balneis.	R e. m. o. t. i. o. n. e. m. e. i. u. s.
o	o	o	o	o	o	o	o
Q uando fuerit superfluus.	F legma generat.	M acilentis habentibus poros apertos.	C um extenditur in ea.	C orpora deliccat.	I uncturis debilibus.	P ectoribus.	N o. c. v. m. e. n. t. i. u. s.
o	o	o	o	o	o	o	o
C omplimentū motoris, & motū.	S tructuræ pe. c. t. o. r. i. s.	S uperfluitates expellit.	I n. t. r. i. b. u. s. q. u. e. d. i. c. e. m. u. s.	H umores subulat.	D elecatio animi, & exercitiū moderatū corporis.	C orporibus fortibus.	I v. v. a. m. e. n. t. i. u. s.
o	o	o	o	o	o	o	o
Q uod prouenit ad nobilitatem finem.	C onseruans finem motus.	T empatis in quantitate, & qualitate.	P ro. u. o. c. a. t. f. u. d. o. r. e. m.	Q u. i. e. s. t. f. a. c. i. l. i. s. u. e. n. a. t. i. o. n. i. s.	C um pila mediocri.	P ost cuius finem sentitur leuitas.	M e. l. i. u. s. e. x. e. r. e. i. p. s. a. q. u. e. r. i. t.
o	o	o	o	o	o	o	o
P ro. c. e. s. s. u. s. u. i. t. e. r. u. m. a. d. a. l. i. q. u. a. n. t. u. m. f. i. n. e. m.	F i. n. i. s. m. o. t. u. s.	M o. t. u. s. a. n. i. m. e. i. s. u. o. l. u. n. t. a. r. i. u. s.	Q u. i. d. a. m. m. o. d. e. r. a. t. u. s.	A d. u. e. n. a. n. d. u. m. a. n. i. m. a. l. i. s. y. l. u. e. s. t. i. a.	E f. f. i. m. p. a. l. i. s. o. c. t. i. s. i. n. t. r. u. m. e. n. t. o. a. d. h. o. c. d. e. p. u. r. a. t. o.	E f. f. i. m. o. d. e. r. a. t. u. m. e. x. e. r. c. i. t. u. m. i. n. t. e. r. d. i. o. s.	N a. t. u. r. e.
M o. t. u. s.	Q u. e. s.	E x. e. r. c. i. t. i. u. m. l. e. u. e.	E m. i. t. t. a. n. t. o.	V e. n. i. a. n. t. e. r. r. e.	E x. e. r. c. i. t. i. u. m. p. i. l. e.	L u. c. a. r. i. o.	N o. m. i. n. a.
212	215	214	215	213	217	218	218
A	B	C	D	E	F	G	H

DOMVS TACVINORVM

Opiniones Philosophorum.

Electiōnes, & Proprietates.

G. Motus. Species Motus sunt sex, scilicet, Generatio, Corruptio, Augmentum, Diminutio, Hip. Alteratio, & loci Mutatio. Et causam hoc est: quia motus, aut est in substantia, aut in acci- Ru. dente. Si in substantia: Generatio, & Corruptio, Si in accidente, aut interiori, aut superficiali tenus. Si in interiori, aut secundum qualitatem: & est Alteratio. Aut secundum quantitatem, & est Augmentum, & Diminutio. Si exteriori seu superficiali tenus, est Motus localis.

Eligitur Luna existere in terra domo, scilicet gaudij, cō iuncta fortunis, & ascendens & domini sunt fortunati a dño terra, hoc est, quare.

Hip. Quies. Per Quietem accidit corpori frigiditas, & humiditas, & arctica, carnositas; caro **G.** superflua a natura derelicta, & turpitudō effigiei, mala digestio ciborum: & hæc omnia, **Ori.** quia superflua resoluti non possunt ex motu. Quies autem est bona habentibus in suis corporibus vapores fumosos. quia dum quiescunt, non resoluntur vapores ipsi nocui. nam resoluti milcentes se humoribus forte febres inducerent.

Hip. Exercitium moderatum. Temperans inter tempora est Ver; deinde Autumnus. Et temperatus dierum, est mane dierum æstatis, & meridies dierum hyemis. Exercitium uero temperatum eger tempore, & loco conuenienti. Et generaliter Exercitium moderatum, diuersatur iuxta diuersitatem elementorum: quia exercitium moderatum iuuenilis ætatis, & corporum depressorum, in regionibus frigidis, & temporibus hyemalibus, quodlibet forte: & e conuerso.

G. Equitatio. Est exercitium moderatum: quæ diuersatur secundum diuersificationem quantitatis, equitantis, & equitaturæ. Et sua uis equitatio, est exercitium, quando non equitatur **le.** motu totius corporis. Et uniuersaliter iuua menta exercitiorum moderatorum sunt tria. **Gab.** Primum, excitatio caloris naturalis: & est augmentum, ad meliorandam digestionem, & subtiliandas superfluitates. Secundum, pororum apertio, & meatuum mundificatio cum sudore, resiccantibus uapores. Tertium, duricia membrorum, & uirtus ipsorum ex confractione membrorum.

Eligitur equitatio in signis mobilibus Luna existere in trino Martis, & aspectu Iouis.

judg. Venatio terrestris. Venatio in campis infrigidat & desiccatur. quia est modus excedens quantitatem temperatam, ex desiderio obtinendi, qui circumluxerat, dissoluens humiditatem, quæ est caloris **us.** sustentamentum: propter quod infrigidat corpus, & desiccatur. Et hoc exercitium est detestandum, maxime in senectute, quia homo moras in quiete, deinde multo motu utens, & multoties cum hoc comedens uenationum carnes, descendit prius quam digerant. Et laborantes in uenationibus, siue sint assueti exercitio, & uelint eo uti, siue sint plures uenatorum qui non regunt, & uiuunt carnibus uenationum, & laborantes in suis uenationibus, utentes hoc cibo, non digesti cibi a stomacho descendunt, propter quod grauant corpora egritudine. Sed uenatio piscium & similitum infrigidat, & humedat.

Eligitur Luna existere in signo, quod non aspicit dominus eius, & aquaticum exercitium in signis ægæticis, æreum in æreis, & terreum in terreis.

Buc. Exercitium solatiolum. Melius est exercitium, quod annexum est solatijs, & similibus, et est minoris laboris: non tamen sicut uenatio, quæ tantos labores exigit: nec sicut delatio armorum, nec sicut laboriosa militaria, nam hæc exercitia continuanda sunt. Sed solatia pilarum continuari possunt. Nam exercitium paruæ pilæ, est de moderatis exercitijs, & iuuatorijs in omnibus ætatibus. Pilæ uero solatiolum fit multis modis. Nam aliquando ludendo cum uirga ducitur, aliquando cum lara tabula, aliquando cum lanceola, & aliquando inmediate cum manu. In huiusmodi uero solatijs, inferiora corporis quiescunt, & superiora mouentur: in alijs e conuerso.

Eligitur humor solatiolum, cum Luna fuerit in signis mobilibus, cauendum tamen ne participet cum Saturno. Aptum hoc quæ supra fol. 31. Canone. 35. notantur.

G. Luctatio. Uniuersaliter existens exercitium habentibus corpora carnositate repleta, est periculum lousa: eo quod talis luctatio commouet in huiusmodi corporibus humores in eorum quietibus, **Ru.** quibus accuere poterit exinde ruptura, & uenire febris, caro superflua, ante derelicta, & mors. **Io.** subitanea, & alia iuxta naturam humorum, & membrorum recipientium ipsorum influentiam. Et exercitium est nocuum habentibus complexionem frigidam & siccam, & habentibus pecciora stricta, macilentis, habentibus poros apertos, consuetis pati tussim, & stricturam anhelitus, & illis qui consueti sunt seruire in balneis, & similibus.

Motus. Quies. Exercitium. Equitatio. Venatio. Ludus pilæ. Luctatio.

De operacionibus Balnearum, & paribus ipsorum.

Iuuamenta rationabilia.

	Humidus.		Humidus. Item.		Secerentia libus.		Ciliis.		Occidentali.		Terre uehemen- tis frigiditas.		Kegones.	
Unabus.	Unabus.	Unabus.	Venti.	Adulterant.	Decrepitis.	Inuenibus.	Inuenibus.	Inuenibus.	Decrepitis.	Frigiditas.	Hyem.	Acatas.	Tempora.	
Vniuersis.	Siccis comp.	Sanis cõsimiles.	Temperatis.	Frigiditas.	Caliditas.	Caliditas.	Caliditas.	Caliditas.	Frigiditas.	Inuenibus.	Caliditas.	Caliditas.	Acatas.	Copulationes.
Omnibus.	et ægris ecurer.													Quid generat.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Opiniones Philosophorum. Electiones, & Proprietates.

- f. Balneum** Aquæ frigida in frigidat naturaliter, & per accidens calefacit. Balneum uero aquæ calidæ e conuerso. Verumtamen utrunq; humectat. Balneum uero aëris calidum, desiccatur: propter quod sanitas conseruatur. Et conserunt febribus ethicis, hydropicis, & paralytici proueniendi ex euacuatione & repletionē. Cum uerò uolueris balneo humectari, aspergatur balneum ipsum aqua multa, & sedatur multum in concha, seu fonte. Quod si desiccari uolueris, euacua & desicca multum balneum ab aqua ipsius, & sedatur in fonte illo, donec inspissetur anhelitus & augetur.
- G. Camera.** Aër balnei diuersatur secundum diuersitates Camerarum ipsius. Nam prima est tepida, secunda mediocris, tertia in uoluntate caliditatis & siccitatis: in qua si mortaliquis modicum, calefacit corpus & humectat: si diu, in frigidat & desiccatur: propter multam distemperantiam humiditatis, & caloris naturalis dissolutionem: & in frigidat accidentaliter, extrahendo a corpore humorem cholericum. sicut accidit hoc in febribus tertianis.
- Hip. G.** Aqua delectabilis. &c. Hæc poros aperit, & attrahit humorem cholericum, in frigidans accidentaliter, & humectans naturaliter: & dolorem mitigat, & digerit reuinata, & humores: prouocat somnum: sedat nocuumentum rigoris, dissoluens grauitates, & dolores capitis: & remouet aëdorem proueniencem ex sole, conferens paralyti, impinguantis corpus, in grediens ipsum post modicum commessionem.
- Hip. G.** Aqua calida. &c. Aqua fortiter calida, multum calefacit, & parum humectat. Dixit Hipp. Si quis intrauerit frequenter balneum, liquefiet pinguedo ipsius, mentem corrumpens, & syncopim facit. Et idem dicit in alio loco, quod nocet illis, quorum uenter est strictus: nisi forte balnei aqua fuerit in frigidata. Et illis etiam, quorum uenter est humidus per crasim: eo quod balneum stringit. Nocet etiam illis, quorum uenter est debilis, & uulnium patientibus, & in quorum stomacho sunt humores cholericis, & quibus facile manat fluxus sanguinis de naribus.
- Hip. G.** Aqua frigida. In uoluntatem balnei aquæ frigida est, qua in frigidat & humectat: & calefacit accidentaliter, propter clausuram pororum: facit etiam retineri uapores interius, propter quam causam balneatio in eis post cibum meliorat digestionem. Diuersatur tamen operatio eius ratione habitudinis, & temporis presentis: eod quod iuuenis densi corporis, cum balneatur in aqua frigida tempore æstiuo, augetur caliditas, & uirtus ipsius, & melioratur ipsius digestio: & auferit paralyfim ex repletionē, ex copia caliditatis interius profundatæ.
- Hip. G.** Aqua. &c. Nocuumentum accidens ex balneo aquæ frigida est, cum balneatur post exercitium, coitum, uigilias, uomitum, medicinam laxatiuam, & uentris fluxum ex indigestione: & si derelat Luna fuerit etiam nocet. Obest etiam agritudinibus in uenturam, & tumoris frigidis, & abscondit fluxum sanguinis ex naribus: & ex alijs locis fluenent. cum circa ea loca non manat, embrocatur: eo quod aqua coagulat sanguinem. Et accidit decrepitis ex aquæ frigida balneo, sicut accidit serpentibus ex frigiditate hyemis. Et de tuamento aquarum fontium, sicut diximus in capitulo de aquis potabilibus.
- De. Philothri.** &c. Præcedit inunctione Philothri ad hoc ut non exurat locum, inunctione eum malua: deinde lauetur cum aqua fri. locus inunctus & desiccatur: postmodum locus inungatur philothro, ita tñ qd inungatur prius philothro prius digitis, & scribat in cruce dextra dicendo, Misere Deus Salomonis filij Dauid. Huius uero philothi in unctio fieri debet postquam sudauerit in balneo, & sudoris ipsi facta fuerit absterfio, et delicatio. Cui uero abradere coeperit, morandū est in camera calida balnei, donec philothri liquefiat: postmodum fricat locus cum cartamo trito, cum semine melonū, & farina rizon, tēperatis cum aqua myrrhi, & prunore, et fumigatis in uase aliquo, & referatis: de quo dissoluto cum aqua ros. quoties necesse fuerit recipitur, & inungitur, seu lauatur locus.
- Eligitur ad in** troitū Balnei, cū ascendens fuerit domus Iouis uel Martis, et Luna aspiciat Venerē uel fuerit in angulis.
- Eligitur in** nata tionib. & laua cris i aqua frigida, cū Luna fuerit in Cæcro, uel in Plēce, nec sit iun da Saturno, & i aqua frigida, cū Luna fuerit in Capricorno, uel Aquario. Eligitur in nātio cū Luna fuerit minuta lumine, prius q̄ a sole euadat et gñaliter hęc electio uti his est ad nātio sic ad sord es oēs corporis.

Balnea aquæ frigida, & Camerae. Aqua delectabilis. Aqua calida. Aqua frigida. Aqua in balneis. Philothri. frigi bibita.

De ordinatione Balnei, & variatione uestimentorum post balneum, & conseruatione sanitatis unguium.

Iuuamenta rationabili.

	Habitans.	Luroffs, crino- libus.	Septentriona- libus.	Habitans.	Septentriona- libus.	Montanis.	Meridians.	Regiones.
	Hyem.	Aetate.	Hyem.	Uanibus.	Aetate, et Ver.	Hyem.	Aetate.	Tempora.
	Sensibunt.	Decrepitis.	Iuueni, et senes.	Omnibus.	Iuuenibus.	Decrepitis.	Iuuenibus.	Aetates.
	Frigi, & humi- o	Siccis.	Humidis.	Omnibus.	Caldis.	Frigidis.	Caldis.	Copulationes.
	Habitadum	Membrum	Membrum	Leui membra.	Diffusionem	Additionem	Debitatem	Quid generat.
	limpidam.	duritiam.	duritiam.	apertam.	caloris.	caloris.	caloris.	caloris.
	Cum succo rizon, & car- carrani.	Cum sanda- lo, aqua ros.	Cum balneo temperato.	Cū mixtione gariofil. et san- dalarum.	Cum mixti- one fetæ.	Cum uestibz lineis, & sub- tus eas.	Cum oleo lambu- cino.	REMO- tio Nocuo menti eius.
	Colorat cu- tem nigro colore.	Habitudine lenit.	Facit Bo- thor.	Mollificat cri- spitud. nē ca- pillorum.	Defat cutem, & prohibet exire ua- pores.	Inflammat ca- lorem.	Laxat ner- uos, & mem- bra.	NOCU- MEN- TVM eius.
	Abradit pi- los, & trahit humores cū sudore.	Hūctat cor- pus, & preser- uat ab apo- stemaubus.	Aperit & re- soluit ua- pores.	Mūdicat et lenit uentrē, & dissoluit a- postemata o- riūq; ani.	Temperat ca- lorem cor- poris.	Educit ca- lorem.	Mollificat du- riciem neruo- rum.	IVVA- MEN- TVM eius.
	Quod est de laminis de au- ratis, leuibus.	Post balne- um.	Leuis.	Montana, tenera.	Leuis, splen- dida, & pul- chra.	De part. bus Mali, & Fasi.	Factū de bo- nis uiolis.	MELI- VS EX RE ipsa quam quers.
	Cal. & ficina.	Frigi parua.	Cal. factua & dedicatur.	Cal. parua.	Fri & ficina.	Cal & ficina.	Fri & hu. in.	Gradius.
	Gal. cal. sic fit.	Humedatua- turaliter.	Cal. factua & dedicatur.	Ther. calid.	Frig. & sic.	Cal. & dehc- catura.	Frig. et hu. in.	Natu- re.
	pr. cobulsiuū.	Inūctio olei.	Fricatio abq; olei in uictio.	Bimaria.	Vctis iinea.	Vctis de fora, & iana.	Oleum uiola- centm.	Nomina.
	Auripigmen- tum.	ne ficitatione.	ne ficitatione.					Numerus.
	446	447	248	49	10	211	212	11
	A	B	C	D	E	F	G	H

Opiniones philosophorum,

Electiones, & Proprietates.

D. Auripigmentū. In calce lora, seu extincta, auripigmentū tantū, quantū, quarta pars ipsius cal-
Glo. cis ponat. Deind: terat & misceat pro calefactis, cū aquis hordei, uel rizon, uel succo melonū.
May. pro infrigidatis uero cū succo maioranæ, seu mētastrī. Quod si educere uolueris aliquid sub cu-
Rog. te existens, misceat cum p̄dictis alōes epimithidæ, myrrhæ, & coloquithidæ añ. 1, 2. ad p̄seruandū
 apostemata, & bothor corporis. Et si accipiat spuma maris, & misceat cū aqua, deplabit locus
 inūctus. Vel accipiat spuma maris, & terat, et infundat multoties in aquā auripigmētū: deinde
 in aqua athali, & sublimetur, abradit pilos asperfa super locum pilosum. Quod si hæc plura
 uideantur acuta, dissoluantur in aqua fontium frigida & recenti. Quod si modicum acuta fue-
 rint, dissoluantur in aqua prædicta. Alias auripigmentum mixtum cum melle, abradit

Eligitur ad fa-
 ciendum abra-
 sionē pilorū.
 Luna existēte
 in signo bicor-
 poreo: excep-
 ta Virgine.

G. Inunctio olei. Si oleum frigidū fuerit, sicut uolaceum, lenit superfluitates, aperit poros, lenit
 & humectat corpus. Et si fuerit calidum, sicut sambuccinum, & muscelinum, & costinum, ca-
 lesfacit, & dissoluit dissolutione uehementi: cum aliquo ipsorū utuntur febricitantes, post com-
 pletam digestionem humorum. Olei enim inunctio, antequam fiat pororum apertio, opera-
 tur retentionem superfluitatum, quas natura sub cure expellit: facta uero pororum
 apertione, dissoluit superfluitates, & corpus humectat.

G. Fricatio. Fricationis uero simplicis, seu præter oleum, quædam est lenis: & hæc dissoluit, & li-
Hip. quefacit humores, & poros aperit. Et quædam est fortis: & hæc dissoluit humiditates, & mem-
Ior. bra indurat. Et quædam est mediocris: & hæc sanguinem trahit ex superficie corporis. Et olei
 inūctio absq; frictione, poros claudit, & prohibet resolutionem ab eis. Post balneationē cum
 aqua calefacta, conferat calorem naturalem, ne dissoluantur, ne dissoluantur, & humectat. Et post
 balneationem in aqua frigida, inunctio infrigidat & humectat.

Eligit ad uesti-
 mēta inducen-
 da, l. una exi-
 stēte in signis
 mobilib. præ
 Capricornū.
 Et melius iter
 signa mobi-
 lia, est Libra et
 Aries: et ma-
 xie qñ aspexe-
 rit Venere, et
 seu Iouē, tri-
 no uel sextili
 aspectu.

Ior. Bisfalua. Est duplex. Alia est alba. Alia uiridis. Viridis est maior. Dixerunt tamen quidam
 q̄ est calida in primo gradu: & in ipsa est aliquid siccitatis: & est humectatiua, & digestiua,
 & mundificatiua: & propter hoc abstergit maculas nigras faciei. Alia ad leniendum faciem, &
 planificandū capillos. Rec. p̄silij torrefacti, triti, & educti per pannum de sera & lana. Alia con-
 ferens surfurib. capitis. Lauantur capilli cū succo bletæ, & delet. Alia. Si misceatur cum succo,
 quem diximus staphisagriæ, interficit pediculos, & lentes. De operationibus
 uero usum, sandal. & ros. diximus in capitulo lauatiōnis manuum.

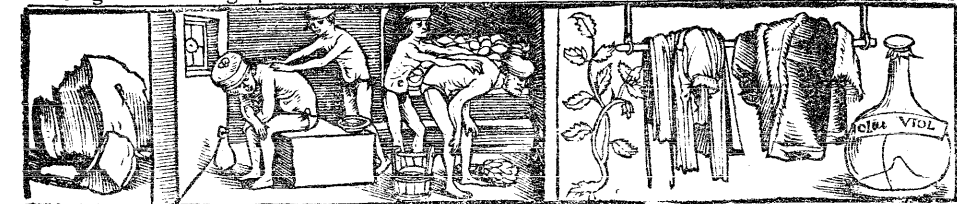
Sup. Vestis lineæ. Omnia uestimenta tangentia corpus caleant prius: deinde calefaciunt. Præter
fol. uestimēta lineæ. Nam hæc prius infrigidant corpus, deinde adquirunt corpori lenē caliditatem.
lesu. Vestimēta uero Scumeyi corpus leniūt & humectant. Bombicina uero quāto nobiliora sunt,
 tanto magis leniūt, et calefaciūt corpus: et e cōuerso. Vestimēta uero habētia pilos spissos, sunt
 de hysmalibus uestibus. Et uestimenta leuia, rara, & spicendida, sunt e cōuerso. Calceare ovesas,
 seu calciamenta dextri pedis, prius sinistro, præseruat a dolore splenis.

Detestat incisi-
 ois unguilū di-
 gitorū: cū Lu-
 na fuerit i Ge-
 minis: & inci-
 sio unguilū pe-
 dum, qñ Lu-
 na fuerit in Pi-
 scibus, et p̄ci-
 pue cū iuncta
 fuerit Mercu-
 rio, uel Ioui.

Hali. Vestes de sera & pelibus. Vestimēta de sera lenē elasticum corpus: si de sera torta fuerint, mi-
Fili. nus corpus calefaciunt, q̄ si de bombicea fuerint. Sed uestes de pelle, diuersant secundū di-
Ab. uersitatē animalū. Sed meliores sunt, quæ sunt de pelle Bissari: nam hæc calefaciūt fortiter. Sed
 pelles Vulping sunt magis calefaciūt. Pelles uero Cuniculorū, et Leporū, sunt minoris calidita-
 tis, q̄ de Bissari: q̄ sunt cōuenientiores corporib. tpatis, p̄pter leuitatē ipsarū. Pelles uero Agno-
 rū sunt magis calefacientes pelibus Hēdinis, & magis conferētēs dorso, & renib. Et sedilia quæ
 sūt ex gatis paludis, conferūt Hēmorrhoidib. Vestimēta uero aspera, macre faciunt corpus.

Oleum Violaceum. Vngues sunt de extremitatibus corporis. Et quoq; inūctio sanitatē præ-
 seruat ipsorū. Incisio uero ipsorū fit die Iouis: ut assecuret de ruptura ipsorū, si forte forficēs teti-
 gerint carnes digitorū, uel lotæ fuerint cū sale, post incisionē accidere potest, qd digiti incurrat
 inflationē calidā: quæ curat cū semine p̄silij in fuso in aq, et asperis supra petrā: et apposito. Sed
 si senserit pulsationē in locis istis, signat putredinē fieri. Accipiat de farina grossa, et masticē:
 q̄ masticata digito patienti apponā. Quod si put. edo remaneat, ita qd unguē cadere cōtingat,
 inūgat extremitas digiti patientis cū oleo fri. uel cæra. nā hæc nō p̄mittit turpē uōngat.

Apta huc que
 supra fol. 11.
 Canone, 16.

Auripigmentū. Inunctio olei. Fricatio. Bisfalua. Vestis lineæ. Vestis serica. Oleū uiol.

Fumigatiores bonæ. Iuamenta & Nocumenta Symporum.

Iuamenta rationabilia.

A	312	Murf. calid. & fice.	Murf. calid. & fice.	le copofita fub- Ria, cel. & fub- fanta frigi.	lor calid. & fice. decimans ad ca- li. mulci.	Inhib. interitio fr. & fipica, in qd. uire ftea.	Tiga in cali. fr. & fubditate.	Tpa. ca. ex opl. lanone, & dicit. qd. dicit. Ru.	Gradus. Natu. raz.
B	314	Xylodocæ. Murtus.	Murtus.	Campfora.	Ambra.	Aquarofacea.	Syn. d. aceto- femianibus.	Syrup. aceto. de femianibus.	Nomenus.
C	315								
D	316								
E	317								
F	318								
G	319								
H									
		Nigrū, pon- derofum, & amarum.	Sxiadi, quod fertur de par- tibus Cul- beth.	Rubrum, al- bum, & ma- gnum.	Grifea, leuis, & pinguis.	Quod fit ex fublimatic- ne rof. abfcq; aqua.	Coctus mun- dus, modera- te coqnatur.	Quod fit fecū dum artis ca- nones.	MELI VS EX RE ipfa quam queris.
		Retinet, con- fortat ftoma- chum, & fpi- ritus.	Confortat cor, & ce- rebrum.	Abfcindit flu- xum fanguis- nis ex na- ribus.	Confortat cor, & multi- plicat fpiritu.	Confert uir- tutibus, & in- ftrumentis ipforum.	Incidit, fubti- liat, mundifi- cat, & aperit.	Defcendere fa- cit cholera, & flegma.	IVVA MEN TVM eius.
		Aegritudini- bus cerebri calidis.	Cerebro ca- lido.	Inducit uigi- lias, & nocet coitui.	Conluetis pa- ti Machire.	Exafperat pe- ctus.	Coitui, tuffi, & dyfenterie.	Stomacho, pectori, & neruis.	NOCV MEN TVM eius.
		Cum fumi- tur cum cam- phora.	Cum cam- phora.	Cum uiolis, & nenufare.	Cū campho- ra, & odora- mento alch- anna.	Cum candi, & lulep.	Cum Iulep deredeo.	Cum fyrupis de papaueri- bus.	REMO tio Nocu mentū eius.
		Septentriona. Hyemi.	Septentriona. Hyemi.	Merdionalib. Aetian.	Septentrionalib. Hyemi.	Septentrionalib. Aetian.	Habitus. Quibus.	Frigidis. Hygi, et ceterifia.	Regiones. Tempora.
		Saccharū. Frigidis.	Decrepitis. Frigidis.	Iuuenibus. Calidis.	Decrepitis. Frori & humi.	Iuuenibus. Calidis.	Venerfis. Quibus.	Iuueni et uita. Frigi. et iuui.	Actares. Complexiones.
		Crematum ip- ritus uitalis.	Crematum ui- tutum.	Delectamen- tum.	Auudacia.	Alacritas.	Fluorifri- gidus.	Natur. de q. non eft curandum.	Quid generat.

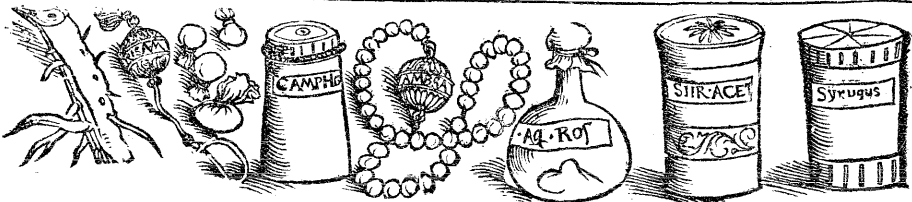
Opiniones Philosophorum.

Electiōnes, & Proprietates.

- M.** Xyloaloes. Eligū Indi: quæ est delectabilis in fumigationib. Deinde Xyloaloes Saamsi: quia
 le. hmoi facit magis redolere pñas, postq̄ est lignū aloes humidu: eo qd melis est ad masticandū.
lor. Lignū aloes uero Crinū, est de mō Saamsi. Et in hoc est dulcedo, p̄ quā grānt̄ pediculi. Sed In-
 dū hēt amaritudinē, quæ phibet gnationē ipsorū. Et lignū aloes est diuersorū modorū, scdm̄ di-
 uersitates regionū, ex quib. ferū. Verū nō quilibet arbor ipsius dicit̄ xyloaloes. Et xyloaloes po-
 nit̄ incisa sub terra: p̄pterea, ut sordes & terrefretas sua abscondat. Et loerz orrus ipsorū igno-
 rus. Et hmoi xyloaloes ē cōferēs mēbris iteriorib. et cōfortat cerebrū & neruos, et cōfert hepati.
- G.** Mucus. Folliculi cōtinētēs Mucus Cubit, iunt tubuli ex uetula & mucico. Gergeri folliculi
lor. sunt hīs cōtrarij: q̄ mucus est minoris subūitatis, & aromaticitatis. Verū mucus Charā medio
M. cris est inter p̄dictos: cū quo miscet̄ limatura argētī, & plūbi, ut sit ponderosus. Mucus Salmin
 di est declinās ab operatione p̄dicti: quia motus de proprio folliculo, in uase uitreo conferuāt.
 Et folliculus in quo continēt̄ mucus, est umbilicus anialis, similis Gazelo, habētis duo cornuā
 erecta uersus altū: quæ uesicæ iueniunt̄ plenæ sanguine: quæ cū conferuāt̄ tpe diurno, sanguis
 ille transit in mucus. Et cū hæc anialia a maritimis elongant̄ uersus desertū incedēt̄, spica natu-
 raliter pascunt̄, & tūc ipsorū mucus erit delectabilior. Cū uero ppe maritimā cōmorant̄, pa-
 scunt̄ myrrha. Falsificatur tñ hic mucus cū radice dicta Maſir, & cūm herba salich trica.
- lor.** Camphora. Riachi est radix oim camphoræ, inuenit̄ in corporibus arborū. Frusta ipsius in
Ma. modū salis albi. Frustrū tñ unūquodq̄ ipsius est ponderis aurei, uel minis. Camphora uero mi-
Io. nuta uocat̄ Mussen. Et Camphora cōmixta frustis arboris, decoquit̄, sicut diximus in præpara-
 tione aquæ Camphoræ: & hæc camphora uocat̄ Firroli (in alio, Syfiri), ex qua conficiunt̄
 statua. Et Camphora non nominat̄ diuersis noibus, nisi propter diuersitatē regionū, & partū
 insularū, et non ex alia causa. Et fertur, qd sub umbra arboris camphoræ morari possunt ultra
 centū hoies: cuius corpus est albū, declinās ad rubedinē, ex quo cū frangit̄, cadit Camphora.
- Maſ.** Ambea. Est sicut cerebellū. Et maior ex ea est ponderis mille aureorū: hæc Ambea egredit̄ de
lor. fontibus repūs in mari supnatās aque: de qua supnatēs aues descendētes cōmēdūt, & moriū-
 tur p̄pter cōmestionē ipsius. Alij uero dicūt, qd sit supfluitas, seu stercus anialis: Alij uero di-
 cunt, qd sit de sordibus maris. Et ex oibus modis Ambræ melior est grisea, & deterior quæ est
 coloris niuosi: post quā in bonitate est Ambræ piscea (alias, picea) Ambræ piscis est qui horri-
 bilē odorem habet. Nam pisces deglutientes ipsum, eſciunt postmodū: & quādo præparat̄, in
 decolatiōe (in alio, in decoctione) egredit̄ ex ea harena. Est etiā alius modus Ambræ pinealis.
 Et est alter modus, q̄ dicit̄ mūdus, carēs odore. Such uero conficit̄ ex humidis emblicis. Qui si
 non reperiunt̄, sit ex ramich. Et Ramich est galla recens, agrestis. Et isti modū Such sunt frigidū.
- Iudæa** Aqua Rosacea. Eligitur potus eius ad confortationem cordis & stomachi: & odor eius, ad
us. sedandū syncopim: eo quod excitat quinq̄ sensus, & dilatat animā, & confortat corpus, cum
 aromaticitate, & s̄tipicitate, si cum rosīs misceantur alij flores, seu species aromaticæ: ut cam-
 phora, & crocus: & si sublimet̄ aqua illa rosacea, efficitur uirtutum rerum mixtarum.
- Flis.** Syrupus acetosus. Qui fit cum zaccharo, est conueniens omnibus sanis complexionibus,
Ma. ætatis, & regionibus: & qui cum melle est temperatus inter caliditatem & frigiditatem: &
 factus cum radicibus, est declinans potus ad caliditatem, magis exopilans; & incisiuus, &
 minus extinguituus, & infrigidatiuus, q̄ acetosus simplex. Et syrupus acetosus de femini-
 bus, est magis aperiens opilationem. Acetosus uero simplex, est fortior ad sedandum
 s̄m, & infrigidandum hepar: cuius iuuamenta dicemus post.
- G.** Syrupus simplex. Hic est conueniens sanis & ægris, dissoluens uentositates: & exuperat
le. choleram sua acetositate, conferens expulsionī spūi a pectore & pulmone. Vrinam prouo-
Ra. cat. Et Syrupus acetosus de Citonijs, quem composuit G. est conferens confortationi sto-
 machi & hepatis, & addit in appetitu, & prodest cōnualescentibus. Et Syrupus aceto-
 sus squilliticus, est conferens hydropicis, & ægritudinibus uentris accidentibus
 ex frigiditate: & educit foetum, & confert asmati, & difficultati anhel-
 tus, accidentibus ex humore flegmatico uiscoso.

Apta huc quæ
 supra fol. 14.
 Canone, 13.

K 2

Xyloaloes. Mucus. Camphora. Ambea. Aqua Rosa. Syrupus acetosus. Syrupus.

Opiniones Philosophorum.

Electiones, & Proprietates.

Sab. Syrupus de Citonijs. Est confortatiuus stomachi, & litiu sedatiuus. Sciendum tamen, qd Syrupus Citoniorum diutius conseruatur succo pomorum. Nam speciatia est de natura specierum.

Sab. Syrupus uero pomorum est frigidus & siccus, confortatiuus orificij, conferens pullationi corlor. dis, roborans animum retinens uomitum, & fluxum uentris. Syrupus tamen qui fit de pomis Hierosolymitanis melior est, & pro huiusmodi operationibus, propter bonitatem coloris: Vgrem est minoris frigiditatis, propter ipsius dulcedinem.

D. Syrupus Papaueris. Eligitur contra uigilias, eo quod stuporem efficit. Et est conferens tuisi & reumati. Et syrupus de Nenufere est conferens dolori capitis: & reumatus descendenti- bus ad pectus, uel ad stomachum. Syrupus de Lemoncellis est frigid. & sicc. habens in se aliquid caliditatis propter corticem: uincit choleram, conferens stomacho, & appetitui. Meliorat digestionem, sedat uomitum, & prodest ebrietati.

Lud. Syrupus Rosa. Eligitur Syrupus de aqua Rosa. rubea: confectus propter uirtutes ipsius lau- us. Et fit, acuendo ipsum cum scamonea: & simpliciter non acuendo. Et est possibile, qd Laxa temperetur cum syrupo acetoso. Syrupus Viol. est temperatus in frigiditate & humiditate: diuus lenit pectus & guttur, & ualet contra tussim cum febre, & lubricat uentem. Syrupus de granatis cum menta confectus, est frigidus & siccus, sedans uomitū, & sium, conferens cholericis orificio stomachi. Syrupus confectus cum thure, confert uariolis, rubori corporis, & melitrix, & similibus.

Filis. Syrupus iulep. Est temperatus, declinans ad frigiditatem & humiditatem. Extinguit cau- Mun ditatem stomachi, confortans eum: & reprimat acuitatem febrium. Aqua mellita, cum spe- ciebus, confert agitudinibus frigidis: cuius mundificatio minor est mundificatione mellis. Laxat uentrem siccum, sed premit stomachū, & intestina paraia ad expellendum superfluitates: & retinet cibum inuentū in stomacho, & confortat distribuentes ipsum per partes corporis.

Sab. Rob de Ribes. Rob de myrtillis confert fluxui cum tuisi. Rob de celis, est frigidus, conte- Sera. rens tumoris gulæ ex cilitate: Rob de nucibus est calidum, conferens inflammationibus gu- lę ex frigiditate. Rob agreste frigid. & sicc. alterat cholera. n, uomitum reprimens, & sium, uentrem stringit. Et similiter Rob de aceto citri, uerumtamen. est forti- oris operationis. Rob de prunis confert febribus cholericis, quando uenter est strictus.

Ra. Camerę æstiuales. Eliguntur tēpore æstiuo Camerę Septētrionales, in uicinis pluribus, supposi Gab. tis panis subtilib. er raris, aspersę odoramētis fri. er ags dulcib. et bedurg, amplis, plenis sp̄cibus fri. redolētibus herbis, et fructib. frigidis odoriferis: quę fumiganť etiā cum sandalo & campho- ra: & rorant panni p̄dicti aqua rosa. tēperata, cū uino odorifero. Et per hanc dispositionē came- rarū, & conuersationē alicuius in eis nudo corpore, fit phibitio a calore uehementi. eo qd aer est tunc frigidior nobis. Et cum hęc operari non possumus, induimus corpus uestimētis, & caput cooperimus biretis, quę sunt calidiora nobis: & præcipue cum aerem calidum circumdantem nos, & mixtum uaporibus nostri corporis, rectificare cum flabellis non possumus.

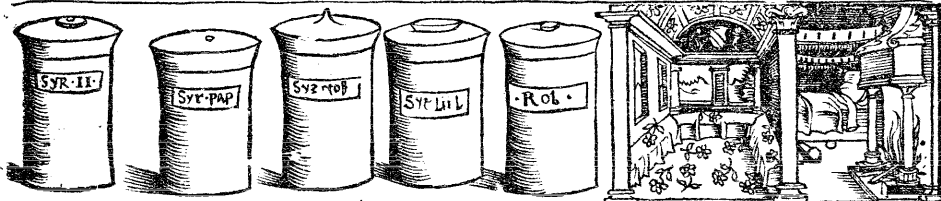
Camerę hyemales. Eliguntur in Cameris hyemalib. ut habeant carbones igne diutius continētes, & ligna nō hūita malas q̄litates. sicut sunt ligna ficus, et similia. Et Camerę suffumigentē suffu- migationib. aromaticis calid. sicut neda ambrę. Et ostia camerę sint disposita ad orientē, & in cameris lecti leues & molles sint. Nā hęc cōstitutio camerę sium efficit, et ciboꝝ descensum se- stinare facit añ horā debitā, et uniuersalit sicut balnea cooperant post cibū. Et cū camerę infici- unt forte cimicib. suffumigentē suffumigationib. nucū cupssi, et odoramēto neptę albę, tunc in- terficiunt. Et si accipiat auripigmentū ductū cum aqua in aliq̄ uase, et roret cum ea locus conti- nens muscas, licet herba sancti Iohannis scarletza, uel eius flores, ualet contra cimices.

Confortatiuus. Eliguntur in Syru- pis medicin- libus, qd Luna sit in cōta Ven- nē & Loui, in signis æreis et aquaticis.

Refrigera- tiuus. Eliguntur in pur- gatiōe, qd Lu- na sit in Scor- pione, uel in sua triplicitate. Detestatur n̄, si sit: conitū cta cum loue, uel planeta re trogrado.

Refrigera- tiuus. Eliguntur ut fi- at hæc disposi- tio camerarū, Luna existēte in signis fixis, seu bicorpore is, et Luna & ascendens sint fortunati a do- mino ascendē- tis (alias, a do- mino terrij.) Prohibet hæc constitutio ca- merarū fieri, cū infortunæ fuerint in an- gulis, tertia domo et eius opposito. Aptā huc quę supra sol. 35. Canone. 19.

K 3

Syrupus Cit. Syrup. Pap. Syrup. Ros. Syru. Iulep. Rob de Ribes. Camerę æstiuales. Camerę hyem.

De mutatione Aëris, occasione Ventorum, & temporum.

Iuuamenta rationabilia.

A	167	Calli. & frim. Calli. & humi. Venus meridionalis.	Fr. in. a. frim. Callid. & fic. Venus septentrionalis.	Temp. calid. in. s. Temperatus. Venus orientalis.	Ip. calid. in. a. in. s. Alicuius partite. Venus occid. dentalis.	Temp. in. s. Calida, et sicca. Autumnus.	Alicuius partite. Autumnus.	Gradius. Naturæ. Nomina.	Transiens per bonam regionem.	Pectori.	Perturbat sensus.	Cum camphora, & aqua ros.	Septentrionalis.	Meridionalis.	Orientalibus.	Orientalibus.	Temperatus.	Montanus.	Temperatus.	Regiones.
B	168	Calli. & frim. Calli. & humi. Venus meridionalis.	Fr. in. a. frim. Callid. & fic. Venus septentrionalis.	Temp. calid. in. s. Temperatus. Venus orientalis.	Ip. calid. in. a. in. s. Alicuius partite. Venus occid. dentalis.	Temp. in. s. Calida, et sicca. Autumnus.	Alicuius partite. Autumnus.	Gradius. Naturæ. Nomina.	Transiens per aquas dulces.	Clarificat sensus.	Pectori, & tuisi.	Cum balneo, & uestimēto.	Septentrionalis.	Meridionalis.	Orientalibus.	Orientalibus.	Temperatus.	Montanus.	Temperatus.	Regiones.
C	169	Calli. & frim. Calli. & humi. Venus meridionalis.	Fr. in. a. frim. Callid. & fic. Venus septentrionalis.	Temp. calid. in. s. Temperatus. Venus orientalis.	Ip. calid. in. a. in. s. Alicuius partite. Venus occid. dentalis.	Temp. in. s. Calida, et sicca. Autumnus.	Alicuius partite. Autumnus.	Gradius. Naturæ. Nomina.	Transiens per aquas, & prata pulchra.	Multiplicat spiritus.	Ophthalmiæ, & corariæ.	Cum aqua florum.	Septentrionalis.	Meridionalis.	Orientalibus.	Orientalibus.	Temperatus.	Montanus.	Temperatus.	Regiones.
D	170	Calli. & frim. Calli. & humi. Venus meridionalis.	Fr. in. a. frim. Callid. & fic. Venus septentrionalis.	Temp. calid. in. s. Temperatus. Venus orientalis.	Ip. calid. in. a. in. s. Alicuius partite. Venus occid. dentalis.	Temp. in. s. Calida, et sicca. Autumnus.	Alicuius partite. Autumnus.	Gradius. Naturæ. Nomina.	Declius Septentrionalibus.	Procurat digestionem.	Tremori, & frigori.	Cum calefactione.	Septentrionalis.	Meridionalis.	Orientalibus.	Orientalibus.	Temperatus.	Montanus.	Temperatus.	Regiones.
E	171	Calli. & frim. Calli. & humi. Venus meridionalis.	Fr. in. a. frim. Callid. & fic. Venus septentrionalis.	Temp. calid. in. s. Temperatus. Venus orientalis.	Ip. calid. in. a. in. s. Alicuius partite. Venus occid. dentalis.	Temp. in. s. Calida, et sicca. Autumnus.	Alicuius partite. Autumnus.	Gradius. Naturæ. Nomina.	Medium ipsius.	Vniuersaliter animalibus, & terræ nascentibus.	Corporibus immundis.	Mundificatio corpora.	Septentrionalis.	Meridionalis.	Orientalibus.	Orientalibus.	Temperatus.	Montanus.	Temperatus.	Regiones.
F	172	Calli. & frim. Calli. & humi. Venus meridionalis.	Fr. in. a. frim. Callid. & fic. Venus septentrionalis.	Temp. calid. in. s. Temperatus. Venus orientalis.	Ip. calid. in. a. in. s. Alicuius partite. Venus occid. dentalis.	Temp. in. s. Calida, et sicca. Autumnus.	Alicuius partite. Autumnus.	Gradius. Naturæ. Nomina.	Principium ipsius.	Dissoluit superfluitates.	Impedit digestionem, ratione cholerae.	Cum infrigidantibus humidis.	Septentrionalis.	Meridionalis.	Orientalibus.	Orientalibus.	Temperatus.	Montanus.	Temperatus.	Regiones.
G	173	Calli. & frim. Calli. & humi. Venus meridionalis.	Fr. in. a. frim. Callid. & fic. Venus septentrionalis.	Temp. calid. in. s. Temperatus. Venus orientalis.	Ip. calid. in. a. in. s. Alicuius partite. Venus occid. dentalis.	Temp. in. s. Calida, et sicca. Autumnus.	Alicuius partite. Autumnus.	Gradius. Naturæ. Nomina.	Medium eius.	Gradium procedentibus ad contraria.	Temporis complexionibus.	Cū rebus humectantibus, & balneo.	Septentrionalis.	Meridionalis.	Orientalibus.	Orientalibus.	Temperatus.	Montanus.	Temperatus.	Regiones.
H	174	Calli. & frim. Calli. & humi. Venus meridionalis.	Fr. in. a. frim. Callid. & fic. Venus septentrionalis.	Temp. calid. in. s. Temperatus. Venus orientalis.	Ip. calid. in. a. in. s. Alicuius partite. Venus occid. dentalis.	Temp. in. s. Calida, et sicca. Autumnus.	Alicuius partite. Autumnus.	Gradius. Naturæ. Nomina.	MELI VSEX RE ipsa quam quæris.	IVVA MEN TVM cius.	NOCV MEN TVM cius.	REMO tio Nocv menti cius.	Septentrionalis.	Meridionalis.	Orientalibus.	Orientalibus.	Temperatus.	Montanus.	Temperatus.	Regiones.

DOMVS TACVINORVM

Hip. **Ventus Meridionalis.** Regio Meridionalis consistit in dextra parte, respiciente uersus Orientem. Et est regio calida, eo quod declinat uersus eam: & distat modicum a circulo Augis (in alio, axis) & est humida: propter uapores dissolutos, & magno mari circumdante. Et hebetat motum, & corpora, perturbat sensus, prouocat paroxisum epilepticum. Inducit lodā, replet cerebrum superfluitatibus, & maxime humidis, & debilitat digestionem.

Hip. **Ventus Septentrionalis.** Regio Septentrionalis est opposita regioni Meridionali, ex parte sinistra consistens, respicienti uersus Orientem. Cuius complexio est frigida & secca: eo quod elongatur egressus (in alio, incessus) Solis a loco illo. Nam sol transit per eum, cum est in circulo Augis suæ, & tunc distat longius q̄ possibile est a terra. Et hæc regio humores mundificat, clarificat spiritus, & sensus corroborat, prohibens fluxus reumatis: & obest complexionibus frigidis. Hippo. opinatur, quod uentus est aer motus, Arist. uero dicit, quod est uapor descendens a terra.

Hip. **Ventus Orientalis.** Regio Orientalis, quæ Arabice dicitur Sabel, uersus ortum Solis, est temperata, declinans ad caliditatem, & siccitatem. Temperata, quia Sol non elongatur ab ea in tantum, quod remaneat frigida: nec tantum appropinquat, quod sit calida, sicut accidit alijs ab ipsa: quæ propter suam temperantiam efficit habitudines temperatas, & corpora sana, uirtutes fortes, & habitatores coloratos, albo & rubeo colore.

Hip. **Ventus Occidentalis.** Regio Occidentalis Arabice dicitur Dubur, & est sicut regio Orientalis, non simpliciter temperata, sed declinans ad frigiditatem & siccitatem. Non simpliciter temperatur dicitur, quia Sol non immittit radios suos mane super eam: & habitantes in regione illa, sentiunt in crepusculis matutinalibus frigus, & in ferocis calore, sicut in autumno sentiunt. Sunt alioqui octo uenti, quorum quilibet declinat uersus unum latus quatuor primorum, & uniuersusq; complexio istorum octo, est secundum naturam illius ad quem declinat.

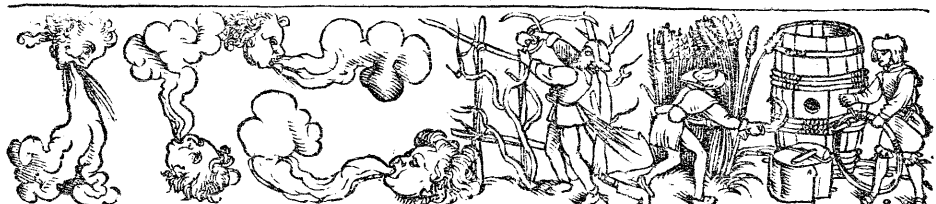
Hip. **Ver.** Principium temporis Veris est, quando Sol ascendens, intrat primum punctam Arietis, uidelicet decimoquinto Martij. Cuius natura est temperata, propter incessum Solis super lineam rectam æquinoctialis: & ultimum eius, quando Sol consistit in ultimo Geminarum. Et tempus Veris continet tres menses, propter tria signa: mense uero secundo intrat Sol Taurum, uidelicet decimoquinto Aprilis, & egreditur in medietate Maij. Et quilibet illorum mensium natura a simulatur alteri propter uicinitatem. Et sic se habent omnia tempora.

Hip. **Æstas.** Principiū Æstatis est, quando Sol intrat primū gradum Canceri, uidelicet .vi. Iunij: finis uero eius, est, quādo Sol est in fine Virginis. .i. .v. Septembris. Mensis uero finis. Æstatis principiū est, quādo Sol intrat primū gradum Leonis. .i. .vii. Julij: & finis ipsius, quādo intrat primum gradum Virginis. .i. .viii. Augusti. Cuius natura calida est & secca: eo quod Sol existens in ascensu suo, quantum plus est possibile uersus Septentrionem incedit, ad cenith capitis nostri, & calefaciat nos. G. & Hippo. opinantur, quod principium Æstatis sit, quando oritur Gallina, seu frons Tauri, & est principium melstonis.

Hip. **Autumnus.** Principium Autumni, id est, quando Sol incipit descendere, intrans principium Libræ. .i. .viii. Septembris: tunc conuertitur Septentrio uersus temperantiam, declinans ad meridiem: cuius ultimum est Sagittarij decimoquarto uidelicet Decembris. Mensis uero secundo est descensus Solis in primum gradum Scorpionis decimoseptimo uidelicet die Octobris. Ultimum ipsius est decimoquarto Nouembris. Huius uero natura temperis est frigida & secca, temperate: secca, propter siccitatem æstatis remanentem: & frigida, propter adproximationem hyemis.

Apta huc que supra fol. 115. et seq. Cano. 40.

K 2

Ventus Meridionalis, Ventus Septentrionalis, Ventus Orientalis, Ventus Occidentalis, Ver, Æstas, Autumnus.

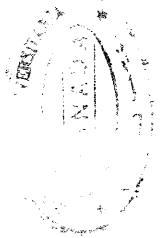
De mutatione Aeris, occasione temporu, & partiu ciuitatum. Seu de regionib. epidimijs, & cum praferuatiua.

Iuuamenta rationabilia.

	A	B	C	D	E	F	G	H
Maritimus.	Non propri-	Aethi.	Aurummo.	Veri.	Veri.	Mais omnibus.	Hyemi, & tepo-ri oportuno.	Regiones.
	Calidis.	Existib. iuxta poli Septentrio.	Orientibus.	Septentrionalibus.	Mais uniter salter.	Vbi nocuum.		
	Calidus.	Estib. iuxta poli Septentrio.	Autumno.	Veri.	Veri.	Mais omnibus.	Hyemi, & tepo-ri oportuno.	Regiones.
lucubus, Calli & sic.	lucubus. Calli & humi.	Senedu.	Frige & sic.	Umibus. Temperatis.	Senedu.	Nullis.	Senedu & tempo. Frige. & humi.	Aetas. Complexions. Quid generat.
Calefactio cu igne, uel uesti mento, seu balneo.	Cum obrepe ratione mensium.	Confortado stomachum, & caput.	Cum feteslu in subterranea.	Cum rectificandibus ipfas.	Cum fumigationibus contrarijs.	Cum infrigidatibus, sicut aqua hordei, & similibus.		
Generat flegma.	Pectoribus strictis.	Variolis & morbillis, digestioni, et intellectui.	Quia multorum fulgurũ, & terræ motuum.	Complexiones deuiare facit.	Animalibus terræ nascentibus.	Vigilijs.		
Mellorat digestiones.	Inducit fortitudinẽ, & prudentiam.	Inducit largitatem, et alacritatem.	Fere omnibus uirtutibus.	Manifestationi minerarum.	Destructioni inimicorum.	Tusſi, & ægritudinibus frige & sic. (alias, toxicis.)		
Contigua Veri.	Habes bonas aquas, & terram superficiem bonam.	Diffans a mari, & appropinquans septentrioni.	Septentrionalis, circa partẽ meridionale, habens interpositionem.	Insulæ Alabor,	Cuius nõ cor rumpitur substantia.	Quæ liberat gallum toxicatum.		
FRIGIDA, & humida.	FRIGIDA, & sicca.	CALIDA, & sicca. (in alio, humi.)	Temperata.	Variablem.	Maliu periculolum.	CALIDA, & sicca.	Gratus. Natiu.	
HYEMIS.	Regio septetri.	Regio meridio.	Regio orientalis.	Regio occidenta.	Aer epidimio.	Tyrlica.	Nominia. Numerus.	
274	277	276	277	278	279	280		

Opiniones philosophorum, Electiones, & Proprietates.

- Hip.** Hyems. Initium Hyemis, est descensus Solis in principium Capricorni: & est finis declinationis eius versus medium Decembris: & ultimum eius, est descensus eius versus extremitatem piscium in Martio, ubi est circulus ascensionis meridionalis. Initium uero est mensis secundi, existentia Solis in Ianuario, & ultimum in Februario. Et possibile est, quod unus circulus uenit uno die ante, uel post, cuius natura est frigida & humida, propter elongationem Solis a cœnith capitis. Hipp. uero opinatur, quod principium eius sit, quando occidit Gallina, seu frons Tauri, quod est tempus seminandi.
- Hip.** Regio Septentrionalis. Regiones existentes sub polo Septentrionali, sicut Sclauonia, & similes, sunt fortis frigiditatis, & siccitatis: quarum incolæ sunt amplii pectoris, & prudentes, & horribilis dispositionis, propter occultationem caloris: & sunt subtiliù tibiariù, propter excessum caloris ipsius, ab extremitatibus, & sunt tamen longæ uitæ, propter bonam digestionem ipsorum: & sunt parum bibentes, eo quod multum comedunt: quorum mulieres sunt fertiles: eo quod non mundificantur a menstruis, propter frigiditatem aquarum, quibus utuntur & sunt pauca lactis, & difficilis partus: & earum est strictus uenter.
- Hip.** Regio Meridionalium. Regiones existentes sub polo meridionali, sicut Aethiopia, sunt frigiditatis dispositionibus septentrionalibus, quarum complexiones sunt calidæ & humidæ, multum earum corruptionum: quarum aquæ sunt turbidæ, & falsæ: & colores incolarum ipsarum sunt nigri: quibus festinat ebrietas, propter debilitatem capitis, & humiditatem ipsorum: ad quorum uiscera multum descendit flegmatis: ex quo minuitur appetitus, & debilitatur ipsorum digestio, frigiditatem ipsorum prædicta augente. Quorum & dispositiones sunt suauis, uitæ breuis, & uentres molles: propter malam digestionem.
- Hip.** Regio Orientalium. Regionum Orientalium, aer est clarus, & temperatus sicut Ver: uerum tamen declinans ad siccitatem. Quarum cibi sunt temperati, & aquæ dulces, claræ: eo quod Sol non diu moratur super eis, ut efficiantur falsæ: nec elongatur ab eis, ut fiant turbidæ: quarum regionum incolarum colores sunt albi, mixti rubori, & corpora pinguis, uoces claræ, & agritudines paucæ, figuræ pulchræ, somnia sublimia, fructices multi, arbores grandes. Natura gnaui & prudentes, propter temperantiam qualitatis ipsarum, quoniam sunt gentes suauitatis & quietis.
- Hip.** Regio Occidentalium. Aer declinans ad caliditatem & humiditatem, non est clarus: quarum cibi sunt calidi, aquæ turbidæ: eo quod Sol non oritur mane super eis. Quarum in aestate aeris est frigiditas, & sero caliditas Solis, sicut accidit in autumno. Propter quod uirtutes eorum sunt debiles, & colores ipsorum mali, & agritudines multæ. Regionum uero mediarum inter has, complexio est mediocris, cuius natura similis est, naturæ illius cui adproximat, cum diminutione aliqua.
- Hip.** Aer epidimitus. Cum fuerit aeris odor horribilis, & aderit multiplicatio uisularum, & agritudinum corruptarum & mortalium, morandum est in criptis, seu in domibus subterraneis, & siccis, & in mansionibus, longe uidelicet ab habitationibus: & loca sunt roranda cum aceto, & suffumiganda cum thure, & folijs myrri, & sandalis: & comestio eorum assidue cum aceto preparata. Et estam potatio aceti lymphara. Et euacuentur corpora, & mundificentur cum medicinis, & minoribus. Assidueur & comestio: & armeni loti, odoratio aquæ ros. & Camphoræ.
- G.** Tyriaca. Complectur post 10. annos, & operantur cum ea, usque ad 30. annos, & sinitur eius operatio in 40. Et cum aliquis morsus uenenosus, biberit ex ea cyathum unum, cum uino, & unxerit membrum morsum, confortat cor, & educit uenenum extra. Et incidantur membra morsu scorpionum, & ligentur super eandem partem, & incipiat minuere ægrotum, & dare uinum mixtum cum aloë. Et comprime carnes, & pone super locum morsum. Et detur etiam in potu thus masticatum sigillatum, Luna in scorpione, in lapide Basar insculpta, sit figura scorpionis, Luna etiam existente in scorpione, qui etiam unus sit ex angulis ascendens.
- Et prouocat uomitum: mox illius qui toxicus est, cum lacte.

Hyems. Septentrio. Meridies. Oriens. Occidens. Aer epidimitus Tyriaca.

Apta huc que supra fol. 35. Canone. 40.

ET FORTE aliquis legens hunc Librum meum, dicet, quod ut
 xi longo tempore, nec indigui auxilio huius libri: multoties enim immi-
 scui multa diuersa cibaria in stomacho simul & semel, & accidit mihi con-
 trarium dispositionis eorum, quæ dicta sunt: eo quod nō euenit mihi in-
 de nisi bonū. Verū si cogitasset dicens hæc, quod Deus dñs noster, si con-
 demnaret suū peccatorem incontinēti ex primo peccato, nullus peccaret.
 Si fur etiā puniretur de primo furto quod cōmitteret, nullus furaret. Et si
 cognouisset corpus humanū similari terræ. Nam quādo cultor studuerit
 super culturā terræ, feminando bona femina, & irrigando eam aqua mo-
 derate, & extirpauerit uepres, & inutiles herbas, accrescūt ei exinde pro-
 uētus: sin aut, ecōtrario. Si ergo terris hoc accidit, quid corpori humano?
 Si quis igit hoc modo prædicto fuerit opinatus, contradicet sentētiæ phi-
 losophicali. Nam signū est in hoc, quod Cui, uel Gaii, in uere comedūt
 herbas, & mundificant eorū corpora uomitu. Et huic simile accidit pluri-
 bus anialibus. Et possibile est, qđ aliquis in seclusus opponet contra ea quæ
 diximus, de operatione proprietatis, absq; uia probationis: æstimans,
 quod omniā probatione carentia, non sint alicuius iuuamenti, propter
 quod non sit curandum de eis. Nos uero dicimus, qđ non est de proposi-
 to, necq; sapiētia, negligere iuuamentū quod ex Syrupo acetoso accidit ad
 extinguendam choleram, donec certificetur ex probatione de operatio-
 ne eius: imo uti debemus eo, relinquentes inquisitionem probationum,
 semper adhærendo operationi ipsius. Nec debemus ab aliquo labore hu-
 ius Libri reprehendi: sed parcatur nobis, & doctori nostro: eo quod æ-
 stimari debet ueraciter, quia ex toto ingenio, & cogitatione nostra inquisi-
 rentes, nullū librum dimisimus taliter ordinatū, quē non legissemus cum
 præsentē librum composuimus, ad hoc quod approximaretur cordibus
 dominorū, & amicorū nostrorū. Rogabimus igitur Deum, ut perducat
 nos ad uia congruitatis, & qđ præbeat nobis intellectū habendi noticiam
 glorificandi, & laudandi eum sicut suæ pertinet maiestati, Amen.

C A N O N A V T O R V M

margine citatorum.

Al.	Albes	Buc.		Filius Alb.
D.	Dioscorides	El.	Elfen	Gab.
Filius Mun.		Filius Mes.		Gl.
G.	Galenus	Gi.	Giptianus	Ia.
Ha.	Hali.	H.	Hippocrates	Ioh.
Ie.	Iesu	Ich.	Iehus	Ih.
Io.	Ioannes	Ior.	Iordanus	Maf.
Iu.	Iudæus	Ma.	Maymo	Mu.
Mes.	Mesue.	Mun.	Mundinus	Ra.
Or.	Oribasius	P.	Paulus	Schi.
Rog.	Rogerus	Ru.	Ruffus	The.
				Theodosius

LIBER ALBENEFIT Philosophi, de Virtutibus **MEDICINARVM, ET CIBORVM**, translatus a Magistro Gerardo Cremonensi, de Arabico in latinum.

LX ANTIQVORVM LIBRIS, hunc librum aggregavi de uirtutibus Medicinarum, & Ciborum, in quo mentem meam diu fatigavi: & posui eum occupatiōem meam, fundendo preces in eo, quod DEO sublimi & glorioso appropinquat. quia per ipsum iuuamentum cōmune, & proprium speraui, ultra id, quod in cognitione illius est de iuuamento in arte Medicinæ.

Medicinæ autem intentio est, sanitas: & est secundum duos modos. Primus modus, est cognitio complexionum corporum hominum. Secundus est, cognitio Medicinarum, & Ciborum, quorū cognitione existit sanitatis permanētia in sano, & ipsius reditio super infirmum: & sunt materia curationis per medicinam, & electionem eius. Qui autem uirtutem Medicinarum simplicium, et Ciborum cognitionem uult habere, est indigens cognitione uiarum quibus earum uirtutes, & ipsarum operationes inueniuntur. Et hæc quidem uix sunt. s. Vna earum est, ut sit medicina, cuius uirtutem experiri uult aliquis, uacua a qualitate adquisita. accidentalī. cuius exemplum est in medicina simplici, aqua frigida, quæ per accidens corpus calefacit, quando super ipsum funditur: quoniam infrigidat cutem, & aggregat eam, & inspissat ipsam, quam ob rem coartantur uapores qui exspirabant, quare calefacit corpus propter illud: sicut aqua calida infrigidat per accidens, quoniam rarificat corpus, quare respirant uapores calefacientes, & infrigidatur corpus. Et secunda est, ut sit ægritudo, in qua experitur medicina simplex. sicut febris ethica. Et tertia est, ut ea medicentur ægritudines contrariæ, donec certificetur. Et quarta est, ut sit uirtus medicinæ æqualis uirtuti ægritudinis, quæ cum ea medicatur, donec declaretur operatio eius in ea sufficienter. Et quinta est, ut consideretur operatio medicinæ, an sit operatio eius in calefactione, & infrigidatione hora qua recipitur. Nam si non calefacit nisi post spacium, cum in principio infrigidauerit, tunc calefactio eius non est nisi per accidens: & similiter etiam si non infrigidat nisi post spacium, & iam in principio rei calefacit, tunc infrigidatio eius non est nisi per uiam accidentis. Et sexta est, ut consideretur operatio eius in omni corpore, & in omni hora, quare est eius infrigidatio, & ipsius calefactio una res semper. Nam si est ita, tunc operatio eius est per naturam: & si non est ita, tunc operatio eius est per accidens. Et septima est, ut sit calefactio medicinæ in illa re, ad

Medicinæ intentio, sanitas.

Cognitio Medicinarū et Ciborū discitur octo uis.

1

2

3

2

5

3

7

quam comparatur calefactio eius, aut ut ipſius infrigidatio non ſit in alia. Nam ſi non comparatur calefactio eius, niſi ad corpus hominis, tunc oportet, ut dicatur, quia calida eſt ex uia qua calefacit corpus hominis, non propterea quod faciat illud in alio animali. Nam non oportet propterea quod luſquamus infrigidat corpus hominis, ut infrigidet corpus Turdoru, quibus eſt cibus. Non oportet propterea, quod Nigella ſoluat hominem, & non nutrit ipſum, ut ſoluat Coturnicem, cuius cibus eſt. Et oleum nutrit hominem, et non interficit ipſum, ſed interficit omne animal cui non eſt ſanguis. Et octaua eſt, ut diſtinguatur inter medicinam, & cibum. Scitatur ergo, quod Medicina eſt illud, quod calefacit corpus, aut infrigidat ipſum. Et Cibus facit id: quoniam addit in ſubſtantia corporis, & augmetat ipſum. Inquit G. Nos nominamus totum, quod facit ſtare ſubſtantiam noſtram, & augmentat nos, Cibus: & totum quod mutat naturam noſtram, Medicinam nominamus.

Medicina.
Cibus.

Via alie cognitionis Medicinarum, & Ciborum.

Et ex uis iterum quibus extrahuntur uirtutes medicinarum, & ciborum ſunt iſtæ alie, & ſunt iſtæ quinque, quæ ſtant loco eius utenti eis, quo dicatur operatio eius, et quo multiplicabitur ratiocinatio. Vna earum eſt uia ſumpta ex uelocitate alterationis rei, & difficultate alterationis eius. 1
2 Secunda uia eſt ſumpta ex uelocitate coagulationis eius, & difficultate coagulationis eius. 2
3 Tertia eſt uia ſumpta ex ſapore rei. Et quarta eſt uia ſumpta ex odore rei. Et quinta eſt uia ſumpta ex colore rei. 5
Prima autem quæ eſt ex uelocitate alterationis, & difficultate eius, eſt, quod omnis medicina cuius alteratio eſt uelox ad naturam ignis, eſt calida potentia. Verum tamen non eſt neceſſarium, ut illud ex medicinis, cuius eſt hæc uia, calefaciat corpus hominis, imo non oportet neceſſario: niſi quando eſt ſubtilis ſubſtantie, ſolidum, durum, in quo non ſunt ſuperfluitates, uel uacuitates: quoniam non eſt groſſe ſubſtantie, aut quæ eſt rari corporis, poſſibile eſt, ut ignis reſoluat illud, & conuertat illud uelociter ad naturam ſuam, et caliditas corporis non faciat illud cum eo: ſit ergo per hanc cauſam, quod non calefacit corpus. Et ſcitur, quod medicina, in qua agunt duæ caliditates, caliditas ignis, & caliditas corporis hominis, non eſt niſi ſubtilis ſubſtantie, rari corporis: ſed caliditas ignis poteſt ſuper illam, & uincit eam uelociter. Hoc cognoscitur duabus rebus: quarum una eſt Oleum, & altera eſt Arundo ſicca, et Pilus. In oleo quippe quando adproximat igni, inflammatur ab eo: & quando occurrit corpori hominis, non calefacit ipſum calefactione manifeſta uelociter. Et ratio quod oleum inflammatur uelociter, & non calefacit corpus hominis, quonia oleum eſt uiſcoſum, groſſe ſubſtantie. Cum ergo occurrit corpori, adhæret ei, & ſit diſficilis ſeparatio eius ab ipſo: quoniam non eſt poſſibile, ut attenuetur, & ſubtilietur per aerem uelociter, & penetret, & perueniat ad interiora cor-

poris : quia significatio illius est, quia quādoq; ponis in uase super ignem aquam & oleum , de quibus primo finitur aqua, remanet oleum ultimo. & Arundo, et Pilus , quando occurrunt corpori hominis, non calefaciūt ipsum . Et scitur, q̄ quando Medicina est quam præparat ignis, & non calefacit corpus hominis, ex duabus rebus id fieri : quarum una est substantia caliditatis, & secunda natura materiei. Ignis uero est subtilior res, & calidior, qui submergi in corporibus : de proprietate cuius est, ut adurat ea, donec perueniat ad profundū eorum in spacio breui : & facilis fit penetratio eius per separationem partium eorum, & eorum subtilitatem, & conuersionem eorum ad naturam suam. At uero caliditas corporum hominum, non est nisi uaporosa, grosa, debilis, non ualens agere in eis hora quā occurrit eis, operatione qua resoluat ea, & conuertat ipsa ad naturam suam. Et omnia quidem, quæ calefaciunt corpus, indigent, ut in eis agat caliditas corporis in primis, & mutet ea, donec ei redatur post illud, q̄ calefaciunt corpus : hæc est ergo causa, quæ est propter substantiam caliditatis. Causa autem quæ est ex natura materiei, est, quod ista duo, scilicet Arundo, et Pilus, non est in eis possibile, ut diuidantur, neq; trahātur, neq; frangantur per attractionem, fractura qua fiunt in termino pulueris: omne uero de quo est uoluntas, ut calefaciat corpus, indiget, ut diuidatur in minores partes q̄ sunt, donec fiat ei facile suscipere operationem caliditatis corporis, & impressionem eius in ipso, & mutationem eius, qua immutet ipsum: & ex causa hac, quod calamus fit armoniacus, calefacit corpora hominum plusq; faciat ea ex speciebus calami quæ sunt apud nos. Secūda uia est sumpta ex uelocitate coagulationis, & difficultate eius. Dico ergo, quod duæ istæ uiaæ sunt necessariae in inquisitione de uirtutibus medicinarum & ciborum. Verūtamen prima quæ est sumpta ex uelocitate alterationis eius & difficultate eius, non est necessaria, nisi in consyderatione in esse medicinarum calidarum potentia. Et secunda quæ est sumpta ex uelocitate coagulationis, & difficultate eius, non est necessaria, nisi in consyderatione in esse medicinarū frigidarum potentia. Et secundum hoc, quando sunt duæ res, quarum esse in grositudine substantiæ & subtilitate eius occurrit secundum similitudinem unam, tunc illa earum quæ difficilius sumit coagulationem per frigus, est certe frigidioris complexionis: & quando sunt duæ res, quarum esse in subtilitate substantiæ, & grositudine, non occurrit secundum similitudinem unam, tunc si est grositudo substantiæ unius earum secundum frigiditatem alterius, utræq; simul coagulantur secundum similitudinem unam: uerūtamen unam earū, & est illa, quæ est grosior substantiæ, æstimat aspiciens eam, quia est uehemētis coagulationis. & causa in illo est, substantiæ grosæ: quāuis frigus complexionis unius earum sit ue

Calor ignis.

Calor corporis humani.

Velocitas, & difficultas coagulationis.

Iudiciū rei per
Saporem.

hementius grossitudine alterius. Et in illis, quæ secundum contrarium sunt, non est possibile ut sit coagulatio earū, utraq; in quantitate temporis unius: imo oportet ut illa, quæ ex duabus illis est frigidioris complexiōnis, aut grossioris substantiæ, coaguletur in spacio temporis minoris, & sit coagulatio illius, quæ est minoris frigoris, et minoris grossitudinis aliarū, in spacio temporis longioris. Et similiter etiā occurrit res in hoc, ut sit una earum durior multum, & durior parū, comparatione sua: illud enim non accidit ei, nisi secundū quantitatem superfluitatis eius, in uno duorum modorū necessario. In tertiā uero, quæ est uia supra ex sapore rei quæ gustatur, dico: quia cum corpora sint composita ex elementis, & elementa sint inæqualium quantitātū in compositione corporum, propter diuersitatem quantitātū elementorum, et in omni compositione eorū sint proprietates multæ, & t̄ fiant saporibus etiā propter diuersitatem quantitātum harū, proprietates multæ, & cum sint saporibus multi, necessarium fuit instrumentū, quo distinguitur inter illum qui ex illis est cōueniens corpori, et illū qui est incōueniens corpori. Posuit ergo Creator benedictus, & sublimis illud instrumentū, scilicet Linguam, & posuit eam multi sensus: & posuit illud quod continuatur ei ex numeris, multi numeri: quod est, quia continuatur ei. 7. numeri: ut propter illud quod est ei de superfluitate sensus, distinguat per eam, inter illud quod occurrit ei de calido, frigido, humido, sicco: & distinguitur inter incōueniens, & cōueniens corporis: & cum res cōuenientes corpori superfluant, et sint quædam earum plus cōuenientes naturæ corporis, & quædam earū minus diuersæ naturæ corporis, oportet ut sint etiā quædam earū plus diuersæ naturæ corporis, & quædam earū minus: sint qualitates rerū quæ gustantur multæ, scilicet saporibus earum. Dico ergo, quod qui ex saporibus sunt compositi, sunt infiniti, qui non fiunt, nisi ab additione, & diminutione in compositione. Singulares autē, & simplices sunt octo, & sunt, Ponticitas, Amari-tudo, Acuitas, Acetositas, et Stipticitas, Salsedo, *Humectuositas, et Dulcedo. Et sunt isti gustus ex diuersitate substantiæ corporis, quod gustatur in subtilitate, & grossicie: & ex diuersitate complexionis eius. Diuersitas autem substantiæ corporis est: Quoniam si est grossa, fit causa grossicie eius aut dulcis, aut ponticus, aut amarus. Et si est subtilis, fit causa subtilitatis eius aut acutus, aut acetosus, aut unctuosus. Et si est media inter subtilitatem, & grossiciem, fit aut stipticus, aut salus. Ex diuersitate complexionis quoq;. Quoniam si complexio substantiæ calida est fit gustus eius amarus, aut acutus, aut salus. Et si complexio eius est frigida, fit gustus eius, aut ponticus, aut acetosus, aut stipticus. Et si complexio eius est media inter calidum & frigidum, fit sapor eius, aut dulcis, aut unctuosus, Compositio autem specierum subtilitatis substantiæ, & grossitudinis

Sapores simplices sunt octo.

Alas, unctuositas.

eius cum speciēbus, caliditatis complexionis substantiæ, & frigiditatis eius facit nouem species compositionis. Quarum una est species cui non est Sapor ex corporibus: & est media inter subtilitatem partium, et grossitudinem earum, & inter complexionem frigidam & calidam. Et octo species reliquæ, sunt illæ, quibus fit gustus. Nam ex compositione substantiæ grossæ, complexione frigida, generatur sapor Ponticus. Ex compositione substantiæ grossæ, complexione calida, generatur sapor Amarus. Et ex compositione substantiæ grossæ, cum mediâ complexione inter calidam & frigidam, generatur sapor Dulcis. Et ex compositione substantiæ subtilis, cum complexione frigida, generatur sapor Acetosus. Et ex compositione substantiæ subtilis, cum complexione calida, generatur sapor Acutus. Et ex compositione subtilis substantiæ, cum mediâ inter calidam & frigidam, generatur sapor Vinctuosus. Et ex compositione, inter grossitudinem, & subtilitatem substantiæ mediæ, cum complexione frigida, generatur sapor Stipticus. Et ex compositione substantiæ mediæ inter grossitudinem, & subtilitatem, cum complexione calida, generatur sapor Salsus. Dico ergo in diuisione gustuum, quod omne quod occurrit linguæ, aut non agit in sensu gustus, aut agit in ipso. Si ergo non agit in ipso, nominatur Thesien, et est illud cui non est sapor. Aut est simplex, sicut aqua, quæ est elementum. Aut est corpus compositum, super quod non uincit calor, neque frigiditas, sed est temperatum. Aut est decliue parumper ab æqualitate ad frigus: sicut sunt medicinæ quæ nominantur opilatiuæ. Et opilatiuæ sunt secundum duos modos. Modus primus est, terrestris siccus, quod ex siccitate exsiccatur corpus. sicut Amylum, & Thucia, & Cerussa plumbi, & Climia, & Calx abluta, & Hæmathites: quando abluuntur unum quodque eorum decenti ablutione, et quæ sunt eis similia. Secundus est uiscosus humidus, qui humectat corpora. sicut oleum saporitum, & albugo oui, & caseus recens, et pingue ex corpore porci, & cæra saporita, abluta, colata: & sicut malua agrestis & domestica, & interior pars cucurbitæ, & rasuræ eius. Et ista diuersificantur in uiscositate sua. quoniam super albugine oui est terrestritas mensuris uincens, & super oleum saporitum aëreitas est magis uincens. Quod autem non agit in sensu gustus, est, quoniam simplex est. sicut aqua: & sensus est compositus. Simplex uero non efficit in composito operatione compositi: propterea, quod nulli rei agentis naturalis inest ut agat, nisi in eo quod est simile ei potētia, ut extrahat illud ad effectum: neque pareatur ei etiam quod est simile similiter, quia non recipit nisi quod in eo est potentia. Saporem autem simplicem, impossibile est esse in composito, neque potentia, neque actu: & propter illud non recipit ipsum, neque alteratur ad eum, sicut eius alteratio ad compositum ex eo, propter conuenientiam eius ad ipsum iu

Novem sunt species compositionis subtilitatis substantiæ, & grossitudinis eius.

Medicinæ, opilatiuæ

Isaac in dietis. Simplicia non agunt in compositis, quod composita in compositis.

Sapores
octo.

compositione. Quod si agat illud, quod occurrit linguæ in sensu gustus aliquid, tunc ipsum aut facit in eo nocumētum, aut in eo delectationem. Quod autem facit in eo delectationem, est illud, quod est decliue ei, quod delectat ipsum, & est simile complexioni corporis hominis, & est calidū & humidum, cum æqualitate: facit ergo in lingua ex delectatione simile ei, quod in reliquo corpore, ex delectatione, quādo occurrit ei aqua tepida. Illud autē quod est secundū hanc complexionem, scilicet aqua, super ipsum magis est uiuens, nominatur Dulce. Et si aer super ipsum est magis uiuens, nominatur Vnctuosus. Et omnis cibus delectationum, non nocens sensui, et aut dulcis, aut unctuosus, aut utrumq; aggregat saporem. Qui autem ex cibus est, quem cooperit alius ab istis duobus, non assimilatur, & non administratur, nisi cibus, & medicina. Qui autē efficit æsionem in lingua, trahit ipsam, mordicando eam: uel per inordinationem, quam facit. Sed mordicatio est species solutionis continuitatis, quæ per superfluam separationem, sicut calidum efficit, aut per superfluam aggregationem sicut frigidum. Separatio autem calidi, aut est cum grositudine, et terrestreitate: aut cum subtilitate & igneitate. Et separatio quidem calidi cum grositudine & terrestreitate, aut est talis, quæ separat uehementer, & nominatur Amarus. Aut talis, quod separationem efficit infra uehementem: & nominatur Salsus. Et separatio calidi cuius subtilitate, & igneitate, nominatur Acutus. Et aggregatio quidem frigidi, aut est cum grositudine, & terrestreitate, aut cum subtilitate, & aquositate. Aggregatio uero eius cum grositudine & terrestreitate, quando uehementem efficit aggregationem, nominatur Ponticus: & si facit aggregationem, quæ sit infra uehementiam, nominatur Stipticus. Aggregatio uero frigidi cū subtilitate & aquositate, nominatur Acetosus. Iam nero manifestū est, quod Sapores sunt octo. Amarus, Salsus, & Acutus, & Ponticus, & Stipticus, & Acetosus, & Dulcis, & Vnctuosus.

Iam illud quod aggregat linguam, et exsiccat eam, et coartat eam, et exasperat: et non in eo quod apparet tantum facit aggregationem equalem a boni latere, sicut frigidum, imo facit aggregationem usq; in profundum eius inæqualem, & propter illud facit asperitatem eius, & exsiccat eam: si facit has operationes operatione forti, nominatur Ponticus. Et si facit operationem ut fortem, nominatur Stipticus. Et quādo non efficit aliquid horum quod diximus, imo contrariū illius, & abluit linguam, & abstergit quod est in ea, donec sibi adhærent aliqua ex rebus stipticis, & abstergit eam, & abluit ipsam, nominatur Salsus. Et si absterfioni eius superfluitas uirtutis addat super operationem falsi, nominatur Bauracus. Et quando abstergit salsus & bauracus, donec exasperat linguam exasperatione uehementi lædenti, nominatur Amarus. Et quando contingit, q; occur-

rit linguæ, & facit in ea mordicatōem, & corrosionem cum caliditate uehementi, nominatur Acutus. Et quādo mordicatio, quam facit, est uacua a caliditate quam facit acutus, et cum illo facit in eo cui occurrit simile ebullitioni, nominatur Acetosus. Et quādo contingit, q̄ quando occurrit linguæ, rectificat ex ea quod corruptum est, & ledat, et lenit asperitatem eius, & fit sicut unguentū, quod replet uacuitates, et impinguat maciē: tunc si occurfus eius ad ipsam est cum dulcedine linguæ, nominatur Dulcis: et si non delectat eam delectatione dulci, nominatur Vinctuosus. Et sicut Bauracus est de genere falsi: similiter suauis, uel saporitus est de genere dulcis: quoniam efficit operationem duplicem ex lenificatione et sedatione. Verumtamen in suauis permiscetur humiditas aquosa multa, & tunc minuit eum a dulcedine sua.

Ponticus ergo est terrestris, qui aggregat & incidit, & constringit poros sicut coria præparant: et præparat, & grossat, & infrigidat, et exsiccatur. Et Amarus est terrestris, calidus, igneus: qui mūdificat meatus, et abstergit, & subtiliat, & incidit grossiciem, & calefacit nō uehementer, et præparat sanguinē ad aduersionem, & maliciā, & multiplicat in eo choleram citrinam: quoniam calefacit sanguinē, & exsiccatur ipsum exsiccatione & calefactione forti. Acutus est igneus: qui subtiliat, & mūdificat, & calefacit uehementer, et attrahit, et adurit et resoluit. Et Acutus calefacit plusq̄ Amarus. Propter illud ergo exsiccatur caliditatem, & inflāmat corpus uelociter & adurit sanguinem, & mouet ipsum, & facit declinare ipsum in primis, ad choleram citrinā: deinde ad melancholiam. Et Acetosus est frigidus & aquosus: uerū tamen non est cum frigore forti: choleram refrænatur, & sanguinē, et stringit uentrem, quādo stomachus & intestina sunt mūda, & subtiliat ea: et soluit ipsa, quādo sunt in eis flegmata multa: et infrigidatur corpus, & incidit, et subtiliat, & aperit, et mundificat meatus: & expellit, & infrigidatur in toto illo. Stiptici uero operationes sunt infra operationes Pontici: qui infrigidatur corpus, & exsiccatur ipsum, et minuit carnem eius, & ipsius sanguinem, si assiduetur: & confortatur stomachū, et stringit uentrem: & generatur sanguinem melancholicum: & infirmatur magnitudinem factam in hepate proprie: & nocet neruis, et membrīs neruosis omnibus & superfluit in exsiccatione corporis. Verū tamen excitatur appetitum ad cibum fortitudine sua. Salsus uero est terrestris, calidus, sicut in igne: qui aggregatur, et opilat, & exsiccatur: præter quod calefacit uehementer. Dulcis, calidus, temperatus in illo mollificatur & digeritur: præter quod calefacit manifeste: & soluit uentrem, et mollificatur stomachum: & conueniens pectori, & pulmōni, tenerum efficit corpus, et multiplicatur spermata: & assiduatio eius multiplicatur choleram, et sanguinem, & commouetur ægritudines factas ex eis, et generatur opilationes, & apostemata in hepate,

& in splene: & præcipue quando membra sunt præparata ad illud: sicut fit in febricitatibus, et habentibus hepata calida. Vnctuosus uero est aquosus, et æreus: qui humectat et lenit, et mollificat stomachū, præter quod calefacit manifeste: et mollificat stomachū et soluit uentrem, & sanat uelociter ante sufficientiam cibi: et præcipue febricitantes, et habentes hepata calida, et stomachum calidum: et lenit uentrem, et humectat ipsum, et addit in flegmate, et retardat cogitationem, et multiplicat somnum. Et dico, quod Ponticus et Acetosus, in frigore sunt æquales: uerumtamen Ponticus est grossus & terrestris, & Acetosus est subtilis, aquosus. Et plurimū operationis Pontici, est in manifesto corporis: quoniam est tardæ penetrationis, et plurimæ operationis Acetosi, est in profundo corporis: quoniam penetrat uelociter in corporibus sensibilibus. Dulcis autē et Amarus, sunt calidi: uerumtamen Dulcis in caliditate sua est humidus, et similiter unctuosus: et propter illud sunt conuenientes naturæ hominis, nutriendes ipsum: cum corpus hominis sit temperatū in caliditate, et humiditate. Amarus autem est calidior Dulci, et siccior eo. Quoniam quando superfluitas fit in decoctione, est omnis dulcis cum igne: et decoquit ipsum, & uincit super ipsum amaritudo, et inueniuntur amarus & dulcis abstergentes: uerumtamen dulcis abstergit absterfione temperata, et non auincit continuitatem, imo humectat: et amarus abstergit absterfione inæquali, et soluit continuitatem: & quoniam soluit continuitatem, non deletat, ideo lædit: uerumtamen caliditas eius minor est caliditate acuti, & est grossus, siccus, terrestris. Cum ergo ponitur in ulceribus, abstergit ea, et minuit carnem natam in eis: et quando bibitur, incidit grossitudinem superfluitatum quæ sunt in uenis: et propter illud prouocat menstrua, & iuuat ad exspuendum saniem, & humiditatem grossam ex capite, et pectore, & confert sodæ. Et significat super siccitatem eius, quoniam non putrefit, neque generantur ex eo uermes, neque nutrimentum fit ex eo, quando est amarus pure. Acutus autem et Salsus sunt etiam calidiores, sicciores, sicut Amarus: uerumtamen Acutus est plus calidus, & subtilior eorum, quoniam est igneus: et propter illud corrodit, et adurit, & liquefacit. Sed Salsus est terrestris, calidus: uerumtamen caliditas non efficit in eo operationem suam, quam efficit in Amaro, neque subtiliat eum cum subtilitate, qua subtiliat Amarum: & propter illud Salsus est minor caliditatis quam Amarus per gradum. Et fit ergo Salsus in gradu secundo, & Amarus in gradu tertio.

Quatuor
Gradus.

Antiqui autem contenti fuerunt, ut ponerent quatuor Gradus in uirtutibus Medicinarum, & Ciborum. Cum ergo auditur sermo eorum, calidum, aut frigidum, aut humidum, aut siccum: ipsi non uolunt per illud, nisi comparatione ad complexionem corporis hominis sani: cum sit com-

plexio temperatior complexionibus alijs, & propinquior eis ad æqualitatem, & medicationem qualitatū quatuor: & propter superfluitatem corporis hominis, super reliqua animalium corpora, ligatur cum eo intelligentia: & propter superfluitatē animalis super plantas, adiuncta ei est sensibilibitas. Plantis uero facta est materia, et similiter uirtutes animæ, & eius operatiōes apparent in meliore, plus quæ sit earum apparitio in deteriore. Cum ergo inuenitur ex istis medicinis et cibus aliquid quod non imprimat in sensum, neque fugat ipsum aliqua specierū fuga, tunc ipsum est conueniens corpori hominis. sicut aqua tepida. Nam propter conuenientiam suam complexioni corporis hominis in æqualitate, inuenimus sensum delectari tempore eius, et recipit eius desiderium. Et quando inuenis aliquid, quod in sensu aliquam efficit impressionē, sed tamen illa impressio est sine læsione, neque est horribilis naturæ: tunc scias, quia iam recessit a cōplexione corporis hominis in quantitate, quæ apparet ex eo per gradum unū, et est primus: & quod in eo est, mutat corpus: ab æqualitate uerum tamen non mutat ipsum mutatione manifesta, quare indiget in mutatione eius tempore. sicut est dulcedo, et unctuositas: utreque enim sunt calidæ in primo gradu. Et quando inuenis illud cuius additur impressio, & fugat sensum manifeste, quamuis, uel si non appareat ei nocumentum, neque dolor, scias quod iam additur reflexio eius a complexionem corporis hominis per duos gradus, et est secundus: & quod in eo est, est quod mutat corpus mutatione manifesta, quæ non est cum uehementia. sicut Salsedo, et Acetositas: uel ita ut Salsedo est: uel sit in gradu secundo caliditas, & Acetositas in gradu secundo frigiditatis. Et quando inuenis aliquid cuius impressio iam addit uirtutem, & multiplicetur, et facit dolorem, & læsionem, et fugat sensum fuga forti, scimus quod reflexio eius ad complexionem corporis hominis iam sit ad tertium gradum: uerum tamen quamuis mutet corpus mutatione uehementi, tamen non est corruptens sicut Amaritudo. Ipsa namque est in gradu tertio caliditatis. Et quando inuenis aliquid cuius operatio additur, et superfluit: donec corrumpit complexionem corporis hominis, per superfluitatē separatiōis, si est calidū, aut per superfluitatē aggregationis si est frigidū, scimus quod reflexio eius a cōplexione corporis hominis iam superfluit, et addit, et peruenit ad quartum gradū: et est quod mutat corpus mutatione corruptente: sicut acuitas. Ipsa enim corrumpit cum adustione, et est in quarto gradu. Inquit G. Siccitas. quando est in quarto gradu, efficit operationem acuitatis. Antiqui uero conueniunt super hoc, ut starent apud gradū. s. et non cogitauerunt in eo quod est post eum: quia non inueniunt ad illud formam conuenientem in operatione, in qua possibile esset cogitationem incidere: uerum tamen diuiserunt hos quatuor gradus in tres ordines: primū, et mediū, et postremū. Dixerunt ergo principū

Primus.

Secundus.

Tertius.

Quartus.

gradus, et medium eius, et postremum eius. Verumtamen possibile est, ut sint inter hos tres ordines, media occulta sensui corporeo, et proprie illud dimissio intellectus eorum rememoratione, et non fecit super ea cadere nomen.

4. Odor

Quarta est quæ est sumpta ex odore rei. Dico ergo, quod Odor secundum plurimum est conueniens saporis: quod est, quia plurimum uaporis imprimis in sensum olfactus, sicut imprimis sapor in sensum gustus. Verbi gratia: ex aceto et omnibus rebus acetosis, et acutis, sicut allium, et cepæ, suscipit sensus & olfactus simile ei quod recipit sensus gustus. Et in quibusdam rebus diuersis, fit odoratus a gustu, et precipue in illis, quæ ex medicinis sunt boni odoris. Verbi gratia, Rosæ odor diuersus est a sapore eius. Quod est, quia in rosa inuenit gustus quiddam ponticum, et quiddam amarum, et quiddam insipidum, aquosum: et comprehendimus illud per gustum, et quiddam in insipidum, aquosum: et comprehendimus illud per gustum. Verumtamen nos comprehendimus, quod omnis res habens odorem bonum, est calidæ complexionis, subtilis substantiæ: quantitatem uero illius, aut eius compositionem cum frigido, non significat: tibi olfactus: per gustum uero est super fiduciam eius quod gustas: et iterum odor non significat, nisi supra illud, quod ex uapore resoluitur de medicina: sed uapor non resoluitur ex omnibus partibus odorati. Quod si resolveretur ex eis omnibus, non esset motio eius qua mouet olfactum, et operatio eius in eo motio una, & operatio una. Sensus uero gustus non est taliter. Odor ergo antecedit ad sensum olfactus ex superficie medicinis: et non resoluitur ex omnibus partibus rei odoratus: et si resolveretur ex eis omnibus, non occurreret sensui olfactus in hora una. Et tu quidem, quando gustas rosam, iudicas quod isti saporis sunt in ea: et quando olfacis eam, non iudicas quod sunt in ea.

5. Color

Quinta uero, quæ est sumpta a colore rei, est, quia si rosa est rubea in colore suo, & ceruisa est alba, non tamen omne rubeum est calidum, neque omne album est frigidum. Nix enim & Calx, & Sambucus, & Piper album, et Gypsum, et Zuccarum, et Elleborus albus, et Amylum, & lac, omnia ista albi sunt coloris, diuersarum uirtutum et contrariarum. Iudicium ergo super uirtutem medicinæ ex colore eius, longinquius est a uerificatione, quam iudicium ex colore eius. Cuius exemplum est illud quod præmissum est, ex hoc, quod in colore uno sunt medicinæ calidæ & frigidæ, humidæ & siccæ. Verum, certificatur ex colore, quod uinum, & mel, & uua, & ficus, & quæ sunt illis similia, quanto plus est unumquodque uehementioris albedinis, est minoris caliditatis: et omne quod est uehementioris caliditatis, aut rubedinis, aut nigredinis, est declinius ad caliditatem. Et similiter Rosa, & quæ sunt illis similia. Nam rosa quanto plus est uehementioris albedinis, est frigidior. Et similiter est in tritico, & fabis, & faliolis, & lentibus, & cicere, et

omnibus feminibus & floribus. sicut lilium album, et citrinū, et uarium.
Et quod est citrinū, aut rubeum, uehementioris est caliditatis, q̄ album.

¶ Sermo in appropinquatione Medicinæ ex

CORPORE.

QUANDO uis cognoscere uirtutem rei, tunc incipe, et experire uirtutem eius cū re cui adiungitur: & oportet ut discernas medicinā agentem cum substantia sua, ex eo quod præcessit ex rememoratione nostra de eo. Et uolo ponere aquam subiectam nobis, ut inquiramus de ea. Nam qui ex uulgo infirmi sunt, eam accipiunt, et sani, et uiuū indigens ea est. Comparemus ergo eam in primis ad corpus temperatū, quod non est frigidum ualde, neq̄ calidum: deinde comparemus eam post illud ad illos., quorū naturæ sunt malæ cōplexionis attemperamento existētes. Quādo ergo facimus illud, inuenimus aquā in frigidare corpus temperatū in tēpore longo: & in frigidat illud quod est malæ cōplexionis uelociter, & præcipue, quando aqua est frigida: quando uero aqua est calida, in frigidat ipsum cū tarditate. Et si cōpares aquā frigidam ad corpus adolescentis, calefacit corpus eius tēpore paruo: & si appropinquas eam ad illū, qui habet ægritudinē simplicem calidā, aut frigidam, calidam simplicē, sicut est febris ethica, et frigidam simplicē, sicut febris accidens ex congelatione per niuē: in frigidat eū aqua in frigidatione manifesta: & oportet ut non sit frigus eius per accidens, sed per naturā suam: fortasse em̄ ægritudo est composita, sicut apostema calidū. Cum ergo appropinquamus ei aquā, efficit in eo operationem secundū modum naturalem: deinde facit in eo operationē aliam accidentālē: & quando ægritudo est simplex, non efficit aqua in eo operationē accidentalem. Et tu quidem experire operationē medicinæ simplicis, in ægritudine simplici, per operationē medicinæ cōpositæ, in ægritudine cōposita: & est opiū super apostema calidū. Et medicina quidē composita, operatur in corpore plus, q̄ sit opatio medicinæ simplicis. Exemplū quidē opationis cōpositæ in cōpositis, est. psiliū, quod plus in frigidat corpora nostra, & abscondit sitim, q̄ aqua: quāuis aqua in natura sua sit frigidior psilio, quādo est puræ frigiditatis: quoniā est elementū, quod est simplex. Et propter illud cōueniunt philosophi super hoc, qd̄ elemēta non nutriūt corpus oīno, neq̄ assimilant alicuī mēbrore, nisi mediantibus plantis, et sanguine. qm̄ Elementa propter propinquitatē suam ad plantas, cōueniunt cū eis, et permutantur ad eas: et plantæ propter propinquitatē suam ad sanguinē, assimilant etiā cum eo, & pmutant ad ipsum, & sanguis ppter propinquitatē suam ad mēbra animalis, assimilat eis, & permutat ad ea: qm̄ per eum est eorum uirtus, & ipsorū essentia. Longiores uero res a cibo animalis, sunt elemēta, cum sint simplicia, quibus non sunt sapores: propter illud recipiunt sa-

Aquæ operatio.

Elementa.

Plantæ.

Sanguis.

poros omnes, & apparent in eis: sicut recipit aqua, cui non est color, oēs colores: & propter illud facta est humiditas grandinea, quæ existit: uisus ita, quod non est ei color, quare recipit colores: & facta est lingua sine sapore, & propter illud recipit sapores: & cum in interiore parte hominis fuerit, & est plurimum sensus tactus, & est temperatus quod fit in corpore. Cum ergo tu ponis aquam subiectum tuum, & non mentitur sensus tuus, & tu quidē experiris aquam, cuius uis experientiam, in primis cum sensibus tribus: scilicet per uisum, ne aqua sit turbida: & per gustū, ne sit ei qualitas falsa, aut alia: & per olfactum, ne sit ei qualitas mala foetida. Cum ergo est taliter, est aqua primitiua, munda, pura: hæc est ergo aqua frigida in natura sua. Cum ergo tu calefacis eam, non est aqua sola per calefactionem calefaciens, & comburens etiam, sed similiter est opium, & pomum dæmonis, & mandragora omnia, quando calefacis ea, & appropinquo corpori hominis, calefacis ipsum, & comburis illud, etiam quando sunt superflue caliditatis. Dico ergo, quod medicinæ omnes quarum tu uis experiri uirtutes, quando tu ponis eas super corpus hominis, oportet, ut non sit in eis caliditas accidentalis, & frigiditas, & non aqua solum, sed omnes res. Cuius exemplum sit cæra, quam liquefacis cum oleo saporito, & fricas eam, & infrigidas ipsam cum aqua, & ponis eam super membrum calidum: quare infrigidas ipsum, & humectas illud: & non per frigus naturale, sed per illud quod adquisiuit ab aqua frigida de frigiditate. Secundum hoc ergo exemplum, inquire de rebus omnibus: nam certificabitur tibi, quod uis de cognitione uirtutum in medicinarum, & ciborum, quando approximabis corpori eius ex uirtute accidentali. Et oportet ut discernat, qui uult cognitionem uirtutum medicinarum, & ciborum illud, quod dicitur in ea, scilicet ex eis experiri, quod est calidum, aut frigidum potentia & actu. Calidum ergo actu, sicut caliditas existens in igne: potentia uero, caliditas existens in Piretro, & Castoreo, & Pipere, & quæ sunt illis similia. Et frigiditas actu, est sicut frigiditas existens in glacie, & niue. Sed potentia frigiditas, est existens in opio, & pomum dæmonis, & mandragora. Et intentio sermonis nostri cum potentia, est, quod res præparata est, ut sit in actu: & dicitur secundum duos modos. Aut per hoc, quod mutatur. Aut illud, ut generetur. Mutatio autem eius est, quando remanet species eius, sed quod non remouetur. sicut cum res alba fit rubea. Generatio uero eius, quando alteratur, & conuertitur. sicut panis fit sanguis. Panis ergo est sanguis potentia: cum ergo alteratur, & conuertitur: fit sanguis actu, & non remanet panis, secundum quod fuit. Et oportet ut, discernat quod dicitur in re: quia calefacit corpus secundum duos modos. Aut calefacit ipsum ita quod addit in caliditate caliditatis eius, & augmentat eam. Aut quod ad

Actus.
Potentia.

Mutatio.
Generatio.

dit in substantia eius . Si ergo addit in caliditate corporis, nominatur medicina calefaciens actu, aut potentia. Actu, sicut ignis. Et potentia, per uiam qua est medicina . Et hæc species, aut est propinqua . sicut uenenum Viperæ . Aut minus propinqua . sicut Cantharides : & sunt utriusque corruptumpentes corpus, & sunt ex genere medicinarum interficientium. Plurimum autem in propinquitate paucitatis sunt, sicut Euphorbium, et Piretrum, & Castoreum. Et si addit in substantia corporis, tunc etiam est actu, aut potentia. Actu quidem, sicut puer teneri corporis, quem applicat homo pectori suo, donec occurrat stomacho eius. Potentia uero est, sicut cibus superueniens corpori. Quod autem superuenit corpori ex cibo, est secundum duos modos. Veniens ita quod uincit eum corpus in primis, est cibus: deinde corpus uincit ipsum in postremo, & nominatur cibus medicinalis. Et oportet ut discernat, quod medicinarum sunt quatuor genera. Primum genus est, quod non mutat corpus, & ipsum mutat corpus. & hoc genus est perimens, aut cum caliditate, sicut uenenum Viperarum: aut cum frigiditate, sicut opium. Et secundum genus est, quod mutat corpus, & corrumpit ipsum: & hoc genus etiam mutat, aut ita quod attenuat & subtiliat. sicut est illud quod accidit ex Iusquiamo: aut ita quod putrefacit, sicut illud, quod accidit ex Cantharidibus: & hoc genus etiam est corruptum corpus. Et tertium genus est, quod corpus mutat, deinde reddit ipsum, & mutat corpus & calefacit ipsum calefactione uehementi, sicut Euphorbiū, & Castoreum, & Piretrum. & Piper. Et quartum genus est, quod mutat corpus in primis, deinde corpus post illud mutat ipsum. Cum ergo mutat ipsum, addit ipsum in substantia caliditatis corporis. Si est ex rebus calidis, superfluam caliditatē. sicut cepe et allium, & synapi, & quæ sunt illis similia. Quod si est ex rebus frigidis, superfluam frigiditatem, sicut lactuca, & similia hordei, id est, hordeum fractum in mola, & quæ sunt illis similia. Manifestum est igitur, quod generum medicinarum sunt quatuor. Quoniam rei superuenientis corporis uirtus si est comparata uirtuti corporis, & corpus agit in eam, deinde reddit ipsam, & agit in corpus, tunc est medicina absolute. Et si est fortior corpore, donec non ualeat corpus agere in eam, neque mutare ipsam, imo ipsa est mutans corpus, tunc ipsa proculdubio est medicina corruptum, interficiens. Et si corpus est fortius ea, donec mutet ipsam, & soluat eam, donec assimileteam substantiæ suæ. tunc ipsa est cibus absolute: quoniam cibus generat in membris corporis secundum dispositionē assimulationis suæ cum eo impressionem, & mutat ipsum post hanc mutationē. Et hæc mutatio & impressio, est fortasse manifesta sensui: et fortasse non est manifesta in principio rei, sed declaratur post spacium longum. Et quod ex cibo imprimit in corpus impressionē manifesta, nominatur cibus medi-

Medicinarum
4. genera.

cinalis, sicut lactuca ex frigidis, & allium ex calidis. Hæc enim duo ante quam digerantur, mutant corpus. Lactuca igitur infrigidat, & propter illud dormire facit: & allium calefacit, & propter illud sitire facit. Deinde utraq; postquam digeruntur, addunt in quantitate substantiæ corporis tantum, præter quod mutant ipsum in qualitate sua.

Modi cogni-
tionis uirtutū
medicinarum
& ciborum.

Et oportet ut scias, quod cogitationi uirtutum Medicinarum, & Ciborum sunt duo ordines. Ordo primus est, cognitio frigidi & calidi, & humidum, et sicci. Et secundus ordo est, cognitio digestiui ex eis, & lenitiui, & indurantis, & opilatiui, & aperientis opilationem & absteriui, & rarificatiui, & inspissantis, et aperientis orificia uenarum, & constringentis ea, & comburentis, et putrefacientis, & minuents carnem. et consolidantis, & attrahentis, et albezearum, & sedantis dolorem,

M Sermo in M A T U R A T I U O.
M A T U R A T I U U M est calidum & humidum, cuius caliditas est æqualis superfluitatibus quæ eo curantur, neq; minuitur ex humiditate eius aliquid. Et maturatiuum quidem cum æqualitate sua corpori, in caliditate & humiditate sua, oportet ut sit opilatiuum, uiscofum, quoniam quando ipsum opilat poros corporis coartat spiritum innatum, per quem fit digestio, et reliquæ operationes naturales. Et est sic ut oleum concusum cum aqua calida, & farina tritici decocta cum aqua calida, et panis, & oleum, et pinguedo porci, & pinguedo uituli, et pix, et resina pini, & butyrum rubeum, scilicet coctum. Ista quando coniunguntur cum oleo calido, & thus, et colofonia, et sisamum, ista quando impinguntur, & caulis decoctus cum butyro cocto, et quæ sunt illis similia.

L Sermo in L E N I E N T E.
L E N I E N S autem est calidum: L E N I T I U M est pluris caliditatis parū, quæ corpus cuius lenit duriciem, & pluris siccitatis: & propter illud, quoq; membrū quod indiget medicina leniente, est duricies: & duricies, quæ indiget medicina leniente, est accidens a chimo frigido, grosso, et uisoso: tunc indiget medicina in qua fit caliditas quæ liquefaciat illum chimum, & resoluat ipsum, & finiat eum: & non oportet, ut sit caliditas eius superflua: ut non finiat subtile & dimittat grossum in lapidem conuertit, et non resoluatur. Oportet ergo, ut sit caliditas eius in gradu secundo, et in principio tertij. Et siccitas eius iterum non oportet ut sit superflua, imo in gradu primo, sicut folia althææ cum butyro cocto, et mastix cum butyro crudo, & bdelliū, & storax liquida, & aqua rosata, & armo-niacum, & hyfopus humida, et quæ sunt sicut illa, & medulla ossis cerui, et medulla ossis uinuli, & medulla ossis cameli, et pinguedo gallinæ, et pinguedo capræ, et pinguedo anseris, et muscilago althææ, et muscilago seminis lini, & muscilago fenugræci, & quæ sunt illis similia.

¶ Sermo in Indurante cum FRIGORE.

INDURANS cum frigore, est sicut Portulaca, & Psilium, et Althahalub, et quæ sunt illis similia ex solatro.

¶ Sermo in OPILATIONE.

ET OPILANS cum frigore, est Medicina quæ opilat poros corporis opilatione absq̃ apertione. Et est, p̃culdubio, aut terrestris, aut uiscosa, nō mordicans. qm̃ si est mordicans, nō fit ut figat̃ in poris: quoniã liquefacit ex mēbro aliquid, aut trahit ad ipsum aliqd̃, quare resoluitur, et currit. Oportet ergo, ne sit ei sapor oīno, necq̃ caliditas uehemens, necq̃ frigiditas uehemens. Terrestris quidem est, sicut amyllum, & thutia, et ceruisa plumbi, & climia, & calx, & hēmatites. Ista omnia, quando abluuntur decenter, deinde exsiccanē. Viscosa uero non mordicatiua sunt, sicut malua syluestris, & malua domestica, & interior pars cucurbitæ, & rasura eius, & citrulli: & quæ sunt illis similia.

¶ Sermo in Aperiente OPILATIONES.

APERIENTIA uerū Opilationes, est contraria opilanti: quoniam subtiliat res grossas, & incidit eas: et est illa quæ est amara: aut baurachia, sicut radix lilij cœlestis, et squilla, et amigdala amara et herbis, & baurachi, et lupinus, & seha: quæ est ex medicinis apertiuis, in qua est cum uirtute operationis aliquid ponticitatis, aut stipticitatis. Si ponitur exterius, non aperit, propter stipticitatē suam, aut propter ponticitatem: & si bibatur, aperit opilationes uiscerum.

¶ Sermo in ABSTERGENTE.

ABSTERGENS uero est similis aperienti opilationes, uerumtamē est debilior ea, & non indiget subtiliatione illa, qua indiget aperiens opilationes: & propter illud plures medicinæ quæ abstergunt sunt dulces, uicut mel, fabæ, et hordeum, et amygdala, & batheca dulcis, & furfur tritici, & similia eis.

¶ Sermo in RARIFICANTE cutem.

ETIAM est qd̃ calefacit corpus calefactione tēperata, & non exsiccat, & non est grossū. sicut camomilla, & flos althææ, & oleum de lierua, & oleum de raphano, & oleum antiquum, & his similia.

¶ Sermo in INSPISSANTE cutem.

EST SIMILIS opilanti, uerumtamen est debilius eo: & est illud qd̃ est frigidū, aquosum, non mordicatiuū. sicut aqua frigida hordei, et spũua, & lenticula aquæ, poma mādragore, et eis similia.

¶ Sermo in APERIENTE orificia uenarum.

HOCEST grossum, acutum, sicut allium, et cepæ, et fel tauri, & lilium, et flos papaueris ruffi, & cepa narcisi, et alhalchoen, & oleum lilij cœlestis, & quæ eis sunt similia.

HOC EST grossum, frigidum, stipticum, non uiscosum. sicut uirga pastoris, & arnogiolsa.

ADVRENS est calidum superfluū, grossum. sicut arsenicum, & zega, calcantum, et æs nstum, et cinis ficus, & linapis, et stasifagria, et resiliæ, & est coruiscus, similis est eis arbor Mariæ.

EST calidum superfluū, subtile. sicut Zimar, & urtica: et eis similia.

EST EX genere Zinziar, uerūtamē et debilius eo. sicut cortices æris, et hematites, & cucumer asininus, et radix colocitidæ, et cinis testudinis, et cinis cancorz, et cinis limaciarū, et cinis serpentū, et uiparū.

EST QVOD constringit, & desiccatur cum æqualitate. sicut sanguis draconis, et thus, & myrrha, & aloes. Et quandoq; consolidatur per accidens illud quod minuit carnes, quando ponitur ex eo parū cum eo quod consolidatur ulcus. sicut carotū. Et ex eis est qd consolidatur cū stipticitate sine mordicatione. sicut alumen, & gallæ, & merdalengi, & plumbū uistū, et scoria ferri, plūbi, & cerussa plūbi, et antimoniū combustū. Et ex eis est qd consolidatur cū mordicatione, et adustione. sicut colcotar cōbustū, & tuthia, cathymia, et cortices ferri, & cortices æris, et calx abluta quā ad

EST EX eo est, quod attrahit cū qualitate sua: et ex eo est, quod attrahit natura sua. Quod ergo attrahit natura sua, est sicut medicinæ solutiæ. Sed quod attrahit qualitate sua, attrahit per caliditatem, & subtilitatem. Et caliditas & subtilitas, aut sunt in medicina ex natura sua: aut insunt ei ex putrefactione, quæ accidit ei. Quod autem ex natura medicinæ est, est sicut pulegiū coruinū, & serapinū, et asa. Sed qd est ex putrefactione quæ accidit medicinæ. sicut fermentū, & stercus antiquū, et limus.

EST EX eo est, quod agit cum euacuatione. Quod autem agit per hoc quod resoluit, aut resoluit ex sua qualitate: aut resoluit sua natura. Quod facit illud sua natura, complexio eius est media, in eo quod est inter rem recipientē ad rem, quā recipit: & propterea illud quā dominatur in hora sanitatis, est nocuum.

EST ILLUD quod est calidū. sicut cōplexio corporis in gradu primo: & est subtile, euacuans, et resoluens, & rarificat, et subiliat, & ma

tyrat, & uenit cum omni quod est in membro ex dolore, et ex infirmitate ad æqualitatē. sicut chimus calidus, aut uiscosus: & si est grossus, aut multus, aut annexus in poris subtilibus: aut uentrositas frigida, aut grossa, cui non est meatus: & non oportet, ut sit stipticum inflatiuum, sicut oleum acetinum, imo nudum ex uirtute stiptica.

¶ De tertio Ordine.

ORDO autem tertius, est cognitio eius quod frangit lapides, et eius qđ adiuuat spuerē illud quod est in pectore, & mundificare ipsum, & mundificātis cerebrū, et mundificātis aures, & oculos, & os, & palatum, et stomachū, & intestina, & hepatis uenas, & gibbositatē eius, & splenem, et renes, & uellicam, et prouocantis urinā, & lapidem: ex citantis coitum, & abscondentis coitū, et generantis lac, & abscondentis ipsum, & prouocātis menstrua, et abscondentis ea, & mordificātis intestina ex stercore, et uermibus, et prouocātis sudorē, & mundificātis sudorē corporis.

¶ Sermo in frangente LAPIDES.

EST illud quod incidit: quādo non est caliditas manifeste: nā tunc frangit. sicut radix spargi, & radix arundinis, & poliū, & nitrū adustum contritū, et acetū squillæ, & cinis scorpionū, et lapis spongiæ: quoniam ista sunt frangentia. Quando cū eis est caliditas uehemens: dum induant lapidem, non frangunt ipsum. Et si cū eis est caliditas quæ non sit uehemens, sicut diximus, & accipiatur cum eis, adiuuat res humida ad frangendum. quoniam si fuerit superfluæ caliditatis, separant subtile a grosso, & educunt subtile, & remanet grossum.

¶ Sermo in mundificante pulmonē, et pectus, & iuuante ad Asina, et Tusim antiquā, & generationē Saniei in eis.

LLA sunt semen bauciæ syluestris, et est daucus, & semen lini, et alhalsæ, et semen raphani, & raphanus, et nasturcium, & sisamū, et cordumeni, et semen cucumeris, & semen batellinæ, et semen rutæ, et nigella, et piper, & polium, et prasiū, & calsioli, et rahunt, et costus, et amomum, et sulphur, & galbanū, et myrrha, & opoponacū, et cepæ, & alliū, & squilla, et calamentū, et hyssopus sicca, & amygdala amara, et ficus sicca, & pinea, et castoreum, & herbus, & armoniacū, & bdellium, & olibanū, & asa, aristolochia longa & rotunda, & sticados: & ouū sorbile, quando sorbetur cū melle: & ficus antiqua, quando decoquitur in lacte, præcipue camelæ: & cicer cum lacte. Et conferunt per accidens, subfumigatio cum laudano, & cum storace: & stercus leporis, et pili eius, & stercus Gazeli & radix cucumeris asinini, & semen feniculi: et rahunt, quando subfumigatur cum eo, iuuat.

¶ De Mundificantibus Cerebrum.

MVNDIFI cantia cerebrum ex naribus, quādo cum eis fit caput

purgium, sunt succus sicæ, & succus cucumeris asinini, et oleum de lilio. & oleum de amygdalis, & succus radice arboris Mariæ, et quando exciscatur radix, & teritur cum pipere: & baurach: & calamentum.

M **¶** De Mundificantibus O C C U L O S. .
M V N D I F I C a n t i a O c u l o s p e r l a c h r y m a s, & c o n f e r u n t p r u r i t u i, & g r a u i t a t i, & c o r r o s i o n i, e t d e b i l i t a t i u i s u s, s u n t o m n e s m e d i c i n æ a b s t e r g e n t e s, s i c u t f e n i c u t u m h u m i d u m, & a q u a c i n a m o m i, f e l p e r d i e i s, & m e l, & a q u a c a s i e l, & o l e u m d e l i e r u a, & o l e u m b a l s a m i, & o l e u m n u c i s, & o l e u m a n e t i n u m. E t e x s u c c i s e d i l l u d e t i a m s u n t s u c c u s a c o r i, & h a r m e l, & s u c c u s p a p a u e r i s r u s s i, & a r b o r i s M a r i æ, & s u c c u s c e p æ, & s i n a p i s, & r u t æ.

M **¶** De Mundificantibus A V R E S.
M V N D I F I C a n t i a A u r e s, s u n t m e l, & u i n u m d u l c e, & o l e u m a m y g d a l i n u m, & f e l t a u r i, & s u c c u s c a p p a r i s, & f e l p i s c i s o m n i s, & f i c u s, & b a u r a c h, & m y r r h e, & s u c c u s s i c æ, & s i m i l i a e i s.

M **¶** Mundificantia Cerebrum ex O R E.
M V N D I F I C a n t i a e x O r e C e r e b r u m, s u n t, p a s s a m o n t a n a, i d e s t, s t a f i s a g r i a, & s q u i n a n u m, & m a s t i x, & p i r e t r u m, & s i n a p i s, & m u r i, & q u æ s u n t e i s s i m i l i a, q u a n d o m a s t i c a n t u r: e t q u a d o q u e d e c o q u u n t u r, e t g a r g a r i z a r u r c u m e i s.

M **¶** Mundificantia per P A L A T V M.
M V N D I F I C a n t i a e x P a l a t o, s u n t b a u r a c h, & a l o e s, & s e m e n u r t i c æ, e t g r a n a a l h o r o s, h o c e s t, C a r d a m o m u m, e t s i n a p i s, e t c a l a m e n t u m, e t h y s o p u s, e t a l l i a.

C **¶** De Confortantibus stomachum, & nocentibus ei.
C O N F O R t a n t i a s t o m a c h u m, e t n o c e n t i a e i. C o n f e r e n t i a a u t e m e i s u n t, d a c t y l i i m m a t u r i, c i t o n i a, e t o l i u æ s a l i t æ, e t o l i u æ c o n d i t æ c u m a c e t o, e t o l e u m c r u d u m p o n t i c u m, e t g l a n d e s, e t c a s t a n e æ: e t p r æ c i p u e q u a n d o c o m e d u t u r i n l a c t e: e t o i a o l e a s p i n o s a: e t s u n t i l l a i n q u i b u s s u n t a m a r i t u d o, e t s t i p t i c i t a s: & r o s æ, e t f u m u s t e r r e, e t n a p i c o n d i t u c u m a c e t o, e t c u s i n a p i: e t r a p h a n u s, & s i n a p i, e t n a s t u r c i u m, e t p i r e t r u m, e t s p a r g u s c u m m u r i & a c e t o, & m y r r i l l i, e t a l c a n n e r i æ, e t s i m i l i a e i s: & c a p p a r i s c o n d i t a c u m s a l e, & c o r t i c e s c i t r i, e t a b s i n t h i u m, e t a l o e s, e t u i n u m p u r u m. E t n o c e n t i a e i s u n t g r a n a i u n i p e r i, & g r a n a p i n i m a i o r a e t m i n o r a, & g r a n a h a l h e r t, e t a l h a c o e n, e t s e m e n a g n i c a s t i, e t s i c l a, e t a c e t o f a, & n a p i c r u d i, e t b l e t a, a t r i p l e x, & m a l u a, e t q u æ s u n t e i s s i m i l i a, n i s i c o m e d a t u r c u m m u r i, e t a c e t o, & s i s a m i n o: & s e n u g r e c u m, e t l a c: q u m a c e f c i t i n e i s q s u n t f r i g i d e c o p l e x i o n i s, e t i n s t o m a c h o f r i g i. e t m u t a n t i n s t o m a c h o c a l. e t i s e h a a r m e n i, e t a b r o t a n u m, e t b a u r a c h, e t m e l, q u s u m i t m u l t u m e x e o, & b a t e l m a, e t o i s

medulla, et cerebrū, et uinum nigrū & grosū et durū, præcipue nouū.

M **¶** De Mundificantibus Intestina.
 Vndificantia Intestina, sunt titimallus, & lac eius, & semen atriplicis, & succus caulis, & decoctio polypodij, & aqua ciceris, & folia agni casti, & decoctio alahalsæ, & scordion, & calamentum, et butyrum recens, quando assidue lambitur: & ficus sicca, quando feruet in aqua: et oleum omphacinum, et agaricum.

M **¶** De Mundificantibus uenas Hepatis.
 Vndificantia uenas hepatis sunt de pulpa colognide, camomilla, absinthiū, aqua casei, ius galli antiqui, et aqua ciceris albi.

M **¶** De Mundificantibus gibbositatem Hepatis.
 Vndificantia Gibbositatem hepatis, sunt amomū, decoctio squinanti, radix acori, gentiana, cortices radices lauri, et rahunt, sene, succus liquiricię, amygdala amara, anisum, feniculum, daucus, semen apij hortulani, & montani, asarum, myrrha, & eupatorium.

M **¶** De Mundificantibus RENES.
 VNDIFICANTIA Renes sunt oīs medicina incidens. sicut radix arnoglosæ, et fructus eius, et spargus, et radix peoniæ, & radix ciceris nigri, et amygdala amara, et capillus Veneris, et fu, et cime squinanti, et daucus, et semen apij hortulani, et montani, et acorus, et cortex arboris uitis, et sanguis hyrci siccatus.

M **¶** De Mundificantibus SPLENEM,
 VNDIFICANTIA Splenem, sunt elleborus niger, et decoctio calamenti, et cortex radices capparis, et infusio cucurbitæ amaræ, et tamariscus, et pulpa coloquintidæ, et camomilla.

M **¶** De Mundificantibus VESICAM.
 VNDIFICANTIA Vesicam sunt stercus galli exsiccatum, et rahunt, et fauina, et carpobalsamū, et decoctio glandiū, et fructus alhulaig, id est, aglenter, et balauftiæ, et succus liquiriciæ, et decoctio rubæ, et menta, et foliū, et spica, et nera excorticata, et spargus.

P **¶** De Prouocantibus VRINAM.
 PROVOcantia Vrinā, sunt oīa quæ calefaciūt, et exsiccāt. Et plura illorū sunt medicinæ acutæ. sicut apiū, et semen eius, et feniculi, et semen bauciæ, et ameos, et fu, et meu, et asarū, et acorus, et apium montanū, et siseleos. Et ex prouocantibus est semen spargi, et semen cucumeris, et melonis, et bauciæ, et scariolæ, et napi, et secaniabin.

M **¶** De Mundificantibus Lapidem ex uesica.
 VNDIFICANTIA lapidē ex uesica, et renibus, sunt cordumeoni, et ciperi, et oleum de amygdalis dulcibus, et bdelliū, et radix

feniculi, & olibanum, & amygdalæ amaræ, & decoctio radice altheæ. Et testiculi porci exsiccati: qui teruntur, & sumitur puluis eorum siccus: deinde parū uini post ipsum. Et lapis iudaicus, & lapis inuentus in spongia marina, & steruus columbarum, & cinis leporis.

¶ De Stimulantibus Coitum,

STIMULANTIA Coitum, et multiplicantia sperma. Ex cibis quidem, omne quod est multi nutrimēti, multæ inflationis. Ex medicinis uero, omne calefaciēs, humectans. Cibi quidem sunt, sicut pineæ, cicer: fabæ, ficus, amygdalæ, nuces, fistici, cepæ, lac cum Zuccharo, uitella ouorum, et sisamum, & mel. Et medicinz, eruca, spargus, stincus, satyrion, secacul, pi per nigrum, granum alzelem, been, & zin ziber.

¶ De Abscindentibus Coitum.

ABSCONDENTIA Coitum, & desiccantia sperma sunt, quæ ex cibis sunt ingrosantia, exsiccantia, infrigidantia. Ex olerib. quidem lsctuca, atriplex, blitus, cucurbita, cucumer, citrioli, sandix, morum, aluiniar, & alcofre. Et omne exsiccatiuū ex medicinis. sicut ruta, piper, agnus castus, ciminum, myrabolani, carabe, cyperi, & balaustræ.

¶ De Prouocantibus Lac.

PROUOCANTIA Lac, & generantia ipsum, sunt aqua hordei cum lacte, & feniculū humidum decoctū, semen feniculi, anetum, anisum, semen lini, farina milij, decoctio fenugreci, eruca, semen cucumeris, & caulis coctus. Et ex eis quibus fricat corpus, & prouocatur lac, sunt lumbricæ terrestres, nigellæ, scoria ferri, fel tauri, succus hordei infusi, pinguedo anseris, & omne subtiliatium, incisium, quando cum eo ist non caliditas, nisi æqualis, pauca, & non est exsiccatiuum, tunc generat lac.

¶ De Desiccantibus Lac.

DESICCANTIA Lac, sunt omnia desiccantia. sicut piper, ruta, arbor Abraam, arbor Mariæ, anetum, coriandrum siccum, semen albedarogi, mentha, calamentum, sauina, semen rutæ, lupinus, & pulgium ceruinum. Et omne infrigidatiuum, stipticum. sicut sumac, balaustræ, lens, acetum, & agresta. Et omne narcoticum frigidum, sicut lactuca, eoriandrum, hyoscyamus, & papauer.

¶ De Prouocantibus Menstrua.

PROUOCANTIA Menstrua secundum plurimum sunt omnia quæ prouocant urinam cum calefactione et subtiliatione. sicut alarum, aqua mellis, castoreum, aqua ciceris, myrrha, daucus, serapinum, cafoli, galbanum, sauina, rubea, calamentum, storax, arbor Mariæ, alcananna, altit, opoponacum, & fasioli. Omnia ista prouocant menstrua: & quando sufficientia est super unum istorum, & decoquitur in uino, & bibit, prouocat menstrua.

¶ De Abfcindentibus Menftrua.

AB SCIN dentia Menftrua, funt thus, balauftiæ, gallæ, acacia, carabe, bolus armenus, terra figillata, femem plâtaginis, fcoria ferri, & myrabolani. Et ex eis ponuntur fuper dorsum, & fuper ilium finiftrum, & abfcindit menftrua, ficut fanguis draconis: antimonium, & alumen, & quæ funt eis fimilia.

¶ De Mundificantibus Inteftina ex ftercore.

MVNDIFICANTIA Inteftina ex ftercore, funt, ftorax, aloes, mafstix, & allium, quando bulliuntur cum oleo, & muri: & linapis, & ficus cum baurach: & medulla cartami.

¶ De facientibus descendere uermes.

FACIENTIA descendere uermes, afcarides, & lumbricos ex uentre, funt feha armenum, alabrengi, lupinus, abrotanum, & lumbrici terreftrès, & ataraxacon, & fcariola agreftris, & fal Indum, allinitran, & nigella, & poliũ, & ficcidis, & herba auris muris, & fel tauri, & coloquintida, & aloes.

¶ De Prouocantibus Sudorem.

PROUOCANTIA Sudorem ex corpore toto, funt calida & ficca omnia, ficut ciminum, anifum, calamentum, & polium. Et ex oleis & medicinis, etiã cum quibus fricatur corpus, ficut oleum cum baurach, oleum cucumeris afnini, oleum raphaninum, oleum balfami, oleum chamomillæ, oleum anetinum, & albenacetin, & eft purum oleum nardinũ, coftus, & ex illo balfamum, carpobalfamum, rahun, & calamus aromaticus. Et ex medicinis quæ excitant sudorem quando fuffumigatur cum eis funt caftoreum, bdellium, agnus caftus, lens parua, & carpobalfamum.

¶ De Mundificantibus Cutem.

MVNDIFICANTIA cutem, funt arfenicum rubeum, & citrinum, aristolocchia, calamus aromaticus, piretrum, ftatifagria, & fambucus, & cinis glandium, radix altheæ, farina fabarum, & farina lupinorum, farcocolla, mel, herbus: baurach, fpuma maris, dactyli, & cicer: & uniuerfaliter omne in quo eft abfterfio.

Inquit Aggregator huius libri, iam præmiffi illud, quo fit iuuamentum ex cognitione uirtutum Medicinarum, et Ciborum, & quomodo auxilia tur per illud, & nunc in principio narraui ea. Dico ergo, propterea quod Cibi, & Medicinæ funt multæ, conuenere Antiqui, præcipue poftremi, tuordinarem ea fecundum literas alphabeti. Et hoc eft ubi incæpi.

¶ Finis Libri Albegnefit.

T Q V I A P R I M O S V E T E R E S. ut de uirtutibus cuiuscq; medicinæ singillatim in caliditate, frigiditate, siccitate, et humiditate loquerentur, ualde sollicitos esse cognoui: unde in hoc quatuor inuenerunt differentiâs, uel definitiones, diacentes Gradum primum, et secundum, & tertium, & quartum in unaquaq; qualitatatum esse: quod tamen in composita medicina dicere prætermiserunt. Non enim dixerunt, quod hæc medicina, scilicet composita, in aliquo gradu ita, & ita existat, in caliditate, uel frigiditate, siccitate, & humiditate: non tam, quod magis proprium fuerit, scienciam eius rei in medicina simplici attendere, quam in composita. Licet enim huius rei scientia secundum ordinem simplicis medicinæ præcedat compositam, non est tamē conueniens, ut ipsa in sola simplici attendatur medicina, & non in composita. Quia composita medicina, quamuis ex medicinis constet, quarum uirtutes in simplicitate earum diuersificancantur, non tamē sequitur, ut eius complexio diuersificetur quando componitur: intellexit, quod ad scientiam uirtutum medicinarum compositarum pertinere, non minimi existat lucri. Quia igitur medicinam compositam multoties componimus, consecutum est, ut eius uirtutes secundum multitudinem, & paucitatem diuersificentur: quod quidem prouenit ex uirtutibus earum, a quibus fuerit composita. Impossibile enim fuit, ut in quarundam uirtutibus, ex quibus fuit composita, consisteret, & illarum uirtutes non obtineret. Quia igitur illud inuestigare proposui, nec potui prætermittre, quin cuiuscq; gradus relationē quam ad alterutrum habet, percipere studerem, in inquisitione æqualitatis absolutæ laborare, æquū fuit. Ipsa enim est ubi contraria æqualiter coniunguntur, ita ut a neutro eorum ad aliud declinet. Fuit itaque eius inquisitio magis proprie præmittenda. Quia nil calidum dicitur, nec frigidum, nec siccum, nec humidum, nisi ex eo quod temperamentum iam addidit supra æqualitatem:

& quia ipsa est & origo, & principium, & elementum huius totius quod de hoc dicitur, & ab ipsa prouenit augmentum, & in illa resoluitur. Si enim quid sit resolutionis intentio queratur. Dicitur, quod sit augmentorum ab æqualitate ablatio, donec æqualitas remaneat. Sicut ego, si DEVS uoluerit explicabo.

Resolutionis
intentio.

Et quia eorum quæ super æqualitatem addit fuerunt, neque quantitates, nec species omnino notæ fuerunt, necesse fuit nobis illud explicare, Augmentorum autem intellectus, Gradus sunt quatuor, qui scz supra æqualitatem additi sunt. Dicam ergo, quod omnia augmenta naturalia quinque modis sunt. Primum enim est Augmentum dupli. Post quod est augmentum quod addit partem unam: quod est continens tantum quantum est illud cui comparatur, & eius medietatem. Post hoc uero est augmentum addens partes, quod continet quantum illud, & eius duas tertias. Post hoc sequitur augmentum dupli, quod addit partem, & est compositum ex prima specie, & secunda. Consequitur autem hoc augmentum dupli, addens partes, quod ex prima scilicet specie, & tertia componitur. Quia eego hoc ex parte exponere in numeris naturalib. cupio, ipsos secundum ordinem naturæ supposui in ordinibus suis, quorum unus alium præcedere non potest: & incæpi ab uno, qui est causa numeri, cum ab illo ortus fuerit, & creuerit. Quod ut menti hunc librum nostrum legentis, citius infigatur, & affirmetur, æquum fuisse credidi præmittere, quod de hijs quinque speciebus præposuimus.

Augmentorū
modi quinque.

Est autem ordo naturalis iste, i. ij. iij. iiij. v. vi. vij. viij. ix. x. Dico igitur, quod augmentum duorum supra unum, duplum est unius: & unum duorum, est medium. Iam igitur patet, quod primum augmentorum naturalium, est augmentum dupli: & quod duo, duplum sunt unius. Nos quoque augmentum dupli præmisimus: quia natura quoque ipsum præmisit: & quia prima proportio naturalis, quæ in directione paucitatis inuenitur, medietas existit, id est, quod unum eius ordinis est, qui est post ipsum, scilicet duo, medium est. Apud nos enim nihil interest, utrum dicatur augmentum, siue dicatur proportio.

Primum augmentum.

Præterea dico, quod augmentum trium supra duo, est id quod addit partem, hoc est, quod tria iam addiderunt supra duo, partem duorum. hoc est, quod tria iam addiderunt supra duo, partem duorum: duorum namque pars una est, & est illud quod addit partem.

Secundū augmentum.

Iam ergo manifestum est ex hoc, hoc augmentum naturali ordine sequi illud quod est ante ipsum. Similiter quoque augmentum quatuor supra tria, ex genere est eorum quæ addunt partem, inde ergo dico, quod augmentum quinque supra tria, sunt duo: duo namque duæ partes trium existunt, quod illud est quod addit partes. Dico igitur, quod augmentum quinque supra duo, est primum augmentum duplum quod addit partem: & est illud quod quinque iam addiderunt supra duo cum duplo eorum & uno. unum namque duorum est pars. & hæc est pro-

portio composita, quam componi diximus ex proportione dupli, & ea quæ addit partem. Dico etiam, quod augmentum octo supra tria, est primum augmentum duplum, quod addit partes : & hoc est, quod octo iam addiderant supra tria duplum ipsorum ex duarum partium suarum quantitate : & est proportio composita, quam ex prima specie & tertia componi diximus. Iam ergo, manifestum est ex his quæ diximus, illud quod præmisimus de his quinque modis, necelario ponendum ab eo. Quorum primus augmentum dupli continet, sicut, 1. & ij. & iij. & viij. Et secundus id quod addit partem : ut ij. & iij. & viij. & v. Tertius similiter modus augmentum partium continet : ut, quinque ad tria, & nouem ad septem. Quartus uero est modus augmenti dupli, quod addit partem, ut. ij. & v. & xi. & xxij. . Et quintus est, in quo est augmentum dupli, quod addit partes : quemadmodum, iij. & viij. & xviij. & xxxviij.

Consyderemus ergo, quanta proportionum fiat resolutio, ut ad æqualitatem redeant, & ponamus aliquid, quod sit exemplum, & regula, qua perueniamus ad hoc quod in æqualitatem resoluere uouerimus. Multa enim sæpe quærentur, ad quorum scientiam perueniri non potest nisi exemplis rerum positis, quæ cum eis sint eiusdem generis. Ponamus igitur tres numeros proportionales dupli proportionem. Aequalitas enim, ut post hæc explicabo, inueniri non potest, nisi in hac : & ipsa est prima species, quam præmissi, quæ etiam prima naturaliter est inuenta. Hoc autem est, ut sint tres numeri proportionales, & sit proportio primi ad secundum, ut secundi ad tertium. Quos cum conuertimus, erit proportio tertij ad secundum, ut secundi ad primum : & sit primus minor, secundus medius, tertius maior. Cum ergo uouerimus eos resoluendo ad æqualitatem reducere, minuemus ex medio quantitatem minoris, & ex maiore quantitatem medij, & minoris, & qui remanent æquales inueniuntur. Si ergo remanentes species secundum ordinem dupli composuerimus, statuentes duplum in lineis, & ponentes maiorem primum, & minorem postremum : & deinde superposuerimus huic primo ei similem, & sub medio numerum continentem quantitatem ipsius, & huius primi, & sub postremo quantitatem ipsius, & primi, & duplum medij, prouenit compositum, quod scilicet addit partem. Illud quoque quod addit partes constituitur : componimus id quod addit partem quemadmodum prius posuimus duplum, & exequimur omnia quemadmodum fecimus prius. Duplum autem quod addit partem constituitur : componimus illud quod addit partem, ita ut est absque conuersione, & facimus ut prius fecimus. Duplum autem quod addit partes componitur, cum statuerimus illud quod addit

partes absque conuersione: & exequimur in eo omnia ut in alijs fecimus. Cum ergo has species resoluendo ad æqualitatem reducere uoluerimus, minuemus ex medio minoris quantitatem, & ex maiori duplum eius, quod residuum fuit ex medio, & quantitatem minoris: & si numeri tres æquales remanserint, iam illud inuenimus quod quaerimus. Si uero non, iam egressi sunt ab illa specie, in qua relationem habuerunt, & transierunt in illam speciem quæ magis remota est a natura, quam species a qua resoluta fuit hæc. Post hoc quoque consequenter operabimur ut prius. Quod si numeri tres, qui sunt residui, æquales sunt, & conueniunt, iam consecuti sumus quod uolumus, Si autem non, iam in aliam speciem transierunt, quæ magis elongata est a natura ipsius.

Verbi gratia. Ponamus æquales numeros in linea una, tribus ordinibus distincta, & sic prima, & sint in ea isti tres numeri 1. 1. 1. Deinde adiungamus ei lineam secundam, in qua sint ordines numeroꝝ proportionem dupli proportionales, & sunt isti, 1. ij. iij. Si ergo uoluerimus resoluendo eos ad æqualitatem reducere, ex medio quod est duo, minuemus quantitatem minoris, quod est unum. Deinde minuemus ex maiore quod est quatuor, duplum eius quod remansit ex medio, & minorem quod est unum, & duo, & remanebit unum. Iam ergo numeri omnes resoluendo æquales inueniuntur. Quod si quid ex quatuor superfluit speciebus, resoluendo ad æqualitatem reddere uolueris: non consequitur, ut ea quæ residua erunt æqualia inueniantur, imo in aliam speciem transibunt, quæ a specie æqualitatis naturaliter remotior erit. Exempli causa, duabus lineis tertiam adiungemus, in qua erunt numeri proportionem continentes augmenti, quod addit partem: & sunt isti, iij. vi. ix. Deinde annectemus huic lineam quartam continentem proportionem augmenti, quod addit partes, in qua sint numeri isti, ix. xv. xxv. Huic quoque consequenter adiungemus lineam quintam, in qua sint numeri continentes proportionem dupli, quod addit partem, & sunt hi, iij. x. xxv. Cui similiter annectemus lineam sextam, in qua sunt numeri connexi proportionem dupli, addentis partes, & sunt isti, ix. xxij. xliij. Cum ergo uoluerimus harum specierum numeros resoluendo ad æqualitatem reducere, minuemus ab omni linea ex lineis cuiusque speciei numerum minorem ex medio, & deinde medium & minorem ex maiore. Numeri igitur qui residui erunt, non inueniuntur æquales, imo erunt naturaliter remotiores a specie æqualitatis. Quapropter ex eo quod superfluit, oportebit nos facere quemadmodum exequuti fuimus:

prius resoluendo, donec æqualitas inueniatur,

Quod dicitur, non quieten-
dis, donec æ-
qualitas inue-
niat, sciendum
esse non posse
eo modo quo
ostendit. Sed si
ita fiat, ut idu-
plici ostensum
est, iuniri po-
terit quod dicit.

Possunt autem hæ species & aliter componi, & non secundum dispo-
sitionem dupli, sic, ij. iij. iij. quæ est linea numerorum qui addunt
partem. Et deinde adiungimus ei quartam lineam secundum proporti-
onem augmenti addentis partes, ut eam in qua sunt, iij. v. vij. Et post
addimus ei lineam quintam continentem proportionem dupli, quod ad-
dit partem: ut illam in qua sunt, ij. v. xi. Et deinde adnectimus ei se-
xtam lineam, continentem proportionem dupli, quod addit partes. ut
illam, in qua sunt, iij. vij. xvij. Quemadmodum subiecta docet
figura.

Æqualitas.	I.	I.	I.		
Multiplex.	ij.	ij.	ij.		
Superparticularis.	ij.	vi.	ix.	ij.	ij.
Superpartiens.	ix.	xv.	xxv.	ij.	v.
Multiplex superparticularis.	ij.	x.	xxv.	ij.	v.
Multiplex superpartiens.	ix.	xxij.	lxij.	ij.	vij.

Cum ergo uoluerimus hæ quatuor species resoluendo ad æqualita-
tem reducere, minuemus in unaquaq; linea, cuiusq; speciei numerum mi-
norem ex medio: deinde medium, & minorem ex maiore: quod post
quam fecerimus, remanebunt numeri non tenentes æqualitatem, uel in
parte, uel in toto: nec unquam reperies, quod omnes numeri qui reli-
qui sunt, æquales inueniantur. Iam ergo ex hoc manifestum est, æqua-
litem minime reperiri posse, nisi in proportione dupli, quæ est prima:
et est etiam ostensum, quod proportio dupla proportionalis est, et quod
augmenta quæ resoluendo ad æqualitatem reducuntur, sunt proportio-
nalia. Si ergo quamlibet quatuor specierum, conuertendo ad dupli pro-
portionem, quæ est prima, reduxerimus, inueniemus æqualitatem in
eis, & quod proportionales fuerint. Ideoq; dictum est, quod æquali-
tas non inuenitur, nisi in proportione dupli. postquam ergo iam ostensu-
m est, primum ex augmentis naturalibus, augmentum dupli esse, &
quod æqualitas in ea reperitur, cum alia in ipsam resoluuntur, demon-
strabo æqualitatem quæ est in qualitate. Deinde ostendam illud, quod
ab æqualitate egressum est: & post hoc in ipsam resoluam. donec aug-
mentorum mensuræ supra æqualitatem manifestæ sint.

si D E V S uoluerit.

Æqualitas,
absoluta in
qualitate.

Dico ergo, quod æqualitas in qualitate, est contrariorum adinuicem
temperantia in re æquali, & eorum effectus æquales, scilicet ut eius sit ca-
lesfactio quanta infrigidatio. Oportet igitur, ut egressus ab æqualitate,
sit augmentum unius qualitatis supra sibi contrariam. Quod sic colligi-
tur. Caliditas & frigiditas contrariæ sunt, quarum unaquaq; eam quæ

sibi affertur, fugat. Sic igitur in æqualitate sunt æquales, quarum neutra aliquid super aliam addit, nec intenditur. Conueniens tamen est, ut cum una ex qualitatibus aliquid supra sibi contrariam augmentauerit, secundum suam speciem addat. Iam igitur manifestum est, quod discessus ab æqualitate in qualitate, est augmentum unius duarum qualitatum supra sibi contrariam. Apud nos enim nihil interest, siue æqualitates dicantur temperantes, siue æquantes, seu alternantes, siue rectificantes. Quod autem unius qualitatis augmentum dicimus, nihil aliud intelligi uolumus nisi ipsius intensionem. Augmentum enim in qualitatibus non proprie dicere possumus. Ipsum enim ex proprietatibus quantitatis una proprietas existit: & quia unaquæque duarum qualitatum, contrariorum locum occupauit, in quo ipsi consistit eleuatio. Fuitque locus quem calor occupat, ab eo quem tenet frigiditas, alius. Venus enim locus duobus non supponitur contrarijs. Indigemus igitur, ut dicamus, in æqualitate tot partes contineri calidas, quot frigidas, cum ipsa in minimas diuiserimus partes.

Si autem nobis aliquis obijciat, dicens caliditatem causam suæ raritatis & dilatationis maiorem occupare locum debere, quã sit locus quem tenet frigiditas, & hoc causa suæ constrictionis. Dicemus, caliditatem non dilatari, cum eius contraria coniugatur ei & æquetur: quia contrarietas est inter eas, & insecutio: nec etiam æquius est, caliditatem remouere frigiditatem a loco suo, quã ut caliditatem frigiditas. Postquam ergo caliditati nunc adest, quod diximus contra frigiditatem, non dilatatur in loco suo caliditas magis, quam frigiditas in suo.

Quod si uolueris, minimam ex partibus rei in complexione æquali, intellectualiter considera, quæ est pars indiuisibilis causa suæ paruitatis: & inuenies conueniens esse, ut sit in ea tantum caliditatis, quantum frigiditatis: cum rei æqualis compositio facta sit ex partibus istis. Iam ergo ex hoc uerificatum est, in re æquali tot partes calidas contineri quot frigidas: & manifestum est, quod discessus ab æqualitate secundum qualitatem, est augmentum unius qualitatis supra sibi contrariam: quod etiam indagando secundum quantitatis directionem exposuimus. Iam igitur ostensum est, quantitatem eorum, quæ ab æqualitate discesserunt, secundum quantitatem in qualitate ex hoc quod in eis est de æqualitatis manifestatione, metiri. Deinceps uero explicabo eorum resolutionem in æqualitatem, præcipue cum æqualitas non reperitur, nisi in eo quod in ipsum resoluitur. Dicam ergo, quod licet augmenta, quia supra æqualitatem fuerunt, in æqualitatem resoluantur, præter augmentum dupli, consequens est tamen secundum hunc

ordinem, ut non omne quod ab æqualitate discesserit, in ipsam proprie resoluator: & quia iam manifestum fuit, quod in re æquali tantum est caliditatis quantum frigiditatis. Ponamus rem æqualem, unam partem, cuius una medietas calida, & altera ipsius frigida sit: & ponamus etiam unamquamque contrariarum quæ æquantur, medium. Erit ergo calidum medium, & frigidum medium.

Dico ergo, quod oportet ut sit quantitas augmenti primi, quod discessit ab æqualitate, cuius calor non uehementer sensui manifestus apparuit, dupla caliditatis quæ in re æquali existit. Ex eo itaque patet, quod de augmento dupli exposuimus, & est in dupla frigiditatis quæ est in re æquali, postquam rei æqualis caliditas tanta est quanta frigiditas ipsius, & est pars media ex unaquaque earum, sicut diximus. Est ergo in augmento primo quantitas caloris, pars prima integra. Frigiditas uero quantitas mediocritatis caloris qui est in ipso. Cum ergo resoluerimus hoc primum augmentum in æqualitatem, & remouerimus unum duplum caliditatis, remanebit media pars calida, & media frigida: & ipsæ sunt duæ media, quæ se uicissim contemperant, ex quibus processit æqualitas. Ex hoc quoque manifestum est, quod æqualitas in unoquoque augmentorum reperietur cum remouerimus prima augmenta. Inueniemus ergo partes contrarias, quæ se se,

ut dictum, temperant.

Dico præterea, quod oportet, ut sit mensura augmenti secundi, cuius calor excesserit augmentum primum, manifeste dupla caloris primi, augmenti primi, quemadmodum de augmento dupli docuimus: & quia mensura primi augmenti iam fuit pars una integra, & dupla caloris qui est in re æquali, & dupla etiam frigiditas ipsius, oportet ut sit calor secundi augmenti duæ partes, & sit duplex caloris primi augmenti, & quadruplus caloris qui est in æqualitate, & quadruplus etiam frigiditatis quæ in ipsa continetur. Ipsius enim calor, ut dictum est, eius frigiditati æqualis est. Quod ergo in augmento secundo frigiditatis inuenitur, tantum est, quantum quarta pars caliditatis in eodem inuentæ. Cum ergo hoc secundum augmentum abstulerimus, remanebit primum: primum quoque cum remouerimus augmentum, remanebit media pars calida, & media frigida: & ipsum, ut dictum est, sunt duo media, quæ ad inuicem temperant se, a quibus æqualitas processit.

Et dico itidem, quod oportet, ut sit mensura tertij augmenti, cuius calor & effectus secundum augmentum excesserunt uehementer, non tamen multitudine dupla caliditatis augmenti secundi. Quod ex hoc manifestum est, quod de augmento dupli exposuimus. Sed quia men-

fura augmenti eius secundi, dupla fuit caloris augmenti primi, & quadrupla caloris qui est in æqualitate, exigit ut sit calor augmenti tertij, quadruplus caloris augmenti primi: & quia calor augmenti primi duplus fuit caloris qui est in re æquali, & duplus frigiditatis eiusdem, oportet ut sit calor augmenti tertij octuplus caloris, qui est in æqualitate: & octuplus etiam frigiditatis, quæ in ipsa existit, postquam calor æqualitatis frigiditati ipsius æquatur. Ex hoc quoque patet, quod illud, quod in augmento tertio frigiditatis existit, tantum est quantum octava pars caloris eiusdem. Cum ergo abstulerimus hoc augmentum tertium, remanebit secundum augmentum: quod inde cum sublatum fuerit, remanebit augmentum primum: hoc quoque primum cum remotum fuerit, remanebit media pars calida, & media frigida: & ipsa, ut dictum est, sunt duo media, quæ se se vicissim temperant, a quibus processit æqualitas.

Idem dico, quod oportet ut sit mensura augmenti quarti, cuius calor & effectus tertium augmentum uehementer supergressi sunt, dupla caloris augmenti tertij. Quod ex eo patet quod de augmento dupli docuimus. Sed quia calor augmenti tertij, quadruplus fuit caloris augmenti primi, & caloris qui est in æqualitate octuplus, oportet ut sit mensura caloris augmenti quarti octuplus caloris primi augmenti, & sexdecuplus caloris qui est in æqualitate, qui etiam frigiditatis in ipsa, quæ in ipsa reperitur sexdecuplus existit: quemadmodum ostendimus, quod calor æqualitatis est sicut eius frigiditas. Est ergo illud frigiditatis, quod in quarto existit augmento, tantum, quantum est medietas octauæ partis caloris in ipso existentis. Cum ergo remouerimus hoc quartum augmentum, remanebit tertium: tertium quoque cum abstulerimus, remanebit secundum: cumque secundum remouerimus, remanebit primum: primum quoque cum sublatum fuerit, remanebit media pars calida, & media frigida: & ipsa, ut sepe dictum est, sunt duo media, quæ se ad inuicem temperant, ex quibus æqualitas constituta est. Non dissimiliter quoque erit mensura augmenti primi, & secundi, & tertij, & quarti, cuius æqualitatem frigiditas supergressa est: quemadmodum fuit mensura caloris, qui æqualitatem excessit, cuius supergressionem explanauimus. Caliditas quoque, quæ est in augmento cum frigiditas intenditur, ita erit, ut fuit frigiditas augmenti in quo fit caloris intensio.

Postquam ergo iam exposuimus manifeste hoc quod proposueramus in æqualitate absoluta, reuertamur ad ostendendum hoc in æqualitate, quæ secundum relationem attenditur. Dico ergo æquale in medicinis, quod secundum comparisonem quam habet ad humanam speciem, æquale uocatur: & est, quod neque calefacit, neque infrigidat;

Æquale in medicinis secundum comparisonem,

neque humectat, neque deficcet. Cum igitur aliquid sic fuerit, consequens est, ut quod ex caliditate in eo continetur, sit, quemadmodum continetur illud, quod ex frigiditate, & calidarum partium quantitas in eo sit tanta, quanta frigidarum, cum scilicet ad humanam speciem æqualem comparatur: hoc est, quod si huius calefactio respectu illius speciei, non est maior ipsius in frigidatione; uel humectatio deficcatione, ipsum est æquale, quod secundum comparationem dicitur. Oportet etiam, ut hoc æquale sit principium, & eius elementum ad quod dicitur æquale: quia in ipsum resoluitur illud quod supra ipsum augmentum fuit, & quod ab eo egressum fuit. Oportet etiam, ut mensuræ augmentorum supra hoc æquale sint, quemadmodum augmentorum mensuræ supra æquale absolute sunt. Conueniunt igitur huic æquali, quod secundum comparationem dicitur, ea quæ æquali, quod absolute dicitur, conuenire monstrata sunt: hoc est, quod ut diximus, hoc æquale est principium, & elementum eorum respectu quorum dicitur, & in ipsum resoluuntur augmenta, postquam ab illo orta fuerint.

Huius autem, quod dicimus medicinam hanc calidam, uel frigidam, uel siccam, uel humidam in primo gradu existere, expositio est, quod eius caliditas, uel frigiditas, uel siccitas, uel humiditas, aliquid supra æquale auxit, quod est primum augmentorum, sensui non ex toto manifeste occurrens. Et iam ostensum est, primum augmentum naturale, est augmentum dupli, & quod in ipsum in æquale resoluitur. Oportet ergo, quod partes qualitatum, quæ sensui occurrunt, & in gradu primo existunt, duplum sint huius, quod est in æquali secundum suam speciem, & duplum etiam eius, quod in eo est ex sibi contraria, secundum quod iam declarauimus. Sed cum remouerimus, quod est in primo gradu, quod scilicet est primum augmentum ex partibus qualitatum supra æquale additum, remanebit æquale, in quo qualitates secundum æqualitatem connectuntur: sicut ostendimus in conuersione, quæ fit secundum resolutionem, cum aliquid ad originem reducitur, a qua ipsi fuit principium. Gradus enim primus non ab alio constituitur, nisi ex duplo, quod est in æquali ex sua specie, uel si uis, ex sibi contraria, quemadmodum declarauimus. Similiter cum dicimus hanc medicinam calidam, frigidam, siccam, uel humidam in gradu secundo, eius intentio est, quod eius caliditas, uel frigiditas, uel siccitas, uel humiditas iam aliquid supra primum gradum auxerit, quod est primum augmentum supergrediens primum gradum manifeste. Et oportet ut sit huius augmenti mensura dupla eius, quod est ante ipsum in primo gradu: quemadmodum ostendimus, quod resolutio, quæ fit, cum aliquid ad suum reducitur principium, quod est æquale, non inuenitur, nisi in augmento

dupli. Erit ergo uirtus qualitatis in secundo gradu dominantis, dupla uirtutis dñantis in primo: sed uirtutis dominantis in primo gradu mensura, ut ostensum est, dupla fuit mensurę uirtutis, quę est in æquali, secundū suam speciem, aut si uolueris, secundū sibi contrariam. Erit ergo uirtus in secūdo gradu dominās quadrupla eius, quod est in æquali secundū suam speciem, aut si uolueris secundū sibi contrariam. Cum ergo illud quod in gradu secundo superat, remouerimus, remanebit gradus primus, in quo primū augmentum attenditur: & cum primū sustulerimus gradū, remanebit æquale, in quo qualitates secundū æqualitatem coniunguntur: sicut demonstrauius in cōuersione quę fit dum reditur ad æquale. Non dissimiliter etiā cum dicimus medicinā hanc calidam, uel fri. uel sicc. uel hu. in gradu tertio existere, intenditur, quod eius cali. uel fri. uel sicc. uel hu. iam addit supra gradum secundū, quod est primū augmentorū, quę gradum secundum supergressa sunt, non tamen in ultimo. Vnde oportet, ut huius tertij augmenti mensura dupla sit eius quod ante ipsam existit, in secundo gradu: sicut ostendimus in augmento dupli. Mensura uero augmenti secundi, iam dupla fuit mensurę augmenti primi, & quadrupla suę simili, ut sibi contrarię, quę est in æquali. Erit igitur mensura dominij tertij gradus quadrupla augmenti primi, & octupla eius quod in æquali inuenitur, ex sua simili, uel ex sibi contraria. Cum ergo tertij gradus dominij um sustulerimus, residuū erit gradus secundus: secundum quoque cum remouerimus, remanebit primus: hunc quoque cum abstulerimus, remanebit æquale, in quo qualitates, secundum æqualitatem cōmifcentur. Similiter cum dicimus hanc medicinā calidam, uel frigidam, uel siccam, uel humidā in quarto gradu, intendit, quod eius caliditas, uel frigiditas, uel siccitas, uel humiditas, iam aliquid auxit supra gradū tertium, quod existit primū augmentum, tertij gradum excedens: cuius effectus ualidus existit, hoc est, quod ad nos ex eius caliditate peruenit, cōbustionem operatum est, & quod ex eius frigiditate, insensibilitatem, & mortificationem efficit eius cui applicatur. Oportet igitur, ut sit huius quarti augmenti, mensura dupla eius quod ante ipsum est in gradu tertio, sicut de augmento dupli patefecimus. Sed tertij augmenti mensura, iam fuit quadrupla uirtutis gradus primi, & octupla eius quod est in æquali ex sua simili, uel sibi contraria: erit igitur secundum hoc uirtus dominij quarti gradus, octupla uirtutis primi gradus, & sexdecupla illius, quę est in æquali, ex sua simili, uel sibi contraria. Cū ergo hunc quartū gradum ad æqualitatem reuertendo reduxerimus cum sublatione eius quod est in eo, relinquitur gradus tertius: tertium autem cum abstulerimus, remanebit secundus: & secundum cum remouerimus, remanebit primus: primo quoque sublato, residuum erit æquale, in quo qualitates, æqua-

litati connexæ sunt. Hoc itaque modo, qualitas resolutionis augmentorum ad æquale consistit, a quo eorum fuit principium. Ex hoc quoque manifestum est, uirtutes graduum medicinarum, quæ ab æquali principium sortiuntur, ad ipsum resolui, uel conuerti a quo processerunt. Nos autem iam ostendimus, resolutionem in æquale inueniri non posse, nisi in proportionem dupli, & proportionem dupli proportionalem existentem. Sequitur ergo ex hoc, uirtutes graduum medicinarum sensui apparentes, quæ scilicet supra æquale aliquid augment, proportionales dupli proportionem existere. Ordo uero proportionum ex quo ad hanc peruenitur conclusio, est, ut dicamus uirtutes graduum medicinarum esse, quæ in æquale cōuertuntur: sicut iam manifestum est. Omne autem quod in æquale resoluitur, in proportionem dupli existit. Consequens igitur est ex hoc, ut uirtutes graduum medicinarum sensui apparentes, proportionales sint dupli proportionem.

Comparatio
nes Graduum
ad inuicem.

Cum ergo adiunxerimus huic conclusioni suam comparationem: hoc est, quod hoc est, quod proportio dupli est proportionalis: consequitur ex hoc, uirtutes graduum medicinarum dominantes, proportionales esse: scilicet ut sit proportio caliditatis, quæ in æquali consistit ad caliditatem, quæ in primo gradu attenditur, sicut proportio caliditatis gradus primi, ad caliditatem secundi gradus. Et proportio caliditatis gradus secundi ad caliditatem tertij gradus, sicut proportio caliditatis tertij gradus ad caliditatem quarti gradus. Similiter quoque erit proportio frigiditatis, quæ est in æquali ad frigiditatem gradus secundi, & proportio frigiditatis gradus secundi ad tertij gradus frigiditatem, sicut proportio tertij gradus ad frigiditatem quarti gradus. Virtutes autem contrariæ uirtutibus quæ ab æquali, secundum argumentum recesserunt, si denominauerimus secundum modum comparationis excellentium, erunt proportionales, addentes: hoc est, erit mensura augmenti frigiditatis, quæ est in æquali supra frigiditatem gradus primi, sicut mensura frigiditatis gradus primi, supra mensuram frigiditatis gradus secundi, supra mensuram frigiditatis gradus tertij: sicut mensura frigiditatis gradus tertij, supra mensuram frigiditatis gradus quarti. Si autem denominauerimus quasdam earum ex alijs, erunt æquales: quem admodum ostendimus omnes æquales existere, ex eo, quod in æquali reperitur, cum augmenta sublata fuerint: ipsæ enim partes æquales inuenientur. Huius autem declaratio est, quod æquale illud existit in quo continetur tantum caliditatis, quantum & frigiditatis, siue partes sint magnæ, siue paræ. Ponamus igitur, quod æquale sit pars minima partium, cuius mediætas sit calida, & mediætas sit frigida: & quod caliditas primi gradus dupla, sit eius quod est in æquali ex cali-

ditate, sicut ostendimus, primum augmentum naturale esse augmentum dupli: quia ergo quod in æquali continetur ex frigiditate, æquum est ei quod est in ipso ex caliditate, oportet ut sit caliditas primi gradus dupla etiam frigiditatis, quæ est in æquali: cum ipsius frigiditas suæ caliditati sit æqualis. Et quia caliditas primi gradus, dupla est frigiditatis, quæ est in æquali, erit quod reperitur in ipso ex frigiditate quantum est medietas eius, quod est in ipso ex caliditate. Ergo caliditas erit pars, & frigiditas partis medietas. In gradu quoque secundo, quod ex caliditate reperitur, duplum est eius, quod est in ipso primo ex caliditate: sicut patefecimus ex augmento dupli. Sed quod est in gradu primo caliditatis, ut ostensum est, duplum quoque eius est quod est in æquali ex caliditate, & duplum etiam eius quod est in ipso ex frigiditate. Oportet ergo, ut sit quod in gradu secundo est, ex caliditate quadruplum eius, quod est in æquali ex caliditate, & quadruplum etiam frigiditatis quæ est in ipso cum mensura, cum ad frigiditatem facta fuerit. Et cum fuerit caliditas secundi gradus quadrupla frigiditati quæ est in æquali, postquam, quod in ipso est frigiditatis, æquum est ipsius caliditati, erit caliditas duæ partes, & frigiditas partis medietas. In gradu similiter tertio, quod caliditatis continetur, duplum est eius quod est in secundo ex caliditate: quemadmodum ostendimus ex incremento dupli. Sed quod in gradu continetur secundo ex caliditate, quadruplum existit eius, quod est in æquali ex caliditate, & quadruplum etiam eius quod in eodem continetur ex frigiditate. Oportet igitur, ut sit quod in gradu tertio est caliditatis, octuplum caliditatis, quæ est in æquali, & octuplum etiam frigiditatis eiusdem, cum mensura, cum ad frigiditatem facta fuerit. Et cum caliditas gradus tertij, octupla fuerit frigiditatis quæ est in æquali, erit quod est in ipso ex frigiditate octava pars eius quod est in eo ex caliditate, ergo erit caliditas partes quatuor, & frigiditas pars media. In gradu quoque quarto quod est ex caliditate, duplum est eius, quod est intensio ex caliditate, quemadmodum ex augmento dupli patefecimus. Sed quod est intensio ex caliditate, iam fuit octuplum eius quod in æquali continetur ex caliditate, & etiam octuplum frigiditatis quæ est in ipso. Oportet igitur, ut sit quod est in gradu quarto ex caliditate, sexdecuplum eius, quod est in æquali ex caliditate, & etiam sexdecuplum eius quod in ipso continetur ex frigiditate, cum ad frigiditatem commensuratum fuerit. quia caliditas gradus quartij, caliditatis gradus tertij dupla est. Et cum caliditas gradus quartij sexdecupla fuerit frigiditati, quæ est in æquali, erit illud quod est in ipso ex frigiditate, quantum est medietas octa-

uæ partis eius, quod in ipso reperitur ex caliditate. Erit ergo caliditas octo partes, & frigiditas partis medietas. Non dissimiliter quoque quod ex frigiditate in primo gradu, & ij. iij. & iij. continebitur, cum incremento ad caliditatem se habebit, secundum proportionis modum, quem præmisimus ex frigiditate: & mensura in humiditate & siccitate, ad eundem modum obseruabitur.

Iam ergo ex hoc manifestum fuit, quod cum tu proportionaueris uirtutes contrarias, uirtutibus quæ ab æquali re procedentes peruenerunt ad augmentum, quare quælibet in quolibet gradu est medietas partis unius inter se, erunt æquales. Cum autem proportionaueris eas secundum modum relationis quem habet recedentes, erunt proportionales, dupli proportionem: hoc est, quod frigiditas caliditatis tertij gradus, addit super frigiditatem caliditatis quarti gradus, quantum est quarti gradus frigiditas. Similiter quoque gradus secundus super tertium, & primus super secundum, et æquale super primū: hoc est, quod frigiditas caliditatis quarti gradus, tanta est quanta medietas octauæ, caloris eiusdem, & in tertio gradu octaua, & secundo quarta, & in primo media, & in æquali similiter. Calor quoque qui attenditur secundum dominium frigiditatis in tertio gradu, eodem modo calorem frigiditatis quarti gradus superat cum quantitate caloris quarti gradus. Gradus quoque residui similiter se habent: in siccitate quoque & humiditate idem inuenitur. Iam ergo ex hoc quod præmisimus, manifestum est, omnibus proportionibus, quæ in proportionem augmenti attenduntur, proportionem dupli meliorem existere in qua æquale reperitur: hoc est, quod ipsa in æquale resoluitur, sicut demonstrauimus. Musicæ quoque tractator docuit hanc proportionem omnibus alijs proportionibus meliorem esse, & * in medicina conuenientiore, scilicet dupli proportionem.

Ex hoc quoque declaratum est, quosdam non nominasse gradum primum. ij. iij. iij. nisi solummodo secundum modum quo numeri ordinatio uocatur, & non aliter: hoc est, quod etiã eorum sermo in nominando gradum primum, ij. iij. iij. intelligitur absque qualibet duarum intentionum. Quarum una est eorum, qui eos secundum ordinem numeri, & eorum computationem nominauerunt, quæ est huiusmodi, primo, secundo, tertio, quarto. Alia autem eorum qui hoc secundum uirtutum modum dixerunt: scilicet qui quartum gradum nominauerunt, eo quod eius uirtus quadrupla sit primi: & tertium, quod eius uirtus tripla sit primi: & secundum, quod eius uirtus dupla primi existat. Si qui igitur hos gradus, primum, secundum, tertium, quartum, sic nominari dixerint secundum ordinem numeri, & non secundum uirtutum ordinationem, non erit eorum dictio conueniens, secundum prædictum modum no-

Alias, in natura.

minationis : cum ipsi in gradibus uirtutes quærant. Quod si fuerint etiam aliqui, qui dicant in gradibus quartum dici, quod eius uirtus sit quadrupla primi, & tertium causa suæ uirtutis, quæ est tripla primi, erit iste ordo graduum absque proportione. Nos uero iam ostendimus in præcedentibus, ipsos proportionales existere.

Galenus quoque in libro x. tractatum, quem de componendis medicinis edidit, in parte uidelicet octaua, cum de quinta confectioe medicinarum Andromachi tractaret, ad curandum stomachū, eorum destruxit sententiā, qui quarti gradus uirtutem primi quadruplam, & tertij primi triplam asseriebant. Confectio autem illa satis aperte potest in illo libro intelligi, si quis intente considerare uoluerit : & si fuerit boni intellectus, & in proportione instructus, intelliget sententiam illorum qui dicunt quartum gradum quadrupli primi, & tertium triplum primi, annullatam esse

Alij præterea fuerunt, qui Graduū uirtutes secundum hunc ordinem se habere dixerunt : affirmantes, uirtutem caloris primi gradus habere se in quinque octauas uirtutis caloris quarti gradus, ideoque tres eius octauæ remanent frigida. Dixerunt etiam, quod uirtus caliditatis secundi gradus, habet in se tres quartas uirtutis caliditatis quarti gradus, & remanebit eius quarta frigida : & quod uirtus caliditatis tertij gradus cōtineat septē octauas uirtutis caliditatis quarti gradus, & remanebit eius octaua frigida. Qui autem eos in hanc induxit sententiam, fuit quidam qui dixit: quod si nos misceremus medicinam in quarto gradu calidam, cum medicina frigida in eodem gradu, æquaretur medicina, & essent in ea quatuor partes calidæ, & quatuor frigida. Et si adderemus quintam partem calidam, esset calida in primo gradu, essentque eius quinque partes calidæ, & tres frigida. Similiter si adderemus sextam partem calidam, in secundo gradu esset calida, & essent eius tres quartæ calidæ, & alia quarta frigida. Septimam quoque partem calidam si adderemus, esset medicina calida in tertio gradu, essentque ipsius septem octauæ calidæ, & reliqua octaua frigida. Quod si octauam partem calidam adderemus, esset medicina calida in quarto gradu, & esset tota calida, nihil in se habens frigiditatis. Huius autē intentio falsa existit, & secundū modum experimenti, & secundū eum qui argumentatur contra eū, ponens principium suū secundum dicta illius : hoc est, quod si prædictus misceret medicinā calidam in tertio gradu, cū medicina frigida in eodem gradu, æquaretur medicina, essentque in ea tres partes calidæ, & tres frigida : quod si pars una caliditatis adderetur, esset calida in primo gradu, & essent eius quatuor partes calidæ, & duæ frigida : essent ergo secundum hoc, primi gradus duæ tertie calidæ, & una frigida : ex præmissis

Opinio quorundam circa Graduū uirtutes.

Dilutio opinionis præcedentis.

sis uero quinque eius octauæ fierent calidæ, & tres frigidæ: hoc autem est impossibile. Similiter quoque, si pars secunda cum prima fieret calida, esset medicina calida in secundo gradu, essentque eius quinque partes calidæ, & pars reliqua frigida: ergo secundum hunc modum, quinque sextæ secundi gradus existerent calidæ, & una frigida: sed in præcedentibus eius tres quartæ fuerunt calidæ, una quoque frigida: quod omnino contrarium & impossibile est. Ita etiam, si pars tertia cum secunda, & prima calida fiat, erit medicina tota calida, nihil in se retinens frigiditatis. Sed in præcedentibus ostensum fuit, quod cum pars tertia cum partibus quæ ipsam præcedunt in quarto gradu calida sit, eius septem octauæ calidæ existunt, & reliqua octaua frigida. Ideoque hæc intentio falsa manifeste existit. Non enim oportet, ut huius intentionis inuento alio quo, in gradu quarto attendat quod non æque in gradu tertio, & secundo obseruari possit. Postquam ergo huius intentionis falsitas manifeste apparuit, & eius etiã sententia manifeste destructa est, qui uirtutem quartæ gradus primi quadruplã, & tertij triplam primi assererat, ex eo quod

G. in receptione medicinæ sui libri comprobauit, & ex eo quod nos declarauimus.

Est postquam ostensum est, quod gradus dupli proportionem proportionales existunt, scilicet quod proportio uirtutis gradus primi, ad secundum est in effectu, sicut proportio uirtutis gradus secundæ ad tertium, & proportio uirtutis gradus tertij ad quartum: declarabo nunc, quomodo compositio componendi medicinas, secundum hanc proportionem, quæ omnibus alijs in proportionem augmentorum melior existit, comprehendere queat.

¶ De Compositione MEDICINARVM
in generali, quæ fit sex modis

DICAM ergo, quod Compositio Medicinæ, licet infinitas recipiat sectiones, in sex tamen restringitur, quæ sub regulis rationis comprehensæ sunt. Quarum una est, Compositio medicinæ calidæ, cum alia medicina calida. Et secunda, Compositio medicinæ frigidæ, cum alia medicina frigida. Et tertia, Compositio medicinæ calidæ, cum medicina frigida. Quarta quoque medicinæ Compositio, est medicinæ temperatæ, cum alia medicina temperata. Quinta etiã Compositio medicinæ temperatæ cum medicina calida. Sexta, Compositio medicinæ temperatæ, cum medicina frigida. Compositio quoque medicinæ calidæ, cum alia calida, tribus modis fit. Unus est, ut ipsa medicina misceatur medicinæ aque calidæ ut ipsa, est. Secundus est, ut coniungatur medicinæ maioris caliditatis. Tertius est ut medicina minoris caliditatis, medicinæ maioris caliditatis coniungatur. Quod si Compositio medicinæ ex æque calidis fiat, non erit in ea

Compositio
Medicinæ ca-
lidæ cum cali-
da triplex.

caloris augmentum, & non minuetur ex ea aliquid. Et si compositio medicinae fiat ex medicina calida, & alia quæ sit minoris caliditatis, erit medicina composita minus calida. Sed si compositio medicinae fiat ex calida, & alia quæ sit maioris caliditatis, erit medicina composita, magis calida, neque minuetur ex ea aliquid, & erit eius caliditas inter augmentum & diminutionem. Nos itaque huius quod diximus exemplum ponamus. Cum miscuerimus duas aquas, quarum unaquæque sit bulliens in summo, neque in nostra permixtione aliqua intrauerit mora, non minuetur ex earum caliditate aliquid, sed remanebunt feruentes utraque. Si autem unam minus feruentem cum alia miscuerimus quæ magis ferueat, augmentabitur caliditas aquæ minus feruentis, propter aquam magis feruentem: & minuetur caliditas aquæ multum feruentis, propter aquam minus feruentem, Non est tamen conueniens, ut existimemus medicinam calidam, caliditatem calidioris medicinae cui admiscetur, minuere propter modum qualitatis minoris caliditatis, sed propter proprietatem eius, quod est cum eius minore caliditate ex qualitate frigiditatis. Eodem modo, medicinae frigidioris frigiditas minuetur ex eo, quod est minus frigida ex qualitate caliditatis. Propter hoc etiam in præcedentibus declarauimus, frigiditatem, quæ est cum caliditate primi gradus, æquari medietati caliditatis ipsius: & sic in reliquis gradibus est intelligendum: ut ex hoc cognoscas illud quod nomen frigiditatis comprehendit, ex nomine caliditatis, aut ex nomine caliditatis nomen frigiditatis, aut nomen humiditatis ex nomine siccitatis, aut nomen siccitatis ex nomine humiditatis pendere quemadmodum in sequentibus propalabo.

Exemplum

C De Compositione MEDICINAE quæ fit ex frigida medicina cum alia frigida, COMPOSITIO uero Medicinae, quæ fit ex frigida medicina cum alia frigida, tribus etiam fit modis. Vno, ut medicina frigida in compositione iungatur alij medicinae eiusdem frigiditatis. Non ergo quando fit compositio, augmentabitur frigiditas, neque minuetur ex ea aliquid. Secundo, ut in compositione medicina frigida, cum alia maioris frigiditatis admisceatur. Tertio uero, ut in compositione medicina frigida cum alia minoris frigiditatis admisceatur. Diminuatæ igitur frigiditas ex augmentatæ frigiditate augebitur, & augmentatæ frigiditas ex diminuatæ frigiditate minuetur: eritque medicina composita, inter frigiditatem frigidioris, & frigiditatem minus frigidae. Hoc quoque manifestum est & apparens ei qui propositum exemplum memoriae commendaauerit. Rursus in compositione quæ fit ex coniunctione medicinae calidæ cum frigida, unaquæque qualitatum a sua minuitur contraria, Et rur-

Compositio medicinae frigida cum frigida triplex.

fus in compositione quæ fit ex commixtione medicinae æqualis cum alia æquali, erit medicina ex eis composita æqualis. In Compositione quoque medicinae, quæ fit ex coniunctione medicinae calidæ non æquali, erit medicina ex eis composita non æqualis. quia cum æquale inæquali admixtum fuerit, non erit medicina ex eis composita æqualis. hoc enim unum est ex per se notis, quæ probatione non indigent. Et necesse est, ut caliditas medicinae calidæ, minuatur ex eo quod declarauimus. Et hoc est, quod illud quod est in minus calido, ex qualitate frigiditatis reprimat caliditatem eius quod est magis calidum. Huius sermonis summa est, quod cum compositio fit ex commixtione æqualium cum æqualibus, & calidorum cum æque calidis, & frigidorum cum frigidis eiusdem frigiditatis, non augmentabitur eorum uirtus, neque minuetur ex eo quod est in ea aliquid: esse ergo temperata, aut calida, aut frigida. Sed si compositio fit ex commixtione diuersarum medicinarum ex augmento & diminutione, aut ex contrarietate, minus ab augmentato augetur, & maius a diminuto minuetur.

¶ **Expōsitiō Compositionis M E D I C I N A E, & res nunciatio compositionis medicinae calidæ, cum alia medicina calida.**

C O N G R E G A bis itaque pondera calidarum quæ in gradibus sunt, & seruabis ea: quæ etiam in eis ex uirtutibus frigidis reperiuntur coniunges, & quæ sit earum denominatio, ex numero calidarum uirtutum scies. Nos autem iam sæpe in eis quæ præcæserunt diximus, quod cum uirtutes frigidæ fuerint tantum, quantum media pars calidarum uirtutum, erit medicina ex eis composita, in primo gradu calida: & cum uirtutes frigidæ fuerint quantum quarta pars calidarum uirtutum, erit medicina in secundo gradu calida: & cum fuerint uirtutes frigidæ quantum octaua uirtutum calidarum, erit medicina calida, & in tertio gradu: & cum fuerint frigidæ medicinae uirtutes quantum sextadecima pars uirtutum calidarum, erit medicina calida, in quarto gradu. Similiter quoque inuenietur regula medicinarum frigidarum, in quibus frigiditas diminuitur, & uni quatuor graduum comparabitur. Quod si uirtus medicinae intra duos ex quatuor gradibus fuerit, proportionem eius ex differentia, quæ inter illos duos gradus inuenitur, scias. Eius itaque quod diximus exemplum ponamus. Hoc est, quod cum miscuerimus pondus 3. 1. mastice, quod in secundo gradu existit calidum, cum pondere 3. 7. cardamomi, quod est in primo gradu calidum, multiplicabis uirtutem caliditatis gradus primi, quæ una est, in duabus 3. cardamomi, & prouenient inde duæ partes: deinde multiplicabis etiam uirtutem gradus secundi, quæ est duo, secundum primam regulam in 1. 3.

Graduum in
Compositis
discretio.

mafticis, & prouenient inde partes duæ. Adiunges itaque duas partes caliditatis cardamomi, duabus partibus caliditatis mafticis, & fiunt quatuor partes calidæ: quas conseruabis, quemadmodum indicauit tibi. Tu autem iam ſciuiſti ex præmiſſis, quod partes frigidæ, quæ cum caliditate primi gradus exiſtunt, ſunt quantum caliditas, medietas calidarum partium: eſt ergo in illa ex frigiditate, pars media, cum ad partes calidas comparata fuerit. Multiplicabis igitur hanc mediam in pondus 3. ſi. cardamomi, & erit pars integra frigida. Similiter quoque tu iam ſciuiſti, quod partes calidæ caliditate ſecundi gradus, duplum ſunt primi, & quod earum quarta eſt frigida, & quod quarta duorum eſt medietas. Multiplicabis itaque medietatem in pondus unius 3. mafticis, & erit medietas frigida. Eam igitur adiunges parti frigidæ, & perueniet ex eis pars, & medietas partis frigiditatis. Scies itaque quæ ſit denominatio partis, & mediæ partis frigidæ, & ex quatuor partibus calidis quas ſeruasti: ipſæ autem erunt tres octauæ. Oſtenſum eſt igitur, quod huiusmodi medicinæ compoſitæ tres octauæ, quæ ſunt cum eius partibus calidis, frigidæ ſunt. Iam autem ſciuiſti, quod frigiditas quæ eſt cum caliditate primi gradus, eſt quantum medietas eius quod eſt in illo ex caliditate: & quod frigiditas quæ attenditur reſpectu caliditatis gradus ſecundi, eſt quantum pars quarta caliditatis ipſius. ſciuiſti etiam, quod tres octauæ minus ſunt medietate, quæ eſt frigiditas quæ in caliditate primi gradus reperitur, & plus quam quarta, quæ eſt frigiditas, quæ ſecundum caliditatem ſecundi gradus attenditur. Oportet igitur, ut medicina hæc, cuius tres octauæ, quæ cum partibus calidis inueniuntur, frigidæ ſunt, intra gradum primum & gradum ſecundum exiſtat

Cum ergo uoluerimus ſcire, in quoto gradu ſit medicina calida: ſuperfluitatem qua frigiditas, quæ ſecundum gradum attenditur primum, frigiditatem quæ cum gradu ſecundo reperitur, ſuperat, ſcias: quæ eſt quartæ partis frigidæ. Minues itaque hanc ex octauis tribus, quæ ſunt frigiditas compoſitæ medicinæ, & remanebit octaua. Deinde ſcies que ſit denominatio eius, ex quatuor, quæ eſt ſuperfluitas, quæ inter duos gradus inuenitur: inueniesque ipſam eſſe medietatem. Ex hac ergo medietate caliditas ſecundi gradus reprimetur. Minues itaque hanc denominationem a gradu ſecundo, & erit medicina compoſita in medio ſecundi gradus calida. Ethoc eſt quod demonſtrare uoluimus. Regula quoque que in compoſitione medicinæ frigidæ cum medicina frigida attenditur, erit ſimiliter.

VIRTUTES ponderum medicinarum calidarum, quæ in gradibus attenduntur, aggregabis : & ex eis etiam ex uirtutibus frigidis adunabis : & unumquodque eorum separatim per se seruabis : uirtutes quoque ponderum frigidarum medicinarum, quæ in gradibus attenduntur : & quod cum eis est ex uirtutibus calidis, adiunges, & uirtutes frigidas, uirtutibus frigidis. Si ergo uirtutes calidæ cum frigidis alternentur, medicina composita in caliditate & frigiditate erit æqualis. Quod si uirtutes calidæ frigidis plures fuerint, scies denominationem uirtutum frigidarum ex eis : & facies sicut præmisimus. Frigidæ quoque uirtutes, si calidis plures extiterint, quæ sit uirtutum calidarum denominatio ex eis, notabis : & facies sicut præmissum est. Compositio autem medicinæ æqualis cum æquali, est sicut diximus, uidelicet quod medicina ex eis composita erit æqualis.

Narratio Compositionis MEDICINÆ æqualis, cum medicina calida.

VIRTUTES ponderum Medicinarum æqualium frigidas, & calidas, uniuscuiusque uidelicet gradus per se aggregabis : uirtutes quoque calidarum medicinarum : & quod cum eis est ex uirtutibus frigidis, similiter congregabis : deinde uirtutes calidas calidis, & frigidas frigidis adiunges : & uirtutes frigidas ex calidis denominabis, & facies ut præmissum est. Cuius exemplum est : ut misceamus mannae 3. i. cum cardamomi 3. i. Ex ea iam sciisti, quod illud quod ex caliditate in medicina æquali continetur, est quantum etiam in ipsa ex frigiditate. Et quia hoc ita est, medietas eius calida, & alia frigida est, quod enim & secundum hoc in ipsa est ex caliditate, est pars media : & quod ex frigiditate, pars media. Quod si poneremus quod in ea continetur ex caliditate partem, & quod ex frigiditate partem, & gradus alios secundum hunc ordinem statuerimus, scilicet proportione dupli proportionales erunt. Sed quia caliditas primi gradus, & ipsius frigiditas, in ipsis partibus continentur, quæ sensui manifeste occurrunt, melius est, ut quod in æquali continetur, ex caliditate, & frigiditate, ponatur pars media calida, & media frigida. Accipies itaque pro 3. cardamomi, partem unam calidam & mediam frigidam : propter hoc quod demonstrauius : pro 3. quoque mannae sumes mediam partem calidam, & mediam frigidam : deinde coniunges partes calidas duarum medicinarum, & prouenit ex eis pars, & partis medietas calidæ : partes quoque frigidarum duarum medicinarum aggregabis, & prouenit ex eis pars una frigida. Scis itaque quæ sit denominatio partis ex parte, & media, & erunt duæ tertiae. Scies ergo, quod huiusmodi expositæ medicinæ calidæ duæ tertiae.

riæ, frigidæ sunt. Oportet ergo, ut hæc medicina composita æqualis, sit calidior: eo quod calor qui est in æquali, est quantum ipsa frigiditas. Scias ergo differentiam quæ est inter æqualem, & gradum primum secundum frigiditatem: & hoc est medietas. Minues igitur eam ex duabus tertijs, & remanebit sexta: deinde scies quæ sit eius denominatio, ex differentia quæ est inter æquale, & primum gradum: & inuenies tertiam. Ex hac ergo denominatione, caliditas primi gradus fuit repressa. Ideo medicinæ caliditas erit in duabus tertijs gradus primi. Et hæc est regula quæ obseruanda est in compositione medicinæ æqualis, cum frigida. Illud præterea quod tibi patefeci in uirtutibus calidis & frigidis, ex me intellige, quia in humidis & siccis idem obseruatur: & similiter in residuo eius totius quod in hoc libro continetur, ex intensione caliditatis & frigiditatis.

Exemplum componendi Medicinam.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humidit.
Cardiomi	3 l.	pars una.	pars media.	pars una.	ps media
Zuccari	3 ij.	partes duę.	pars una.	ptes duę.	pars una.
Indi	3 l.	pars media.	pars una.	pars una.	ps media.
Emblici	3 ij.	pars una.	partes duę.	ptes duę.	pars una.

Congregabis itaque partes calidas, & erunt quatuor, & media: partes quoque frigidas colliges, & erunt quatuor, & dimidia: & sicæ erunt sex, & humidæ tres. Postea scies quæ sit frigidarum partium denominatio ex calidis. Ipsæ uero fiunt totidem, quot & illæ. Cum igitur æquales fiunt illis, medicina composita in caliditate & frigiditate erit temperata. Deinde scies etiam denominationem partium humidarum ex siccis quæ est earum medietas: & quia sic etiam medicina est sicca in primo gradu, & in caliditate & frigiditate æqualis.

Exemplum Compositionis alterius Medicinæ.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humidit.
Masticis	3 l.	partes duę.	pars 5.	partes ij.	ps media.
Cardiomi	3 ij.	partes duę.	pars 1.	partes ij.	pars una.

Pars 5, media, uel semis, idem.

Partes calidas adunabis, quæ erunt quatuor: frigidæ autem cum collectæ fuerint, erunt pars una & 5. sicæ erunt, iij. humidæ uero erunt pars una, & 5. Deinde scies denominationem partium frigidarum, ex qua proueniunt tres octauę: tres autem octauę minus sunt medietate, quæ est frigiditas gradus primi, & plus quam quarta, quæ est frigiditas gradus secundi. Erit ergo caliditas huius medicinæ compositæ, addens supra caliditatem gradus primi: quia est plus duplo frigiditatis medicinæ

næ compositæ . Scias itaque , superfluitatem frigiditatis quæ est intra gradum primum & secundum, quæ est quarta (quam postquam minus eris ex tribus octauis, remanebit octaua) scias ergo denominationem eius ex quarta, quæ est duorum graduum differentia, & inuenies eam medietatem . Est itaque ex hoc scitum, frigiditatem huius medicinæ, super frigiditatem gradus secundi per quantitatem medietatis, augmentum fore . Ex hoc igitur consequitur, caliditatem gradus secundi, minoratam esse secundum quantitatem suæ medietatis . Quantitas autem augmenti frigiditatis medietatis, supra frigiditatem gradus tanta est, quanta diminutio caliditatis suæ . Cuius rei probatio est, quod si frigiditas gradus secundi augmentatur secundum quantitatem frigiditatis quæ est in gradu secundo, reprimetur caliditas ipsius gradus, & descendet ad gradum primum . Quod similiter erit obseruandum in reliquis gradibus . Iam igitur manifestum fuit, mensuram augmenti frigiditatis medicinæ, supra frigiditatem gradus mensuræ diminutionis caliditatis eiusdem gradus æquari . Vnde cum medietas caliditatis gradus secundi, in prædicta medicina sit diminuta, relinquatur ut sit eiusdem caliditas caliditatis medietas gradus secundi : aut si maior, fac secundum hoc quod præcessit in superfluitate : quæ intra gradum primum & secundum inuenitur . Hoc tamen leuius est, & manifestus apparet probatio eius operationis.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humidi.
Masticis	3 ij.	Partes iij.	Pars 1.	Partes iij.	Pars una.
Alchon	3 l.	partes ij.	pars 5.	partes ij.	pars 5.
Balaustia	3 1	pars 5.	partes ij.	partes ij.	pars 5.
Harmel	3 1	partes iij.	pars 5.	partes iij.	pars 5
Emblici	3 ij.	pars 5.	pars 1.	pars 1.	pars 5
Nigellæ	3 ij.	partes viij.	pars 1.	partes viij.	pars 1
Euforbij	3 l.	partes viij.	pars 5	partes viij.	pars 5
Nasturij	3 l.	partes viij.	pars 5.	partes viij.	pars 5

Huius itaq; Medicinæ partes frigidæ, si ex calidis denominentur, erunt ipsæ cum quinta: quinta uero minor est quarta, quæ est quantitas frigiditatis gradus secundi: & maior octaua, quæ est frigiditas gradus tertij. Quapropter considerandum est, quod si augmentum quintæ super octauam, & inuenietur esse trium quartarum decimæ: denominabis ergo eas ex octaua, & erunt tres quintæ. Minuentur igitur tres quintæ a gradu tertio, & remanebit medicina calida in duabus quintis gradus tertij. Quod si hæc medicina ex c. 5. mellis conficiatur, erit secundum hunc numerum, & hoc pon-

duſ. Erit enim frigiditas ipſius minor quarta per quantitatem unius part̄is, & trium quartarum part̄is unius, quod eſt ualde paruum. Oportet igitur, ut huius medicinae caliditas ſecundi gradus, a caliditate ſit maior ſecundum paruam quantitatem, uidelicet part̄is, & trium quartarum unius part̄is.

Medicinae	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis	Siccitatis	Humiditatis
Masticis	3 ij.	Partes iij	Pars 1.	Partes. iij.	Pars 1.
Acori	3 l.	Partes ij.	pars 5.	partes ij.	pars 5.
Balaustiæ	3 l.	pars 5.	partes ij.	partes ij.	pars 5.
Harmel	3 l.	partes iij.	pars 5.	partes iij.	pars 5.
Emblici	3 ij.	partes viij.	pars 1.	ptes viij.	pars 1.
Nigellæ	3 ij.	partes viij.	pars 1.	ptes viij	pars 1.
Euforbij	3 l.	partes viij.	pars 5.	ptes viij.	pars 5.
Nasturtij	3 l.	ptes viij	pars 5.	ptes viij.	pars 5.
Mellis	3 c.	partes cc.	pars 1.	partes cc.	pars 1.

¶ Directio, ſiue reſtificatio Graduum, unius ſcilicet ex contrarietate quæ eſt in alio.

GRADVS itaq; caliditas atq; frigiditas, a ſuis cõtrarijs, quæ in alijs ſunt gradibus, reſtificant ab illis, ſcilicet quæ ſunt in gradu tertio ex quantitate dupli, & ſeptimæ unius: & ab his quæ ſunt in gradu ſecundo, ex quintuplo: ab his quoq; quæ ſunt in gradu primo & quindẽcuplo. Gradus item tertij caliditas et frigiditas a ſuis contrarijs, quæ in alijs ſunt gradibus, reſtificantur ab his, ſcilicet quæ ſunt in ſecundo ex duplo, & tertia unius: & ab his quæ ſunt in primo, & ſeptuplo. Gradus quoq; ſecundi caliditas, & frigiditas, reſtificantur a ſuis contrarijs quæ ſunt in primo ex triplo. Reſtificatio uero hic, temperamentum intelligitur. Intenditur enim, ut caliditas frigiditate temperat, aut frigiditas caliditate, & ſic in alijs. Ideoq; æquale nullum temperat ex gradibus. cum ipſius caliditas ſit quanta eius frigiditas. Vnde dum medicina componitur ex æquali, & non æquali, nunquam erit æqualis. Scias ergo hoc.

Reſtificatio Graduum quit ſit.

¶ Compoſitio quarti Gradus cum ſuo contrario, quod eſt in primo, ut ab eo temperetur.

Medicinae	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Piperis	3 l	Partes viij.	Pars c.
Hypoquiſtidos	3 ij & viij.	pars .et media viij.	partes s. et q. viij.

Huius itaq; compoſitæ medicinae partes, calidæ ſunt, viij. & media tertia. Frigidæ ſimiliter ſunt, viij. & media ſeptima.

¶ Compositio quarti Gradus cum eo quod ex suo contrario inuenitur in secundo, ut temperetur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Piperis	3 1.	Partes viij.	Pars 5.
Balaustia	3 v.	Partes ij. 5.	Partes x.

Huius quodq; medicinæ calidæ partes sunt, x. & media: & frigidæ similiter decem & media.

¶ Compositio Gradus quarti cum eo quod est in primo ex suo contrario, ut temperetur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Piperis	3 1.	Partes viij.	Pars 5.
Violarum	3 v.	Partes vij. & 5.	Partes xv.

Huiusmodi medicinæ partes calidæ sunt quindecim, & 5. & frigidæ, quidecim & media.

¶ Compositio Gradus tertij, cum eo quod in gradu secundo inuenitur ex suo contrario, ut temperetur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Asari	3 1.	partes iij.	pars media
Arnoglossæ	3 & tertia	ps 1. & vij. unius, pt. iij. et duæ tertiæ unius.	

Huius similiter medicinæ partes calidæ sunt quinq; & sexta: & frigidæ, v. & sexta.

¶ Compositio Gradus tertij, cum eo quod ex suo contrario in primo gradu existit, ut temperetur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Galangæ	3 1.	Partes iij.	Pars 5.
Mirobalani	3 vij.	Partes ij. et 5. partes vij.	

Huius medicinæ compositæ partes calidæ sunt, vij. et media: frigidæ, vij. & media.

¶ Compositio gradus secundi, cum eo quod ex suo contrario in primo gradu inuenitur.

Medicinæ	Pondera	Caliditatis	Frigiditatis
Ambra	3 1.	Partes ij.	Pars 5.
Bellirici	3 iij.	Partes 1. et 5. Partes iij.	

Huius similiter compositio medicinæ calidæ partes sunt, iij. & 5. & frigidæ. iij. & dimidia.

¶ Quia igitur in principio libri quædam præposita fuerunt signa, in quibus numeri proportionales quasi confuse dispositi sunt, ideo in hoc loco ad maiore[m] exp[re]sionem hanc subijcimus tabulam: ut quod ibi dicitur, distincte intelligatur.

C A V T E L A De partibus Graduum.

i.	i.	i.
i.	ij.	iiij.
ij.	iiij.	iiij.
iiij.	v.	vij.
ij.	v.	xi.
iiij.	viiij.	xviij.

De partibus Graduum sciendum est, quod si quis subtiliter uoluerit attendere remissæ qualitat[is] augmentum, & intensæ remissionem, inueniet eas certissime. Caueat tamen, ne unquam eas æquales reddat: non enim esset tunc in gradu.

¶ Medicinæ Galeni compositio, quam secundū Andromachum ædidit, in octaua parte, lib. x. tractatum.

Mansiones Medicinæ Pond. Caliditatis Frigid. Humid. Siccitatis
 Fri. et sic. in 2. Arnoglos. pt. vij. par 1. pt. iiij. pars 1. ptes iiij.
 Cal. et sic. in 2. Masticeis ptes ij. ps 1. & iiij. ij. ps 1. tert. pt. 1. ps 1. et iiij.
 Cal. et sic. in 2. Myrrhæ pars 1. ptis 2. ij. pt. sex. ptis sexta pt. 3. ij.
 Cal. et sic. in 2. Mentæ pars 1. ptis 2. ij. pt. sex. ptis sexta part. 3. ij.

Receptio huius medicinæ, quæ in libro x. tractatum continetur, in quo secundum autoritatem Andromachi scripsit, in tractatu scilicet octauo, cuius etiam Alkindus autoritatem induxit, si secundum dupli compositionem accepta fuerint uerba Galeni, uera inueniuntur. Calidis enim stomachi passionibus confert, propter multitudinem frigidarum partium. Quod si secundum uerba eius accipiatur, qui dixit, quartum gradum esse primi quadruplū, & tertium primi triplum, Galeni uerba erunt erronea, & erit medicina stomacho nocua: propter multitudinem calidarum partium. Scias ergo hoc.

A D L E C T O R E M.

¶ Primum te Lector candide monemus, ut quas uocum directiones legeris in hoc Indice, simplici, atque unica appellatione signatas (præcipue uero Tacuinorum tabulas spectantes) lese ad præcedentem sui ordinis typum præcedentis numeri referre. Vt ab exemplo, Ficus fol. 19. Tacuinum sui ordinis e regione sinistri lateris numerum. 38. respicit, gradum, naturam, & cætera id genus multa ostendens, tanta rerum uarietate, ut quod ad Res non naturales pertineat, non alter expresserit pulchrius, copiosius, limatius hoc Autore. Quæ uero cum hjs contextu quoddam uerborum uides, passim Alfindi, passim quoque Albegnesis scriptis exsucta sunt, eadem tamen serie, chartarumque numero clauduntur. Vale.

I N D E X trium Autorum huius Libri.

¶ A.			
Abstergentia	133	Aquarum delectus, uarietas, & earum naturæ	35
Acetum, & Acetata	14. 57	Afa	55
Acetata proprie	13	Assatum, & assatura	35
Acetosa non proprie,	14	Assipitium	8. 71
& eorum præparatio ad cibum.	20.	Assum.	25
Adeps, & pinguedo	75	Assum super carbones	82
Adurentia	134	Assum in uero	20.
Aer temperatus, & distemperatus	56	Atrahentia	151
Aeris quadruplicis uirtus & operatio	36. 37	Atriplex	99
Aer epidimitus	117	Augmentorum modi quinque	141
Agrestia	79	Auium syluestrium ordines	69
Agrestæ succus	55	¶ B	
Alæ, & Colla animalium	75	Balneum	107
Allium	56	Balnei operationes, iuuamenta & nõcumenta	12
Alterationis ciborum & medicinarum uelocitas & difficultas	120	Balneorum ornatus	33
Alue	15	Berberesia	79
Ambra	111	Bismagard	15
Amigdala amaræ	93	Bismalua	109
Amigdala cum sale	97	Bietæ parua	59
Amylum	47	Bietæ magna.	20.
Anerum	54	Brodium cicerum	77
Anguilla	71	Bubulichi	71
Antimæ accidentia quinque	29	Bussuri	43
Aperientia orificia uenarum	233	Butyrum recens & coctum	15. 68
Apium	53	¶ C	
Apium duplex	ibi.	Cassallationes	43
Aqua	107	Caloris ignis, & uaporis humani discretio	122
Aqua hordei	47	Camera	107
Aqua Camphoræ	89	Camera æstiuales	103
Aqua fontalis	91	Camera hyemales	20.
Aqua pluuialis	20.	Camerarum præparatio	55
Aqua niui mixta	20.	Camphora	111
Aqua calida	20.	Cancri	71
Aqua fortiter calida	107	Candi	97
Aqua frigida	20.	Cannæ mellis	20.
Aqua falsa	91	Cantus	99
Aqua sulfurea	ibi.	Canius musicus	29
Aqua æris	ibi.	Capparis	57
Aqua terrea.	ibi.	Capitis lotio, absterio, & pectinatio	33
Aqua aluminosa	ibi.	Capita animalium	27
Aqua delectabilis	107	Cardones lactaui	59
Aqua Rosacea	111	Cardones asinini	ibi.

I N D E X

Carmeni		55	Cimimum nigrum	55
Carnium natura, & delectus		26	Ciperi	89
Carnes porcinae		18	Citra	95
Carnes syluestres		17	Citraria	57
Carnes membrorum animalium		18	Citrulli	53
Carnes arietum		67	Cydonea, Ciconia	41
Carnes caprarum & hedorum		eo.	Coci officium, cura, & culinæ prouiso	19
Carnes uitulorum		eo.	Coitus	31, 103
Carnes uaccinae & camelinae		eo.	Coitum stimulantia	138
Carnes salitæ	*	eo.	Coitum abscindentia	eo.
Carnes Gazelorum		67	Colla animalium	76
Carnes leporinae		eo.	Colostrum	25, 61.
Carnes Gruum		eo.	Confabulator	101
Carnes bistardi	*	eo.	Confabulator in fomnis	eo.
Carnes pauonum		eo.	Confortantia, & nocentia stomacho	136
Carnes anatum & anserum		eo.	Consolidantia	134
Carnes perdicum, sturnorum, phasianorum, coturnicum, & turturum		eo.	Conspitatio	103
Carnes auicularum		69	Constringentia poros & uenas	134
Carnes gallinarum		eo.	Contra animalium	37
Carnes gallorum		eo.	Coria & cures animalium	75
Carnes. pullorum, columbarum & turturum		eo.	Coriandrum	55, 85
Carnes animalium castratorum		eo.	Corrodentia & putrefacientia	114
Cartami flos		55	Corumbria	79
Carruc		41	Coturnices	69
Carui		55	Crocus	55
Cafeus recens		61	Cucumeres	57
Cafeus uetus		eo.	Cucurbitæ	59, 65
Catycum nucibus	*	37	Cumabitia	31
Cepæ		57	Cuskabenchii	eo.
Cerebra animalium		73	Cuzardi	69
Chabis		19, 27	D Aug, uel Daufum	61
Chalde	*	21, & seq.	Darriae	41
Chaloe cum nucibus		37	Darsini	55
Choformia		79	Dentium præparatoria, mundificatio, & conseruatio	24, 89
Chryfomela		41	Dentibus nocua	25
Chures cum oleribus		63	Dentium stupefactionem auferentia	44
Ciborum simplicium qualitates & gradus		7	Digestionis bonæ, aut malæ signa	22
Cihus simpliciter compositus		8	Difiscrea	31
Ciborum compositorum natura		eo.	Diminuentia carnem ex ulceribus	134
Ciborum iudicium iuxta sapores		eo.	E Brietas	101, 103.
Ciborum rectificatio, & remotio nocumeti eorum		9	Ebrietatis remedia	93
Circa ciborum operationes principia quedam generalia		eo.	Elixum, & Elixatura	13
Cibus medicinalis		eo.	Enula	56, 57
Cibalis medicina		eo.	Aequalitas absoluta in qualitate rei	146
Cibi qua cura fumendi, uel fugiendi. 20. & seq.		31, 22, 120	Aequale in medicinis secundum compactionem	148
Ciborum diuersitas, & eorum uaria operatione		119, & 120	Aestas	123
Ciborum & medicinarum cognitio discitur octo uis		119, & 120.	Equitatio	105
Cicera		55	Eruca	53
Cimimum cõmune		eo.	Exercitiorum corporis discretio, & uarietas	31, 32
			Exercitium moderarum	103

Exercitium solatiofum	107	dalarum	86
F A B A E	49	Iudep de Dactylis	eo.
Feludichi	37	Iudicium rei per Saporem	111
Ferculorum descriptiones variaz	37	K Arrubli	45
Festuca	97	Kemach	81
Ficus	39	Kibefia	81
Ficus sicca	45	L Ac dulce & coagulatum	18
Floricum	61	Lac asinum	ibi.
Flos panis porcini	95	Lac uarietas	ibi.
Foca	103	Lac ex uarijs substantijs componitur	61
Folia Afa	55	Lac acetofum	eo.
Fricatio	109	Lac prouocantia	113
Frixa	14	Lac deficcantia	eo.
Fruentum	47	Lacuce	53
Fruentum elixum	49	Lapidem frangentia	135
Fungi	59	Leguminis naturæ, & electiones	11, 48
G Albraira	43	Lenientis	112
Galli	69	Lentes	49
Gallina	eo.	Lilia	51
Gaudium	99	Lingua animalium	57
Gelatina	61	Litargyrum	99
Giserij & uentres	75	Luctatio	105
Glacies	91	Lupini	49
Glandes	45	Lutum corascenum	97
Gradus primi & secundi cognitio	146	M A D V A	77
Gradus tertij & quarti cognitio	147	Magumimæ	81
Graduum adinuicem comparationes	151	Maheleb	49
Graduum appellatio duplex	152	Mala dulcia	*
Graduum uirtutes quidam aliter opinati	153	Mala acetofa	ibi.
Graduum in compositis discretio	156	Manna	74
Graduum rectificatio	161	Mashia	77
Granata dulcia	39	Mashinbe	81
Granata acetofa	eo.	Maturatiua	112
De Granis, & uictualibus quæ ex eis fiunt	46	Mechelebria	81
H Abarisa	77	Medicina cibalis	74
Hederæ fructus	95	Medicinæ intentio, fanitas	119
Helem	61	Medicinarum & Ciborum cognitio d. scitur	
Hepata	61, 75	octo uis	119, 120, & 112
Herbæ & olera	72, 73, 14	Medicinæ operatio	120
Homadia	79	Medicinarum quatuor genera	121
Homo assimilatur lunæ	5	Medicinarum compositio generalis, sit flex	
Hordeum	47	modis.	114
Hyms	117	Medicinæ calidæ cum calida compositio	
I Ndurantia cum frigore	133	triplex	116
Inpissantia cutem	eo.	Medicinæ frigidæ cum frigida compositio	
Inunctio olei	109	triplex	116
Ira	99	Medicinæ calidæ cum calida compo-	
Iudep de pane	85	sitio alia.	116, & se.
Iudep de Caray	eo.	Medicinæ compositæ dominatio	118
Iudep de papauere	eo.	Medicinæ æqualis compositæ narratio, cum	
Iudep de melonibus & medullis amig-		medicina calida	eo.
		Medicinam componendi exempla	115, 116

I N D E X

Medicinarum compositiones uariae, iuxtagraduum differentias & seq. usque ad finem libri.	162	Nucellæ	97
Mel	87	Nuces	45
Melones	43	Nux Indiae	43
Melones musci & insipidi	60.	Nutrienti rectificatio	9
Melones Indi	60.	O	
Melongianæ	57	Ocimum	53
Membrorum animalium qualitates.	18	Ocimum originatum	55
Membrorum hominis ministeria, & officia.	19	Occidentalium regio	117
Mensæ secundæ conuenientia & disconuenientia	18	Oculi animalium	73
Menstrua abscondentia	139	Odoriferorum usus per singulos annimenses	27
Mentastrum	95	Odorum partitio	34
Meridionalium regio	117	Olera & Herbæ	52
Mesoch	49	Olerum naturæ	12
Minutiones	50	Oleum sesaminum	55
Misise	65	Oleum de nucibus	60.
Motus species sex	105	Oleum oliuarum	60.
Mudacatae	83	Oleum omphacinum	60.
Mundificatoria	103	Oleum cartaminum	60.
Mundificantia pulmonem & pectus	135	Oleum uiolaceum	60.
Mundificantia cerebrum	136	Oliuæ duplices	109
Mundificantia cerebrum ex ore	60.	Opilantia	61
Mundificantia cerebrum per palatum.	60.	Opilationem aperientia	133
Mundificantia oculos	60.	Organorum pulsatio	60.
Mundificantia aures	60.	Orientalium regio	99
Mundificantia intestina	137	Origanis species	107
Mundificantia intestina ex stercore	139	Oua	55
Mundificantia uenas hepatis	137	Oua cum hepatis	15
Mundificantia Gibbositatem hepatis.	60.	Oua gallinarum	62
Mundificantia renes	60.	Oua perdicum	60.
Mundificantia splenem	60.	Oua anserum, anatum, & struthionum	60.
Mundificantia uescicam	60.	Oua piscium	60.
Mundificantia lapidem ex uescica.	138	P	
Mundificantia cutem	139	Panis natura, & uaria eiusdem pistorura.	11. 50
Munkuria	79	Panis de simila	51
Musæ	43	Panis opirus	60.
Muscus	111	Panis Azymus	60.
Musæ usus & opera	12	Panis rizon	60.
Myrtus	95	Panis de furno	60.
N		Panis in testa factus	52
Nasturtium	43	Panis de gastellis	60.
Narcissus	51	Papsule	60.
Nedæ compositio	95	Pastinacæ	45
Menubar	95	Pedes & tibie animalium	59
Nix	91	Penidæ	73
		Perfica	97
		Phasioli	83
		Pili ut crescant	49
		Pili ut non crescant	33 & seq.
		Piper longum	34
		Pira	55
		Pisces	39
			72

I N D E X

Piscium natura, delectus, & digestio	17.18	Somnus	101
Pisces saluti	71	Somni operatio	59
Pisces cocti, & in aceto depositi	60.	Somniorum causæ	56
Porri	55.59	Somnia timorosa	60.
Portucula	53	Spargus	59
Pruna	39	Specierum uarietas, & ad decoctionem præparatio	55
Psilothrum	107	Speciatorum administratio	60.
Pulmones animalium	71	Sperma	103
Pumata	81	Spica aromatica	55
Purgatio	103	Spinachia	59
Purgationes uariæ	30	Splenes	79
Purgatio medicinalis	*	Stindibeis	77
Putrefactiua & corrodentia		Stomachi caliditas	26
Q V I E S ¶ Q		Stomachi fenem fortificatio	32
Quies superflua		Stringar	57
R A B E S ¶ R		Succi uarij	55
Radix Abes	57	Sudorem prouocantia	139
Radix plantæ	57	Suffriza	* 14.61.83
Rapata	81	Suffriza falsa	83
Rapæ	57	Sulcius	61.83
Raphani	79	Sumach	55
Rarificantia cutem	133	Sumacheria	* 77
Rafen	57	Sycomori	41
Reblebi	55	Syruporum discretio	14
Regionum quatuor descriptio	117	Syruporum confectiones uariæ	35
Res non naturales sex	5	Syrupus acetosus	112
Resolutiua	134	Syrupus simplex	60.
Resolutionis intentio	140.	Syrupus de citonijs	113
Redbaruchi	53	Syrupus papauis	* 60.
Rizon	49	Syrupus rosaceus	60.
Rizom & Miliu preparatum cum lacte	81	Syrupus de Iulep	60.
Rosæ	89.95	Syrupus de Ribes	60.
Ruta	55	T ¶ T	
Rural	43.45	Tacui in gratiam Magnatum compositi	7.
S A C H N E S		Tacuinorum partitio in Domos	60.
Salhadia	77	Tacuinorum autor, Arabs	60.
Saltatio	99	Tamuia	79
Sambucus	95	Terregenbim	24
Sandalus all' us, & rubeus	89	Terratofuli	59
Sanitas, medicinæ intentio	119	Testiculi animalium	73
Sapores simplices octo	122	Thabeger	* 73
Sauich tritici	47	Thazer	81
Sauich hordei	60.	Themelich	49
Scariola	55	Timor	99
Sedantia dolorem	135	Torofia	79
Sembufuch	83	Tyriaca	117
Seminum naturæ & usus	10. & se.	V ¶ V	
Semen papaueris	55	Vera animalium	36
Septentrionalium regio	117	Vegetabilium comparatio	10
Sicheis	77	Venatio terrestris	101
Sinapi	55	Ventres animalium	75
Sirixia	77	Ventorum operationes	16
Sirufuk	14	Ventorum quatuor descriptio. es	113

I N D E X

Ver	113	Vinum temperatum	91
Verecundia	99	Violæ	99
Vermes facientia descendere	139	Viscera & intestina	75
Vestis linea	109	Vomitus	101
Vestis de fera, & pellibus	100	Vrbien	72
Vigiliarum operatio	119, 111	Vrinam prouocantia	137
Vini uarietas, uirtus & natura	16	Vsuem	89
Vinum quomodo, & a quibus bibendum	17	Vuz	19
Vinum album, rubeum, odoriferum, dulce, stipticum, grossum, subtile	93	X Yloaloes	111
Vinum nouum & uetus	ibi.	Z Arolæ	41
Vinum uetus odoriferum	100	Zinziber	55
Vinum rubeum grossum	100	Ziribeyri	8
Vinum album	ibi.	Ziribelgi	100
Vinum citrinum acutum	100	Ziribes	77
Vinum acetosum	100	Zuccharum	87
Vinum de dactylis	100		

*

T A C V I N O R V M tituli.

De fructibus recentibus, & speciebus ipsorum	38	& modis ipsorum, & conditionis, & Ouis	16
De fructibus & maneriebus ipsorum	20, 22	De Carnibus animalium, & naturis ipsarum. Et de recentibus, & falsis	62
De Fructibus, & auferentibus stupescationem Dentium	22	De Carnibus animalium syluestrium, & quadrupedum & Auium	68
De Granis, & Victualibus quæ ex eis fiunt	26	De Auibus	68
De Leguminibus & naturis ipsorum	28	De Piscibus recentibus, & salitis	70
De Panibus, & modis decoctionis ipsorum	50	De Carnibus membrorum animalium, & naturis ipsorum. Et de recentibus & falsis	72
De Herbis, siue Oleribus, & proprietatibus ipsorum	52	De Membris animalium interioribus, & eorum partibus extremis	72
De herbis	52	De Ferculis, & diuersis maneriebus ipsorum	76
De Aceto, & Acetatis, & quibusdam fructibus	56	De Ferculorum diuersitate	78, 80
De Herbis & condimentis	58	De Ferculis infrigidatis, seu frixis, & assis supra carbones, & assis in ueru, pinguedineque unctis	82
De Lacte, & condimentis alijs. De Ferculis, item suffrixatis, et postmodum infrigidatis. Et lacte acetoso, Caseo, & Oliua	60	De Assatis, & ijs quæ auferunt odorem allecium	82
De Lacte, & ijs quæ sunt ex lacte,			

T A C V I N O R V M tituli.

De Chaloe simplicibus, & compos fitis	86	De Motu, Quiete, Exercitio mode rato, & speciebus ipsorum	102
De preparatorijs & conseruatione Dentium	88	De operationibus Balneorum, & partibus ipsorum	106
De aquis pluuiialibus, fluminū, & fontium	90	De ordinatione Balnei, & uariatio ne Vestimentorum post Balne um, & conseruatione sanitatis Vnguium	109
De Vinis fructuum uuarum, & de cautela contra Ebrietatem, & an xietatibus animi	92	De fumigationibus bonis, iuuat mentis & nocumentis Syrupo rum	110
De odoribus & floribus	92	De Syrupis Rob, & dispositioni bus Camerarum, habito respe ctu iuxta temporum dispositio nes	112
Iuuamentum & nocumentum eo rum, quę apponuntur secundę mensę	96	De mutatione Aeris, occasione Ventorum & temporum	112
De Musica, & accidentib. animę, & medicinis mundificantibus corpus	98	De mutatione Aeris occasione tem porum, & partium ciuitatū. Seu de regionibus epidimijs, cum pręseruatua.	116
De Ebrietate, Vomitu, & confabu latorijs, Somno & Vigilijs	100		
De purgatione & Constipatione, & mundificatione dentium, & cura Ebriorum	102		